

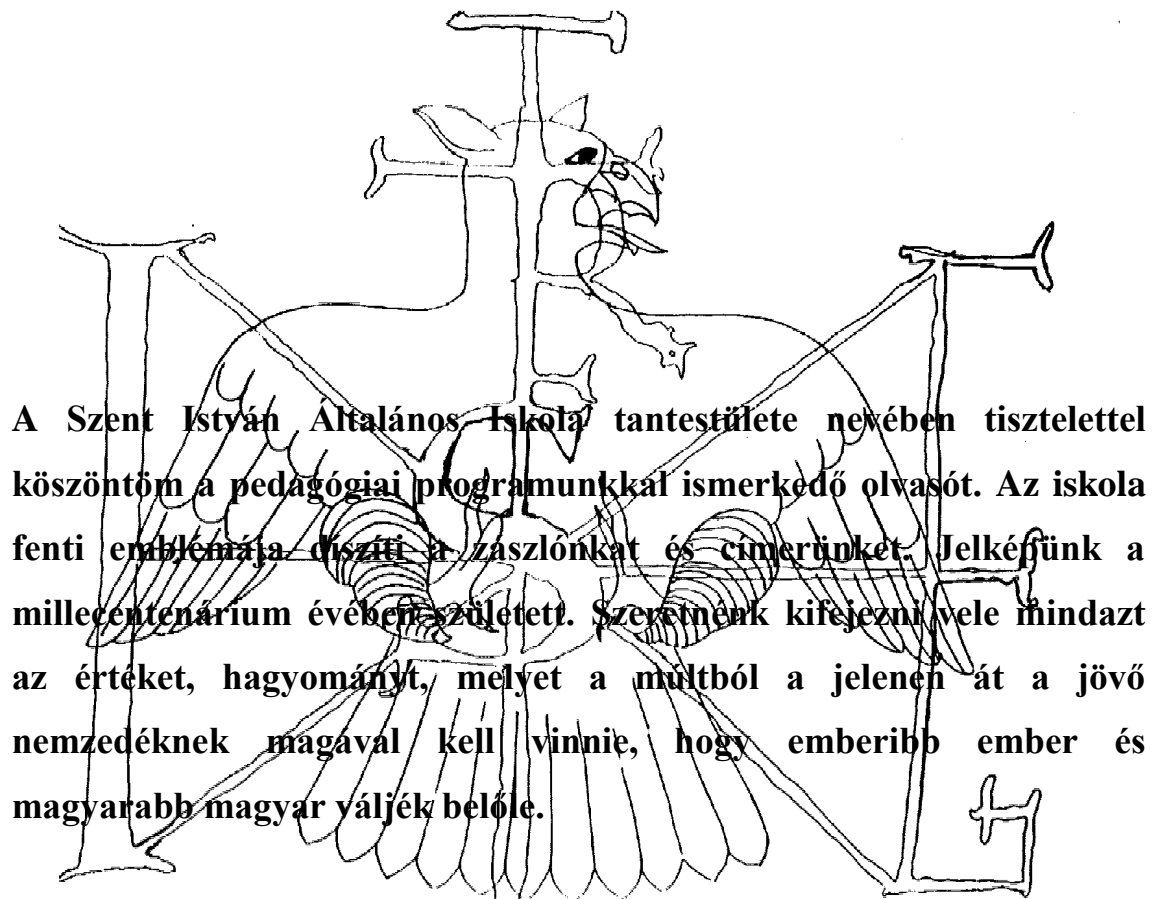
**HÓDMEZŐVÁSÁRHELY MEGYEI JOGÚ VÁROS
ÖNKORMÁNYZAT**

**SZENT ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA
ÉS ÓVODA**

PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

2011

Készítette: Ménesi Sándor intézményvezető

A Szent István Általános Iskola tanestülete nevében tisztelettel köszöntöm a pedagógiai programunkkal ismerkedő olvasót. Az iskola fenti emblémája díszíti a zászlónkat és címerünket. Jelképünk a millezenténárium évében született. Szeretnénk kifejezni vele mindazt az értéket, hagyományt, melyet a múltból a jelenen át a jövő nemzedéknek magával kell vinnie, hogy emberibb ember és magyarabb magyar váljék belőle.

Iskolánkban 1976-ban kezdődött el az emelt szintű testnevelés oktatása. Halmay Zoltán úszó olimpiai bajnokot, egykori névadónkat követendő példaként állítjuk tanítványaink elé. Emberi, sportolói nagysága kötelez bennünket az olimpiai eszme ápolására, az egészség megőrzésére, az élet minden területén a becsületes, sportszerű helytállásra, a korszerű, folyamatos ismeretszerzésre, a mozgás, a sport mint életmód kialakítására. 1996-ban a tanulók, a szülők, a nevelőtestület elfogadta az emelt szintű testnevelés emblémáját, amely utal a gyermekközpontú iskolára, az elméleti képzésre, a sport kiemelt szerepére.

Hódmezővásárhely

Tartalom:**oldalsz.****I. NEVELÉSI PROGRAM**

1. Preambulum - Az intézmény jogi státusza, pedagógiai küldetésünk, hagyományaink	6-14
2. Helyzetelemzés- települési, intézményi környezet, személyi és tárgyi feltételek	14-19
3. Az óvodai nevelés	19-
3.1. Óvodakép – ökoóvoda	19-20
3.2. Gyermekkép	20
3.3. Az óvodai nevelés célja, feladati és elvei	20-23
3.4. A gyermek és ifjúságvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenység az óvodában	23-27
3.5. Az óvodai nevelés alapvető keretei	27
3.5.1. Az egészséges életmód alakítása	27-30
3.5.2. Az érzelmi nevelés és a szocializáció biztosítása	30-32
3.5.3. Az értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása, az iskolai alkalmasság, az óvodai nevelés rendszere	32-35
3.6. Tevékenységformák	35-
3.6.1. Tevékenységek és időtartamuk a napirendben	35-36
3.6.2. A játék	36-39
3.6.3. A munka	39-41
3.6.4. A tanulás	41-44
3.6.5. A differenciálás lehetőségei	44-49
3.6.6. A gyermek érési folyamatához igazított differenciált fejlesztő programjaink	49-53
3.6.7. Kompetencia alapú óvodai programcsomag	53-55
3.6.8. Óvodánk feladatai az integrált nevelés terén	55-66
3.7. Az óvodai fejlesztés tartalma – anyanyelvi-, környezeti-, matematikai-, esztétikai-, vizuális-, irodalmi-, zenei nevelés, mozgásfejlesztés	67-80
3.8. Az óvodai nevelés feltétel- és kapcsolatrendszere	80
3.8.1. Az óvoda kapcsolatai más nevelési szintekkel	80-84
- A család és óvoda együttműködése	
- Az óvoda és társintézmények közötti együttműködés	
- Az óvoda és a közművelődési intézmények, civil szervezetek, segítők közötti kapcsolattartás	
3.8.2. A nevelési program végrehajtásával szükséges, a nevelő munkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke	84-87
4. Az oktató-nevelő munka alapelvei, céljai, feladatai, eszköz és eljárásrendszere az általános iskolában	88-96
5. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok	96-98
6. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladataink	98-100
7. A tehetség, képesség kibontakozását segítő tevékenységünk	100-104
8. A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő programok	104-107
9. Beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő pedagógiai tevékenységünk	107-108
10. A sajátos nevelési igényű tanulók együttnevelése	109-113
11. A gyermek – és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladataink	113-115
12. Szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységünk	115-120
13. A pedagógiai program végrehajtásához szükséges nevelő- oktató munkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke	120-122
14. A tanuló, szülő, pedagógus együttműködésének formái, továbbfejlesztésének lehetősége	122-124
15. Környezeti nevelési program	124-140
16. Egészségnevelési program	141-
16.1. Egészségfejlesztési feladatok	141-155
16.2. Mindennapos egészségfejlesztő testmozgás program	156-157
17. Fogyasztóvédelemmel kapcsolatos feladatok	158-161

A nevelési program mellékletei:

- 1.sz. melléklet Egészséges Vásárhely Program
2. sz. melléklet Közoktatási esélyegyenlőségi terv Intézkedési terv

II. HELYI TANTERV

Bevezetés- Kompetencia alapú oktatás	160-164
1. Az iskola egyes évfolyamain tanított tantárgyak, a kötelező és választható tanórai foglalkozások és azok óraszámjai	165-167
2. A tantárgyak tananyag és követelményrendszere <i>/Mellékelve/</i>	
3. A NAT alkalmazása a sajátos nevelési igényű tanulóknál	167-168
4. Az alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei	168
5. Az iskola magasabb évfolyamára lépés feltételei	169-171
6. Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái, a tanuló magatartása, szorgalma értékelésének és minősítésének követelményei, a tanuló teljesítménye, magatartása, és szorgalma értékelésének, minősítésének formái	171-182
7. A tanulók fizikai állapotának mérése	183-184
8. A tantárgyi modulok értékelése és minősítése, beszámítása az iskolai évfolyam sikeres befejezésébe	185
9. A nemzeti, etnikai kisebbség kultúrájának megismerését szolgáló tananyag	185
PEDAGÓGIAI PROGRAMMAL KAPCSOLATOS EGYÉB INTÉZKEDÉSEK	186
1. Érvényességi ideje	
2. Értékelése, felülvizsgálata	
3. Módosítása	
4. Nyilvánosságra hozatala	
LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK	187

1. PREAMBULUM - AZ INTÉZMÉNY JOGI STÁTUSZA

1. Az intézmény neve:

Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város Önkormányzat
Szent István Általános Iskola és Óvoda

2. Törzsszám: 359210

3. Az intézmény OM azonosítója: 200895

4. Az intézmény típusa:

nyolc évfolyammal rendelkező általános iskola, óvoda

5. Székhelye:

6800 Hódmezővásárhely Szt. István u. 75. szám
Tel./fax: 62/245-066, e-mail: iskola@szentistvan.hodtav.hu

Honlap: szentistvan.hodtav.hu

6. Telephelyei:

6800 Hódmezővásárhely, Szent István tér 3. (tel./fax: 62/246-841)

Óvodai telephelyei:

6800 Hódmezővásárhely, Magvető u. 2. (Tel.: 62/242448)

6800 Hódmezővásárhely, Észak u. 96. (Tel.: 62/245526)

6800 Hódmezővásárhely, Szent I. u. 63.(Tel: 62/242068)

Intézményegységgel, tagintézménnyel nem rendelkezik.

8. Az intézmény alapító és fenntartó szerve, alapító okirat száma:

Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város Önkormányzata
(6800 Hódmezővásárhely Kossuth tér 1.)
Alapító okirat száma: 217/2011.(06.02.) Kgy. h.

9. Az intézmény irányító szerve: Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város Közgyűlése

(6800 Hódmezővásárhely Kossuth tér 1.)

10. Jogállása: A közoktatási törvényben foglaltak alapján az iskola szakmailag önálló jogi személy. Az iskola igazgatója gyakorolja az intézmény Szervezeti és Működési Szabályzatában foglaltak szerint a munkáltatói jogokat.

11. Feladatellátáshoz kapcsolódó funkciója szerint: önállóan működő költségvetési szerv. Az intézmény az előirányzatok feletti rendelkezési jogosultság szempontjából részjogkörrel rendelkező költségvetési szerv.

Az intézmény pénzügyi-gazdasági feladatait a Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala látja el, az adott intézmény alapító okirata szerinti körben Együtműködési Megállapodás alapján.

12. Jogszabályban meghatározott közfeladata: óvodai nevelés, iskolai oktatás-nevelés, a közoktatásról szóló 1993. LXXIX. törvényben foglaltak szerint.

13. Az intézmény közvetlen jogelődje: A megszüntetett (1947-ben létesített) Szent István Általános Iskola és Halmay Zoltán Sportiskola (6800 Hódmezővásárhely, Szent István u. 75.), valamint a megszüntetett (1878-ban létesített) Szántó Kovács János Általános Iskola (6800 Hódmezővásárhely, Szék u. 5.), továbbá a megszüntetett Janikovszky Éva Óvoda (1994-ben létesített) általános jogutódja.
14. Az iskola alaptevékenysége: az általános iskolai nevelés és oktatás, melynek során nappali tagozatos oktatást végez.
- Az intézmény feladata biztosítani az általános iskolai nevelést, oktatást (Államháztartási szakágazat elnevezése, száma: **alapfokú oktatás, 852010**, TEÁOR szám: 85.20, Alapfokú oktatás, szakfeladat elnevezése: Általános iskolai tanulók nappali rendszerű nevelése, oktatása (1-4. évfolyam), száma: **852011**), (TEÁOR szám: 85.20, Alapfokú oktatás, szakfeladat elnevezése: Általános iskolai tanulók nappali rendszerű nevelése, oktatása (5-8. évfolyam), száma: **852021**), ennek keretében felkészíteni a tanulókat az alapfokú iskolai végzettség megszerzésére.
 - Az iskola biztosítja a sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelését, oktatását (a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra visszavezethető tartós és súlyos rendellenességével küzdő, a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra vissza nem vezethető tartós és súlyos rendellenességével küzdő tanulók esetében (1993. évi LXXIX. törvény 121. § (1) bekezdés 29. a)-b) pont (TEÁOR szám: 85.20, Alapfokú oktatás, szakfeladat elnevezése: Sajátos nevelési igényű általános iskolai tanulók nappali rendszerű nevelése, oktatása (1-4. évfolyam), száma: **852012**), (TEÁOR szám: 85.20, Alapfokú oktatás, szakfeladat elnevezése: Sajátos nevelési igényű általános iskolai tanulók nappali rendszerű nevelése, oktatása (5-8. évfolyam), száma: **852022**),
 - képesség-kibontakoztató és integrációs felkészítést szervez (a 11/1994. (VI.8.) MKM rendelet 39/D. és a 39/E. §§-ban meghatározott követelmények és az oktatási miniszter által kiadott programok szerint),
 - iskolaotthonos nevelést-oktatást szervez az 1-4. évfolyamon (a 11/1994. (VI. 8.) MKM rendelet 39/C. §-ban meghatározottak szerint).
 - Az iskolában emelt szintű testnevelés, illetve sportiskolai nevelés-oktatás folyik (11/1994. (VI.8.) MKM rendelet 39/J. §).
 - Biztosítja az alapfokú oktatás intézményeinek, programjainak komplex támogatását (államháztartási szakfeladat száma: 852000)
 - Biztosítja a kábítószer – megelőzés programjait, tevékenységeit (államháztartási szakfeladat száma: 869045)
 - Biztosítja a fogyatékossgal élők iskolai, diáksport – tevékenységét és támogatását (államháztartási szakfeladat száma: 931205)
 - Az iskola diáksport (TEÁOR elnevezése, száma: 93.19 Egyéb sporttevékenység, szakfeladat elnevezése: Iskolai diáksport-tevékenység és -támogatása, száma: **931204**).
 - A tanulók részére napközis ellátást (szakfeladat elnevezése: Általános iskolai napközi otthoni nevelés, száma: **855911**) (szakfeladat elnevezése: Sajátos nevelési igényű tanulók napközi otthoni nevelése, száma: **855912**) nyújt.
 - A tanulók tanulószobai nevelését is biztosítja (szakfeladat elnevezése: Általános iskolai tanulószobai nevelés, száma: **855914**) (szakfeladat

elnevezése: Sajátos nevelési igényű tanulók általános iskolai tanulószobai nevelése, száma: **855915**).

- Biztosítja az iskolai intézményi étkeztetést (TEÁOR szám, elnevezés: 56.29, egyéb vendéglátás; szakfeladat száma, elnevezése: **562913**, iskolai intézményi étkeztetés)
- Az intézmény nem szakrendszerű oktatást is végez. (1993. évi LXXIX. törvény 8. § (3) bekezdés)
- Az iskola a rendelkezésére álló helyiségeket egy naptári évnél nem hosszabb időtartamra bérletbe adhatja. A bérletbe adásra akkor van lehetőség, ha az nem akadályozza az intézményben folyó nevelőmunkát, illetve ha az nem vállalkozási jelleggel történik, hanem a szabad kapacitás kihasználása érdekében. (TEÁOR: 68.20; szakfeladat elnevezése, száma : Nem lakóingatlan bérbeadása, üzemeltetése, **682002**)
- Jogosult közcélú foglalkoztatásra (szakfeladat száma, elnevezése: **890441**, közcélú foglalkoztatás) a szociális igazgatásról és szociális ellátásról szóló 1993. évi III. tv. rendelkezése alapján.

- Könyvtár működtetése (államháztartási szakfeladat száma, elnevezése: **856099**, egyéb oktatás kiegészítő tevékenység (könyvtár)).
- Pedagógiai szakmai szolgáltatás nyújtása (TEÁOR: 85.60, oktatást kiegészítő tevékenység, államháztartási szakfeladat száma, elnevezése: **856020**, Pedagógiai szakmai szolgáltatások);
A pedagógusok képzésének, továbbképzésének és önképzésének segítése, szervezése.
- Szakmai konferenciák, tréningek, továbbképzések szervezése (TEÁOR: 85.59, m.n.s. egyéb oktatás, államháztartási szakfeladat száma, elnevezése: **855935**, szakmai továbbképzések;
- oktatást kiegészítő tevékenységek komplex támogatása (TEÁOR: 85.60, oktatást kiegészítő tevékenység, **856000** oktatást kiegészítő tevékenységek komplex támogatása);
- egyéb oktatást kiegészítő tevékenység (TEÁOR: 85.60, oktatást kiegészítő tevékenység, **856099** Egyéb oktatást kiegészítő tevékenység).

890441 Rövid Időtartamú közfoglalkoztatás

890442 Bérpótló juttatásra jogosultak hosszabb időtartamú közfoglalkoztatása

Az óvoda alaptevékenysége:

Az óvoda feladata biztosítani a gyermek három éves korától a tankötelezettség kezdetéig tartó, a teljes óvodai életet átívelő foglalkozásokat és a gyermek napközbeni ellátásával összefüggő feladatokat is magába foglaló óvodai nevelési tevékenységet. (Államháztartási szakágazat elnevezése, száma: **Óvodai nevelés, 851020**, TEÁOR szám, elnevezés: 85.10, iskolai előkészítő oktatás; államháztartási szakfeladat száma, elnevezése: **851011**, óvodai nevelés, ellátás).

Az óvoda biztosítja a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek integrált nevelését.

Biztosítja az óvodai intézményi étkeztetést (TEÁOR szám, elnevezés: 56.29, egyéb vendéglátás; szakfeladat száma, elnevezése: **562912**, óvodai intézményi étkeztetés).

Az óvoda a rendelkezésére álló helyiségeket egy naptári évnél nem hosszabb időtartamra bérletbe adhatja. A bérletbe adásra akkor van lehetőség, ha az nem

akadályozza az intézményben folyó nevelőmunkát, illetve ha az nem vállalkozási jelleggel történik, hanem a szabad kapacitás kihasználása érdekében. (TEÁOR 68.20; szakfeladat elnevezése, száma: Nem lakóingatlan bérbeadása, üzemeltetése, **682002**) Jogosult közcélú foglalkoztatásra (szakfeladat száma, elnevezése: **890441**, közcélú foglalkoztatás) a szociális igazgatásról és szociális ellátásról szóló 1993. évi III. tv. rendelkezése alapján.

Biztosítja az óvodai nevelés intézményeinek, programjainak komplex támogatását (államháztartási szakfeladat száma: 851000).

Az óvoda feladata a Szent István u. 63. szám alatti telephelyén biztosítani az ép intellektusú, sajátos nevelési igényű- beszéd fogyatékos, valamint a pszichés fejlődés zavarai miatt a nevelési folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott, gyermek integrált óvodai nevelését.

Az óvoda biztosítja a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelését, ellátását (államháztartási szakfeladat száma: 851012).

- Pedagógiai szakmai szolgáltatás nyújtása (TEÁOR: 85.60, oktatást kiegészítő tevékenység, államháztartási szakfeladat száma, elnevezése: **856020**, Pedagógiai szakmai szolgáltatások);
A pedagógusok képzésének, továbbképzésének és önképzésének segítése, szervezése.
- Szakmai konferenciák, tréningek, továbbképzések szervezése (TEÁOR: 85.59, m.n.s. egyéb oktatás, államháztartási szakfeladat száma, elnevezése: **855935**, szakmai továbbképzések);
- oktatást kiegészítő tevékenységek komplex támogatása (TEÁOR: 85.60, oktatást kiegészítő tevékenység, **856000** oktatást kiegészítő tevékenységek komplex támogatása);
- egyéb oktatást kiegészítő tevékenység (TEÁOR: 85.60, oktatást kiegészítő tevékenység, **856099** Egyéb oktatást kiegészítő tevékenység),
- az "Anyá gyere játssz velem" OPSTAP akkreditáció

15. Az intézménybe felvehető maximális gyermek és tanulólétszám:

Iskola tekintetében: 520 fő.

Óvoda tekintetében: 211 fő.

16. Az intézmény illetékessége, működési területe:

A Szent István Általános Iskola és Óvoda a **körzeti iskolai** feladatokat a Rárósi út, a Vöröskereszt utcától és a Teleki utcától északra eső utcák, a Szántó Kovács János utca a Teleki utcától, a Révai utcáig terjedő terület, a Szék utca, Kalap utca, Botond utca, Agyag utca, Jámbor utca, János utca, Lévai utca, Ábrai Károly utca, Észak utca 1-110 számig, Dobó Katalin utca 1-15-16 szám által határolt területen állandó lakóhellyel rendelkező tanulók esetében látja el, továbbá emelt szintű testnevelés, illetve sportiskolai nevelés-oktatás keretei között körzethatár nélkül iskoláz be.

A **körzeti óvodai** nevelési feladatokat az Orosházi út, a Kutasi úttól a temető felé eső terület, Jókai utca, Szabadság tértől nyugatra eső terület a Völgy utcáig, Völgy utca, Andrássy út, Dr. Rapcsák András útja, Szántó Kovács János utca a Hattyas utcáig, a Hattyas utca, az Agyag utca a Jókai utcáig, és a Jókai utca által határolt területen állandó lakóhellyel rendelkező gyermekek esetében látja el.

Az iskola alapító okiratát Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város Közgyűlése a 464/2010. (11.11.) Kgy.h számon hagyta jóvá. Hatályba lépésének napja 2010. november 11.

A képzés belső szakaszai, kimenetei:

Az óvodából a gyermekek az iskolaérettség elérésével a városi beiskolázású, egyházi valamint a körzeti beiskolázású iskolákban, osztályokban kezdenek meg általános iskolai tanulmányukat.

Az alsó tagozat 1-4 osztálya úgynevezett „nagy” felmenőrendszerrel dolgozik. Az osztályvezetői teendőket az osztálytanítók látják el. A 2010/2011-es tanévtől mindkét induló első osztályban iskolaotthonos oktatást folytatunk.

3. osztályban jelentkezhetnek a tanulók emelt óraszámú, 4. osztálytól emelt szintű angol nyelvi oktatásra.

A 8 évfolyam egyik osztályában sportiskolai oktatás folyik a közoktatási típusú sportiskolai kerettanterv alapján

A 4. osztály befejezése után jelentkezhetnek a tanulók a nyolcosztályos gimnázium első évfolyamára. 5.-től a 8. osztályig a műveltségi területeknek megfelelő szaktárgyi oktatás folyik. A 2011/2012-es tanévtől 5-8. évfolyamon szakrendszerű oktatást biztosítunk. Az osztályvezetői teendőket az osztályfőnökök látják el. A 6. évfolyam elvégzése után a tanulók folytathatják tanulmányaikat a hatosztályos gimnáziumban.

Tanulóink többsége az iskolánkban végzi el a nyolc évfolyamot, mely után tankötelezettségüknek eleget tehetnek bármelyik középfokú intézményben.

PEDAGÓGIAI KÜLDETÉSÜNK, HAGYOMÁNYAINK

„Ars poetica”

Pedagógiai munkánk legfontosabb jellemzői a szakértelem, a türelem, a megértés. Azt valljuk, hogy csak az a pedagógus tudja a feladatait elvégezni, aki elfogadó személyiség, munkáját hivatásnak érzi. Az iskolai teljesítmény és tudásszint növelésének kulcsa az érzelmek befolyásolhatóságában rejlik. A gyerek elsősorban érző lény, emberközelben kell foglalkozni vele. A tanár példás emberi magatartása vonzóvá teszi az iskolát, a tanulást, ha ehhez a légkör legfontosabb jellemzője a gyerekszeretet, a kölcsönös tisztelet.

A korábbi évtizedekben a társadalom, a makrokörnyezet fogalmazta meg az iskolával, az oktatással, neveléssel kapcsolatos elvárásait. Napjainkban felerősödött a mikrokörnyezet hatása, igénye, elvárása az oktatási intézményekkel szemben. Tisztán, reálisan kell látnunk környezetünket, hogy pontos, elérhető, közeli és távoli célokat fogalmazhassunk meg, s a célok megvalósításakor a körülményeknek megfelelő módszereket választhassunk.

A Szent István Általános Iskola és Óvoda a hagyományok és új kihívások összhangjában együtt kívánja megvalósítani a tehetséggondozás, a felzárkóztatás, az egyéni fejlesztés feladatait az integrációs törekvések szellemében.

A múlt hagyományait, erényeit megőrizve alakítjuk intézményünk **sajátos arculatát**, meghatározzuk fejlődésének, fejlesztésének fő irányait az intézmény környezetétől, helyzetétől, tanulóitól függően.

Céljaink eléréséhez minőségirányítási és továbbképzési programunk, innovációs, pályázati tevékenységünk szolgál szakmai alapként.

Óvodai nevelés – Zöld Óvoda

Az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit biztosítva, kiemelkedően barátságos, derűs környezetben gondoskodunk arról, hogy a gyermekek szeretetben, biztonságban érezve magukat legyenek képesek bízni önmagukban és másokban, ismerjék meg értékeinket, szeressenek tanulni, érdeklődjenek a világ dolgai iránt

Tanulják meg az együttes tevékenységekben a munkamegosztást, az együttműködést, az önérvényesítést, a társak elfogadását.

Legyenek érzékenyek a lélek hangjaira, fogékonyak a „jóra” és a „szépre”. Higgyék el, hogy fontosak mások számára.

Nagy hangsúlyt kap a hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekekkel való foglalkozás, a mentális, szociális felzárkóztatás, az esélyegyenlőség biztosítása, az etnikai kisebbség életvitel, - életmód változtatásának megsegítése.

Feladatunknak tekintjük a természet, a munka, a dolgozó ember tiszteletének, szeretetének megalapozását.

Az óvodánk pedagógiai tevékenységrendszerének és tárgyi környezete segíti a gyermekek környezettudatos magatartásának kialakulását.

Sportiskolai képzés

30 év gazdag tapasztalatát, hagyományát halmozták fel az iskola tanárai a tagozatos testnevelés terén.

Minden sportok atyja, az úszás és az atlétika alapozza meg az erőnlétet és a teljesítményt, készít fel más sportágak sikeres művelésére.

Sokszor a hagyomány, a tapasztalat nem elég a sikerhez, az előrelépéshez, olykor megújulásra is szükség van, a kihívásokra válaszolni kell.

Korunk egyik jellemzője a specializáció az élet minden területén. A sport sajátos jellemzője, hogy az általános jó erőnlétet adó, folyamatos edzésre épül a speciális sportágak művelése. Az igazi sikert a szakosodás korai kezdete biztosítja. Az alapozásra és a sportágak választására ad lehetőséget a 2007-2008-as tanévtől a sportiskolai kerettanterv bevezetése.

Környezeti nevelés – ökoóvoda, ökoosztály

Ökoóvodaként, ökoiskolaként a környezeti nevelés olyan átfogó, rendező elvként jelenik meg az oktatásunkban, amelyből jól levezethetők a közös követelmények, s a helyi értékek megismertethetők. Tovább lépésként került bevezetésre a 2008-2009-es tanévtől sportiskolai osztályunkkal párhuzamosan, első osztálytól, az ismeretek koncentráálásának eszközeként az ökoosztály – felmenő rendszerben.

Az élménypedagógia módszerei az iskolaotthonos rendszerben tanösvény-programmal kiegészítve segítik, hogy a gyerekek érdeklődése felébredjen a környezetük iránt, megszeressék azt, minél többet akarjanak tudni róla.

Célunk, hogy mindez a természettel, a környezettel, az egészséggel való személyes találkozásban, érzelmektől és értékrendtől átszőtt helyzetekben valósuljon meg.

Nyelvoktatás

Emelt óraszámban a 3. osztályban, majd emelt szinten a 4. osztályban, normál szinten a 4. osztályban kezdjük az idegen nyelv oktatását. Fontosnak ítéljük, hogy a tanulók a nyelvtanulás előtt szilárd anyanyelvi ismeretekre, képességekre és készségekre tegyenek szert. A szülők igényeit kielégítve felkínáljuk a nyelvtanulást angol és német nyelvből, csoportbontásban

Az első évet a nyelvtanulás szempontjából motiváló, alapozó jellegűnek tekintjük. Alkalom ez az idegen nyelvvel való ismerkedésre, s előkészíti a komolyabb nyelvtanulást. A nyelvi csoportok átjárhatók, ez annak kedvez, hogy mindenki képessége és kedve szerint tanulhatja a nyelvet. Az átjárhatóság azt jelenti, hogy szintvizsga letételével nyelvi csoportot lehet váltani.

A nyelvtanulás leghatásosabb motivációja a személyes élmény. Városunk baráti társaságainak rendezvényeit, kapcsolatait keresve ezt az élményt könnyen nyújthatjuk tanítványainknak. (Levelezés, rendezvények, vetélkedők, cserekapcsolatok, tanárasszisztens alkalmazása.) Kapcsolatot teremtettünk a Global Volunteers önkéntes szervezettel, így amerikai tanárok fogadására nyílik folyamatosan lehetőség iskolánkban.

Szent István szellemisége

Mindannyian magunkban hordozzuk népünk történetét, kultúráját, belőle táplálkozunk, s adjuk tovább a következő nemzedéknek.

Szent István nevét viselő iskolát kötelezi az államalapító neve. Helyet és módot kell teremtenie arra, hogy felidézzük eleink harcait, kultúráját, hazát kereső és teremtő útját, hogy keressük gyökereinket, keressük azt, ami magyarrá tesz bennünket, ami

sajátos, ami csak a miénk. („Szt. István és kora” városi történelmi vetélkedő, a koronázási jelvények ismerete, az iskolázászló tisztelete, névadókultusz: a Szt. István emléktábla kegyelete, a Millenniumi emlékpark gondozása).

A sport és az Olimpia eszmeisége

A sportnak jellemformáló szerepe van, megtanít küzdeni, erősíti az akaratot, kitartásra ösztönöz, megtanít, elviselni a kudarcot. Mindannak, amire nevel a sportolás az élet más területén is hasznát vesszük, hiszen a tanulásban, a munkában is csak az ér el eredményt, aki kitartó, tud küzdeni, van szorgalma, a kudarcot is el tudja viselni, s van ereje az újrakezdéshez.

Az Olimpia az emberiség összetartozását, a békét, a barátságot és sporttörténelmet szimbolizálja,

A görögök szenvedélyesen szerették a sportot. Az eszményi embert számukra a szép izmos test és a csiszolt szellem jelentette. A XXI. század emberideálja sem lehet más! Egy sportiskola nevelési eszméje ezt a célt szolgálja volt névadónk, Halmay Zoltán olimpiai bajnok példájával is. (Emlékfal gondozása, Halmay évfordulók ünneplése.)

Szent István szellemiségével, a kiemelkedő nyelvoktatással, a magas szintű testi neveléssel, az Olimpia eszméjével a test és a lélek igazi harmóniáját valósíthatjuk meg.

Pedagógusaink **módszertani sokszínűsége** folyamatos képzés és önképzés során formálódik az iskolában folyó nevelőmunka, a kompetenciaalapú oktatás, a gyermekek életkorát és egyéni képességeit figyelembe vevő fejlesztés eredményessége érdekében. Pályázati források felkutatása és kiaknázása segíti a nevelőtestület folyamatos szakmai megújulását.

Kiemelt fontosságúnak tekintjük az **info-kommunikációs kultúra erősítését**, az IKT-val támogatott oktatás terjesztését, az ehhez szükséges technikai feltételek biztosítását az élethosszig tartó tanulás képességének kialakítása, az életminőség javítása feltételeként.

Ez segít bennünket ahhoz a célhoz, hogy minden gyermeket eljuttassunk a **képességei szerinti legjobb teljesítményhez**.

Napjaink módszertanának elengedhetetlen része a **tanulás tanítása**. Gyakran tapasztaljuk, a tanulásra fordított idő nincs arányban a hatékonysággal. A vizsgálatok kimutatták, hogy a tanulók jelentős része nem ismeri a különböző tanulási technikákat. Különösen fontos ennek az elsajátítása olyan környezetben, ahol a szülők többsége nem képes, vagy idő hiányában nem tud ebben segítséget nyújtani gyermekének. A NAT feladatul jelöli meg számunkra, hogy tanítványainkkal ismertessük meg a tantárgyak sajátosságainak megfelelő tanulási módokat. Meg kell ismernünk ezt az új tudományágat, olvasnunk a szakirodalmat, s be kell kapcsolódnunk az ilyen irányú továbbképzésekbe.

A szociális háttérrel elemezve továbbra is külön figyelmet kell fordítanunk a tehetséges gyerekekre és a gyengébb képességű, sajátos nevelési igényű, halmozottan hátrányos helyzetű tanulóakra is. Ehhez biztosítjuk a **differentiált foglalkozást** a tanítási órákon, az emelt szintű nyelvoktatással, a csoportbontások megőrzésével, a tanítási órákon kívül a tehetséggondozás és felzárkóztató foglalkozások működtetésével. A tanulók versenyzését, továbbtanulását segítjük. Egy-egy új műveltségi területet

kapcsolhattunk be az oktatásba /számítástechnika, honismeret, környezetvédelem, önismeret, stb./.

A gyerek akkor lesz **harmonikus személyiség**, ha az értelem mellett a szépérzékére is hatni tudunk, s fölkeltségül alkotói kedvét, fejlesztjük önkifejező képességét. Ezt segítik a tanórán kívüli művészeti foglalkozások, az alapfokú művészetoktatási intézmény kihelyezett osztályai, az énekkar.

A harmonikus személyiséghez hozzátartozik a **testi kultúra** is, a mozgás igénye és szeretete. Ennek kialakítása a fontos, amikor megszervezzük az érdeklődés alapján a sportkörüli foglalkozásokat. A divatos sportágak mellett minden évben olyan nyitott órát is tartunk, ahol a „nehezebb mozgású” gyerekek találnak örömet az együttes sportolásban.

Szeretnénk elérni, hogy, tanítványaink – **esélyegyenlőségi törekvéseinkben** megfelelően integrációs pedagógiai rendszer működtetésével, a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók megsegítésével - képességük szerinti felkészítést kapjanak a középiskolai tanulmányaikhoz.

Munkánkat elismerő címek:

Zöld Óvoda (NEFMI – 2010)

Ökoiskola (Oktatási és Kulturális Minisztérium,
Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium
2005, 2008)

Zöld Kapocs Oktatóközpont (Környezetvédelmi és Természetvédelmi
Oktatóközpontok Országos Szövetsége
2004)

2. HELYZETELEMZÉS – TELEPÜLÉSI, INTÉZMÉNYI KÖRNYEZET, SZEMÉLYI ÉS TÁRGYI FELTÉTELEK

Települési környezet

Városunk a megye jelentős településeinek egyike, de máig megőrizte a nevében szereplő „mezőváros” jelleget. Jelentős területen fekszik, jobbára kertes, családi házak a jellemzők. Ez a jelenség a város infrastruktúrájában is nyomon követhető.

Lakossága is az országosnak megfelelően csökkenő tendenciát mutat. Kevés a születések száma (az iskolába beiratkozó gyereklétszámon is észre vehető), a város lélekszámát tekintve „öregedő” képet mutat.

A városban bizonytalanok a munkahelyek, ezért tapasztalható elvándorlás is a városból, a környék kisebb településeire.

Hódmezővásárhely mezőgazdasági területei nagyon jó minőségűek. A környék mezőgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű, így rendkívül fontos az agrártevékenység és ehhez kapcsolódóan az állattenyésztés és az állattartás. Az agrárium viszonylag „tisztos” megélhetést biztosított, de mára ez is bizonytalanná vált. A családok megélhetési gondokkal küszködnek.

A kb. 46 ezres lélekszámú város csúcsi körzetében a városi átlagnál magasabb arányú a hátrányos helyzetű családok száma.

A város segélyezési térképén ez a körzet az elsők között szerepel.

Intézményi környezet

Az intézmény tanulóinak többsége Vásárhely Csúcs és Tabán városrészének és a Béke-telepnek kis lakója, de beiskolázási körzetünkbe tartozik városunk cigánytelepe, s az újabb építési szociális bérlakások egy része is.

Tanulóink valamilyen – gyakran több szempontból is - hátrányos helyzetű, munkanélküli szülők, alacsony jövedelmű vagy sokgyerekes családok gyermekei.

Az itt élők többségében kétkezi emberek, kisebb részben alkalmazottak, s elenyésző számban értelmiségi szülők, s a szülők egy része rendszeres munkát nem végez, jövedelme segélyekre, alkalmi munkavégzésből származó bevételre korlátozódik.

A szociális háttér romlása során számolnunk kellett annak negatív hatásaival, mely be is következett, s az alábbiakban összegezhető:

- A munkanélküliség pszichikai hatásai megmutatkoznak a szülők magatartásában. Sokuknak éppen alacsony iskolázottságuk miatt reménye sem lehetett arra, hogy munkahelyet találjanak maguknak. Elkecserezték, meghasonlott emberekké váltak. Innen kerültek ki a most már nem hátrányos helyzetű, hanem veszélyeztetett gyermekek.
- A megélhetéssel küzdő, de talpon maradt családok egyre minőségileg romló kulturális háttérrel voltak képesek gyermekeik számára biztosítani. Kevesebb lett a könyvek, az újságok száma, s a szórakozás egyetlen forrásává a televízió vált. Elmaradtak az élményt adó kirándulások, a családi összetartást erősítő nyaralások.
- Intézményünknek kell felvállalnia a felzárkóztatást, a tudás igényének felkeltését, a viselkedéskultúra megalapozását és a tehetséges tanulók tehetséggondozását.
- A városrész Béke-telepén új, kertes házak épültek és épülnek napjainkban is, ám a külső látvány nagyon jól szemlélteti a tulajdonosok anyagi különbözőségét.
- Súlyos veszély, hogy egyre jobban fokozódik az iskolába járó gyerekek közötti esélyegyenlőtlenség, melynek ellensúlyozására működteti iskolánk –tanulói összetételéből adódóan – integrációs pedagógiai rendszerét, beépítve pedagógiai programunkba ennek minden törvényi elemét.
- Városunk Esélyegyenlőségi terve és Antiszegregációs programja kiemelt figyelmet fordít a beiskolázási arányok intézmények közötti kiegyenlítésére. Az integrációs, antigszegregációs törekvések eredményeként az átszervezést követően intézményünkben várhatóan csökkenni fog a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya. Változatlanul elszívó hatása van városunk egyházi intézményeinek, 8 osztályos gimnáziumának (4. osztály után), valamint önkormányzati 6 osztályos gimnáziumunknak, ahová speciális képzési irányokkal várják jó képességű és kiemelkedő teljesítményű tanulóinkat.

Személyi feltételek

Az óvodában a nevelőmunka kulcs-szereplője az óvodapedagógus. Az óvoda teljes nyitva tartási idejében a gyermekekkel történő foglalkozások mindegyikét óvodapedagógus irányítja. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Az óvodapedagógus **elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermekek számára.**

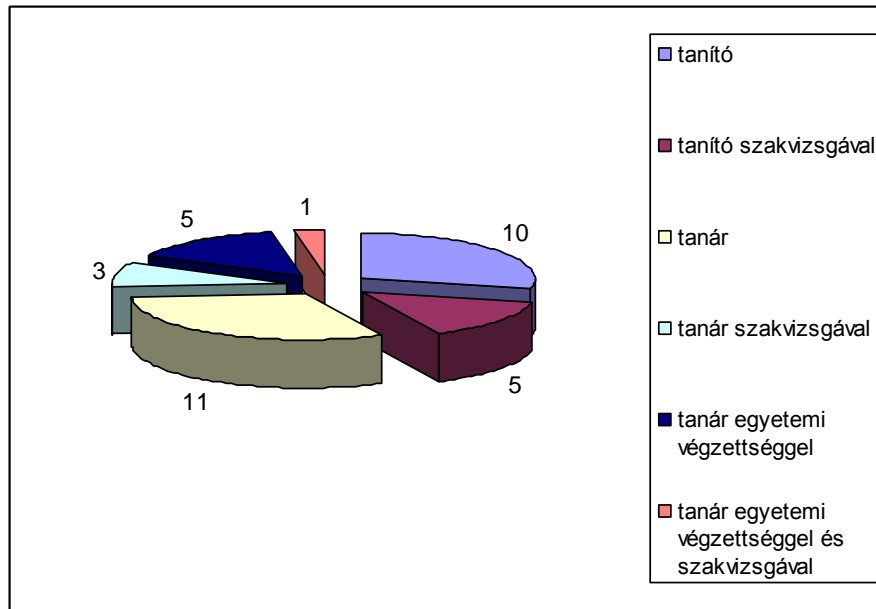
-Az óvodapedagógusok, és az óvodánk működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkájukkal járulna hozzá az óvodai nevelés eredményességéhez.

-A nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozó gyermekeket is nevelő óvodánkban a dolgozóknak feladatuk, hogy megvalósítsák a nemzetiségi, etnikai óvodai nevelés célkitűzéseit.

<i>Óvodai telephelyek</i>	<i>Csoportok száma</i>	<i>Óvodapedagógusok száma</i>	<i>Dajka, óvoda titkár</i>
Magvető u. óvoda	3	7	4,5
Észak u. óvoda	2	4	2
Szt. István u. óvoda	3	6	3
<i>Összesen:</i>	<i>8</i>	<i>17</i>	<i>9,5</i>

Az óvodapedagógusok közül hárman rendelkeznek szakvizsgával, 1 fő gyógypedagógiai végzettséggel.

35 pedagógus látja el jelenleg az **iskolai nevelés-oktatás** feladatát az alábbi végzettségek megoszlásában:

Külső szakemberek:

- orvos – védőnő (évenkénti rendszeres szűrővizsgálatok, illetve iskolai alkalmasságot megállapító vizsgálatok)
- logopédus és fejlesztőpedagógus (évenkénti szűrővizsgálat, utazó gyógypedagógiai ellátás)
- pszichológus, iskolapszichológus (szűrővizsgálat, iskolapszichológiai szakmai szolgáltatás)

A pedagógiai munka minőségét, színvonalát meghatározza, milyen mértékben tud együttgondolkodni egy nevelőtestület, mennyire képes a közösen megfogalmazott célokhoz, feladatokhoz vezető úton az egyéniségét megőrizve együtt haladni. Feladatunk ezért az intézményi célkitűzéseket támogató:

- innovációs pedagógiai kezdeményezések felkarolása,
- pozitív alkotói légkör kialakítása,
- szakmai tudás megszerzésének segítése,
- folyamatos szakmai megújulás biztosítása,
- hatékony minőségirányítási rendszer működtetése.

2001 és 2010 között a nevelőtestület döntő többsége részt vett továbbképzéseken, a HEFOP 3.1.4., a HEFOP 2.1.5/b, HEFOP 3.3.2, valamint a TÁMOP 3.1.4, TÁMOP 3.4.3, TÁMOP 3.1.5 pályázatok képzésein, IPR tréningjein, vagy diplomaszerező, szakvizsgát adó tanulmányokat folytatott, folytat. Tantestületünk mintegy fele többdiplomás, szakvizsgával, egyetemi végzettséggel rendelkezik.

Az intézmény pedagógus továbbképzési programja és éves terve kiemelten kezeli a **képességfejlesztés és integrációs tevékenységhez** szükséges pedagóguskészségek fejlesztésére irányuló szakmai továbbképzéseket:

- fejlesztő pedagógus, gyógypedagógus, logopédus képzése,
- roma és/vagy hátrányos helyzetű gyermekeket nevelő program megismerése,
- projektoktatás és annak módszereinek tanulmányozása, a módszertani megújulást, kooperatív tanulás-szervezési, valamint a hatékony tanulói megismerési technikák célzó továbbképzések támogatása,
- a kompetencia alapú oktatás és az új tanulás-szervezési eljárások bevezetésével kapcsolatos ismeretanyag elsajátítása,
- a tehetség-gondozáshoz kapcsolódó szakmai ismeretek elsajátítása.

A szakmai felkészültség, az önképzés, továbbképzés iránti igény a biztosítéka annak, hogy a tantestület **azonosulni tud a Nemzeti Alaptanterv s a kompetencia alapú oktatás céljaival, s képes megvalósítani az iskola pedagógiai programját, helyi körülményekre szabott tantervét.**

Tárgyi feltételek

Tárgyi feltételek az óvodában:

- Az óvodánk rendelkezik a helyi nevelési program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel.
- Az óvoda épülete, udvara, kertje, berendezése oly módon van kialakítva, hogy szolgálja a gyermekek biztonságát, kényelmét, megfelel testméreteiknek, biztosítja egészségük megőrzését, fejlődését, lehetővé téve mozgás- és játékigényük kielégítését. Továbbá a gyermekeket, harmóniát árasztó színekkel, formákkal, anyagokkal vesszük körül.
- A tárgyi felszereléseket, amelyeket a gyermekek használnak számukra hozzáférhető módon, és gyermekek biztonságára odafigyelve, helyezük el.
- Az óvoda egyidejűleg biztosítja a megfelelő munkakörnyezetet az óvodai munkatársaknak, lehetőséget teremt a szülők fogadására.

Magvető utcai óvoda:

Óvodánk a város szélén található, viszonylag új városrészben, mely az utolsó tizenöt évben épült ki. Az elmúlt években az Önkormányzat segítségével jelentősen nőtt, és folyamatosan bővül a családi házak, lakások aránya.

Az óvoda 81 férőhelyes, 3 csoportos saját galériával, játszó terasszal, osztott csoportokban folyik a nevelőmunka. Új építésű korszerű épülete megfelelő, egészséges környezetet biztosít a gyermekek számára. Kialakításánál maximálisan a gyermekek érdekeit vették figyelembe. 71 négyzetméteres jól felszerelt tornaterme, úszómedencéje, természetes alapanyagú udvari játéka a gyermekek egészséges életmódra nevelését teszik lehetővé.

Észak utcai óvoda:

Városszéli, 48 férőhelyes, 2 csoportos, részben osztott óvoda. Közvetlen szomszédságában felszámolás alatt álló szükség-lakások találhatóak, melyek lakói zömében etnikai kisebbséghez tartozó emberek. Új kislakásokból álló lakótelep épült szociális bérlakásokkal a környezetében. Ez döntően meghatározza az óvoda feladatait, hiszen az óvodába járó gyermekek kb. 50%-a hátrányos helyzetű, veszélyeztetett. Épülete régi építésű, de az utóbbi időben történt modernizálás során (tornaszoba is kialakításra került) megteremtették azokat a korszerű feltételeket, melyek fontosak a fent említett környezetből érkező gyermekek szocializációjához, egészséges fejlődéséhez. Az itt dolgozó óvónők munkáját rendszeresen segítik karitatív szervezetek,

és egy helyi nagyvállalat, mind anyagi téren, javító, szolgáltató munkával, mind pedig a környéken élő szegény sorsú emberek segélyezésével.

Szent István utcai óvoda régi szárnya 112 éves, ezt 1966-ban bővítették.

Régi építésű 71 férőhelyes 3 csoportos óvoda, részben osztott csoportokban folyik a nevelőmunka. Kis alapterületű udvarral rendelkezik, de egy régebbi csoportszobából átalakítással tornaszobát hoztak létre.

Tárgyi feltételek az általános iskolában:

Az *általános iskolai képzés* 2 telephelyen működik: a Szent István utcán tanulnak a felső tagozatosok, a Szent István téren az alsósok.

A székhelyen (Szent István utca) két egymáshoz közel álló épületben tanulnak a felsősök. A főépület a 60-as években épült, még felújítva nem volt. 1996-ban avattuk a főépülethez csatlakozó tornatermet, mely megteremtette a testi nevelés ideális feltételeit. 2004-ben a főépület új emeletet kapott 3 tanteremmel, egyéb helyiségekkel, zsibongóval. Így intézményünk a „beruházás a 21. század iskolájába” program keretében korszerű feltételekkel várja a felső tagozatba érkező diákokat. Nemcsak mi gazdagodtunk a beruházással, hanem a város diákjai is, hiszen számtalan városi szintű rendezvénynek ad helyet az új épületrész. A Koczká utcai szárnyon 1866-ban kezdődött meg a tanítás, melynek egésze felújítást igényel.

A Szent István téri patinás épület nagy múltra tekint vissza, hiszen 1899-ben kezdte meg működését, s polgári fiúiskolaként teremtett hagyományt a testi nevelésnek. Felújítása, korszerűsítése azért is elengedhetetlen, hogy igazi díszle legyen továbbra is a város történelmi emlékeit is őrző terének.

Az intézmény 2 tornateremmel és 2 tornaszobával, 8 tanteremmel, informatikai, könyvtári és fejlesztő szobával rendelkezik, így biztosítani tudja az emelt szintű testi neveléshez, a csoportbontáshoz szükséges feltételeket. Minkét telephelyen játszóudvar és sportpálya szolgál a tanórai és tanórán kívüli foglalkozások további színteréül.

Az épület belső karbantartásához, a környezet szépítéséhez, a szemléltetőeszközök gyarapításához az iskola él és a jövőben is élni kíván pályázati lehetőségekkel, számít a szülők támogatására, segítőkészségére éppúgy, mint a pedagógusok törekvéseire, kezdeményezéseire.

Megvalósult fejlesztések:

Az Észak utcai óvodában tornaszoba, fejlesztő helyiség, játszótér kialakítására került sor.

Anyagi forrás: önkormányzat, pályázatok, civil szervezetek anyagi támogatása, társadalmi munka.

Iskolai épületeink, külső és belső környezetünk szépítésével igyekszünk vonzó, barátságos környezetet kialakítani. Díszítésre tanulói, tanári munkákat használunk, virágokat ültetünk, ápolunk, udvarrendezést valósítunk meg.

Udvar: Mindkét telephelyen parkosítottunk, udvari bútorokkal tettük otthonossá.

Bio-parkkal és Bio-ösvénnyel, szabadtéri sporteszközökkel büszkélkedhetünk.

Anyagi forrás: pályázatok, DÖK, SZMK anyagi támogatása, társadalmi munka

Angol nyelvi terem: 1996-ban alakítottuk ki.

Forrásai: fenntartói beruházás /tornaterem építésekor készült a tanterem/ ,intézményi költségvetés, a Máltai Szeretetszolgálat adománya,

Számítástechnikai szaktanterem, informatikai eszközök, Internet áll mindkét telephelyen a tanulók és pedagógusok rendelkezésére.

Anyagi forrásai: intézményi és fenntartói költségvetés, hazai és uniós pályázatok, az iskolai alapítvány és az SZMK támogatása.

Új ebédlő kialakítása, fűtőkorszerűsítés

Az intézményegyesítés után a Koczka utcai telephelyen elkészült egy új ebédlő, megvalósult a fűtőkorszerűsítés.

Anyagi forrás: önkormányzati költségvetés

Iskolai könyvtár:

Az összevont intézmények gazdag állományát, könyveket, filmeket, oktatóprogramokat az iskola épületének különbejáratú részében helyeztük el (Szent István utca). A három helyiségből álló könyvtárban lehetőség van az elmélyült munkára, tanítási óra megtartására. A számítógép és az internet használata segíti a gyermekek önálló kutatómunkáját.

A Szent István téri telephelyen az alsó tagozatosok számára is kialakítottunk egy kisebb könyvtárhelyiséget, mely a fejlesztőszobával együtt egyéni és kiscsoportos fejlesztés helyszínéül is szolgál.

Anyagi forrás: intézményi költségvetés, pályázat

Fejlesztő szoba:

A sajátos nevelési igényű tanulókkal a gyógypedagógus és a fejlesztő pedagógus minden telephelyen speciális berendezést és eszközöket igénylő helyiségben foglalkozik.

Anyagi forrás: intézményi költségvetés, pályázat

3. AZ ÓVÓDAI NEVELÉS**3.1. Óvodakép - ökoóvoda**

Három telephelyen 8 óvodai csoportban folyik nevelő-oktató tevékenység.

A családi nevelést megismerve, annak folyamatosságát biztosítva, az óvodai neveléssel új módon kiegészítve, a gyermekek érdekét mindenekelőtt szem előtt tartva, befogadó, kiegyensúlyozott légkörben neveljük a hozzánk járó gyermekeket.

Az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit biztosítva barátságos, derűs környezetben gondoskodunk arról, hogy a gyermekek szeretetben, biztonságban érezve magukat legyenek képesek bízni önmagukban és másokban, ismerjék meg értékeinket, szeressenek tanulni, fedezzék fel és védjék természeti környezetünket, kincseinket.

Tanulják meg az együttes tevékenységekben a munkamegosztást, az együttműködést, az önérvényesítést, a társak elfogadását.

Legyenek érzékenyek a lélek hangjaira, fogékonyak a „jóra” és a „szépre”. Higgyék el, hogy fontosak mások számára.

Nagy hangsúlyt kap a hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekekkel való foglalkozás, a mentális, szociális felzárkóztatás, az esélyegyenlőség biztosítása, az etnikai kisebbséghez tartozók sikeres integrációjának elősegítése.

Feladatunknak tekintjük a természet, a munka, a dolgozó ember tiszteletének, szeretetének megalapozását.

Az óvodánk pedagógiai tevékenységrendszer és tárgyi környezete segíti a gyermekek környezettudatos magatartásának kialakulását.

Óvodánkban minden gyermeket gondoskodás és különleges védelem illet meg, ezért tartjuk fontosnak a gyermeki jogok érvényesítését, vagyis a gyermeki személyiséget tisztelet, elfogadás, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi. Mindig szem előtt tartjuk, hogy a gyermek, fejlődő személyiség, életkoronként és egyénenként változó testi – lelki szükségletei vannak.

Az óvodai nevelésnek a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására, a gyermeki jogok, és alapvető szabadságok tiszteletben tartásának megerősítésére kell irányulnia; az egyenlő hozzáférés biztosításával.

Az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai intézkedéseknek a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk, ezért és a differenciált fejlesztés elve valamennyi tevékenységünkben jelen van.

Óvodánk közvetetten segíti az iskolai közösségben történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését, biztosítva minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést.

3.2. Gyermekkép

„Felfedező lettem gyermekországban. Enyém a mese, a mozdulat, a képzelet, a játék.... Rendem világos, egyszerű, átlátszó, meg is tanulható. Egységes, mert a hangokat is, a műveket is, a frissen születő alkotásokat is természetes kapcsolataikban élem, ahogy a gyerekeim.”

(Kokas Klára)

Gyermekképünk kialakítása során szem előtt tartottuk azt az elvet, hogy az ember egyedi, mással nem helyettesíthető individuum és szociális lény egyszerre.

Önbizalommal rendelkező, szabad gondolkodású, nyílt, őszinte, a társadalom elvárásainak megfelelő személyiségű, értékrendszerű, szeretetet adni és elfogadni tudó gyermekek, vidámak, derűsek, biztonságban érzik magukat. Pozitív énképpel, önbizalommal, önértékelés erősödésével bírnak.

Az etnikumhoz tartozó gyermekek nem szégyellik etnikai csoportjukhoz tartozásukat, kultúrájukat.

Képesek meglátni a szépet, jól érzik magukat a harmonikus környezetben. Lelkikben gazdagok, képesek egymás elfogadására, tisztelik a felnőtteket és a gyermekeket.

Tudatában vannak annak, hogy értékes emberek.

3.3. Az óvodai nevelés célja, feladatai és elvei

Az óvodai nevelés célja:

- Az óvodai nevelés segítse elő az óvodás gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását, az életkori és egyéni sajátosságok, az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ide értve a különleges gondozást igénylő gyermek ellátását is).
- Az óvodai nevelés kiegészítője legyen a családi nevelésnek, illetve a hátrányos és veszélyeztetett családok esetében iránymutatóként funkcionáljon, ezáltal a gyermekek személyiségének alakulása megfelelően társadalom elvárásainak és az együtt elért eredmények alapozzák meg az iskolai nevelést.

Az óvodai nevelés feladatai a személyiségfejlesztés területén

Az óvodai nevelés általános feladatai:

Az óvodás korú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése.

- egészséges életmód alakítása,
- érzelmi nevelés és a szocializáció biztosítása,
- az anyanyelvi, - értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása.

Az óvodai nevelés kiemelt nevelési feladata az anyanyelvi nevelés

Az anyanyelv használata szerves része az óvodai élet minden mozzanatának a nevelés egész folyamatának.

Az **anyanyelvi nevelés**, mely áthatja az egész nevelési folyamatot, valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat.

Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes minta és szabályközvetítéssel (javítgatás elkerülésével) – az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van.

A kommunikáció által növekszik a gyermek tájékozottsága, ismereteket szerez, a helyes és szép beszéd fejleszti esztétikai érzékét, előkészíti irodalmi élmények befogadását.

Erősíti a szülőföldhöz, családhoz való érzelmi kötődést.

Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

Mindezeket figyelembe véve különös figyelmet fordítunk a hátrányos helyzetű gyermekek anyanyelvi nevelésére. Mivel az óvodába kerülő hátrányos és veszélyeztetett gyermekek többsége kommunikációs problémákkal küzd (a helytelen családi, nyelvi szocializáció következményeként). A kommunikációs zavarokat az óvodai nevelés három-négy éve alatt igyekszünk mérsékelni, illetve kiküszöbölni, hiszen ez nélkülözhetetlen az iskolai és a későbbi sikerekhez.

Az óvodai nevelés kiemelt nevelési elvei

○ Az emberi méltóság tiszteletének elve

A gyermeki személyiséget tisztelet, elfogadás, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi. Alapvető követelmény a gyermek emberi méltóságának, jogainak biztosítása az óvodai nevelés teljes eszközrendszerével.

A gyermek fejlődő személyiség – fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg – ennek következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak.

○ A gyermeki személyiség kibontakoztatásának elve

Az óvodai nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni képességeinek kibontakoztatását. Az óvodai nevelés gyermekközpontú, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik.

○ Pedagógiai etika elve

Az óvónő biztosítja a szülőt titoktartásáról, és tiszteletben tartja a családok belső szokásait, ügyeit.

○ Az óvónői modell fontosságának elve

A 3-7 éves gyermek alapvető szociális tanulási formája az utánzás, ezért az óvónői modell szerep kiemelkedő jelentőségű.

○ A játék vezető szerepének elve

Az óvodai nevelés gondoskodik arról, hogy az óvodások fő tevékenységi formája a játék.

○ A másság elfogadásának elve

Az óvónő egész nevelőmunkáját hassa át a gyermekek egyéni különbségének tiszteletben tartása, a szereteten, őszinte érdeklődésen és elfogadáson alapuló magatartás, a nagyfokú tolerancia.

Tudatosan kerülni kell a nemi sztereotípiák erősítését, a nemek társadalmi egyenlőségével kapcsolatos előítéletek lebontását.

○ **Nemzeti, etnikai önazonosság biztosításának elve**

Az óvodai nevelés biztosítja a nemzeti, etnikai kisebbség, önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, nyelvi nevelését, a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

A hazájukat elhagyni kényszerű családok (a továbbiakban: migráns) gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, az interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét, az emberi jogok és alapvető szabadságjogok védelmét.

○ **Óvoda – család együttműködésének elve**

A nevelésben az óvoda ismerje el a család elsődlegességét, tisztelje a szülőt. Az óvónő a szülővel való kapcsolataiban éreztesse az őszinte „odafordulást”, az empátiát és segítő szándékot addig a pontig, amíg a szülő képes ezt elfogadni. Az óvónő ismerje és fogadja el a család szokás- és szabályrendszerét, s tapintatosan befolyásolja az életmód jó szokásainak alakításában.

○ **Esélyegyenlőség elve**

A cigány gyermek ne érezzen hátrányos megkülönböztetést, sőt azt érezze, hogy hátrányos helyzetét kompenzálók, megkülönböztetett figyelemmel, segítséggel veszik körül, hogy ő is lehetőséget kap a zökkenőmentes iskolakezdéshez. A hátrányos helyzetű gyermekekkel külön foglalkozzon az óvónő érzelmileg is. Az óvoda minden csoportjában legyen jól tervezett és szervezett gyermekvédelmi munka, ami az esélyegyenlőtlenség megvalósítását szolgálja, a preventív eljárásokkal, a prevenció érdekében kitűzött feladatokkal, biztosítva minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést.

○ **Tolerancia elve**

Az óvónő törekedjék a gyermekek egyéni különbségének elfogadására és elfogadtatására, a konfliktustűrő egészséges tolerancia kialakítására. A tolerancia, az egyéni különbségek elfogadása, az óvodai nevelésünkben szakmai alapkövetelmény.

○ **A jövő emberképének elve**

A jövőbeli ember társadalmi elvárásaként szélesebb körben alakuljon ki emberszeretete, a természet esztétikuma, védelme iránti fogékonysága, a gyors felismerő képessége, kreativitása.

○ **Pozitív diszkrimináció elve**

A cigány gyermekekkel szembeni bánásmódok pozitív irányú egyenlősége hangsúlyozottabban érvényesüljön az óvodapedagógus részéről. (Az óvónók szemléletváltása lényeges kritérium ehhez!)

○ **Előítélet-mentesség elve**

A cigány gyermekeket sok türelemmel, hittel kell nevelni, hogy önmagukat megtalálva, mások által megerősítve, felnőve megtalálják helyüket a világban.

○ **Differenciált fejlesztés elve**

Egyéni eltéréseket toleráló, arra építő képességfejlesztés, mely segít és alapjául szolgál a gyermek teljes személyiségfejlesztéséhez.

○ **Az összehangolt családgondozás elve – szocializáció elve**

Az óvodai nevelés vállalja fel a halmozottan hátrányos helyzetű családok segítségét a társintézmények bevonásával.

3.4. A gyermek és ifjúságvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenység az óvodában

Kiemelt feladatunk a jól átgondolt, megszervezett – koordinált – gyermekvédelmi munka, melynek egyik alapidokumentuma az 1991. évi LXIV. Törvény, valamint a 2003. évi Köznevelési törvény (47. §. B.).

A gyermekek védelme a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítésére, veszélyeztetettségének megelőzésére és megszüntetésére, védelmének biztosítására irányuló tevékenység.

Minden pedagógus az óvodai dolgozó munkaköri kötelessége a rábízott gyermekek védelme, pedagógiai eszközökkel való segítése.

Az óvodai gyermekvédelmi felelős munkája:

A gyermekvédelmi felelős a nevelőtestületnek az a tagja, aki az intézmény vezetőjének a megbízásából képviseli a gyermek- és ifjúságvédelmi szempontokat, szervezi, irányítja, és személyes részvételével elősegíti ezek az érvényesülését.

Gyermekvédelmi felelős feladatai:

- Tájékoztatás (a felmerülő problémával kit, hol, milyen időpontban kereshet fel).
- A nevezett intézmények pontos címének átadása.
- Jelzések után a veszélyforrások feltárása, a veszélyeztetettség megállapítása, nyilvántartásba vétel.
- Rendkívüli gyermekvédelmi támogatás kezdeményezése.
- Jelzőrendszer, információ áramlás biztosítása.
- Tájékoztat a szabadidős programokról.

A helyi programban kitűzött feladatokat folyamatosan, minden pedagógus végzi, a gyermekvédelmi felelős irányításával.

Az óvodapedagógus feladata:

Preventív gyermekvédelem:

- Csoportjában élő gyermekek szociális helyzetének figyelemmel kísérése,
- A fejlődést veszélyeztető hatások minél korábbi felismerése,
- A veszélyeztetettség elhárítására alkalmas intézkedés megtétele (jelzés).

A megfelelő szocializáció érdekében fontos feladat még a szemléletformálás, társadalmi tolerancia befolyásolása, alakítása.

Feladata, hogy a családdal és a pedagógusokkal együttműködve kiküszöbölje a veszélyeztetett gyermekekre ható ártalmakat, megvédje őket a testi-lelki, erkölcsi károsodásoktól, illetve ellensúlyozza a veszélyeztető hatásokat.

A gyermekvédelem hatékonyságát az alábbi tevékenységekkel segítjük elő:

- Rendszeres családlátogatások, szülői értekezletek, nyílt napok, ünnepélyek, estek, fogadóóra való behívás szervezése.
- Személyiségfejlesztő tréningek tartása az óvodai dolgozóknak.
- Szülők Klubja szervezése, mentálhigiénés foglalkozások tartása, tanácsadás szervezése szülők részére.
- Közös kirándulás évente 1-2 alkalommal egy szülő – egy gyermek alapon, illetve a családi kirándulások, munka délelőtti szervezése.
- Jogi segélyszolgálat szervezése szükség esetén
- Gyermeki és szülői jogok bemutatása, érvényesítésének módjait megismertetve.
- Havi gyermekvédelmi munkaközösségi foglalkozások óvoda-iskolaközi munkaközösség több célú intézményeknél.

- A csoportnaplókban egyénre szóló tervezés, nyomon követés
- Fejlesztési lapok vezetése
- Logopédiai ellátás
- Óvodai szociális szolgáltatások lehetőség szerint: nappali ellátás, ingyenes étkeztetés, ruházati segély.
- Alapítványok létrehozása a gyermekekért.
- Segítségnyújtás megszervezése az új és pályakezdő kollégák részére a gyermekvédelmi munkához.
- Családgondozási munkában való részvétel
- Kapcsolat a Gyermekjóléti Szolgálattal, esetmegbeszéléseken való részvétel.

A szülői jogok és kötelezettségek, a gyermeki jogok érvényesítése az óvodában

Az 1997. Évi XXXI. Törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról, mely 1997. november 1. napjától hatályos Magyarországon, az ENSZ által meghozott New York-i Egyezményhez illeszkedik. A nemzetközi egyezmény a gazdasági, szociális és kulturális jogok körében deklarálja, hogy a gyermek neveléséért, fejlődésének biztosításáért elsősorban a szülők közösen felelnek, de az államnak megfelelő segítséget kell ehhez nyújtania.

A gyermek speciális védelmet élvez a családban és a társadalomban is.

A gyermek védelme a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítésére, veszélyeztettségének megelőzésére illetve megszüntetésére, valamint a szülői vagy más hozzátartozói gondoskodásból kikerülő gyermek védelmének biztosítására irányuló tevékenység.

A gyermek védelmét:

- pénzbeli és természetbeni ellátások,
- személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások,
- személyes gondoskodást nyújtó gyermekvédelmi szakellátások,
- hatósági intézkedések biztosítják.

Az óvodai intézmény a prevenció mellett célul tűzte ki, hogy a hatáskörébe tartozó gyermekek problémáit felismerje, kezelje, az érintett gyermekek eseteit feldolgozza, a gondokat orvosolja a helyi társszerveivel, szakembereivel együtt. Ezen túl biztosítja a gyermekek számára mindazokat a jogokat és ellátásokat, amelyeket az intézmény számára a vonatkozó jogszabályok előírnak.

Az óvodapedagógusok és a gyermekvédelmi felelős tevékenységi köre a szülői jogok és kötelezettségek a gyermeki jogok megvalósulása tekintetében

- A szülői jogok és kötelezettségek - A gyermeki jogok	Gyermekvédelmi cél	Óvodapedagógus feladatai	Gyermekvédelmi felelős feladatai
◆A szülői joga és kötelezettsége, hogy gyermekét családjában gondozza, nevelje és biztosítsa számára a testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődéshez szükséges feltételeket. - A gyermeknek joga	A gyermeknek illetve családjának minden segítséget meg kell kapnia, hogy a gyermek saját vérszerinti családjában nevelkedhessen fel. A gyermekvédelmi intézkedések járuljanak	- Családlátogatás során tájékozódás a családok körülményeiről. - A hátrányos helyzetű gyermekek felmérése, jelzés gyermekvédelmi felelős felé. - A veszélyeztetett tanulók felmérése, jelzés gyermekvédelmi felelős	A szeptemberi szülői értekezleten: - tájékoztatja a szülőket, a rendszeres fogadóórák helyéről, idejéről, - ismerteti a gyermeki és szülői jogokat, azok érvényesítésének módjait. - Az intézményben a

<p>van a testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését biztosító családi környezetre</p> <ul style="list-style-type: none"> - Joga van arra, hogy olyan családi nevelést kapjon, amelyben személyiségét kibontakoztathatja.. - Szüleitől, rokonaitól csak a törvényben előírtaknak megfelelően szakíthatják el. - Külön élő szülők esetében kapcsolatot tarthat mindkét szülőjével. 	<p>hozza a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődésének, jólétének, a családban történő nevelésének elősegítéséhez, valamint a gyermek családjából történő kiemelésének megelőzéséhez.</p>	<p>felé.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Együttműködés szemlélet formálása a szülők körében: szülői értekezletek, fogadóórák, szükség szerinti családlátogatások során. - Külön élő szülők esetében hatósági végzés beszerzése, annak tekintetében, hogy ki jogosult a gyermek óvodából történő elvitelére. (ennek hiányában nem tagadható meg egyik szülőtől sem a szülői jog gyakorlása) 	<p>Szülők Híradóján közzéteszi a gyermekvédelmi feladatokat ellátó intézmények címét, telefonszámát.</p> <ul style="list-style-type: none"> -A hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekeket nyilvántartásba veszi. -A veszélyeztetettség, hátrányos helyzet típusának és súlyosságának mérlegelése alapján, a további teendőkre javaslatot készít. - Egyeztet a Gyermekjóléti Szolgálattal, a gyermekvédelmi koordinátorokkal.
<ul style="list-style-type: none"> - A szülő jogosult arra, hogy gyermeke nevelését segítő ellátásokról tájékoztatást, neveléséhez segítséget kapjon. - Hátrányos és veszélyeztető környezetével szemben társadalmi segítséget igényelhet. - Felzárkóztató, tehetségfejlesztő programokon való részvételét segíteni kell. 	<p>Biztosítani kell a hátrányos helyzet sikeres ellensúlyozásához minden segítséget.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Szakszerű, a gyermek társadalmi helyzetére érzékeny pedagógiai szemlélettel és módszerekkel, a szülőket partneré téve, velük együttműködve törekedjünk a hátrányok csökkentésére, esélyegyenlőség biztosítására. 	<ul style="list-style-type: none"> - Nyilvántartásba vett gyermekek fokozott figyelemmel kísérése. -A családokkal kapcsolattartás: személyes beszélgetések, tapintatos tanácsadás. - Időpont egyeztetés a gyermekvédelmi felelőssel, a szülő problémájának megoldására, egyéni tanácsadásra. - A gyermek fejlődésének nyomon követése, fejlődési napló vezetése. - Hátránykompenzáló, tehetségfejlesztő programok szervezése, vezetése: - egyéni fejlesztés SINDELAR módszerrel (gyógy pedagógus irányításával óvodapedagógusok közreműködésével) - Szociális hátrányok csökkentése, sikeres 	<p>Személyre szabott tájékoztatást ad:</p> <ul style="list-style-type: none"> - szociális támogatási lehetőségekről (rendszeres és rendkívüli gyermekvédelmi támogatás, ingyenes étkeztetés igénylésének módjáról), - a gyermekjóléti szolgáltatásokról. - A nyilvántartásba vett gyermekek problémáinak megoldása érdekében együttműködik a gyermekjóléti szolgálattal, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal (védőnő, egészségügyi ellátók, családsegítő szolgálat, nevelési tanácsadó,

		iskolakezdés lehetőségének megteremtése, holland mintájú OPSTAP program alkalmazásával, szülői közreműködéssel	alapítványok, egyesületek...) - A gyermekjóléti szolgálat felkérésére esetmegbeszéléseken való részvétel.
- A szülő joga, hogy gyermeke egészségének megvédése érdekében segítséget kapjon.	- Az állam megfelelő segítséget, támogatást nyújtson ahhoz, hogy a gyermekek egészséges fejlődése biztosítva legyen (pl.: védőnői hálózat, házi gyermekorvos, családsegítő szolgálat, közoktatási intézmények, nevelési tanácsadó alapellátási feladataival).	A prevenció érdekében: - Az egészséges életmódra nevelés feladatainak kiemelt kezelése. - Az intézményvezető által megszervezett egészségügyi szűrővizsgálatok (fogászati, szemészeti, ortopédiai és hallás vizsgálatok) lebonyolítása. - Szükség esetén, javaslatétel során kívüli szűrővizsgálatra. - Mindennapos testnevelés foglalkozásokon láb- és tartásjavító feladatokat alkalmazása.	Az egészségtudat alakítása érdekében: - Szülői Fórumokat szervez, gyermekorvosi, védőnői tanácsadással. - Szemléletformálása, egyéni esetek kezelése, megfelelő szakemberhez irányítás, az esetek kimenetelének nyomon követése. - Kapcsolattartás és együttműködés az egészségügyi ellátókkal, védőnői hálózattal.
- A szülő joga, hogy gyermekét mindenféle veszélytől megvédje.	- A szülőnek minden segítséget meg kell kapnia, hogy a gyermekét megvédje a veszélyeztető körülményektől. - A gyermek védelmét pénzbeli és természetbeni ellátások, személyes gondoskodást nyújtó	- A gyermekek fejlődésének nyomon követése, regisztrálása a családi körülményei folyamatos megfigyelése. - Veszélyeztető körülmény feltárása érdekében rendkívüli családlátogatás a gyermekvédelmi	-A pedagógiai eszközökkel meg nem szüntethető veszélyeztető tényező megléte esetén jelzéssel él a gyermekjóléti szolgálat felé, illetve gyermekbántalmazás, súlyos elhanyagolás,

	gyermekjóléti alapellátások, személyes gondoskodást nyújtó gyermekvédelmi szakellátások, hatósági intézkedések biztosítják.	felelőssel együtt.	súlyos veszélyeztető magatartás esetén hatósági eljárást kezdeményez. - A gyermekbántalmazás vélelme esetén, orvosi vizsgálatot kezdeményez. - Az orvosi látlet birtokában kezdeményezi a hatósági intézkedést.
-A szülő feladatai közé tartozik, hogy gyermekét a közösen választott életpályán elindítsa.	- A szülő köteles a gyermekét az érdekei figyelembevételével támogatni, és a lehetőségeihez mérten a legkedvezőbb feltételeket biztosítani a számára.	- A gyermek egyénre szabott beszoktatásának biztosítása. -A szülőkkel való együttműködő kapcsolat kialakítása, a szülői szerep eredményesebb betöltésének elősegítése. - A szülők felkérése a gyermek érdekét szolgáló beszoktatásban való részvételre - A rendszeres óvodlátogatás figyelemmel kísérése. - A rendszertelen óvodlátogatás esetén, jelzés intézményvezetőnek, gyermekvédelmi felelősnek.	- Családlátogatáson a rendszeres óvodlátogatás jelentőségének hangsúlyozása, szemléletformálás. - Rendszertelen óvodáztatásról a gyermekjóléti szolgálat és a jegyző tájékoztatása. - A védőnői hálózattal együttműködve segíti a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek minél korábbi óvodába kerülését.

Ha a nevelési, oktatási intézmény a gyermekeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni segítséget kér a Gyermekjóléti Szolgálattól. A gyermek szüleit tájékoztatni kell a tanév elején a gyermekvédelmi felelős személyéről és hol, mikor kereshető fel!

3. 5. Az óvodai nevelés alapvető keretei

3.5.1. Az egészséges életmód alakítása

Gondozás, egészséges életmódra nevelés:

Az óvodai nevelés egyik alapvető, átfogó kerete, mely a kisgyermek olyan szükségleteit elégíti ki, melyek elősegítik növekedését, egészséges fejlődését, hozzájárul egészsége megőrzéséhez, segíti egészséges életmódjának kialakulását és megteremti a nevelési hatások érvényesülésének feltételeit.

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését együttműködve a gondozást végző többi munkatárssal.

Az egészség a teljes fizikai, szellemi és szociális jólét állapota. A megvalósításhoz vezető út első lépéseit az óvodában tesszük meg, a gyermekek egészséges fejlődésének biztosításával, a tudatos egészségnevelő munkával az óvoda és a család együttműködésének szorgalmazásával. A gondozás a gyermek fejlődése során egyre több egészségnevelési elemet tartalmaz. A környezeti tényezők segíthetik, vagy lassíthatják az öröklött adottságok kibontakozását. Ezért rendkívül fontos, hogy az óvoda feltétel rendszere, szokásrendje, nevelési hatásai segítsék elő, hogy a gyermek egyéni fejlettségének megfelelően legyen képes a környezethez való legoptimálisabb alkalmazkodásra.

A hátrányos helyzetű és cigány gyermekek többségénél 3 éves kor előtt a családban, a gyermek gondozásában nemigen nyilvánul meg rendszer. (Ahogy a szükség és lehetőség engedte, úgy etették, gondozták.)

Feladatok:

- A gyermek testi fejlődésének elősegítése
- A gyermek gondozása, testi szükségleteinek kielégítése
- Harmonikus mozgásfejlesztés
- Egészségvédelem, edzés, óvás, megőrzés
- Egészséges életmód, egészségmegőrzés szokásainak alakítása (testápolás, étkezés, öltözködés, betegségmegelőzés)
- Egészséges és biztonságos környezet
- Szükség esetén prevenciók, korrekciók (testi, lelki) nevelési feladatok ellátása külső szakemberek segítségével, a szülővel, óvodapedagógussal együttműködve.

Az óvónő:

- az óvoda sajátosságait figyelembe véve biztosítja a megfelelő tárgyi környezetet,
- biztosítson minél változatosabb tevékenységi lehetőséget minden évszakban, minél több időt a szabadban töltve,
- teremtsen meg az egészségügyi szokások kialakításának feltételeit
- alakítson ki barátságos, otthonos környezetet,
- ismerje fel a veleszületett rendellenességek jeleit, szükség esetén kérje szakember segítségét,
- ismertesse meg a gyermekekkel a legelemibb baleset megelőzési szabályokat.

Tevékenységek:

- **A gyermek** gyakorolja a tisztálkodási szokásokat, fokozatosan sajátítja el az eszközök használatát,
- önállóan szükség esetén, segítséggel öltözködik,
- kulturáltan étkezik, helyesen használja az eszközöket,
- részt vesz környezetének rendben tartásában,
- segédkezik a vele kapcsolatos gondozási tevékenységben,

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

Testápolás

- Önállóan mosakodnak, törülköznek, figyelmeztetés nélkül kezet mosnak, amikor csak szükséges. Körömkefével tisztítják körmüket. Ruhájuk ujját fel- és letúrik, begombolják, kikapcsolják.
- Használják a WC-t. Vigyáznak a WC, a mosdó rendjére, a tisztálkodási eszközöket a helyére teszik.
- Fogat mosnak, a fogápoló szereket tisztán, rendben tartják.
- Hajukat rendben tartják.
- Zsebkendőjüket használják, helyesen fújják az orrukat. Tüsszentéskor, köhögéskor a zsebkendőt szájuk elé tartják.

Önkiszolgálás

- Az önkiszolgálást teljes önállósággal, biztonsággal, természetes teendőként látják el.
- Az épületbe belépve a ruha,- cipőtisztító kefét, sárkaparót megfelelően használják.
- Segítenek az ágyak berakásában, a foglalkoztató átrendezésében.
- Önállóan tevékenykednek, észreveszik elvégezhető feladataikat, és segítséget nyújtanak társaiknak, valamint a felnőtteknek.
- Iskolába lépés előtt a gyerekek önmaguk is képesek mindennapi szükségleteik életkoruknak megfelelő önálló kielégítésére.

Étkezés

- Étkezés közben kulturáltan viselkednek. Igénylik az asztal esztétikus rendjét.
- Helyesen használják az evőeszközöket.(kanalat, villát, kést,)

Öltözködés

- Önállóan, a megfelelő sorrendben öltözködnek, vetkőznek.
- Holmijukat, ágyneműjüket hajtogatva helyre teszik.
- Ruhajukkal gondosan bánnak, cipőfűzőjüket megkötik.
- Ha fáznak vagy melegük van, segítenek magukon.
- Csizmájukat, hócipőjüket szükség esetén letisztítják.
- Fürdés, zuhanyozás után fürdőnadrágjukat kiöblítik, kiterítik száradni.

A környezet rendben tartása

- Ügyelnek saját személyük és környezetük rendjére, gondozottságára.
- Az ajtókat csendesesen nyitják, csukják, az eszközökkel óvatosan bánnak.
- Észreveszik, ha valami hiányzik vagy rendetlen, a rendetlenséget megszüntetik.

Módszertani alapelvek:

- Az óvónő segítse a hátrányos helyzetű, problémás, sérült, fogyatékos gyermekek beilleszkedését, törekedjen a gyermekek egyéni képességeinek fejlesztésére.
- Az óvónő biztosítsa az egészséges életvitel igényének kialakítását.

A nevelési terület kapcsolatai más nevelési feladatokkal:

- A gondozás a nevelés olyan alapvető kerete, amely áthat minden nevelési területet. Mivel a gyermekek szükségleteinek kielégítése alapvető feltétele az óvodai életnek, ezért minden, a gyermek által végzett tevékenység során megjelenik.
- A nyugodt, biztonságot nyújtó óvodai légkör kialakításához szükség van a gyermekek életének céltudatos megszervezésére. Ennek keretét a napirend

biztosítja, mely csak keret jellegű lehet, mindig a gyermekek igényeihez igazodva, rugalmasan kell értelmezni.

3.5.2. Az érzelmi nevelés és a szocializáció biztosítása

Az óvodai nevelési folyamat alapvető, átfogó kerete, ami lehetővé teszi a közösség szempontjából értékes tulajdonságok kialakulását. Általa biztosíthatók a gyermeki tevékenységek és társas kapcsolatok. Serkenti a szocializációt, segíti a gyermeket a kontaktusfelvétel elsajátításában, az összetartozás

Az óvodáskorú gyermek viselkedésére az érzelmi vezéreltség jellemző, ezért fontos az óvodában a derűs, szeretetteljes, kiegyensúlyozott légkör, érzelmi biztonság. Ennek biztosítása érdekében kell figyelni arra, hogy a gyermeket kedvező érzelmi hatások ériék, kapcsolatait –az óvodapedagógus-gyermek, gyermek-dajka, gyermek-gyermek-pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze, az óvoda egyszerre segítse szociális érzékenységének és én tudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező, önérvényesítő törekvéseinek, valamint nevelje a gyermeket a különbözőségek elfogadására, tiszteletére.

A szocializáció szempontjából fontos a közös élményekre épülő közös tevékenységek gyakorlása, mely során fejlődnek a gyermek erkölcsi tulajdonságai (pl. együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség) és akarata (pl. önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat, feladattartás), így segítve a szokás- és normarendszerének megalapozását.

A hátrányos és cigány gyermekek szocializációja érdekében javasolt figyelembe venni Erich Blumentahl Bátorító nevelési elmélete alapján a következő gondolatokat:

- Hinni a gyermekekben úgy, amilyen, és nem úgy, amilyennek lennie kellene.
- Most hinni a gyermekekben, és nem akkor, amikor már jobb lesz.
- Nem kritizálni.
- A szeretet mellett fontos az elismerés és a barátságosság.
- Az elismerés tárgyilagos legyen.
- Az igyekezetet észrevenni és dicsérni.
- A gyermeket egyenértékűnek tekinteni.
- Az ígéreteket betartani.
- Kérdéseikre valós választ adni.
- A gyermek bizalmát megnyerni és nem kieroöltetni.
- A gyermek véleményét kikérni és meghallgatni.
- A helyes cselekedetet kihangsúlyozni, a helytelen kifogásolni.
- A nevelő legyen figyelemmel a saját modellértékére.
- „Szeretni, kiszolgálni, boldogítani, bátorítani!”
- „Egy bátorítás többet ér, mint több kritizálás!”

Feladatok:

Az óvónő:

- a napirend helyes megtervezésével teremtsen meg, a gyerekek egészséges fejlődéséhez szükséges fiziológiai és pszichológiai feltételeket, a gyerekek változatos tevékenységét, aktív és passzív pihenés megfelelő váltakozását.
- A gyermekek nyitottságára építve, segítse elő, hogy a gyermek tudjon rácsodálkozni a természetben és emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, tisztelje és becsülje azt.

- Ösztönözze a szűkebb és tágabb környezet megismerését, alapozza meg a szülőföldhöz való kötődést.
- Viszonya a közösségi értékekhez egyértelmű legyen, alakítsa ki a közösség értékes tulajdonságait.
- Alakítson ki barátságos, derűs, kiegyensúlyozott légkört.
- Segítse, hogy a gyermek én-tudata megerősödjék, én-képe a tevékenységek által és a kapcsolatteremtés során megerősödjék,
- Igyekezzen elérni, hogy a csoport tagjai figyeljenek egymásra, legyenek képesek beleélni magukat más gyerek helyébe, készítse a gyerekeket a különbözőségek elfogadására,
- Ösztönözze, hogy a gyerekek kérjenek segítséget egymástól és adják is meg egymásnak a kért segítséget.
- Gondoskodjon közös tapasztalatokról, élményekről,
- Segítse a szocializációt, a gyermek beilleszkedését környezetébe (nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, érzékszervi, értelmi vagy mozgássérült, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, az elhanyagolt, valamint a kiemelkedő képességű gyermekek nevelése esetében szükség szerint kérje szakember – pszichológus, logopédus, gyógypedagógus, konduktor stb. - segítségét).
- Segítse a baráti párok, csoportosulások kialakulását, támogassa óvodán kívüli találkozásait,
- Segítse munkavégzés során a gyermeket abban, hogy megtanulhassa saját akaratát alávetni másokénak,
- Fokozatosan erősítse a gyermekek tűrő- és konfliktusmegoldó képességét.
- Az óvodapedagógus és az óvoda más dolgozói, a gyermeki magatartás alakítása során legyenek figyelemmel kommunikációjuk, bánásmódjuk és viselkedésük modell értékére.

Tevékenységek:

A gyermek:

- az óvodába érkezéskor elmeséli a vele történt eseményeket, élményeket,
- megfelelően köszön felnőtteknek gyerekeknek,
- segítséget nyújt rászoruló társainak, megvigasztalja társát,
- aktívan vesz részt a csoport tevékenységén
- társaival együtt, alá – fölérendeltségi viszonyokat elfogadva tevékenykedik,
- képes uralkodni indulatain, szükségletein,
- szívesen végez munkát a közösségért,
- elsajátítja a kulturált viselkedés szabályait,
- részt vesz az óvoda hagyományos ünnepein (pl. mikulás, karácsony, farsang, Március 15. anyák napja, gyereknap, nagycsoportosok búcsúztatása)
- közös kirándulásokon vesz részt ősszel, tavasszal.

A fejlődés jellemzői az óvodás kor végére:

- az eddig kialakult szokások a gyerekek igényévé válnak,
- elfogadják az adott tevékenység által megkívánt magatartási formákat,
- figyelmesen, türelemmel hallgatják az óvónő és társaik közlését, kérdését,
- foglalkozás közben figyelnek az óvónőre, s utasításai szerint végrehajtják a feladatot,
- ébrednek bennük a közösségi öntudat, örülnek a közösen elért sikereknek. Természetes szükségletté válik a közös tevékenység.

- Egy-egy társuk iránt kitüntetett rokonszervet, barátságot mutatnak.
- Bízunk önmagukban és társaikban.
- Adott tevékenység által megkívánt magatartási formát önként vállalják.
- A közösség számára hasznos munkát végeznek. Tudatosodik bennük, hogy ezt a csoport érdekében végzik. A megkezdett munkát felszólítás nélkül befejezik.
- Képesek egymással együttműködni a feladat elvégzésében, elfogadják a tennivalótól függő alá-, fölé- és mellérendelési viszonyokat.
- Képesek kívánságaikat, törekvéseiket módosítani, esetleg elhalasztani, ha erre szükség van.

Módszertani alapelvek:

- Az óvónő törekedjék barátságos, derűs légkör kialakítására, ezáltal biztosítsa a gyermek biztonságérzetének kialakulását.
- Az óvónő magatartása legyen határozott, ugyanakkor barátságos, szeretetteljes, őszinte, tartsa szem előtt, hogy magatartása modell értékű a gyermek számára.
- Az óvónő erősítse az összetartozás érzését, de juttassa érvényre az egyéni bánásmód elvét.
- Az óvoda dolgozóinak közössége lehetőleg azonos pedagógiai nézeteket valljon, a gyerekek iránt támasztott igénye, követelmények azonos elvek szerint valósuljanak meg.
- Az óvónő tartsa szem előtt, hogy a gyermek személyiségfejlődésének egyik fő ösztönzője a társas kapcsolatok gazdagodása.

A nevelési terület kapcsolatai más nevelési feladatokkal:

- Anyanyelvi neveléssel, mert a közös nyelv és kommunikációs jelrendszer folyamatos elsajátításával a gyermekben a szülőföld, a nagyobb közösséghez való tartozás élményét alapozhatjuk meg.
- Környezeti neveléssel, mert a közös élmény- és tapasztalatszerzés során alakulnak a gyermek közösségi szokásai, alkalmazkodóképessége.
- Játékkal, mert e tevékenység során változatos lehetőségek adódnak a társakkal való érintkezési szokások kialakulásához.
- Zenei neveléssel, mert a közös éneklés, az együtt játszott énekes játékok a közösséghez való tartozás élményét mélyítik el, ugyanakkor játékos módon követelik meg az egymáshoz való alkalmazkodást.

3.5.3. Az értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása, az iskolai alkalmasság, az óvodai fejlesztés rendszere

A gyermek érdeklődésére alapozva kell változatos tevékenységet biztosítani, melyen keresztül tapasztalatokat szerezhethet a természeti és társadalmi helyzetéről.

Kiemelt jelentőségű az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása a beszédkedv fenntartásával. További feladatok a gyermek spontán szerzett tapasztalatainak rendszerezése, bővítése, illetve az értelmi képességet (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitás fejlesztése.

Differenciáló személyiségfejlesztésünk alapelve: minden gyermek önmagához képest fejleszhető.

Az iskolai alkalmasság

A gyermek belső érése, illetve a nevelési hatások eredményeként, óvodáskor végére a gyermekek többsége hat-hét éves korra eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben az óvodából iskolássá érik.

A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembe vétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

A sajátos nevelési igényű, a halmozott hátrányos helyzetű gyermekeink esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munkával járulunk hozzá a sikeres iskolakezdéshez.

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek mindegyike egyaránt szükséges a sikeres iskolai munkához.

- **Testi fejlődés terén:**

- a gyermek eljut az első alakváltozáshoz, megváltoznak testarányai – megkezdődik a fogváltás
- teste arányosan fejlett, teherbíró
- mozgása összerendezett, harmonikusabb
- képes szándékosan irányítani mozgását, viselkedését, testi szükségleteinek kielégítését.

- **Lelki fejlődés terén:**

- a gyermek nyitott, érdeklődő az iskolába lépéssel kapcsolatban
- folyamatosan fejlődnek a tanuláshoz szükséges képességei
- érzékelése, észlelése differenciáltabb
- megjelenik a szándékos figyelem, fokozatosan nő a figyelem tartalma, terjedelme, kialakul megosztása, átvitele
- kialakulóban van az elemi gondolkodási forma is
- érthetően, folyamatosan beszél, különböző mondatformákat alkot, tisztán ejti a hangokat
- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről,
- ismeri a viselkedés alapvető szabályait,
- elemi mennyiségi ismeretei vannak.

- **Szociális fejlődés terén:**

- készen áll az iskolai élet elfogadására
- képes fokozatosan kialakuló együttműködésre, kapcsolatteremtésre
- egyre több szabályhoz képes alkalmazkodni,
- képes az akaratlagos viselkedés szabályozására,
- feladattudata kialakulóban van, mely a „feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg” (3)

Az óvodáskor végére - az egészségesen fejlődő - gyermek:

- Mozgása harmonikus és összerendezett,
- Szokásává vált a rendszeres, gondos tisztálkodás.
- Helyesen, megfelelő sorrendben öltözik, vetkőzik, ruháját helyre rakja.
- Szeret mozogni, kitartó a mozgásos játékokban.
- Tud néhány mozgásos játékot (futó, fogó játék) irányítás nélkül játszani.
- Tud térben tájékozódni, ismeri az irányokat.
- Tud térben tájékozódni, ismeri az irányokat.
- Tud történeteket kitalálni, azt elmondani, megjeleníteni.

- Olyan szókinccsel rendelkezik, amely lehetővé teszi számára gondolatainak érthető kifejezését.
- Minden magán- és mássalhangzót tisztán ejt.
- Felismeri a halk-hangost, és tud halkán, hangosan énekelni, beszélni.
- Megkülönbözteti az egyenletes lüktetést a dal ritmusától, tudja mindkettőt mozgással, járással, tapssal a dalból kiemelni.
- Megbeszélés, vagy egyéni ötlete alapján az éneklést ütőhangszerrel tudja kísélni.
- Emlékezet utáni témákban a részleteket is ábrázolja.
- Díszítő, tervező feladatot változatos színekkel, rajzolással, festéssel, papírmunkával, agyagba karcolással, stb. megold.
- Tud különféle technikákkal képet alkotni, a technikát önállóan a rendelkezésre álló anyagokból megválasztani.
- Környezetéről elemi ismeretekkel rendelkezik, tudja lakcímét, testvérei nevét, szülei foglalkozását, saját születési helyét és idejét.
- Ismeri és betartja környezete közlekedésének legfontosabb szabályait, s a közelben lévő közintézményeket.
- A tárgyakat legalább 10-ig meg tudja számlálni, össze tudja hasonlítani mennyiség, nagyság, forma, szín szerint.
- Érdeklődik társai iránt, meghallgatja őket.
- Konfliktushelyzetben társaival egyezkedik.
- Számon tartja társai hiányzásának okát.
- Önállóan, örömmel, igényesen végzi feladatait.
- A munka végzéséhez szükséges eszközöket önállóan használja.
- Ügyel saját személye és környezete rendjére
- Képes szerepvállalásra és a szerepek elosztására.
- Képes szerepjátékok megszervezésére, az ahhoz szükséges játékszerek kiválasztására
- A játéktémát napokon keresztül folytatja társaival.

Az óvodai nevelés rendszere

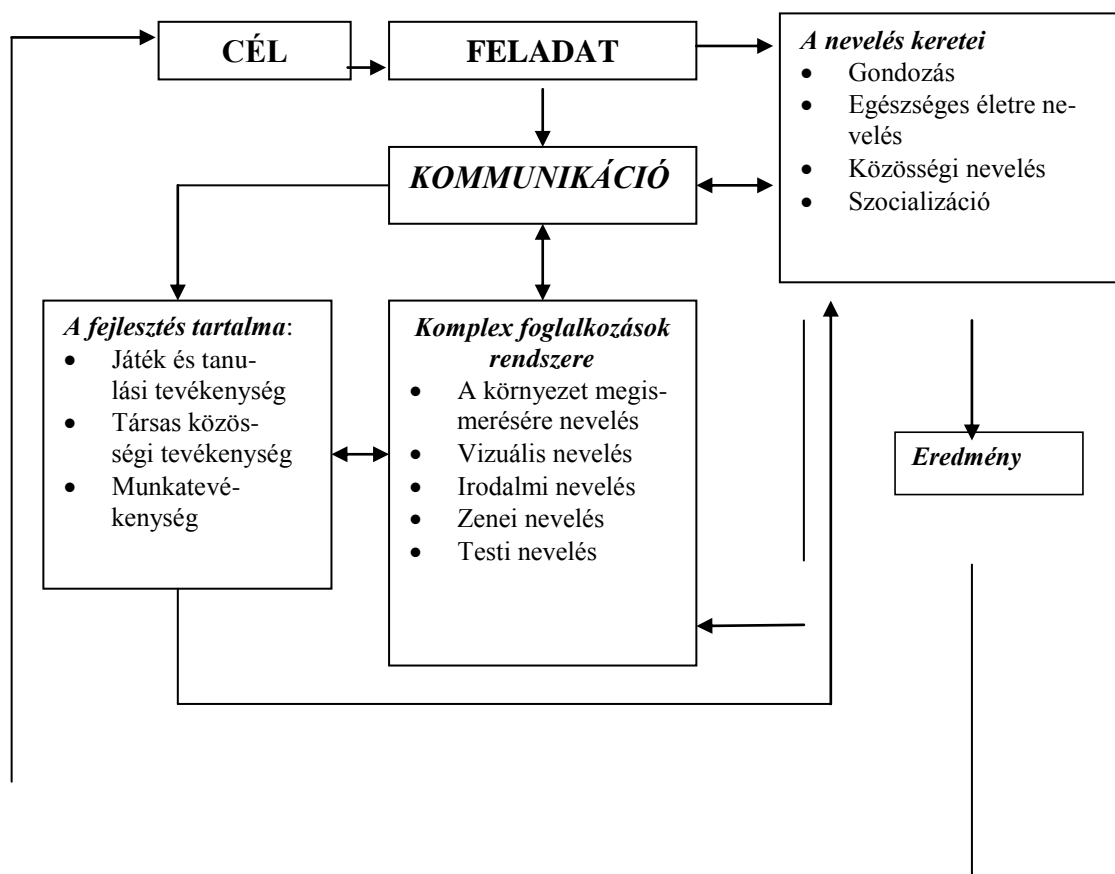
Az óvodai nevelés rendszerében a cél kiteljesedését a feladatok biztosítják. A nevelési feladatok közül nagy hangsúlyt kap az anyanyelvi nevelés, amely áthatja az egész nevelési folyamatot.

A feladatok szerteágazóak, egymásra épülnek, egymással komplex módon összefüggnek, így biztosítják a nevelés rendszerét.

A rendszer elemei a következők:

- a nevelés alapvető keretei: a gondozás, egészséges életmódra nevelés, közösségi nevelés és szocializáció (mely magában foglalja a közösségért végzett munkát is),
- a játék és a tanulás, melyek az óvodai élet egész napját áthatják, periodikusan ismétlődnek a gyermek óvodába lépésétől a hazamenetelig,
- a fejlesztés tartalma, mely szervezett tapasztalatszerzést jelent, az egyes nevelési területeket tartalmazza.
- az óvodai nevelés eredményességét segíthetik más nevelési szintek, melyekkel szoros kapcsolatot tart fenn az óvoda – (család, társintézmények, közművelődési intézmények, civil szervezetek, segítők.)

AZ ÓVODAI NEVELÉS RENDSZERE

3.6. Tevékenységformák

3.6.1. Tevékenységek és időtartamuk a napirendben:

A gyermek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket a megfelelő időtartamú párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek tervezésével, szervezésével. A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre.

A napirendet folyamatosság, stabilitás és rugalmasság jellemzi. A stabil pontokat, a rendszerességet, az azonos időpontban visszatérő tevékenységek jelentik (étkezések időpontja, a szabad levegőn tartózkodás, a játéktevékenység időtartama, stb.) A rugalmasság vonatkozik a reggelizés, a tízóraiás módjára (pl.: a kötelező testnevelés után egyszerre, más napokon folyamatosan történhet) az eltérő egyéni alvásigény figyelembevételére, a gyermek alapvető biológiai szükségleteinek rugalmas kielégítésére. Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kiszámítása szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét.

A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek.

Az évszakhoz igazodó napirendben az időkeretek rugalmasan alakíthatók (pl. a szabad levegőn tartózkodás). A játékidő biztosítása, különösen a téli hónapokban, amikor a gyermekek több időt töltenek a csoportszobában, és kisebb a mozgástér, nagyon fontos.

A napi- és hetirendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki. Amennyiben szolgáltatásokat is felvállal az óvoda, azokat a nevelési időn kívül szervezheti meg. (Ez a bevételi forrást jelentő tevékenységekre vonatkozik.)

TEVÉKENYSÉGEK	3-4 évesek számára	4-5 évesek számára	5-6-7 évesek számára
Játék, egyéb szabadon választott tevékenység Kezdeményezés, kötött foglalkozás	4 óra 30 perc	5 óra 30 perc	6 óra
Előkészület az étkezéshez, étkezés	1 óra 40 perc	1 óra 10 perc	1 óra 10 perc
Öltözködés, egyéb testápolási teendők	1 óra 20 perc	1 óra	1 óra
Pihenés, alvás	2 óra 15 perc	2 óra	1 óra 30 perc
Mindennapi testnevelés,	15 perc	20 perc	20 perc
Összesen	10 óra	10 óra	10 óra

A napirendben biztosított az egyéni felzárkóztatás lehetősége:

A hátrányos helyzetű gyermekek esélyegyenlőségének biztosítása érdekében a hatékonyabb fejlesztés miatt a két óvónő az átfedési időt a gyermekek között játéktevékenységbe ágyazott élménynyújtásra, beszélgetésre, egyéni bánásmódra, érzelmi nevelésre, megfigyelésre, differenciált képességfejlesztésre, ill. szocializációra fordítja.

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, **a fejlődésük nyomon követését** különböző kötelező dokumentumok, továbbá az óvodapedagógusok által készített - nem kötelező - feljegyzések, dokumentumok is szolgálják. Az óvodai nevelés csak a fenntartó által jóváhagyott helyi nevelési program alapján történhet és a gyermek neveléséhez szükséges a teljes óvodai életet magában foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg.

Az óvoda teljes nyitva tartási idejében a gyermekekkel történő foglalkozások mindegyikét óvodapedagógus irányítja.”

3.6.2. A játék

A fejlődésnek természetes közege, alapvető tevékenységi formája és leghatékonyabb eszköze a játék.

A játék - szabad-képzettársításokat követő szabad játékfolyamat – a kisgyerek elemi pszichikus szüksége, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. A kisgyerek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékában tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, kreativitásukat fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenységgé.

A játék megnyugtat és felhevít, az egyedüllét védő illúzióját biztosítja, barátot, játszótársat közvetít, nevel és tanít, lehetővé teszi, hogy segítségével a gyermek megismerje a világot.

A játék, mint domináns tevékenység magában hordja két másik tevékenység elemeit is (munka, tanulás). A spontán tanulás színtere. Egyes játékfajtákban külső cél nélkül, a gyermek reprodukálja a felnőttek munkáját, majd a barkácsolásban, konstruálásban megjelenik a „valaminek a létrehozására” törekvés. A gyermekek játék közben számtalan ismerettel, tapasztalattal gazdagodnak. A játékszükségletből fakadó eszközkészítés során a felnőtt segítségével technikai megoldásokat tanulnak meg.

A gyermek a játékban számtalan információt ad önmagáról, belső világáról, kellemes és kellemetlen élményeiről. A játékban integrálja a külső és a belső világot, „híd” a képzelete és a valóság között.

A játékban minden lehetséges, motívuma: az öröm, a bánat, a kaland feszültsége, a kommunikáció igénye, az erő próbálgatása, az önkifejezés igénye.

A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt - a szülő és az óvodapedagógus. Utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítőt, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. A felnőtt jelenléte teszi lehetővé a gyerekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is.

A játékhoz megfelelő helyre és egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokra, játékszerekre van szükség. Az óvoda és az óvodapedagógus feladata, hogy megfelelő csoportlétszámot, helyet, időt, eszközöket és élményszerzési lehetőségeket biztosítson a különböző játékformákhoz, a gyakorló játékokhoz, a **szimbolikus**-szerepjátékokhoz, a konstruáló játékokhoz, a szabályjátékokhoz.

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az **indirekt irányítás**

felelősségét. Az óvodában fontos a szabad játék túlsúlyának érvényesülése.

A játék szabadsága nem jelenti a gyermekek magukra hagyását. Az óvodapedagógus fejlesztő, feltételteremtő, folyamatokat befolyásoló szerepe tudatos tevékenységet jelent. A gyermekek közös élményeinek gazdagítása, az élmények forrásainak tervezése, a szocializáció segítése, az érzelmek, a szokások, a magatartásmódok formálása, a kultúra közvetítése, a kevésbé önálló, nem kreatív, élményszegény gyermekek játékának fejlesztése, az óvodai nevelés felvállalt funkcióinak érvényesítését jelentik. A mintaadó óvodapedagógus a játékbeli magatartásra is hat, elsősorban azzal, ha maga is bekapcsolódik – a gyermekek igényeitől függően – a játékba.

A gyermekek egyéni, közös, közvetlen és közvetett tapasztalatai, élményei sokféle forrásból származnak.

A játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében, időbeosztásában is meg kell mutatkoznia.

Feladatok:

Az óvónő:

- Segítse a gyerekek játékát, sokoldalú tapasztalatszerzésüket, ismereteik bővülését, elmélyítését: az élmények kísérő pozitív érzelmek alakítását, éljen a séták, kirándulások lehetőségeivel.
- Biztosítsa és segítse, hogy a gyerekek egyéni fejlettségüknek megfelelően saját elgondolásaikat valósítsák meg, segítse a gyerekek önállóságának fejlődését, szabad tevékenység-választással.
- Kísérje figyelemmel a konfliktushelyzeteket, igyekezzen azokat pozitív irányba alakítani.

- Segítse a magányosan játszó gyermeket a közös játékba valló bekapcsolódásba, fokozza a gyermekek játékkedvét segítségnyújtással.
- Alakítson ki állandó és ideiglenes játszóhelyeket, teremtsen meg a játék feltételeit a szabadban és a csoportszobában is.
- Gondoskodjék különböző, játékra alkalmas anyagokról, válasszon jó minőségű, esztétikus, könnyen tisztítható, sokoldalúan használható játékeszközöket.
- Hárítsa el a játékot veszélyeztető helyzetek létrejöttét.
- Vegyen részt a gyerekek játékában, szeressen játszani.
- Ébressze fel a szülők igényét a gyerekekkel való együttjátszásra.

Tevékenységek:

A gyermek:

- Megismeri, megtanulja a játékszerek sajátosságait, a szükséges szereket kiválasztja.
- Manipulál a játékokkal, játékszereket, eszközöket rakosgat.
- Utánozza a felnőttek, társaik magatartását, cselekvését.
- Együtt tevékenykedik társaival.
- Új mozgásformákat sajátít el, a régiakat gyakorolja.
- Ismerkedik a világgal, a tárgyakkal, tapasztalatokat szerez.
- Megérti környezetének egyszerűbb jelenségeit, játékában ezeket gyakorolja, újraalkotja.
- Betartja a játékszabályokat, új szabályokat alkot szükség szerint.
- Játékeszközöket javít, barkácsol.
- Dramatizálja irodalmi élményeit.
- Különböző elemekből építményeket hoz létre.

A fejlődés jellemzői:

3 – 4 éves korban

- megtanulják sokszori próbálkozás közben a játékszerek használatát, megismerik sajátosságaikat,
- a játékos mozgást szabályok szerint ismétlik,
- szívesen játszanak egyedül, egymás mellett, két-három gyerekből álló csoportban,
- egyszerű cselekvéseket, jellegzetes műveleteket végeznek, különböző szerepeket töltenek be,
- segédkeznek a játékok javításában
- a bábozás mozdulatait figyelemmel kísérik,
- egyszerű építéssel építményeket hoznak létre,
- önállóan megkeresik a játékukhoz az eszközöket, azokra vigyáznak.

4 – 5 éves korban

- tartósan kialakul a kisebb-nagyobb csoportokban való együttjátszás igénye
- környezetük egyszerűbb jelenségeit, cselekvéseit újraalkotják, a szükséges játékeszközöket kiválasztják,
- segítenek a játékos megjavításában, ösztönzésre, segítséggel készítenek egyszerűbb játékokat,
- kisméretű bábokat használnak kedvük szerinti szereplőkkel,
- játékszereket készítenek építőelemekből szerepjátékhoz is,

Óvodáskor végére

- megértik és elfogadják játszótársaik elgondolásait, tevékenységük logikáját,
- alkalmazkodnak a játék szabályaihoz,
- le tudnak mondani egy-egy kedves játékszerről,
- képesek olyan játékhelyzetet létrehozni, amelyben tapasztalataik , érdeklődésük alapján ábrázolhatják a felnőttek tevékenységét, kapcsolatait,

- önállóak a játék előzetes, közös tervezésében, a szerepek kiválasztásában, a játékszerek megválasztásában, a szabályok betartásában, egyéni ötlet alapján alkotásokat hoznak létre különböző eszközök, anyagok kombinált alkalmazásával,
- kezdeményezés által a gyerekek önállóan alkotnak, élményeikhez kapcsolódóan készítenek bábokat, létrehozhatnak eszközöket, felhasználják játékukban, dramatizálásban,
- élethelyzetek reprodukálása közben építenek, szerelnek, szerkesztenek, vagy a létrehozott alkotás hatására képzelik magukat bele különböző élethelyzetekbe,
- bonyolultabb szabályjátékok megtanulására, gyakorlására is képesek
- egészséges versenyszellem és bennük.

Módszertani alapelvek:

- Az óvónő biztosítsa a gyerekek saját elgondolásainak megvalósulását, hogy fantáziájuk, hangulataik, érzelmeik a játékban szabadon megnyilvánulhassanak.
- Az óvónő törekedjék megérteni, hogy a gyerekek játékukban mit akarnak elérni, mit szeretnének létrehozni.
- Az óvónő segítse elő, hogy a közös játékban a gyerekek érdeklődéssel, aktivitással, igazi játékkedvvel vegyenek részt.
- Az óvónő szeressen játszani, és ezzel tegye lehetővé a jó hangulatú, és jó hőfokú játék kialakulását.

A nevelési terület kapcsolatai más nevelési feladatokkal:

- Környezeti neveléssel, mert a környező világból szerzi a gyermek a tapasztalatait, élményeit, illetve a játék útján ismerkedik a világgal, tárgyakkal, a tárgyak tulajdonságaival, a valóság jelenségeivel, eseményeivel, ezáltal elősegítve értelmi képességeik fejlődését.
- Vizuális neveléssel, mert a különböző színű, formájú anyagok, eszközök fejlesztik forma- és szépérzésüket, ismerkedik anyagokkal, felhasználási lehetőségeikkel.
- A testi neveléssel, mert a játék során új mozgásformák alakulnak ki, fejlődik kez ügyességük, önállóságuk, kitartásuk.
- A közösségi neveléssel, mert az együttes héték alatt fejlődnek a gyerekek közti társas kapcsolatok.
- Az anyanyelvi neveléssel, mert a cselekvésközlési vágyat ébreszt a gyerekekben, fokozódik beszédkedve, ezáltal kommunikációs képessége fejlődik.
- Matematikai neveléssel, mert a gyerek megismerkednek matematikai fogalmakkal.
- Zenei neveléssel, mert a játékból fakadó öröm az érzelmeikre hat, így fejleszti játékos zenei alkotókedvét.

3.6.3. A munka

A gyerek munka jellegű tevékenysége:

- Önként – azaz örömmel és szívesen – végzett aktív tevékenység:
- A tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok (mint például a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság) alakításának lehetőségeit magában hordozza.
- a közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakításának eszköze a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

Hozzájárul a gyermekek közötti társas kapcsolatok alakulásához, a közösségért végzett tevékenység értelmének, örömeinek átéléséhez.

A játékkal sok vonatkozásban azonosságot mutató, azzal egybeeső munka és munka jellegű játékos tevékenység a személyiségfejlesztés fontos eszköze.

A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.

A játékidőben, az élethelyzetekben, bármely tevékenységben adódik lehetőség a munkavégzésre. A gyermekek kezdetben önmagukért, saját szükségleteik kielégítéséért dolgoznak az óvodapedagógus közreműködésével, majd később szívesen végeznek munkát társaikért is. A leggyakoribb munkafajták:

- az óvodai életet végigkísérő önkiszolgáló munka, amely a gyermekek önállóságát, önfegyelmét, kitartását, feladattudatát fejleszti,
- a játékban megjelenő, önmaguk és társaik valós szükségleteit kielégítő munkák, a gyermekek önként vállalt, alkalmi tevékenységei (tízórai, saláta-készítés, sütés...),
- a csoport hagyományok ápolásához kapcsolódó munkák (ünnepi készülődések: takarítás, díszítés, a terem átrendezése, meglepetések ajándékok készítése..),
- az élő környezet rendszeres ápolása (növények, állatok gondozása),
- az önként vállalt és kisebb csoportokban is végezhető alkalmi megbízások (a tevékenységközpontok rendjéért vállalt feladatok),
- a játékfajtákkal egybeeső munkák (önként vállalt barkácsolás, a játékeszközök javítása, stb.),
- együttműködés a szülőkkel, a csoportokért felvállalt munkában.

Feladatok:

Az óvónő:

- Pontosan tanítsa meg a gyermekeket a feladatok, az egyes mozzanatok elvégzésére.
- Teremtse meg az önálló munkavégzés lehetőségét, naposság során és alkalmi munkákban.
- Teremtse nyugodt, kiegyensúlyozott légkört, a gyerekek érezzék, hogy munkájukat igénylik és számon tartják.
- Négy éves kortól vezesse be a naposi munkát, adjon a feladat ellátásához szükséges motivációt.
- Kezdetben a gyerekekkel együtt végezze a munkát, fokozatosan bővítse az új tennivalókat.
- Reális értékelésével segítse a gyereket az adott feladat jobb megoldására, ébresszen kedvet a további munkához.

Tevékenységek:

Naposi munka terén a gyermek:

- Segít az étkezés előkészítésében.
- Szétosztja az étkezéshez szükséges eszközöket.
- Segít az ételek kiosztásában, étkezés után az asztal leszedésében.
- Helyére teszi a játékeszközöket.
- A termet szükség esetén átrendezi
- Segít a különböző foglalkozási eszközök szétosztásában, összeszedésében.

Alkalmi munkák terén:

- Megbízásokat teljesít.
- Ügyel a mosdó, öltöző rendjére, a leest tárgyakat összeszedi.
- Segít az óvónő játékjavító munkájában.

- Segít a kisebb gyerekek körüli tevékenységben.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- a gyermekek önállóan végzik a naposi munka feladatait,
- játékelrakás után – ha szükséges – esztétikusan elhelyezik a tárgyakat.
- állandóan használt eszközöket, felszerelési tárgyakat felszólítás nélkül előveszik, kiosztják,
- részt vesznek a csoportszoba rendezésében, díszítésében, ötleteket adnak az óvónőnek,
- vigyáznak a csoportszoba rendjére,
- megjavítják a játékszerek kisebb hibáit,
- ünnepekre ajándékokat készítenek,
- minden olyan területen segítenek, ahol erre szükség van.

Módszertani alapelvek:

- Az óvónő tartsa szem előtt, hogy a munkavégzés az óvodáskor végéig játékos jellegű marad.
- Az óvónő támaszkodjék a munka játékkal megegyező sajátosságaira.
- Az óvónő törekedjék arra, hogy minden gyerek szívesen vállaljon munkát és minél többféle munka elvégzésében szerezzon jártasságot.

A nevelési terület kapcsolatai más nevelési feladatokkal:

- környezeti neveléssel, mert munkavégzés közben a gyermek megfigyeléseket végez, tapasztalatokat, ismereteket szerez természeti, társadalmi környezetéről,
- erkölcsi neveléssel, mert megalapozódik a munka iránti tisztelet, a munka eredményének megbecsülése, hasznosságának értelme,
- anyanyelvi neveléssel, mert a gyermek munkavégzés közben folyamatosan kommunikál, illetve szókincse folyamatosan bővül az eszközökkel való ismerkedés során,
- közösségi neveléssel, mert hozzájárul a gyerekek közötti társas kapcsolatok alakulásához, a közösségért végzett tevékenység szükségességének és örömének átéléséhez,
- lehetővé válik a kitartás, felelősségérzet, kötelességteljesítés gyakorlása, az önértékelés illetve közösségi értékes alakulása.

3.6.4 A tanulás

Az óvoda a gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságra valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosít a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

Az óvodai tanulás elsődleges célja **az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése** attitűdök erősítése és a képességek fejlesztése.

Igen fontos jellemzője óvodáskorban, hogy mindvégig játékos jellegű, alapja az óvónő és a gyermek kölcsönös, egymásra ható közös tevékenysége. Tartalma elsősorban a gyermek közvetlen természeti- és társadalmi környezetéből származik. Tekintettel arra, hogy a gyermek minden tevékenységében jelen van, a későbbiekben önálló fejezetet nem igényel.

Az óvodában a tanulás egyrészt a gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitás fejlesztése.

Óvodás korban a tanulás folyamatos, főleg utánzásos, spontán tevékenység, vagy sajátosan szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

Az óvodában a tanulás lehetséges formái változatosak: utánzásos, minta- és modellkövetésen alapuló, spontán játékos tapasztalatszerzés, cselekvéses tanulás, irányított tapasztalatszerzés felfedezés, gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés, gyakorlati probléma- és feladatmegoldás.

A tanulás feltétele, a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

Jól látható, hogy az óvodában a tanulást a lehető legszélesebben kell értelmezni, nem korlátozódhat csupán a szervezett kezdeményezésekre, hiszen a spontaneitás, a gyermek kezdeményező készsége és természetes kíváncsisága a legfőbb hajtóereje ennek a folyamatnak.

Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire, és a tanulás irányítása során **személyre szabott pozitív** értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

Feladatok:

Az óvónő:

- a gyerek kérdéseire építve vezeti a tapasztalatszerzést,
- biztosítson közös tevékenységeket, melyek az óvónő és a gyermek, valamint a gyermekek egymásra ható kapcsolatán alapul,
- a tevékenységek a foglalkozások anyagát tervszerűen, tudatosan építse fel, hogy az újabb tapasztalatok és ismeretek szorosan kapcsolódjanak a már meglévőkhöz, tartalmuk fokozatosan bővüljön. A tanulás tartalmát, vagyis a tapasztalatokat, ismereteket elsősorban a gyermek közvetlen (természeti, társadalmi) környezetéből válogassa,
- kiválasztja a szervezett tanulás formáit, mely kötetlen és/vagy kötött lehet, ami függ a csoport aktuális fejlettségétől s foglalkozás tartalmától, a helyi adottságoktól,
- a nyári hónapokban nem szervez tervszerű foglalkozásokat, de segítse elő a gyermekek érdeklődése szerinti tevékenységformákat

Tevékenységek:

A gyermek:

- aktívan részt vesz az óvónő által szervezett kötetlen vagy kötött tevékenységekben,
- önmaga is kezdeményez tevékenységeket, melyekhez – ha szükséges- az óvónő segítségét kéri,
- gondolkodási műveleteket végez,
- kooperál társaival, közben változatos kommunikációs helyzeteket old meg.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekek megszokják a tevékenységek rendjét. Tudják, hogy a foglalkozás más mint a játék (ez azonban nem csökkenti a játékoság szerepét a tanulás során,
- Kialakulóban van a gyermek szándékos figyelme, melynek tartóssága fokozatosan növelhető.
- A gyerekek önállóan megfigyeléseket is végeznek, melyekről szívesen beszélgetnek, kérdéseket tesznek fel.
- Fejlődik a gyerekek problémamegoldó gondolkodás, a nyitott helyzetek többféle út keresésére indítják a gyermekeket.
- A gyermekek többsége azonosul az óvónő által meghatározott feladattal, kialakul bennük az igény, hogy a kapott feladatokat sikerrel megoldják.
- Megkezdődik az önellenőrzés képességének alakulása.
- A szervezett tevékenységek időtartama a kezdeti 5-10 percről fokozatosan 30-35 percre emelkedik.
- A gyermekek gondolkodásában a cselekvés mellett a megismerés fokozatosan áttevődik a képszerű, szemléletes gondolkodás szintjére.
- A gyermek szóbeli kifejezése, gondolkodása és a beszéde tudatosává válik, a felismert összefüggéseket saját szavaival fejezi ki.

Módszertani alapelvek:

- Az óvónő vegye figyelembe, hogy a tanulás folyamata óvodás korban gyakorlati tevékenységekbe ágyazottan történik.
- Az óvónő tartsa szem előtt, hogy a gyermekek spontán, önkéntelen módon tanulnak, ezért az óvónőnek a gyermekek megismerési vágyára, érzelmi beállítottságára, önkéntelen figyelmére támaszkodva kell irányítani a tapasztalat – és ismeretszerzés folyamatát: a tanulás mindvégig játékos jellegű marad.
- Az óvónő vegye figyelembe, hogy a gyermeket a tanulásban a kíváncsiság, az óvónőhöz fűződő érzelmi kapcsolat, a tevékenységi helyzet motiválja.
- Az óvónő érvényesítse a szemléletességet, melyhez szükséges a tárgyak, jelenségek sokoldalú megjelenítése, a tárgyakkal való cselekvés. Törekedjék arra, hogy minél több tevékenység a tárgy, vagy a jelenség természetes környezetében folyjék.

Az óvodapedagógus által kezdeményezett tanulás szervezeti keretei:

	3-4	4-5	5-6-7
Testnevelés	1 kötött	1 kötött	2
Ábrázolás	1	2	2
Ének	1	1	1
Irodalom	1	2-3	2-3
Környezet	1	2	2-3
Matematika	-	1	1

A hetirend (az óvodai csoportnaplóban szabályozott):

A hetirendben, a napirendhez hasonlóan vannak visszatérő stabil, a rendszerességet, a szokásokat alapozó tevékenységek, de ugyanakkor lehetőség van az óvodapedagógus döntése alapján a rugalmasságra.

A gyermekek életkorától, a település, az óvoda, a családok sajátosságaitól, az évszak befolyásoló szerepétől, a személyi feltételektől és a gyermekek fejlődési ütemétől függően a hetirendben a szabad játék időtartamának biztosításával, a tevékenységek sokszínű, sokféle variációja lehetséges.

3.6.5. A differenciálás lehetőségei

A napjainkban kialakult konstruktív pedagógia leegyszerűsítve arra épül, hogy minden egyén saját maga hozza létre tudását, ezért van szükség a hatások egyéni sajátosságokat is figyelembe vevő differenciálására.

A tanulásra, tanításra vonatkoztatva a differenciált tanítás során érvényesíteni kell az alábbi elveket:

a./ A tanítás szempontjából fontos a játék, mert:

- gazdag környezetet, eszköztárat biztosít,
- a cselekvő tanulást teszi lehetővé,
- a játékkészítés és a motiváció erős,
- a konstruktív, kreatív gondolkodás szabadsága érvényesül, ugyanakkor szabályok között folyó, egyéni és közösségi tevékenység.
- aktivizálja a személyes és közös tapasztalatokat.

b./ A problémamegoldás lehetősége:

- A helyzet érdekes, erős készítés, mert nyitott a feladat (lehet többféle megoldás is).
- Életszerű helyzetekben alkalmazzák a friss és a korábbi ismereteket komplex kapcsolatban, miközben cselekvés és gondolkodás egysége jön létre.

c./ A közvetítő források köre igen gazdag (könyv, video, CD...) erősen motiváló, változatos, a tanulók gyűjtőmunkája aktivizáló, érdeklődést ébren tartó tevékenység.

d./ A konstruktív felfedezés szerepe:

- A meglévő ismeretek alapján önálló felfedezéseket is tehetnek a gyerekek,
- A közös felismerések, az egyéni tapasztalatok összehangolása a szociális kapcsolatokat is fejleszti, oldja a tanulási kényszert, segíti a tanulás saját élménnyé válását.

A differenciálás értelmezése

A differenciált fejlesztés egyben esélyteremtés is. Esélyt teremt a kibontakozáshoz a halmozottan hátrányos helyzetű más kulturálságú (roma), a lassan haladó, tehetséges gyermeknek.

Segíti a beilleszkedést azoknak a gyermekeknek, akik:

- A hátrányos szociokulturális hátterük miatt egyébként lemorzsolódnának.
- A nivelláló hatások miatt bár tehetségesek, csak átlagos ütemben fejlődhetnek.
- Integráltan nevelhetők (roma gyermek, sajátos nevelési igényűek,
- Tanulási zavarral küzdenek,
- Ma elkülönülnek „lassan haladók”.

- Nehezen nevelhetők, magatartási problémákkal küzdenek.

A differenciált fejlesztés és a konstruktív pedagógia szemlélet együttesen teszi lehetővé az egyéni eltérések tolerálását, a gyermekek aktivizálását. Erősségeire építve, változatos módszerekkel a siker átélését, esélyt adva arra, hogy minden gyerek kiteljesedjen saját lehetőségei szerint.

Tanulást befolyásoló tényezők:

A gyermeket körülvevő család, társadalom, kultúra hatásai az öröklött adottságok fejlődésében különbségeket hoznak létre. Bizonyos tulajdonságok alakulása is eltérő lehet. Egyesek nagyobb mértékben függenek az örökléstől, genetikai hatásoktól pl: a zenei, matematikai képesség, míg mások esetében nagyobb szerepe van a környezeti hatásoknak pl. szociális képességek alakulásában. A fejlődés során az egyén is visszahat a környezetére, és a saját lehetőségeihez mérten kezdi alakítani azt (ahol több diszpozíciója, kialakult képessége abba az irányba szeret tevékenykedni... ott lesz sikeres). Az öröklés és a környezeti tényezők fejlődésben betöltött szerepét különböző irányzatok eltérően ítélték meg (biológiai, szociális). Ma már bizonyított tény, hogy nehéz szétválasztani, olyan szorosan összefonódik ez a két tényező.

A gyermekek eltérő egyéni jellemzőik következtében nem ugyanolyan ritmusban, ugyanolyan szinten, ugyanolyan módszerekkel tanulnak hatékonyan.

Az eltérő feltételek a tanulás eredményességét is differenciálják:

- A tanulás körülményei (a fény, hőmérsékleti és hangviszonyok lehetnek, eltérő feltételűek...)
- Tanulás ritmus (eltérő időre van szükség a tanuláshoz)
- Kulturális etnikai hatások (tanulási indítékok, stílusok és környezeti hatások, családi hatások)
- Az énkép, önbizalom jelentősége (a sikeresek motiváltabbak)

A differenciálás lehetőségei a tapasztalatszerzési, ismeretszerzési – tanulási folyamatban

A differenciálással az a célunk, hogy elősegítsük az egyes gyermekek sikeres tanulását. Mivel mindegy gyermeknek mások és mások a tanulási szükségletei és a már meglévő tapasztalatai, ezért a gyermek tanulási folyamatát úgy segítjük elő, hogy azt az egyes gyermekek egyéni szükségleteihez igazítsuk.

Motiváltság elérésében támaszkodhatunk a gyermek különféle késztetéseire, igényeire, szükségleteire:

- Mozgásigényére, az óvodapedagógussal vagy a barátjával való együttlét vágyára, kíváncsiságára, érdeklődésére, sikerélményre való törekvésére, alkotásvágyára, felfedezési vágyára, esztétikai igényére, önmegvalósítási vágyára, amelyek kihasználhatók vagy felkelthetők.

Tartalomban való differenciálási lehetőség a gyermek igényére támaszkodik:

- A tartalom mennyiségében, mélységében (részletezettségében, minőségében), a tartalmi részek egymásra építettségében illetve kapcsolataiban, a már meglévő tapasztalatokban, a gyermeki érdeklődés irányultságában (pl.: autók iránt, állatok iránt, stb.) azonos téma esetében vagy a témát kiegészítő tartalmi területen.

Célban, szintben való igazodás a gyermek igényeihez, tapasztalataihoz:

- Az egyes fejlődő képességek fejlettségének elérése, valamint jártasságok, készségek kialakulása érdekében azonos vagy eltérő szintű feladatok végzése,

más eszközök bevonásával, vagy azok megkeresésével, egyszerűbb évagy bonyolultabb problémák felvetésével, kereső, fejlesztő módon.

A módszerek használata is igazítható a gyermek igényeihez:

- Beszélgetés, megbeszélés előnyben részesítése némely gyermeknél, vagy az elbeszélés, a bemutatás, szemléltetés, magyarázat eljárásainak megválasztása, vagy az értékelés módszerének különféle eljárásai (elismerés, megerősítés, dicséret, jutalmazás, bátorítás, ösztönzés, példaként kiemelés, stb.).

A munkaformák igazítása a gyermeki igényekhez:

- Van olyan gyermek, aki szívesebben tevékenykedik egyénileg vagy párosan (óvopedagógussal vagy a barátjával), csoportban (homogén vagy heterogén csoportban, szimpátia alapján létrejött csoportban stb.), frontális körülmények között.

A szervezés módjának igazítása a gyermeki igényekhez:

- Kötött, kötetlen, egyéni, mikrocsoportos, kooperatív

Irányítás módját is igazíthatjuk a gyermeki igényekhez:

- Direkt, indirekt, nyitott vagy zárt formában

Az információk megszerzése során a közvetítésmód csatornájában való igazodás a gyermeki igényekhez:

- Auditív, vizuális, audió-vizuális, kinezetikus, komplex, interaktív, tárgyi, síkbeli, makett, manipulatív, kísérleti, természetes, mesterséges eszközök használatával, szimbólumok, technikai eszközök stb.

A gyermek-pedagógussal együtt töltött ideje:

- Az egyénre fordított idő mennyiségében, minőségében (segítséget kérve-kapva, ráfigyelve, eligazítva, csak otllétként stb.)

Az információ megszerzése, vagy a tevékenység folyamatának struktúráját, felépítését is lehet igazítani az egyes gyermekek igényeihez:

- Pl: játékba ágyazottan, játékra építve, komplex tevékenységsorban, integráltan, valamint projekt módon, egy téma körüljárásaként, vagy egy probléma megoldásaként, vagy a kis lépések elvét követve, vagy nagyobb lépésekben, stb.

Az egyes elemek egymásutánosságában is igazodhat az óvodapedagógus, az egyes gyermekek igényeihez, sajátosságaihoz:

- A műveletek egymásutánosságában, sorrendjében, bonyolultságukban, sokaságukban.
- Az információk megszerzésének folyamatának szakaszainak egymásutánosságában (pl.: felidézés, gyakorlás, információ megszerzése, vagy ennek más sorrendje)

Pedagógus szerepében is igazodik az egyes gyermekek igényeihez:

- Ösztönző, tanácsadó, segítségnyújtó, szabályzó, mellérendelt, alárendelt, fölérendelt viszonyban

Válaszadás módjában való igazodás a gyermeki sajátosságokhoz:

- Szóban, rajzban, megmutatva, megsúgva, megépítve, elkészítve, megalkotva, kiválasztva a helyeset,

A munkavégzés ütemében, tempójában való igazodás a gyermekhez:

- A feladatvégzés sebességéhez való igazodás: lassú, gyors, időre, egyéni tempóban, kiegészítő feladatok adásával...

Önállóság fokában, segítségadás módjában:

- Önállóan, segítve, magyarázva, utánozva, bemutatva, együtt végezve kis segítséggel, együttvégezéssel, hivatkozással, stb.

(Körmöci Katalin, ELTE TOFK. 2002.)

Együttműködő tanulás mint egyenlő esélyeket biztosító inkluzív rendszer:

Az inkluzív nevelést, azaz alapvető szemlélet jellemzi, mely a tanulók egyéni különbségeit (akár társadalmi, akár kulturális, akár biológiai) komplexitásában tekintve, maximálisan figyelembe véve, azokból kiindulva, azokra építve alakít ki befogadó környezetet. A befogadó környezet egyben azt jelenti, hogy a nevelési térben résztvevő valamennyi személy (gyermekek, szülők) a kölcsönös együttműködés szellemében megismerik, értéknek fogadják el és építenek az egyéni különbségekre.

A szemlélet gyakorlati aspektusait demokratikusan képes biztosítani a majd félévtizedes történetre visszatekintő kooperatív tanulás, mely születését annak az oktatási igénynek köszönheti, mely a kulturális sokszínűség konfliktusmentes és eredményes együttélését célozta meg.

A kooperatív tanulásszervezés olyan pedagógiai alapelveket képvisel, amely ma már nemcsak demokratikus szemlélet, hanem olyan – alapelveken nyugvó – tevékenységsorozat, mely a napi gyakorlat szintjén képes a valódi inkluzív rendszer működtetésére.

A tevékenységsorozatot összefoglalóan együttműködő tanulásnak nevezzük. Fontos tudni, hogy együttműködő tanulásról csak akkor beszélhetünk, ha – az együttműködés általános fogalmához képest – egy konkrétan leírható és megvalósítható, gyakorlati alapelvekkel segített, demokratikus együttműködési tevékenységről van szó. Az alábbiakban felsorolt alapelvek, mint pillérek minél nagyobb számú együttes megjelenése jelent biztosítékot a valódi együttműködésre.

Alapelvek:

- az együttműködő tanulásszervezésben azt jelenti, hogy úgy szükséges megszervezni az együtt-tanulás folyamatait, hogy az megfeleljen a résztvevők-szervezők közösen megismert és megfogalmazott személyes, társas és szakmai-tanulási igényeinek, felismert szükségleteinek, vágyaiknak, elképzeléseinek. Azaz az egyének egyediségéből kiindulva kell megszervezni a tanulási folyamatokat.
- másik oldala, hogy a tanulás szervezője éppen azért tud rugalmasan reagálni a felmerülő igényekre és szükségletekre, mert nem a módszerekhez ragaszkodik az együtt-tanulás során, hanem a közös tanuláshoz. Ebben segíti őt az, hogyha betartja a konkrét alapelveket, belsővé teszi a szükséges attitűdöket, megmutatja a viselkedésmintákat. Mindezekre alapozva szabadon válogathat a rendelkezésre álló módszertani eszközökből és újakat is kombinálhat.
- Az egyidejű párhuzamos interakció alapelve
 - a tanulásban résztvevők egymás közötti közvetlen akcióit/interakcióit számolja, azaz azt, hogy a rendelkezésre álló időegység alatt hány egyidejű személyes interakció zajlik.
 - eszerint arra kell törekedni, hogy az egy időben zajló személyes interakciók száma minél több legyen. Ezért a párhuzamosság elve a kooperatív kiscsoporthoz vezet.
- A pozitív egymásrautaltság alapelve

- alapján a tanulási folyamatok szervezése úgy történik, hogy abban a tudáselsajátítás csakis együttműködéssel legyen lehetséges. Vagyis olyan struktúrákat alakítok ki, amelyek együttműködésre ösztönöznek, vagyis amelyekben csak akkor tudnak eredményesen tanulni a résztvevők, ha együttműködnek.
- szemléletesen jelenik meg az Aronson nevéhez kötött – fent már említett „mozaik” – módszer során, amely a pozitív egymásrautaltságot klasszikus egyszerűséggel – feladatok, tananyagtartalmak csoporttagok közötti mozaikszerű szétosztásával, majd összerakásával - segíti.
- Az egyenlő részvétel alapelve
 - azt mondja ki, hogy a kooperatív tanulásszervezés tanulási folyamatait úgy kell megszervezni, hogy mindenki valóban hozzáférjen a közös tudáshoz. Ez nem azt jelenti, hogy mindenki ugyanazt teszi hozzá a munkához, hanem azt, hogy mindenki egyenlő eséllyel – képességeinek, a tudásszerzés folyamatában betöltött helyének megfelelően - járul hozzá a közös tudás megalkotásához.
 - az egyenlő hozzáférés és az egyenlő hozzájárulás egyidejű biztosításával a gyakorlatban is képes megvalósítani - tanulásszervezési eszközein keresztül - az esélyegyenlőség demokratikus elvét.
- Az egyéni felelősségvállalás és számonkérés alapelve
 - biztosításához a tanulási folyamatok szervezése úgy történik, hogy mindenkinek igényei és felismert szükségletei szerint egyénre szabott, világosan megfogalmazott, a teljesítés ismérveit és az értékelés szempontjait nyilvánossá tevő feladata van, amelyért felelősséggel tartozik.
 - egyik legfőbb támogatója a kiscsoporton belül kiosztott és működtetett kooperatív szerepek.
- A folyamatos kooperatív nyilvánosság alapelve
 - biztosítja, hogy a tanulók egyéni felelősségvállalása mellett a tudás nyilvánosságának megszervezésére is kiemelkedő figyelem jusson.
 - alapján a tudni vágyó számára minden visszajelzés segítség. Így a társak visszajelzései ugyanúgy segíthetnek, mint a tanári visszajelzések. A kiscsoportos nyilvánosság folyamatos lehetőséget és bátorítást nyújt a tudás vagy nem tudás értékmentes nyilvánossá tételére.
- Tudatosan fejlesztett személyes és szociális kompetenciák¹ alapelve
 - egy olyan attitűdöt feltételez, amely nélkülözhetetlen az együttműködő tanulásszervezés hatékony lebonyolításához. A kompetencia alapú fejlesztés abból indul ki, hogy mindenki számos képességgel rendelkezik, s ezek a képességek – egymástól eltérően is – más-más fejlettségi állapotban vannak az egyes tanulni vágyóknál. Éppen ezért az egyén kompetencia-állapotából kell kiindulni és a képességek fejlődésének mérésével ellenőrizni, hogy a pedagógiai folyamatoknak van-e egyáltalán hatása a fejlesztendő területekre.
 - különösen megfelelően van az inkluzív pedagógia szemléletének, amely a diákot személyiségjegyei (kompetenciái) komplexitásában kívánja befogadni a tudáselsajátítási folyamatokba.

A gyermek érési folyamatához igazított differenciált tervezés:

Fejlesztésről akkor beszélhetünk, ha a foglalkozások szintje egy lépéssel megelőzi a gyermek aktuális fejlettségi szintjét. **Nem feltétlenül az életkor határozza meg a tervezés tartalmát.** Az óvodás korosztály számára a **kötetlenség** a legalkalmasabb tevékenységi keret, foglalkozási forma. Kötetlenségként éli meg a gyermek, melyben az **óvodapedagógus tudatosan és tervszerűen biztosítja fejlődéséhez szükséges, differenciált tevékenykedés feltételrendszerét.** Ez a foglalkoztatási forma megkívánja az óvodapedagógustól, hogy ismereteit folyamatosan bővítse, felkészüljön a gyermekek kérdéseire. Tehát tudatosságot, nagyobb szervezési, áttekintő képességet és nagyfokú kreativitást igényel.

Kötetlen foglalkozás alkalmával a gyermekek érdeklődése alapján mindig változó létszámú és személyi összetételű kis csoporttal foglalkozik egyszerre az óvodapedagógus.

A kisebb létszámból adódóan nagyobb lehetőség nyílik az egyéni bánásmód és a differenciált foglalkoztatás megvalósítására, a gyermek fejlődési ütemének figyelembe vételére.

Az óvodapedagógusnak figyelnie kell a kezdeményezéstől távol maradó gyermekekre, hogy játékok zavartalan legyen, illetve ők se zavarják a foglalkozáson résztvevő társaikat.

A gyermekek érdeklődése szerint az elkezdett tevékenységek délután, esetleg napokon keresztül is folytathatók. Ehhez a két óvodapedagógus összehangolt munkája szükséges. Ügyeljünk arra, hogy témakörökhöz kapcsolódó tevékenységekből sorozatosan ne maradjon ki egy gyermek sem.

A kötetlen foglalkozási forma már önmagában differenciálást tesz lehetővé, hiszen a gyermek választ, differenciál saját képességei alapján. Az óvodapedagógus joga és feladata, hogy csoportja ismeretében, adott témakörben és szituációban a kötött, vagy kötetlen foglalkozás lehetőségét választja-e.

A kötött foglalkozás választása esetén is törekedni kell az oldott, családias légkör megvalósítására. Szakítani kell az eddigi merev keretek alkalmazásával (pl. körbe ültetés, frontális foglalkoztatási forma túlsúlya, direkt módszerek). **A kötött és kötetlen foglalkozást egyaránt hassa át a játékoság, az élményt adó, oldott légkörben való cselekvés. Fontos a két foglalkoztatási forma között az ésszerű arány kialakítása.**

Ha azt tapasztaljuk, hogy egy gyermek bizonyos funkciójában (funkcióiban) lemaradt, vagy tartósan stagnál (ez nyomon követhető a fejlettségmérő lapon), abban az esetben az óvodapedagógusnak vissza kell térnie a gyermeknek arra a szintjére, amelyben még biztonságosan mozog (vagyis a mozgáshoz, a cselekvéshez), és fokozatosan terhelve, nehezítve a feladatokat kell őt eljuttatni a következő szintre. Időt és lehetőséget kell biztosítani valamely területen hiányosan elsajátított, vagy gyakorlásra szoruló ismeretek mélyítésére, korrigálására. Bizonyos lemaradások megelőzhetők, korrigálhatók természetes módon készségfejlesztő játékokkal és tudatos pedagógiai megsegítéssel, tervezett fejlesztő játékokkal (pl. mozgásos játékeszközök, logikai játékok...).

3.6.6. A gyermek érési folyamatához igazított differenciált fejlesztő programjaink

Egyéni képességfejlesztés Sindelar-programmal

Kognitív fejlesztő terápia, amely a tanulást megalapozó kognitív képességrendszer gyengén funkcionáló részeinek – részképességeinek – szisztematikus gyakorlását biztosítja.

Az 5 éves kortól megkezdett Sindelar I. kognitív képességfejlesztő terápia, a tanulási zavarok kialakulásának megelőzésére szolgál.

Az utóbbi évek felmérései azt bizonyítják, hogy emelkedik a sajátos nevelési igényű, köztük az iskolai kudarcok nyomán felismert tanulási zavarral küzdő gyermekek száma, akik a folyamatos sikertelenségek következtében aszinkronba kerülnek a világgal, majd önmagukkal.

Az alap kultúrtechnikák elsajátításához szükséges pszichés funkciók intenzív fejlődése az óvodáskorra tehető, a funkciók egyensúlya, működésük integrációja hatéves korig kialakul.

Napjainkra már egyre több szakmai tapasztalat gyűlt össze arról, hogy a tanulási problémák gyökerei sokszor már óvodáskorban láthatóvá válnak. Óvodás korú gyermekeknél tanulási zavar veszélyeztetettségről beszélhetünk, mely részfunkció gyengeségben nyilvánul meg. Így az óvodai prevenció lehetőségei és szükségessége újabb kihívást jelent a közoktatás területén.

Telephelyeinken számos olyan gyermek nevelése folyik, akinek társaihoz képest több egyéni segítségre lenne szüksége ahhoz, hogy az iskolában sikereket érjenek el.

A rászoruló gyermek, ha megkapja a szükséges fejlesztést, képes lesz megállni a helyét az iskolában.

Ezeknek a gyermekeknek a megsegítésére alakítottuk ki a partnerséget és együttműködést az Aranyossy Ágoston Általános Iskolában az „Együtt-ÉRTÜK” projekt keretében még 2005-ben.

A projekt célja:

Hosszú távú: Az átlagtól eltérő fejlődés menetét mutató gyermekek esélyteremtése

Középtávú: A sajátos nevelési igényű gyermekek szakszerű integrációjának elősegítése.

Rövid-távú:

- Prevencios pedagógiai munka tanulási nehézségek megelőzése érdekében.
- Helyben történő megsegítés a másodlagos sérülések kiküszöböléséért.
- A tanácsadási rendszerben működő konzultációs forma kialakítása.

A projekt célcsoportjai:

Közvetlen: tanulási zavar veszélyeztetettséget mutató gyermekek.

Közvetett: a résztvevő gyermekek szülei, az óvodapedagógusok.

A pedagógiai megsegítés igénylése speciális adatlapokon történik, melyen az óvodapedagógusok jelzik a gyermeknél tapasztalt eltérést, a problémát.

A diagnosztizálás:

A Sindelar vizsgálóeljárással a fejlesztő terapeuta felméri a gyermek részképességeinek szintjét. A vizsgálatok elvégzésére a szülő beleegyezésével, az óvodában kerül sor.

Fejlesztő tevékenység:

Pedagógiai diagnózisra épülő egyéni fejlesztési terv alapján tanácsadási rendszerben konzultációs formában működik.

Ez egy indirekt szolgáltatási modellt, melyben a tanácsadó gyógypedagógus, fejlesztő terapeuta a tanácskérő óvodapedagógussal és a szülővel tart fenn közvetlen kapcsolatot közvetlen formában. A konzultáció közös probléma megoldási folyamat, az

interakcióban a két fél együtt felelős azért, hogy pedagógiai segítséget nyújtsanak a gyermeknek.

A konzultatív tanácsadó mentorizációs tevékenysége:

- Motivációs bázis megteremtése
- A pedagógiai diagnózis értelmezése
- Specifikus módszerek, technikák kiválasztása, alkalmazása
- Oktatási-nevelési alternatívák keresése
- Kapcsolattartás a szülővel
- Fejlesztési tervek készítése
- Fejlesztő foglalkozások tervezése
- Fejlesztő feladatok kidolgozása
- Speciális eszközök kiválasztása
- Szakirodalomban való eligazítás

A fejlesztést közvetlenül az óvodapedagógus végzi a Sindelar kognitív képességfejlesztő program alapján.

A fejlesztés területei:

- figyelem
- téri orientáció
- percepció
- intermodalitás
- emlékezet
- szeralitás
- beszédmotorika
- vizuo-motoros koordináció

A fejlesztő terapeuta a diagnosztikus mérés során feltárt képességstruktúrához igazodva fejlesztő feladatsort állít össze, melyeket ciklusokra bont. Heti rendszerességgel konzultál a fejlesztést végző óvodapedagógussal konkrét, egyénileg a gyermekekre szabott feladatokkal ellátva őt. A gyermekek napi intenzív fejlesztésben részesülnek, helyben kapva meg a speciális pedagógiai megsegítést. A fejlesztési ciklus végén a fejlesztő terapeuta kontrollvizsgálatot végez, lezárja ezzel optimális esetben a fejlesztést, vagy a további munka irányát megszabja.

A fejlesztés dokumentációja:

- óvodapedagógusok: egyéni fejlesztőnapló
- fejlesztő terapeuta: tanácsadási napló

A fejlesztés szempontjai:

- életkori sajátságok figyelembevétele, játékoság
- rendszeres napi funkcionális gyakorlás
- időkeret: napi maximum 10 perc
- fokozatosság
- komplexitás

OPSTAP hátránykompenzáló program

A program a gyerekekre és családjaikra irányul. A gyermekek fejlesztése a szülők bevonásával játékosan történik, hatékonyan egészíti ki a családi szocializációt

elégtelenségeit. Az anyának segítséget nyújt a gyermekkel való – kisgyermekkortól kezdődő – rendszeres foglalkozáshoz.

A programot Hollandiában sikeresen alkalmazzák a bevándorló családok – elsősorban – nyelvi hátrányának csökkentésére.

A program korcsoportonkénti megoszlása:

- OPSTAPJE: 2-4 éves korig
- OPSTAP: 4 – 6 éves korig

A módszertanilag jól felépített „tananyagot” (az OPSTAPJE-t) a helyi viszonyokhoz adaptálva (3 éves kortól) alkalmazzuk 2002 óta.

A programban a szülők részvétele önkéntes.

A program lényege:

- A szülőt felkészíti az óvoda arra, hogyan foglalkozzon otthon a gyermekével,
- Hogy bővítheti a gyermek szókincsét játékosan,
- Hogyan segítse a gyermek fantáziájának, értelmének és képességeinek kibontakozását.

A program felépítése:

- A foglalkozások ütemezése. Szeptembertől – májusig heti rendszerességgel.
- A programban résztvevő óvónők tapasztalatcseréje: havonta
- A foglalkozások helye: óvodai fejlesztőszoba
- A foglalkozásokat a szülők igényeihez és az óvónők munkaidejéhez alkalmazkodva alakítottuk ki.
- A foglalkozásokon az anya a gyermekével együtt vesz részt.

A heti rendszerességgel zajló foglalkozásokon a szülők képet kapnak a projekt menetéről, az aktuális heti feladatok megvalósításának módjáról.

A képekkel illusztrált éves tematika (amely tartalmazza az adott téma Legfontosabb szavait, a cselekvési lehetőségek leírását) elméleti segítséget Nyújt a szülő számára az otthoni tevékenységekhez, a gyermekkel való foglalkozáshoz.

A szülővel való rendszeres kommunikáció és a konzultációk alkalmával a pedagógus gyakorlati segítséget ad: hogyan kell alkalmazni, értelmezni a tematikában foglaltakat, bemutatja a heti elvégzendő feladatokat, lehetőség nyílik a tapasztalatok, az esetleges problémák megbeszélésére.

A program jó lehetőséget kínál arra, hogy az óvónő a gyermek adott fejlettségi szintjéhez igazítva készítse elő az otthoni feladatokat, foglalkozásokat, amelyek hatékonyan segítik a gyermek fejlődését

A program biztosítja a feladatok megvalósításához szükséges eszközöket:

(Az eszközöket hazavihetik, 1 hétig „használhatják”.)
csörgőlabda, „babaedények”, fakocka, könyv, puzzle, kifestő, lottókártya, memórijáték, színesceruza, zsírkréta, ragasztó, olló, festék, színes papír, geometriai síkformák, stb.

A program célja:

- Az eltérő szocializációs háttérrel rendelkező gyermekeket

egyéni foglalkoztatással és a szülők bevonásával készítsék fel az oktatási intézményrendszer támasztotta általános követelményekre, s az iskolai tanulásra.

- Az édesanya naponta 20 percet „foglalkozzon” – játsszon együtt a gyermekével.

3.6.7. Kompetencia alapú óvodai programcsomag

Az új kihívásokhoz igazodó nevelési koncepciókhoz a kompetencia alapú óvodai programcsomag elemei jól illeszthetők.

Így a jól bevált működőképes gyakorlatunkat folytatva, értékeinket és sajátos arculatunkat megőrizve van módunk kiegészíteni, hatékonyabbá tenni meglévő óvodai gyakorlatunkat a kompetencia alapú óvodai programcsomag tématerv javaslatainak alkalmazásával.

A programcsomag célja:

A segítségnyújtás, valamint a lehetőség biztosítása a megújulásra, amely az önálló értelmezés, a saját és a sajátos felhasználás alapjául szolgálhat.

A programcsomag egésze a kompetens személyiség alakítására, komplex fejlesztésére törekszik oly módon, hogy maga az óvodapedagógus is kompetensen „kezelhesse” a programcsomag tartalmát, módszertanát. A programcsomag anyaga bármikor továbbfejleszhető, folyamatosan alakítható, alkalmas az egész életen át, tartó tanulás megalapozására, úgy hogy figyelembe veszi az óvodáskorú gyermek életkori sajátosságait, főbb tevékenységi köreit.

Pedagógiai alapvetések

- A gyermeknek joga van ahhoz, hogy megkapja a neki megfelelő gondoskodást és nevelést. Olyan nyitott és rugalmas rendszerben fejlődhessen, amely igazodik egyéni szükségleteihez, életkori és egyéni sajátosságaihoz, fejlődési üteméhez.
- Óvodás életkorban a gyermek legelemibb pszichikus szükséglete, létformája a játék. Ebből következően a gyermek napi hét-kilenc órányi, játékszükségletét ki kell elégíteni, és meg kell hagyni a játék semmi mással nem helyettesíthető szerepét, funkcióját a gyermek életében. A játékon keresztül tapasztalja meg a körülötte lévő világ sokszínűségét, szerzi ismereteit, tanul, örömhöz, sikerélményhez jut. A játék a gyermek számára a legfőbb élményforrás, ugyanakkor a személyiség fejlesztésének színtere, a tanulás, a készség- és képességfejlesztés leghatékonyabb módja.
- A munka jellegű tevékenység is tartalmaz játékos elemeket. Az önként vállalt feladatok, munkafolyamatok végzése során a gyermek megéli a közösségért való tevékenykedés örömeit is, ami normák, értékek, szabályok kialakulásához vezet.
- A valódi tudás az, amit a gyermek maga fejt meg, cselekvésen keresztül sajátít el, majd képes alkalmazni képességei készségei által. Ennek érdekében fontos, hogy minél több tapasztalathoz jusson, élményeket éljen át, és természetes kíváncsiságát kielégítse. Ezért a játékba integrált önkéntes és cselekvéses tanulás az óvodai tanulás útja.
- Az óvodában komplex nevelés folyik. A nevelési területek elméletileg differenciáltak, elkülönültek, a gyakorlatban azonban a tárgyi koncentráció elvének megfelelően egységet alkotnak. A nevelési cél a gyermeki aktivitás, motiváltság, kíváncsiság ébrentartása és kielégítése, a kreativitás előtérbe helyezése és a kompetenciaérzés kialakítása, fenntartása.

- Az óvodapedagógus az ismeretek tapasztalati úton történő megszerzéséhez segíti hozzá a gyermeket. Megteremti annak a lehetőségét, hogy a gyermek a játékon, a művészeteken, az alkotómunkán, saját tevékenységén keresztül szerezhessen meg azokat az élményeket, amelyek felkeltik és ébren tartják benne a vágyat a környező világ megismerésére, a tanulás örömeinek az átélésére. Ebben az életkorban az igazi ismeret az, amit a gyermek önmaga szerez meg. Ennek alapja az, hogy a gyermek érdeklődésére és cselekvésére, előzetes tudására, tapasztalataira épüljön az ismeretanyagot is tartalmazó tevékenységrendszer.
- A gyermek fejlődésének alapja, hogy féltő, óvó, gondoskodó szeretet, folytonos, stabil biztonság vegye körül. Egyéni, differenciált bánásmód szükséges a személyes, bensőséges kapcsolat kialakításához, amely minden gyermeket megillet.
- Az anyanyelvi nevelés áthatja az óvodai nevelést, kiemelt jelentősége van, mert a nevelés eszközeinek és a gyermeki tevékenységrendszernek is a tartalmát képezi.
- A sajátos nevelési igényű gyermek is teljes értékű ember. Joga, hogy megfelelő, elfogadó, ugyanakkor fejlesztő hatású környezetben éljen, fejlődjön. A gyerekek őszintén elfogadják, tolerálják sajátos bánásmódot igénylő társaikat, a gyengébbekhez való közeledés és segítőkészség természetes számukra. Az óvodának olyan pedagógiai környezetet kell kialakítania, ahol a másság felé fordulás mindenki számára természetessé válik.
- Az óvodáskorú gyermek magatartását érzelmei befolyásolják, ezért fontos, hogy a többi gyermekkel és a felnőttekkel való kapcsolatai során pozitív, kedvező hatások, élmények ériék. Nevelési cél, hogy a gyermek az óvodapedagógusokban és az óvodában dolgozóknál társra, ha kell, természetes támaszra találjon.
- A közösségi nevelés alapelve, hogy a gyermek találja meg helyét a közösségben. Nevelési cél, hogy igényévé váljék a csoporttal való együttműködés, ugyanakkor – ha arra van igénye – egyedül is tevékenykedhessen. Ilyenkor a többiek alkalmazkodnak hozzá. A társas kapcsolatok alakulásának legfőbb eszköze a játék, ezt követik a közös tevékenységek, a közösen végzett feladatok, a különböző szervezeti keretekben megvalósuló tanulási formák.
- A gyermek számára biztonságot nyújt a megalapozott és következetes, ám rugalmasan kezelt szokásrendszer, amely segíti őt abban, hogy a körülötte lévő szűkebb és tágabb környezetben az emberi érintkezés alapvető szabályait elsajátíthassa. A szokásrendszeren és az együttélésebből fakadó interakciókon keresztül fejlődik a normarendszere, amely a további fejlődési szakasznak, az iskoláskornak az alapja s egyben a felnőtté válás feltétele is.
- Jelentős alapvetés a megfelelő életvitel, az egészséges életmód iránti igény kialakítása. Nevelési cél az adekvát és rendszeres életritmus, a megfelelő napirend kialakítása a gyermek számára. A helyes tisztálkodási és táplálkozási szokások megalapozásában fontos szerepe van az óvodapedagógusnak és a dajkának. A felfokozott mozgásigény a gyermek életkori sajátossága, kielégítése az óvodapedagógus feladata.
- A tágabb és szűkebb környezet közvetlen, tapasztalati úton történő megismerésével lehet elérni, hogy a gyermek tisztelje a környezetét, és bátran alakítsa azt, anélkül, hogy kárt tenne benne. Nevelési cél, hogy az óvodáskorú gyermekek környezettudatos viselkedését megalapozzuk. Ebben a folyamatban a gyermeket körülvevő felnőttek (szülő, pedagógus, dajka) példája elengedhetetlen.

- A gyermek személyiségének alakulásában meghatározó, hogy milyen nevelési hatások érik a családjában. A megfelelő módon kialakított szokások és viselkedési formák megkönnyítik a gyermek beilleszkedését az óvodai közösségbe. Ezért nagyon fontos a családok nevelési szokásainak a megismerése, közelítése az óvodai nevelési szokásokhoz. Nevelési cél a családokkal való együttműködés, a családok segítése, erősítése. Az óvodapedagógusok napi kapcsolatban állnak a szülőkkel, így az együttnevelés, együttműködés érdekében megvalósul a folyamatos párbeszéd feltételrendszere. Nevelési cél, hogy az iskolába lépéskor a gyermekek és alkalmazkodni tudjanak az iskolai élethez.

A pedagógiai fejlesztés feladata:

Olyan választható témák (komplex fejlesztési tervenként), tevékenységi körök (játék, munka, tanulás), szervezeti keretek (frontális, csoportos, egyéni), differenciálási eljárások (szervezési módok és feladatrendszer) és munkaformák (frontális csoportmunka, ezen belül homogén, illetve heterogén csoport, valamint egyénre szabott munka) ajánlása, amelyek a pedagógiai fejlesztés célját szolgálják.

- A pedagógiai fejlesztés folyamatának jellemzője a komplexitás.
- A képességfejlesztés az elsődleges.
- Az integráló nevelési területek, a külső világ tevékeny megismerését segítik, ezen belül a matematikai, az anyanyelvi, az irodalmi nevelést és a vizuális tartalmú tapasztalatokat erősítik.

•

A pedagógiai fejlesztés folyamatának várható eredményei:

- Az óvodapedagógia hiányként megítélt területeinek pótlása, kidolgozása, a fejlesztési irányvonal megjelölése.
- Komplex szemléletváltás a tesztelő, adaptáló óvodapedagógusok körében.
- Olyan eszmerendszer kialakulása, amely átláthatóvá teszi az óvodai nevelés cél- és feladatrendszerét.
- Alapvető kultúrtechnikák megfogalmazása, amelyek a gyermekek iskolai beilleszkedését segítik.
- Olyan mérési, fejlődést nyomon követő eljárásrendszer kidolgozása, amely a gyermekek cselekvésébe, játékába ágyazottan figyelhető meg.
- Visszacsatolás a célokhoz és a feladatokhoz.

3.6.8. Óvodánk feladatai az integrált nevelés terén

Alapelemek

Az **integráció** szervezeti kerete az óvodai játék, amelynek középpontjában a gyermekek állnak, akikkel egyénenként **differenciálni** csak akkor lehet, ha:

- folyamatossá tesszük a napirendet,
- koncentrikussá a tevékenységeket,
- specifikussá a sajátos igényű gyermekek nevelését.

Folyamatosság

Az egymást követő napirendi szakaszok játékba integrált, a gondozási tevékenységekkel összekapcsolódó szervezeti kerete-formája.

Feltétele és differenciált lehetősége annak, hogy a gyerekek a meglévő fejlettségei szintjükről egyéni tempójukban haladjanak, fejlődjenek. Cselekvéseikhez, tevékenységeikhez elegendő idő, hely, tér, eszköz álljon a rendelkezésükre.

Az óvodapedagógus a gyerekek és a csoport ismeretében a biztonságot nyújtó és cselekvésre ösztönző helyzetekbe differenciáltan bekapcsolódik, ha szükséges, segítséget nyújt, továbbfejleszt.

A gyerekek ismerik a nevelési folyamat szabályait, és személyiségüktől függően az időhatárokhoz igazodva betartják azokat.

A folyamatosságban növekszik a játék szerepe, lehetősége. Láthatóvá válik az egyén, mint individuum. Létrejöhetnek azok a társas és emberi kapcsolatok, amelyekben a gyerekek szociális értékrendje kialakul.

A folyamatosság, mint szervezeti keret-forma, mindenféle bontásban és koncepcióban, részlegesen vagy teljes egészében a napirendi folyamatra kiterjesztve önmagában is alkalmas.

Koncentráció

A tevékenységek és a foglalkozások játékokban koncentráció szervezeti kerete-formája, amelyben az egymással belső összefüggésben álló műveltségi területek ötvöződnék, és a tevékenységekbe integrálódnak.

Az egészséges életfeltételeket megteremtő *gondozás* a napirend teljes folyamatát összeköti a játékból kiinduló és oda visszatérő tanulással és a munkajellegű tevékenységekkel. Igazodik a gyermekek biológiai szükségleteihez, önállóságuk, képességeik szintjéhez. A játék elégséges időt, megfelelő teret és eszközöket kínál ahhoz, hogy a gyerekek tapasztalataikat, élményeiket, ismereteiket különböző helyzetekben feldolgozhassák.

Az óvodapedagógusok által tervezett-szervezett, kapcsolódásukat tekintve kötetlen foglalkozások téma-centrikusak, tartalmilag differenciálódnak úgy, hogy közben egy-egy foglalkozási tárgy domináns szerepét erősítik.

Az óvodapedagógus feladata, hogy a foglalkozások az alacsonyabb szintről haladjanak a magasabb szintek felé. Közben arra is ügyel, hogy ne a gyerekek életkorát, hanem a gyerek és a csoport fejlettségi szintjét vegye alapul.

A foglalkozások játékos jellege lehetővé teszi, hogy a különböző fejlettségű gyerekek akkor kapcsolódjanak be, és addig vegyenek részt a foglalkozáson, ameddig erre motiváltak és képesek.

Az adott témakörök tárgykörönkénti feldolgozása egyéneenként, párokban vagy kisebb csoportokban is lehetséges.

Specializáció

Az integrált és specializált nevelés a fejlődés-fejlesztés és a nevelés egységét a céltudatosan megszervezett támogató környezettel, az életkori szakaszokhoz és a gyerek fejlettségéhez illeszkedő cselekvési módokkal, eszközökkel szolgálja. A nevelési folyamatban a gyermekek differenciált megismerése elvezeti az óvodapedagógust ahhoz a meggyőződéshez, miszerint nincs két fajta ember — sajátos és ép —, csak változatos tulajdonságokkal rendelkező emberek vannak, akiknek emberhez méltó bánásmódra van szükségük

A **sajátos igényű és ép gyermek együtt nevelése** a korai szakaszban új normák, értékek megismerését alapozza meg, az elfogadást, a toleranciát, a másság tiszteletét. A speciális nevelés esélyt ad a sajátos gyermeknek arra, hogy sérülésének korlátai között teljes életet élhessen az ép társakkal közösségben.

A sajátos gyermek speciális nevelésének feltételei:

- legfeljebb húsz ép és egy sajátos gyermek csoportonként,
- az óvodapedagógus önkéntes vállalása, ismereteinek szakirányú kiegészítése,
- a sérülés típusának megfelelő speciális fejlesztést végző szakember, gyógypedagógus, pszichológus, konduktor.
- a sajátos gyermek teljes személyiségének fejlesztése a speciális fejlesztés mellett.

A speciális nevelés akkor tölti be integráló szerepét, ha a sajátos nevelési igényű gyermek a közösség olyan tagjaként él az épek között, aki a személyiségének fejlesztése mellett speciális bánásmódot is élvez. Ez a társai számára is elfogadott, természetes állapot.

A mozgás és a kommunikáció fejlesztését szolgáló terápiák beszéd fogyatékos/súlyos, akadályozott beszédfejlődésű gyermekek fejlesztésére ¹

A mozgásfejlesztés

Célja, hogy fejlessze a gyermek mozgató funkcióit, valamint az észlelés és a mozgás térbeli és időbeli integrációját, ezáltal javítva a gyermek mozgásos ismeretszerzésének lehetőségeit, és megteremtve a beszédterápiához szükséges mozgásos készségek alapjait.

Feladata:

- a testtudat kialakítása, illetve megerősítése;
- az egyes érzékelési területek összehangolt működésének fejlesztése különös tekintettel a testérzet, a tapintás, az egyensúlyérzékelés és a vizualitás összefüggésére;
- a vestibuláris rendszer működésének korrigálása;
- a térészlelés fejlesztése;
- az alapmozgások koordinációjának fejlesztése;
- a két testfél mozgásának összerendezése;
- a mozgás, mint kommunikáció mély átélése folytán a beszédkésztetés erősítése.

A fejlesztés területei:

A testtudat fejlesztése: a testkép, a testfogalom, és a testséma fejlesztéséből áll. A részterület egy-egy gyakorlat segítségével együtt is fejleszhető.

1. *A testkép* ismerete a test szubjektív megtapasztalását és érzését jelenti. A testkép a test külső és belső érzékeleteiből származik, tartalmazza a saját testről szerzett tartós benyomásokat is. Kialakulását befolyásolják az érzelmek, más emberek véleménye, de a társadalmi konvenciók is. Ezért minden gyermeket hozzá kell segíteni ahhoz, hogy elégedett legyen önmagával, mert a jó érzelmi állapot pozitívan hat az énképre.

A fejlesztés menete:

- A saját test részeinek felismerése tükörben, mondókák segítségével. A testkép elfogadása. Azonosulás a saját testképpel.
- Izometriás gyakorlatok, a testhatárok tudatosítása. Az egyes testtájak izolált mozgatása, izomtónusának szabályozása: feszítés-lazítás segítségével.
- Dinamikus és statikus relaxációs gyakorlatok végeztetése a testélmény felerősítésére.

2. *A testfogalom* a saját testről szerzett intellektuális tudás. A gyermek megtanulja az egyes testrészek téri elhelyezkedését és nevét, valamint funkcióját. (Kialakítása súlyos beszédzavarban szenvedő gyermekeknél igen nehéz.)

- A testképbe be nem épült testrészek többféle módon való érzékeltetése. A testrészeket – tevékenységenként legfeljebb egyet fentről lefelé haladva kell tanítani.

¹ OKI 97 GYPBEÓV „Taníts meg engem” Program alapján

- Az egyes testrészek mozgásának, funkcióinak megismerése, passzív mozgatással, majd aktív mozgások segítségével a gyermek saját lehetőségeinek felfedeztetésével.

3. *A testséma* a test gravitációhoz való alkalmazkodásának, egyensúlyának, az izmok percről percre változó mozgásának megélése.

Fejlesztésének menete:

- Utánzómozgások, gesztusjátékok alkalmazása tükör előtt a felnőtt és a társak mintáját követve.
- A koordinált testmozgások kialakítása:
 - a kialakult testkép különböző módon való felerősítése;
 - a testséma fejlesztése eszközhasználattal és eszközhasználat nélkül az egyensúlygyakorlatokkal;
 - a két testfél (bal-jobb) integrációja keresztezési gyakorlatokkal;
 - az alapmozgások koordinációjának fejlesztése a testséma térben való elhelyezkedésének tudatosításával;
 - a térérzékelés fejlesztése a gyermek tárgyakhoz és emberekhez való viszonyának kialakítására;
 - a ritmusérzék fejlesztése a testmozgás időbeliségének elősegítésére;
 - a bizalmerősítő gyakorlatok végeztetése a fizikai létben, a térben és időben a személyiség szociális kapcsolatainak modellezésére.

Az egyes érzékelési területek fejlesztése

A tapintás (a taktilitás) érzet a bőrfelületre gyakorolt nyomás hatására jön létre. Ez lehet passzív, amit a bőrfelületre ránehezedő, vagy azon mozgó tárgy gyakorol, vagy aktív, amikor a mozdulatlan tárgyat a gyermek érinti vagy nyomja. Az aktív tapintás, vagyis a haptikus érzékelés főleg a tárgyak alakját, nagyságát térbeli helyzetét érzékeli, ezen alapszik a manipuláció. A fejlesztés menete:

- Egymástól markánsan eltérő formájú játékok csukott szemmel, tapintással történő azonosítása.
- Megközelítőleg hasonló formájú tárgyak tapintással történő megkülönböztetése.
- Egymás arcának, kezének megkülönböztetése csukott szemmel.
- Az élmények, benyomások verbalizálása.

A mozgásérzékelés (kinesztézia) ingerei az izmok, az ízületek, az inak érző idegsejtjeiből érkeznek. Tudósítanak a nyugvó, vagy mozgó testrész minden helyzetéről. Az elmozdulás pályáját, terjedelmét, gyorsaságát, erejét érzékelik. Fejlesztésének menete:

- A járás, futás tempójának, intenzitásának változtatása.
- A mozgás karakterének változtatása.

A célirányos, koordinált mozgások létrehozása a taktilitás, a kinesztézia és más érzékelési terület együttműködtetésével:

- Tapintás-látás: a berendezési tárgyak, eszközök felismerése csukott szemmel is.
- Tapintás-hallás: a hangszerek hanggal és tapintással való felismerése.
- Tapintás- szaglás: gyümölcsök felismerése illatuk és formájuk alapján.
- Kinesztézia-látás: két három, később több elemből álló mozgássorok pontos utánzása, szoborjátékkal.
- Kinesztézia-hallás: különböző testrészek mozgatása, a testrészekre erősített hangkeltő eszközökkel. A felerősített érzékelési apparátussal az egész észlelési folyamat differenciáltabbá, finomabbá válik, a további integrációt a vesztibuláris rendszer fejlesztése segíti elő.

A vesztibuláris rendszer fejlesztése:

A vesztibuláris rendszer feladata, hogy az ember egy nagyobb egység szerves részeként élje át magát. Az emberi egyedfejlődésben két ellentétes tendencia érvényesül: egyrészt a gravitáció ereje, másrészt a felegyenesedés, a közvetlen kapcsolódni tudás a világmindenséghez. Az egyensúlynak szoros kapcsolata van a testi fejlődésen kívül a pszichikum fejlődésével, az én-fejlődéssel is. A vesztibuláris gyakorlatok során a gyermek gyakran regresszív állapotba kerül, újra átéli a korai élményt, és örömmel mozog.

A fejlesztés menete:

- Statikus egyensúly gyakorlatok, melyek az alaphelyzetek egyensúlyi állapotát jelentik – fekvés, térdelés, ülés, állás, stb. – a mozgásfejlődés folyamatát követve.
- Dinamikus egyensúlygyakorlatok az alapmozgások egyensúlyát fejlesztik.
- A primitív poszturális reflexek leépítése:
 - aszimmetrikus tónusos nyakreflex gátlása (ATNR),
 - szimmetrikus tónusos nyakreflex gátlása (STNR),
 - túltengő pozitív támasztóreakció leküzdése,
 - a kitámasztás fejlesztése,

A két testfél mozgásának összerendezése

A két testfél integrálása az előfeltétele a jól koordinált nagy és finommozgások létrejöttének. Ez visszahat az agyféltekék közötti kapcsolat mennyiségi és minőségi javulására. A fejlesztés lépései:

- Egy-egy testrész elkülönített mozgatása.
- Páros testrészek egyidejű, egyforma mozgatása.
- Mind négy végtag egyidejű mozgatása, pl. kopogunk a kezünkkel, lábunkkal egyszerre.
- A kezek és a lábak aszinkronban való mozgatása, ritmikusan.
- Szimmetrikus végtagok aszinkron mozgatása pl. biciklizés, boksolás.
- A négy végtag térben és időben összehangolt ritmikus mozgatása. Pl. a járás és a futás szinkinézise.
- A test középvonalát átlépő keresztező gyakorlatok. Lényegük, hogy a test hossz tengelyét, vagyis középvonalát lépik át a végtagokkal vagy a törzssel végzett mozdulatok.
- A posztúra utánzása, melyet bemutat a pedagógus, vagy egy másik gyermek, de történhet képről is.

Az alapmozgások koordinációjának javítása

A mozgásokat a gyermekek használják, de a koordinációs problémák miatt nem jön létre ezen egyszerű mozgások harmóniája sem. A fejlesztéshez viszont jó alapot jelentenek a már meglévő mozgásminták, a gyermeknek pedig örömet okoz, sikerélményt biztosít. Alapmozgásoknak tekinthetők:

- a gurulás,
- a kúszás,
- a mászás,
- a járás,
- a futás,
- a ugrás,
- a átadás-kapás,
- a dobás.

A téri tájékozódás fejlesztése

A téri tájékozódás alapja, hogy a gyermek képes legyen a saját testén tájékozódni, észlelje testének határait, ezzel tudatosítva térbeli helyzetét. A saját test az a

viszonyítási pont, aminek segítségével a különböző téri relációk értelmet nyernek. A térészlelés lényege a mozgás, a sebesség, és az irány érzékelése. Így alakul ki a minket körülvevő tér környezetsémája.

A fejlesztés lépései:

- Az alapvető téri irányok felismerése, és megnevezése.
- A hová, hol, honnan kérdésre felelő névutók által jelölt téri helyzetek megértése, felismerése, megnevezése.
- A jobb-bal irány differenciálása, felismerése, megnevezése.
- Síkbeli formák végigkövetése, vagy kéziszer mozgásával való létrehozása.

A legkülönbélebb kézi szereket használjuk a foglalkozásokon, amelyek segítenek kapcsolatot teremteni a gyermek és a körülötte lévő tér között. A kézi szerek jól láttatják a téri irányokat és helyzeteket, élvezetessé teszik a gyakorlást, segítenek létrehozni a gyerekek együttműködését a térben (páros és csoportos gyakorlatok). Mozgásuk az irányok állandó változásával összeköti az alapvető téri helyzeteket.

Bizalomerősítő gyakorlatok

A gyermek saját testétől kiindulva, a környezeti téren át jut el a szemmel alig látható, mégis jól érzékelhető szférába, a szociális térbe. A gyermek ebben a szférában is lassanként, időről-időre szerzi meg tapasztalatait, ismeri fel azokat a kapcsolatokat, melyekben ő egyszerre adó és kapó fél is. Hozzá kell segíteni ahhoz, hogy ezek a kapcsolatok kialakulhassanak. A bizalom építés lépései:

- Szemkontaktus kialakítása.
- Az adás-kapás gyakorlása.
- Érintéses játékok gyakorlása.
- A gyermekek közötti együttműködés elősegítése, páros gyakorlatok végzése.
- Sor- és csapatversenyek rendezése.
- Bizalmi gyakorlatok bevezetése: pl. bekötött szemű társat vezetni, stb.

Utánzó mozgások

Ezek a játékok segítenek a gyermeknek, hogy hiányos szóbeli eszköztárát gesztusokkal kiegészítse, segítségükkel megértse magát, valamint mások gesztusait, mimikáját megértse, értékelni tudja. A beszéd nélküli mozgások lehetőséget teremtenek arra, hogy a gyermek csak a mozdulatban rejlő fogalmi tartalomra koncentráljon. Ha ritmikus szólamokkal kísérünk egy-egy mozdulatot (bimm-bamm, kip-kop, stb.) a beszéd ritmusát próbáljuk meg érvényesíteni a mozdulatban, de itt is a mozgáson van a hangsúly. Mindig egyszerűen utánozható, kifejező, és ritmikusan egymás után végezhető mozdulatsort állítsunk össze.

Az utánzómozgások kialakításának lehetőségei:

- Az aktuális évszakhoz kötődő különböző természeti jelenségek leutánzása, hóeséstől a virágnyílásig.
- Állatok mozgásának utánzása,
- Tárgyak hangjának, mozgásának utánzása, pl.: falióra, toronyóra,
- Emberi arcjáték, gesztusok utánzása, mesék, történetek segítségével,
- Különböző emberi tevékenységek, mesterségek utánzása,

Az utánzó mozgások fokozatai:

- Beszéd nélküli utánzómozgások,
- Ritmikus szólamokkal kísért mozgások,
- Rövid mondókákkal kísért mozgássorok,

Zenei és emocionális alapfogalmak gyakorlása

A zene főleg a lélekre és nem a gondolkodásra vagy az akaratra hat. Bár a zene összetevőinek más és más jellege van. A ritmus például akarati jellegű, a dallamvonal a gondolattal rokon, a harmóniák (pl. dúr, moll) az érzélemvilághoz állnak a legközelebb.

A gyakorlás menete:

- A zenei alapfogalmak mozgással való átélése.
- A zenei alapfogalmak szavakkal való megjelölése – szimbólumokkal való társítása.
- A különböző zenei elemek időbeni egymásutánosságának felismertetése képkirakással való reprodukáltatása.
- A zene érzelmi hatásainak megfogalmaztatása.
- Zenei elemek és érzelmek társítása.

A megtanítandó zenei fogalom párok:

- gyors-lassú,
- rövid-hosszú,
- magas-mély,
- halk-hangos.

A hozzájuk kapcsolható érzelmi párok:

- vidám-szomorú,
- rossz-jó,
- feszültség-oldódás,
- szeretet-harag,
- szép-csúnya, stb.

Versek, dalok, népi gyermekjátékok ritmikus feldolgozása

Feladata a versek, gyermekdalok a ritmizálása, a szókincs bővítése, a verbális emlékezet fejlesztése, a mozgás és a beszéd összehangolása, a hallás játékos fejlesztése. A szöveg megtanulásának lépései:

- Versek, énekek tanulása, egyidejű mozgásos utánnézéssel.
- Versek, énekek tanulása késleltetett után mondással.
- Szövegemlékezet fejlesztése soronkénti, részletenkénti után mondással, labdagurítással vagy dobással.

A különböző ritmusok bevezetésének sorrendje:

- A vers egyenletes lüktetésének érzékeltetése tapsolással, dobbantással – a ritmusérzék fejlesztése.
- A szóritmus bevezetése egy és két szótagos szavak tapsolásával.
- A mondatritmus bevezetése. Rövid azonos képletű mondatok tapsolása.
- Szabályosan visszatérő ritmusképleteket tartalmazó versek ritmizálása.
- A gondolatritmust bevezetése.

Irányított, vagy kreatív mozgás zenére

A zenére való mozgásnak hármass célja van:

- a már megtanult gesztusok szabad alkalmazása;
- a különböző másodlagos személyiségsérülések korrekciója, Pl.: gátlásos vagy agresszív magatartás oldása
- a kreativitás fejlesztése mozgással.

Kreatív ábrázolás

A zenehallgatás hatására kialakult élmények lerajzolása.

Relaxáció

Állandó szövegformával nyugalmi állapot létrehozása.

Az anyanyelvi fejlesztés

Az anyanyelv és környezetismeret tevékenység

Célja:

- a nyelvi elmaradás korrekciója: a beszédészlelés, a beszédmegértés és kifejezőképesség fejlesztése;
- a környezet megismerése: az analízáló, szintetizáló, lényegkiemelő képességek fejlesztése;
- a nyelvtani szabályok kialakítása, tudatosítása.

Feladata:

- a gyermek szabad önkifejezésének, közlési vágyának, kapcsolatteremtési képességének elősegítése;
- a megismerési vágy felkeltése;
- esztétikai élmények nyújtása, hagyományok ápolása;
- az összefüggések észrevetetése, az asszociációs képességek fejlesztése;
- a kreativitás, a képzelet aktivizálásával az absztraháló képesség fejlesztése;
- a percepció bázis fejlesztése.

Az *anyanyelv* használata áthatja az óvoda egész napi életét, ezért az anyanyelvi nevelés nem tekinthető kizárólag a kötött és kötetlen tevékenységeken megvalósítandó feladatnak. Szerves része egész nevelő-oktató munkának, beépülhet az óvodai élet mindennapjaiba, hiszen pl., az öltözködés, étkezés, séta, de minden tevékenység is lehetőséget kínál arra, hogy a gyermekek eljussanak a szituációtól független beszédmegértésig. Tevékenység, manipuláció, eszközhasználat, játék, ábrázolás stb. közben is beszéljenek a gyerekek.

A *verbális fejlesztés* célként és eszközként is megjelenik, ezért az anyanyelvi tevékenységeket célszerű összekapcsolni a környezet megismertetésével, a mese-vers tevékenységekkel. Az irodalmi élmény (mese, vers, találós kérdés) zenével, mozgással kapcsolható össze és a természetes anyagokkal való manipuláció során teljeseedik ki.

Az *anyanyelv-környezetismeret tevékenység* célja: az adott életkorra jellemző nyelvi fejlettség kialakítása, az alap kultúrtechnikák elsajátításához szükséges anyanyelvi bázis kialakítása, a nyelvhasználat terén jelentkező nehézségek leküzdése, a környezet megismerése, vagyis tapasztalatok, élmények, ismeretek megszerzése, amelyek segítik az életkornak megfelelő biztonságos eligazodást. Így segítik a részenként megszerzett ismeretek egységbe rendezését, az összefüggések tudatosítását. Az anyanyelvi elsajátítás feladata: a gyerekek szabad önkifejezésének, közlési vágyának elősegítése. Ehhez inspiráló, segítő, megértő és befogadó környezet kell.

A gyerek nyelvi tudása azokban az eljárásokban fejlődik, amelyeket a mondatok értelmezésére és reprodukciójára alkalmaz, ezért fontos feladat a pedagógus, – mint modell értékű személy – és a gyermek jó érzelmi kapcsolata, a családdal való együtt nevelés, pozitív élmények nyújtása. Az utánzásnak az anyanyelvtanulásban, a beszédfejlődésben igen nagy szerepe van.

Az anyanyelvi nevelés fő eszköze ezért a pedagógus (logopédus, óvodapedagógus, gyermekfelügyelő, dajka) helyes beszédmintája. Fontos figyelembe venni az óvodáskorú gyermeket vezérlő érzelmeket és a nagy mozgásigényt, mivel ezek befolyásolják a nyelvi kommunikációs készség fejlődését és a fejlesztés lehetőségeit. A szocializáció folyamatában a beszéd a gyermek környezetével való érintkezésének, önkifejezésének, gondolkodásának eszközévé válik.

Speciális feladatok a tevékenységek tükrében

Elengedhetetlen feladat a megismerési vágy felkeltése, minél több tapasztalat gyűjtése a természeti, társadalmi környezetről. Alkalmassá kell tenni a gyermekeket az esztétikai élmények felismerésére, befogadására, értelmezésére. Ki kell alakítani a kultúrált élet szokásait, a helyes viselkedési formákat, az érzelmi, erkölcsi viszonyokat. Olyan beszédmagatartás kialakítására kell törekedni, ahol a feladat a beszéd megindítása, a szókincs bővítése, a nyelvtani szempontból helyes mondatalkotás, az összefüggő, közlésre alkalmas folyamatos beszéd elsajátítása egyszerű, majd bővített mondatokban, a beszéd kifejező erejének, árnyaltságának észrevetése. Csökkenteni kell a már kialakult beszédfélelmeket, gátlásokat, helyes működési mechanizmusokat kell kialakítani.

Fontos szerepet van a *beszédmegértés és beszédészlelés* fejlesztésének. A percepció bázis fejlesztése az anyanyelv tevékenységekben is kiemelkedő helyet kap, hiszen ennek fejlődésével válik a gyermek képessé a mások által kiejtett beszédhangok, hangsorok felismerésére, reprodukálására, a szavak, mondatok megértésére. Fontos feladat az analizálás, szintetizálás, lényeg-kiemelés képességének kialakítása. Mivel a gyermek értelmi fejlődése egyenetlen, szükséges az összefüggések megláttatása, az asszociációs képesség kialakítása, a szemléletes gondolkodásról, az alapszintű, elvont gondolkodásra történő áttérés elősegítése.

A tevékenységek tartalma – módszertani ajánlás

Szükséges, hogy a gyerekek minél több *érzékszervi és mozgásos tapasztalatot* szerezzenek az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetről. Kívánatosnak az egyetemes és nemzeti kultúra értékeinek, hagyományainak beépítését az anyanyelvi nevelésbe és teljesítsük ki ezt a természetes anyagokkal való manipulálással. Tudatosan kell arra törekedni, hogy a gyerekek minél természetesebb helyzetben, hozzájuk közelállóan ismerkedjenek környezetükkel.

A tevékenységek a mozgásos játékokon, az érzékszervi megtapasztaláson, a játékoságon alapuljanak. Anyagukat a természeti és társadalmi környezet alkossa. A témák rugalmasan kezelhetők. A témakörök több ponton kapcsolódhatnak, összefügghetnek egymással (pl. testünk- évszakok- ruházat-öltözködés kapcsán.)

A témakörök a természet jelenségeiből a szűkebb és tágabb környezet megismeréséből, a mindennapi élet aktuális eseményeiből állnak, melyek befolyásolják majd a gyerekek játékát, alkotásait, érzés- és gondolatvilágát is. A gyerekek tapasztalataira, élményeire támaszkodva kell új ismereteket nyújtani, elmélyítve, rendezve a meglévőket, hiszen a beszéd a tevékenységbe ágyazott alkalmazás folyamatában fejlődik intenzíven. A gyermek kíváncsiságára, megismerési vágyára kell építeni, hiszen ez sarkallja cselekvésre, s ez a beszéddel együtt a kognitív funkciók fejlődéséhez vezet. A gyermekeket hozzá kell segíteni ahhoz, hogy maguk fedezzék fel környezetüket.

A feldolgozás során érvényesítendő fejlesztési területek

A nyelvi fejlesztés, mint fő tevékenység során a gyerekek aktív, aktivizálható és passzív szókincsének bővítése és a helyes beszéd kialakítása érdekében, szükség szerint ki lehet bővíteni, meg lehet ismételni a gyerek mondatát, a helyes grammatikai elemeket alkalmazva.

A *beszédészlelési, beszédmegértési teljesítmény* életkori normához közelítése a nyelvi fejlesztés részét képezi. Az észlelés megfelelő szintje biztosítja ugyanis a gyermek számára, hogy újabb szavakat sajátítson el. A főnévi ragokat és jeleket azok megjelenésének sorrendjében gyakoroltatjuk egy-egy tevékenységben:

Fokozatosan el kell jutni odáig, hogy a kezdeti tőmondatok használatát felváltsa a helyes rag és képzőhasználattal megalkotott, bővített mondat. A tanult szavak, nyelvtani szerkezetek gyakorlása céljából a pedagógus gyakran kérdezze a gyermeket. Törekedni

kell arra, hogy a gyermekek mondatokban válaszoljanak. A hibákat rögtön ki kell javítani, hiszen a ragozást a gyakorlati nyelvhasználatban lehet elsajátítani. A gyerekekkel kérdezzenek, állandóan erre biztatni kell őket.

A *mozgásfejlesztés* kiterjed a nagy- és finommozgás, a szem-kéz koordináció, szem-láb egyensúly fejlesztésére, hiszen a beszéd a látható, átélt cselekvésekhez kapcsolódik, valamint a gondolkodás is a cselekedtetés, tevékenység által fejlődik.

A *percepciófejlesztés* több csatornán keresztül valósul meg. Fejleszteni kell az auditív észlelésre épülő képességeket, a hallási ritmust, a hallási emlékezetet, a hallási figyelmet. Ezután lehet rátérni a *beszédhallás* fejlesztésére, a *szavak szótagokra bontására*. Fontos a *vizuális percepció* fejlesztése, finomítása, amelynek során a különbségek észrevételét, megfogalmazását kell gyakoroltatni. Ugyanígy gyakoroltatni kell a formák nevét, a formaállandóságot, a téri irányokat.

A *természetes anyagok és technikák* megismertetésével segíteni lehet a taktilitás fejlesztését. E tevékenységek során megismerkednek verbális kifejezésekkel is, a felhasznált eszközökkel, anyagokkal, tevékenységekkel kapcsolatban. A gyermek kifejezheti, *átélheti, eljátszhatja* saját érzéseit, élményeit. Ezekben a szituációkban gyakorolhatják a fogalmakat, kifejezéseket, a beszéd prozódiai elemeit.

Az egyéni fejlesztés

Célja a kialakult beszédhiba javítása, az aktív, passzív szókincs bővítése és a grammatikailag helyes kifejező, összefüggő beszéd tanítása.

Feladata:

- a gyermek fejlettségi szintjéhez, a fejlődés üteméhez alkalmazkodó terápia;
- beszédindítás;
- artikulációs mozgást ügyesítő gyakorlatok;
- ajakgyakorlatok;
- nyelvgyakorlatok;
- légző és fúvási gyakorlatok;
- hallási diszkriminációs gyakorlatok;
- hangfejlesztés;
- hangrögzítés;
- automatizálás;
- a helyes légzéstechnika kialakítása;
- az összefüggő szöveges beszélgetés előkészítése.

Önkiszolgálásra nevelés

Mindennapos tevékenységi forma, nem külön tevékenység. Fontos, hogy kellő időt adjunk a gyakorlásra, fokozatosan, kis lépések elvét alkalmazva végezzük a különböző részfeladatokat.

Célja: - a gyermek szükségleteinek megfelelő komfortérzés biztosítása, gondozás, gondoskodás

- nagyon apró lépésekkel az önállóság elérésének segítése
- verbális utasítások a beszédmegértés, a figyelem, az emlékezet, a gondolkodás fejlesztése
- a testséma fejlesztés, tájékozódás a saját testen, a testrészek ruhadarabok viszonyának felismerése
- alapvető higiénés szokások kialakítása
- az ápoltság, tisztaság igényének felkeltése
- helyes viselkedési formák elsajátítása
- a rászorultság, kiszolgáltatottság helyett az "én is tudom" függetlenség érzésének segítése

- a téri tájékozódás elősegítése.

A gyermekek az önállóság terén is különböző fejlettséget mutatnak. Önállóságuknak gátja lehet az esetleges társuló fogyatékoság (pl. mozgáskoordinációs zavar). Ahhoz, hogy e téren eredmények szülessenek, **alkalmat** és **időt** kell adni a gyermeknek, s amit már önmaga el tud végezni, azt nem szabad helyette megtenni még akkor sem, ha sürgősen az idő, s a felnőtt gyorsabban, komfortosabban végezné el a feladatot.

Az óvodának tehát alapozó szerepe van e téren. Az önállóság bizonyos területei nemcsak a gyermek **életkorától függenek**, hanem **fiziológiai érettségétől** (pl. szobatisztaság), **mozgásos ügyességétől** (pl. öltözés), s nem utolsósorban **értelmi állapotától**.

Az alapmozgások kialakítása, korrigálása

Feladatai: a pontos mozgáskivitelezés segítése, a hibás, összerendezetlen mozgások javítása, a mozgásos gátlások oldása, a mozgásigény kiélésének segítése, az erő, ügyesség, állóképesség, gyorsaság, teljesítőképesség növelése, az érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, gondolkodás, beszéd fejlesztése.

A csoportos együttlét alatt megtanulnak a gyermekek egymásra figyelni, egymást megvárni, segíteni egymáson. Megtanulnak egyszerű verbális utasításokat végrehajtani. Viselkedésük fegyelmezett lesz.

A tevékenység e része alatt **hely- és helyzetváltoztató mozgásokat** végeznek. A különböző minőségű talajon, színen, szabadban végzett, sokoldalúan begyakorolt mozgások hatására gazdagodnak ismereteik önmagukról. A páros gyakorlatok a kapcsolatteremtést is segítik. A hibás mozgás korrekcióját az új dinamikus sztereotípiák kialakítása szolgálja.

A tevékenységek tervezésekor különös figyelmet kell fordítani a gyermek **biológiai állapotára** az esetleges **társuló fogyatékoságára**.

Játékos utánzó gyakorlatok

Feladatai: az utánzókézség fejlesztése, sikerélmény biztosítása, közös tevékenység, kapcsolatteremtés, az egyes testrészek átmozgatása, ráhangolódás a tevékenységre, testséma fejlesztés, a beszéd megértés és beszédkiértetés, a figyelem, az emlékezet fejlesztése.

A játékos utánzó gyakorlatokat kezdetben segítséggel, majd egyre önállóbban végzik a gyerekek. A mondókával, verssel, énekkel kísért gimnasztikai gyakorlatok az egész test átmozgatását célozzák.

Az énekek, versek megadják a mozgások ritmusát, az egyszerű, könnyen utánozhatók, felkeltik a gyermek érdeklődését. Általuk megismerik az egyes testrészeket, megtanulják, hogy melyik a páros, és azt, hogy azok egymástól függetlenül is mozgathatók. Testsémájuk, testtudatuk, testfogalmuk fejlődik

Ananyelvi fejlesztés

A gyermek nehezen sajátítja el a beszédet és éppen a sérüléséből adódóan nehezebben tudja "asszimilálni a beszéd differenciált rendszerét". A kommunikáció elindítja és befolyásolja a szociális interakciót, az emberek egymásra vonatkoztatott viselkedését -- az értelmi fejlődésükben enyhén sérült gyermekeknél **kommunikációs igényű beszédnevelésről** kell beszélni. Ez annak a törekvésnek a kihangsúlyozása, miszerint csak a kommunikációba való tudatos beillesztéssel és a kommunikációs képességre való ráneveléssel érhetők el a célok. A kommunikáció fejlesztésénél figyelembe kell venni mindazokat a **nonverbális ismerethordozókat**, amelyek az emberi kapcsolatrendszerben szerepet játszanak. Ilyen vizuális elemek pl. a mimika, tekintetváltás, gesztusok; taktilis elemek pl. érintés, simogatás; auditív elemek pl. a hang intenzitása, ritmusa, hanglejtés.

Rá kell nevelni őket a környezetből jövő jelzések iránti érzékenységre, azok felismerésére és a megfelelő válaszadásra.

A tünetek formái, jellemző jegyei összefüggnek a sérülés súlyosságával. Nemcsak a beszédfejlődés egyes fokozatai késnek, hanem a **nyelvi differenciáltság is tökéletlen** marad. A legtöbb esetben jelen van a beszédnek, mint kifejező tevékenységnek, az artikulációnak, a folyamatosságnak és a zöngének a zavara is.

Az élmények **diffúz és pontatlan átélése** már önmagában is csökkent nyelvi adottságokat és képességeket eredményez, mert a nyelv megnevező és ábrázoló funkciójának minden teljesítményéhez hozzá tartozik az események differenciált feldolgozása.

Gyakran évekig megrekedhetnek a **preverbális kommunikáció** szintjén, súlyos esetben nem vagy alig lépik ezt túl.

gondolkodási képességük (fogalomalkotás, absztrakció, elvonatkoztatás stb.) sérülése olyan fokú, hogy szavaik nélkülözik az általánosított jelentéstartalmat. Beszédszerveik innervációja következtében tagolt hangadásra képesek, szavaik elemi fonéma értékűek. Jellemző, hogy a beszéd felfogásához és létrehozásához szükséges érzékszervi apparátus működik, külső ingereket érzékelnek, de a tudati tartalom szűk korlátok között fejlődik, **artikulációs hibák nagy száma**, ami részben működési eredetű, részben a beszédszervek fejlődési rendellenességeivel függ össze. A sérült gyermeket jellemzi, hogy kognitív, emocionális és szociális területen olymértékben gátoltak, hogy nehéz őket motiválni

Többségüknél nagyon megkésik a beszédfejlődés, legtöbbjüknel makacs pöszesség található.

Nyelvük tartalmilag szegényes, tényleges szókincsük lassan bővül, az utánczott szavakat nem képesek adekvátnan használni.

A sajátos nevelési igényű gyermekek ellátásának személyi és tárgyi feltételei

Személyi feltételek:

Az integráció személyi feltételei közül a speciális ellátás biztosítását, a különleges gondozást, egyéni és/vagy csoportos foglalkoztatást és a tanácsadást nyújtó szakemberek, így szomatopedagógus, gyógypedagógus, logopédus, pszichológus, valamint a segítők közötti együttműködés szükségességét emeljük ki.

Az integráló nevelés során a szakemberek, az óvodapedagógusok és a család együttműködésének megteremtése kiemelt feladatunk. Fejlesztési-nevelési ebben az életkorban a család együttműködő segítése nélkül nem lehetséges, ezért a családdal való kapcsolattartásra kiemelt hangsúlyt fektetünk.

A Köznevelési Törvény előírásainak figyelembevételével a sajátos nevelési igényű gyermekek számára és fejlesztési igényéhez mérten a szakemberek foglalkoztatása évről-évre felülvizsgálatra kerül.

Az óvodánk arculatváltozása miatt a szakmai kompetenciánk további fejlesztése a továbbképzési program részét képezi.

Tárgyi feltételek:

A tárgyi feltételek közé a szükséges egyéni speciális és technikai eszközök sorolhatók.

A gyógyászati és rehabilitációs eszközök sokféle céllal és alkalmazással segíthetik a gyermekek fejlődését és segíthetik célkitűzéseinket, nevelési-oktatási feladataink megvalósítását.

A foglalkozási, fejlesztő eszközöket az eszközjegyzék tartalmazza.

3.7. Az óvodai fejlesztés tartalma: anyanyelvi-, környezeti-, matematikai-, esztétikai-, vizuális-, irodalmi-, zenei nevelés, mozgásfejlesztés

Anyanyelvi nevelés

Az *anyanyelvi nevelés*, mely áthatja az egész nevelési folyamatot, valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat.

Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes minta és szabályközvetítéssel (javítgatás elkerülésével) – az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van.

A kommunikáció által növekszik a gyermek tájékozottsága, ismereteket szerez, a helyes és szép beszéd fejleszti esztétikai érzékét, előkészíti irodalmi élmények befogadását.

Erősíti a szülőföldhöz, családhoz való érzelmi kötődést.

Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

Mindezeket figyelembe véve különös figyelmet fordítunk a hátrányos helyzetű gyermekek anyanyelvi nevelésére. Mivel az óvodába kerülő hátrányos és veszélyeztetett gyermekek többsége kommunikációs problémákkal küzd (a helytelen családi, nyelvi szocializáció következményeként). A kommunikációs zavarokat az óvodai nevelés három-négy éve alatt igyekszünk mérsékelni, illetve kiküszöbölni, hiszen ez nélkülözhetetlen az iskolai és a későbbi sikerekhez.

Feladatok:

Az óvónő:

- Szeresse, ismerje anyanyelvét, önképzéssel, a szakirodalom, a közművelődési lehetőségek, felhasználásával fejlessze anyanyelvi kultúráját.
- „Beszéde legyen követésre méltó, nyelvhasználata a hangok ejtésében is legyen kifogástalan, mondanivalóját közölje világos, érthető formában nyelvtani rendszerünk szabályai szerint”. (2) Mondatszerkesztése legyen egyszerű, de változatos, a beszéd tartalmát helyesen tagolja.
- Természetes hangon beszéljen, törekedjen a szemléletességre.
- Kérdéseivel is fejlessze a gyermek gondolkodását, ösztönözze beszédre őket, kérdései nyújtsanak modellt a gyermeknek saját kérdései megfogalmazásához.
- Metakommunikációs eszközei legyenek szemléletesek.
- Kísérje figyelemmel a gyermek kialakulóban lévő egyéni beszédsajátosságait.
- Biztosítson változatos élményeket (mese, vers, bábjáték, séta, stb.), mellyel fejleszthetők a kommunikációs képességei (pl. kifejező hanghordozás, változatos szókincs, érzelmeket megjelenítő viselkedés, stb.).
- Ismerje fel a gyermek beszédtechnikai problémáit és igyekezzen feltárni a problémák okát.
- Elmaradottság esetén fordítson gondot az egyéni fejlesztésre, illetve szükség esetén kérje szakember segítségét.
- Ismerje meg a család anyanyelvi kultúráját.
- Tevékenyen, türelmesen és tapintatosan vegyen részt a szülők szemléletének formálásában, a beszédhibás gyermekkel való helyes bánásmód kialakításában.
- Figyelje a gyermek kapcsolatfelvételét, kezdeményező megnyilatkozásait.

- Biztosítson beszélgetésre alkalmas nyugodt, kiegyensúlyozott légkört.

Tevékenységek

A gyermek:

- Minden tevékenységét beszéddel kíséri, természetes hangon, a csoport hangszintjéhez alkalmazkodva beszél
- új szavakat új környezetben használ
- érzelmeit beszéddel fejezi ki,
- beszélgetést kezdeményez gyermek-gyermek és gyermek-felnőtt között,
- megérti az óvónő kérdéseit, magyarázatát, utasításait, s azok szerint cselekszik,
- történeteket fejez, be kitalál,
- önállóan mond verseket, mondókákat, játék közben is,
- meghallgat másokat.

A fejlődés várható jellemzői

3-4 éves korban:

- A gyermek egyéni fejlettségüknek megfelelően szívesen beszélnek főképpen arról, ami összefügg saját cselekvésükkel, a velük megtörtént eseményekkel.
- Ismerik a környezetükhöz tartozó tárgyak és a megszokott jelenségek nevét. Ismerik azokat a legfontosabb szavakat, amelyek a tárgyak, személyek szembeutó tulajdonságait, mozgását, cselekvését jelölik. A megismert új szavakat, kifejezéseket, szófordulatokat más, hasonló beszédhelyzetekben alkalmazzák.
- A tárgyi és személyi környezetükkel kapcsolatos gondolataikat (történeteket, emlékeket, vágyakat) összefüggően fejeznek ki, láncszerű vagy szaggatott szövegszerkesztéssel, esetleg még gyakori szövegszerkesztési hibákkal.
- Leggyakrabban kérés, kérdés vagy felkiáltás formájában nyilatkoznak meg.
- A mondatok, mondatszakaszok (szólamok) hangsúlyozása esetleges, gyakran nem felel meg az értelem érzelem, vagy a ritmus által megkívánt hangsúlynak. A szólam, a mondat első szótagjának, szavának nyomatékosítása gyakran hiányzik, vagy elmosódik. A kérdő mondatok hanglejtése általában véghangsúlyos.
- A beszédhangokat egymástól megkülönböztetve pontosan hallják.
- A magánhangzók és a mássalhangzók nagy részét tisztán ejtik.

4-5 éves korban

- A gyerekek bátran, szívesen beszélnek. Elmondják korábbi élményeiket: azt, hogy mit tettek, s mit akarnak tevékenykedni. A felnőttekhez fűződő beszédkapcsolatukat a „miért?” kérdések sora jellemzi.
- Értik és használják az ismert szavakat akkor is. Ha az azokkal jelölt tárgyakat, személyeket nem szemlélik közvetlenül. A megismert szavakat, kifejezéseket, szófordulatokat a szokásostól eltérő beszédhelyzetekben is jelentésüknek megfelelően értik és használják.
- Gondolataikat érthetően tudják kifejezni: közölnek, leírják, mesélnek. Szövegszerkesztésük gyakran összefolyó, sok ismétléssel, fölösleges kötőszóval.
- Társaik beszédére odafigyelnek, és igénylik, hogy őket is figyelmesen hallgassák meg. Alkalmazzák a párbeszéd jellegzetes fordulatait, a figyelemfelhívást, a köszönés, udvariassági kifejezéseket.
- Helyesen használják a jelen és a múlt idejű igeidőket, a képzőket, a ragokat, a határozott és határozatlan névelőt.
- A beszédhelyzethez illeszkedően, és az anyanyelvnek megfelelő hanglejtéssel használják az állító és tagadó mondatokat, a felkiáltást, a felszólítást, az óhajtást. A 3-4 éveseknél leírt hangsúly- és hanglejtésbeli hiányosságok, hibák a 4-5 éveseknél is gyakoriak.

- Még előfordulhat néhány helytelenül képzett vagy helyettesített hang.

Az óvodáskor végére:

- A gyerekek aktívan használják a tapasztalatok során bővült szókincsüket. Összefüggő beszédükben, elbeszélésükben sok a szóismétlés, kötőszóhalmozás. Elbeszélésük folyamatos, de gyakran még nem követik a történések logikai, időbeli sorrendjét.
- Páros és csoportos beszédhelyzetekben megfelelő beszédfordulatokkal és viselkedési formákkal teremtik meg és tartják fenn a kapcsolatot.
- Nyugodtan, figyelmesen tudják végighallgatni az óvónőt, és ha párbeszédben vesznek részt, többnyire végigvárják a másik megnyilatkozását. Saját kérdésüket, válaszukat, kiegészítő gondolataikat ahhoz igazítják.
- Helyesen használják a névmásokat, a névutókat, a jövő idejű igeidőt és az igemódokat.
- Kialakult a beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető, többnyire megfelelő hangsúlyozású, hangleadású, hangerejű és tempójú beszéd.
- Beszédüket személyiségüknek és az aktuális helyzet által kiváltott érzelmeknek megfelelő természetes gesztusokkal, arcjátékkal kísérik
- Tisztán ejtenek minden beszédhangot.

Módszertani alapelvek

- Az óvónő biztosítson megfelelő érzelmi légkört a gyerekek érzelmi megnyilvánulásaihoz, beszédaktivitásához.
- Az óvónő beszéde legyen követésre méltó
- Az óvónő tekintse az anyanyelvi nevelést az óvodai élet szerves részének, mely a nevelés egész folyamatában megjelenik.
- Az óvónő egész magatartása fejezze ki, hogy megérti a gyermek szükségletét és törekszik az ő kapcsolatigényének kielégítésére.
- Az óvónő tartsa szem előtt, hogy a nevelési folyamat kétoldalú, mely hangsúlyozottan érvényesül a kommunikáció során.

A nevelési terület kapcsolata más nevelési területekkel:

- „Anyanyelvünk sokrétű, árnyalt jelrendszer, amelyet a gyerek sokféle tevékenység közben, a felnőttekhez és társaihoz való viszonyának fejlődése során sajátít el.” (2)
Ily módon az anyanyelvi nevelés áthatja, átszövi az egész óvodai életet, hiszen minden, a gyerek által végzett tevékenység kommunikációra épül.

Környezeti nevelés

A környezeti nevelés célja, hogy a gyermekek minél több tapasztalatot (mozgásos és érzékszervi) szerezzenek az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetből életkoruknak megfelelő szinten. Ez azért szükséges, hogy teljes biztonsággal tájékozódjanak és igazodjanak el környezetükben. A gyermek tapasztalataira, élményeire támaszkodva kell új ismereteket nyújtani, illetve a meglévőket mélyíteni, rendezni. Eközben építhetünk a gyermek spontán érdeklődésére, kíváncsiságára, érzelmeire, megismerési vágyára.

A környezeti nevelés során kialakulnak a gyermekben a kultúrált élet szokásai az elfogadott viselkedési formák, az érzelmi és erkölcsi viszonyok. A környezeti nevelés azért is szükséges, mert általa közvetítjük az egyetemes, a nemzeti kultúra értékeit, hagyományait, az adott tájra, helységekre jellemző néphagyományokat. Hagyományok által őrizhetjük meg a tudást, tapasztalatot, melyet elődeink felhalmoztak. Ha mindehhez hozzájárul az óvodapedagógus érdeklődése, lelkesedése, empátiás készsége,

színes egyénisége, biztos, hogy gyermekeink megszeretik környezetüket, ragaszkodnak ahhoz, s megfelelő ismeretekkel rendelkezve eligazodnak benne.

A környezeti nevelés hagyományos témái kevésbé behatároltak, tartalmi és módszertani ötletek kipróbálására is lehetőséget nyújtanak. A témák szinte kínálják a valóság megtapasztalásának, a játékos cselekedtetésnek a lehetőségét. Az óvodapedagógus a témák válogatása közben a lakóhely, a környezet sajátosságaihoz igazodjon, ne elvont ismereteket közvetítsen.

A természeti és társadalmi környezeti témái, az ezekről szerzett tapasztalatok, ismeretek - az életkor előrehaladásával - lineárisan bővülnek, és koncentrikusan mélyülnek. Ez teszi lehetővé az alapos megismerést. A környezet megismerése áthatja a gyermek életét, az óvodai tevékenységek egészét.

A spontán játékokhoz kapcsolódva, az önkiszolgáló tevékenységbe építve, az óvodapedagógussal történő beszélgetés során, séta, kirándulás, udvari tevékenység közben legalább olyan hatékonyságot érhetünk el, mint a tudatos kezdeményezéseken, foglalkozásokon. A természeti és társadalmi környezet témakörei átfogják, körülölelik a többi nevelési területet. Maguk a természeti és társadalmi témakörök is több ponton kapcsolódnak, összefüggnek egymással.

Feladatok

Az óvónő:

- segítse elő, hogy a gyermekek maguk fedezhessék fel a környezetük tárgyait, jelenségeit, adjon lehetőséget sokoldalú tapasztalásra, az élmények több szempontú felfedezésére,
- adjon lehetőséget közvetlen módon találkozni a természettel, a természetvédelemmel,
- használja ki a foglalkozásokon kívüli időben is a tapasztalatszerzési lehetőségeket, ébressze fel a gyermekek kíváncsiságát.
- Tegye lehetővé a gondolkodási képességek fejlődését,
- biztosítson a gyermekek figyelmét felkeltő eszközöket,
- a gyermekkel együtt gazdagítsa az élsarkot, mely újabb beszélgetésre ad alkalmat,
- tegye lehetővé a gyermekek egyéni és közösségben történő tapasztalatszerzését,
- a témák válogatása közben igazodjék a lakóhely, lakókörnyezet, és az óvoda sajátosságaihoz.

Tevékenységek

A gyermek

- mindennapi tevékenysége közben ismerkedik szűkebb és tágabb természeti- és társadalmi környezetével, azokról tapasztalatokat szerez,
- játéka során újraéli, alkalmazza a megszerzett tapasztalatokat,
- tapasztalatokat szerez a természeti és társadalmi környezet összefüggéseiről, közben gondolkodási műveleteket végez,
- megfigyeléseket végez, formai tapasztalatokat szerez, ok-okozati összefüggéseket fedez fel,
- megfigyeli a felnőttek munkáját, maga is segít a munkavégzésben.
- részt vesz az élsarok rendezésében, gondozásában

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére.

- Ismerik teljes nevüket, a családtagok nevét, szüleik foglalkozását, lakásuk címét.
- Megnevezik testrészeiket, ismerik azok funkcióit, ápolásukat.
- Közvetlen környezetükben jól tájékozódnak, gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok (gyalogos közlekedés) betartásában.

- Képesek környezetük tárgyait, élőlényeit különféle szempontok szerint összehasonlítani.
- Észreveszik a környezetükben történt változásokat, (napszakok, évszakok szerint) összefüggéseket fedeznek fel az időjárás változása és az élőlények életének változása között.
- Képesek az ismereteket az óvónő által megadott szempontok szerint csoportosítani.

Módszertani alapelvek

- Az óvónő tegye lehetővé, hogy a gyerekek saját szintjükön dolgozhassák fel ismereteiket.
- Az óvónő adjon lehetőséget, hogy a gyerekek tegyék fel kérdéseiket, azokat kísérje figyelemmel. Késztesse őket összefüggések önálló keresésére.
- Segítse az óvónő a gyerekek környezethez kapcsolódó érzelmi viszonyának erősödését.
- Az óvónő modellszerepe segítse a tevékenységek során, hogy a gyermekek összetartozás érzése erősödjön.
- A tapasztalatszerzést lehetőleg természetes környezetben szervezze, biztosítsa.

A nevelési terület kapcsolatai más nevelési feladatokkal.

- Anyanyelvi neveléssel, mert a tapasztalatszerzés, a tapasztalatok csoportosítása, rendszerezése során olyan aktív kapcsolat alakul ki gyermek- óvónő, illetve gyermek-gyermek között, melynek során bővülnek a kommunikációval kapcsolatos képességek.
- Gondozással, mert a gondozási tevékenység közben a gyermek ismerkedik saját testével, a testrészek funkciójával, azok tisztántartásával.
- Egészséges életmódra neveléssel, mert testéről szerzett rendszerezett ismeretei által megismerkedik a helyes életvitelhez szükséges alapvető szabályokkal.
- Játékkal, mert a gyerek játéka során és játéka által szerzi a legtöbb tapasztalatot mind társadalmi, mind természeti környezetéről, illetve megszerzett tapasztalatait játéka során újraéli, gyakorlatban hasznosítja.
- Közösségi neveléssel, szocializációval, mert a közösségben szerzett tapasztalatok, élmények erősítik az összetartozás érzését a gyermekben, a társadalmi környezet tapasztalatai által viselkedési, érintkezési normákat sajátít el.
- Matematikai neveléssel, mert a gyermek a természeti és társadalmi környezetről szerzett ismeretei által tapasztalatokat szerez mennyiségi fogalmakról, matematikai összefüggéseket fedez fel, fejlődik problémamegoldó képessége, logikai műveleteket végez.
- Vizuális neveléssel, mert ábrázoló tevékenysége során megjeleníti, újra alkotja azokat az élményeket, melyek a környezettel való ismerkedés során érték, illetve aktívan részt vehet szűkebb környezetének alakításában igényei szerint.

Matematikai nevelés

A környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut a gyermek, és azokat a tevékenységeiben, alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alakú, nagyságbeli és téri viszonyokat, alakul ítélőképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiségszemlélete.

Az óvodapedagógus feladata, hogy tegye lehetővé a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését. Biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúrára és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására.

A matematikai tapasztalatok akár a nyelv, áthatják az ember egész életét. Az óvodában minden szituációban, tevékenységben adottak a lehetőségek a matematikai tapasztalatok

szerzésére. A gyermekek életterének eszközei, tárgyai, berendezései alkalmasak az azonosságok, különbségek felismertetésére, adott szempont szerinti sorba rendezésre, csoportosításra, osztályozásra, egyéb matematikai műveletek végzésére. A matematikai tapasztalatokat bármely tevékenységben bővíteni lehet: a szabályjátékokban, társasjátékokban, a térben, élethelyzetekben.

A manipulációs tevékenységet biztosító játszósarkokban, a gyermekek rendelkezésére állnak azok az eszközök, amelyekkel egyénileg tevékenykedhetnek, spontán módon tapasztalatokat szerezhettek, illetve az óvodapedagógus közreműködésével megvalósítható a cselekvéses tanulás, irányított tapasztalatszerzés felfedezés, gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés, gyakorlati probléma- és feladatmegoldás.

A homok-víz asztali tevékenységek alkalmasak az anyagokkal való ismerkedésre, mérésre. Az építőtevékenységek a spontán tapasztalatokat bővítik, de az építőelemek alkalmanként jól használhatók a térbeli matematikai játékokhoz is. Az óvodai élet lehetőséget ad a spontán és felajánlott tevékenységekben matematikai tapasztalatok szerzésére, mélyítésére.

A kezdeményezett helyzetek konkrét tevékenységek, amelyekben a gyermekek az óvodapedagógus támogatásával és segítségével felfedezhetnek, próbálkozhatnak, kísérletezhetnek (pl.: tárgyak tömegének összehasonlításával...). A gyermekek egyéni fejlettségétől függően van szükség, a matematikai műveletek indirekt módon történő modellezésére. A matematikai nevelés tartalma: tájékozódás a térben, téri irányok ismerete, személyek, tárgyak összehasonlítása, válogatása, osztályozása, összemérése és számlálása a tevékenységekben, spontán helyzetekben (de a játék szabadságát szem előtt tartva és biztosítva, a direkt beavatkozások kerülésével).

Bizonyos matematikai műveleteket (összehasonlítás, kiválasztás, osztályozás, csoportosítás, kategorizálás...), a gyermekek naponta végeznek, gyakorolnak pl.: játékeszközök elrendezésekor, étkezésekhez való terítéskor, öltözködéskor stb. Mérésekre, becslésekre, a mérőeszközök használatára is sok-sok tevékenység alkalmas a nap folyamán.

A műveltségtartalom integrált megközelítéséből következően a zenei, az ábrázoló tevékenységnek éppúgy lehet matematikai, környezetismereti tartalma, mint a matematikai játékoknak.

A hátrányos helyzetű gyermekek matematikai képességének fejlesztésére nagy hangsúlyt fektetünk, mert ezek a gyermekek legtöbb hiányosságát ezen a területen tapasztaltuk, kiemelten kezelendők és fejlesztendők a megfigyelő, analizáló – szintetizáló képességek, az elemi számfogalmak és készségek alakítása, a következő matematikai feladatokkal:

- Játékos rakogatás, válogatás
- Hallással, mozgással, tapintással érzékelhető halmazképzés
- Számonkérés rajzolással, festéssel,
- Halmazok összeállítása tulajdonságuk szerint
- Halmazok összehasonlítása becsléssel, párosítással
- Halmazok elemeinek csoportosítása tulajdonságaik szerint
- Halmazok számossága
- Relációk, ítéletek
- Halmazok tulajdonságainak változása
- Halmazok egyesítése
- Párok képzése, számlálás
- Kisebb-nagyobb, rövidebb-hosszabb, ugyanakkora
- Sorszámok

- Kör, téglalap, négyzet
- Mérések
- Hozzáadás, elvétel, egyenlővé tétel

Feladatok:

Az óvónő:

- biztosítsa a matematikai tapasztalatszerzés lehetőségeit, biztosítson változatos élményeket, problémahelyzeteket,
- „építsen a gyermekek természetes kíváncsiságára, és az önálló problémamegoldás iránti igényére” (2),
- kötött és kötetlen formában is teremtsen lehetőséget, hogy a gyermek matematikai tartalmú tapasztalatokhoz jusson, (pl. mennyiségi, alaki, nagyságbeli, és téri viszonyok), és fejlődjön tér-, sík- és mennyiség szemlélete.

Tevékenységek:

A gyermek:

- tapasztalás során észlel, érzékel, megfigyel,
- a megfigyelt dolgokra, jelenségekre visszaemlékezik,
- matematikai formákat ismer fel, illetve rendezi azokat,
- megállapítja az összefüggések igazságait,
- számol, halmazokat hoz létre.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Halmazok összehasonlítása szabadon, vagy egy-egy felismert tulajdonság szerint.
- Halmazok szétválogatása új szempontok alapján is.
- Halmazok sorba rendezése, az elemek sorrendjében felismert „szabályosság” szerint.
- Sorozatok készítése mennyiségi tulajdonságok szerint.
- Halmazok összehasonlítása, egyszerű megállapítások megfogalmazása, igazságok eldöntése, változások felismerése, megmutatása, megnevezése.
- Tárgyak összemérése, magasság, hosszúság, szélesség, vastagság, bőség, tömeg, irtartalom, terület szerint, összemérés eredményének szóbeli kifejezése
- Ugyanolyan magassá, hosszúvá, szélessé, vastaggá tevés toldással, vagy levágással.
- Több, kevesebb és az ugyanannyi fogalmának mélyítése.
- Sorba rendezett elemek helye a sorban: sorszámok.
- Mérések különböző egységekkel
- Tájékozódás térben és síkban, irányok azonosítása és megkülönböztetése.

Módszertani alapelvek:

- Az óvónő tegye lehetővé a gyerekek számára a környező világ formáival és mennyiségi viszonyaival kapcsolatos tapasztalatszerzést.
- Az óvónő tegyen meg mindent azért, hogy a napközben spontán lehetőségeket kihasználja, matematikai tevékenységre ösztönözze a gyermekeket

A nevelési terület kapcsolata más nevelési feladatokkal:

- Környezeti neveléssel, mert segíti a gyermek külvilágról szerzett tapasztalatainak feldolgozását, s ezzel segíti az értelmi, érzelmi fejlődést.
- Közösségi neveléssel, mert fejlődik a gyermek közösségi érzése, mivel megfigyeli társai munkáját, követi gondolataikat, törekszik megérteni azokat, segítséget nyújt társainak, mikro-csoportban, párokban dolgozik.
- Vizuális neveléssel, mert matematikai tapasztalatszerzés közben gazdagodik tér- és forma-érzékelése.

Eszztétikai nevelés

Igény kialakítása az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

Vizuális nevelés

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka, ábrázolás különböző fajtái, a műalkotásokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszközei a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül.

Az ábrázolás, mintázás kézimunka, kézművesség sokszínű tevékenység, amelyet az egész nap folyamán biztosítanunk kell. Az anyaggal való játék örömét, az alkotás élményét megéltó gyermek számára kezdetben nem az eredmény, hanem a tevékenység a fontos.

A tevékenységnek van ugyan kézzel fogható, látható eredménye, de ennek értékelése csak a megerősítés, ösztönzés szándékával történik. A gyermekek munkáinak megbecsülését szolgálják a kiállítások és felhasználásuk a környezet szépítésében. Az óvodapedagógus ízlése, mint modell, követendő példaként hat a gyermekekre.

A fejlesztés azon tartalmi eszköze, mely a gyermeket a képi-, plasztikai kifejezőképesség birtokába juttatja, kialakítja benne az elemi képolvadási, komponáló, térbeli tájékozódó és rendező képességet. Általa gazdagodik élmény- és fantáziavilága, fejlődik kreativitása. Segíti a gyermek tér-, forma-, és színeképzetének kialakulását, a szép iránti vonzódás alakulását.

Feladatok:

Az óvónő:

- teremtsen meg a feltételeket a gyermekek nyugodt, elmélyült tevékenységéhez, biztosítsa a képi és térbeli megjelenítés sokféle lehetőségét,
- ismertesse meg a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, mintázás és a kézi munka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.
- keltse fel a gyermekekben az ábrázolás anyagaival, eszközeivel való tevékenység vágyát,
- gyakoroltassa az esztétikus környezet óvását, alakítását,
- az első naptól kezdje meg az ábrázolással kapcsolatos szokások kialakítását,
- elemezze a gyerekek munkáit, és ez alapján határozza meg a gyerekek fejlődését elősegítő feladatokat,
- tervezze meg a tapasztalatszerzés tartalmát.

Tevékenységek:

A gyermek:

- ismerkedik az anyagokkal,
- firkálgat, rajzolgat kedve, érdeklődése szerint,
- képet készít festéssel, rajzolással, filccel, tussal, krétával, cserépdarabbal rajzolgat az aszfaltra, pálcával nyomot hagy a homokban.
- rajzolgat, fest egyéni színválasztás alapján, közben ismerkedik a színekkel,
- képzelete alapján mintáz,
- gyűrögeti, tépi, nyírja, hajtogatja apapírt,
- különböző anyagokból építményeket hoz létre, dobozokból barkácsol,
- nézegeti mások munkáit,
- beszélget, mesél képekről, rajzokról.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Sokféle tapasztalattal rendelkeznek, változatos alakú zárt, és nyitott terek elkerítésében, megteremtésében.

- Tevékenyen részt vesznek az őket körülvevő tér berendezésében.
- Képalakításaikban egyéni módon jelezni tudják az elemi térviszonylatokat.
- Élményeik, elképzeléseik megjelenítésében használják a képi kifejezés eszközeit.
- Színhasználatukban változatos, képesek hangsúlyozni a legfontosabb megkülönböztető jegyeket, jellemző formákat.
- Emberábrázolásaikban megjelennek a részformák is.
- Tudnak formákat mintázni elképzelés és megfigyelés alapján.
- Önállóan és csoportmunkában is készítenek egyszerű játékokat, kellékeket.
- Önállóan díszítenek tárgyakat.

Módszertani alapelvek:

- Az óvónő segítse a kezdeményező, a kreatív magatartás érvényre juttatását.
- Az óvónő a gyermekek valamennyi alkotását kezelje értéként.
- Az óvónő segítse elő, hogy a szülők a gyermekek alkotásait őrizzék, becsüeljék meg, örüljenek neki.
- Az óvónő segítse elő a gyermekek önálló ábrázolási törekvéseinek megindulását, alkotókedvük, önbizalmuk megerősítésével.

A nevelési terület kapcsolatai más nevelési feladatokkal:

- A játékkal, mert a játékos tevékenységek közben végzett manipuláció elősegíti az ábrázoláshoz szükséges finommozgások, szem- kéz koordináció fejlődését.
- A környezeti neveléssel, mert a környező világból szerzi tapasztalatait, élményeit.
- A matematikai neveléssel, mert képalakítás, papírragasztás, rakosgatás, agyag gyurkálása során ismerkedik téri viszonylatokkal, síkformákkal, térbeli alakzatokkal.
- Anyanyelvi neveléssel, mert az ábrázoló tevékenység, a mesék, versek képi megjelenítése beszédre ösztönöz, ezáltal fejleszti a gyerekek gondolkozását, nyelvi kifejezőképességét.
- Az esztétikai neveléssel, mert a műalkotások nézegetése segíti a gyermekek szépség iránti vonzódásának és értékelő képességének alakulását

Irodalmi nevelés

A fejlesztés azon tartalmi eszköze, mely a gyermek érzelmein keresztül hatva, az „anyanyelv közegén át emberi kapcsolatokra tanít, mélyíti az önismeretet, segíti a világ megismerését. Esztétikai érzelmeket közvetít, fejleszti a gyermeki képzeletet, kreativitást, további cselekvésre ösztönöz.

Az irodalmi nevelést megalapozó mesélés, verselés, mondókázás sokféle tevékenységhez spontán kapcsolódik. A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme. Az érzelmi biztonság megadásának s az anyanyelvi nevelésnek egyaránt fontos eszközei.

A mese a gyermek érzelmi-értelmi és erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítőtje. A mese - képi és konkrét formában - tájékoztatja a gyermeket a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonylatairól, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákról.

A mese életkorilag megfelel az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál. A tárgyi világot is megelevenítő, átlelkesítő szemléletmódja és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe, csodákkal és átváltozásokkal **ráébreszt** a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.

A mesét, verset, mondókát a családban a televízió keresztül megismerő gyermeknek (akinek nincs a mesélővel személyes kontaktsa és a képi megjelenítéshez szokott), szüksége van, a mesélő óvodapedagógussal kialakított személyes kapcsolatra, és a szavak útján keletkező belső képre. A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, s a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás elengedett intim állapotában eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.

A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

A mondóka, a vers, mozgásra ösztönzi a gyermeket, ezért az improvizálást támogató felnőtt erre maga is példát adhat. A nagyobb gyermekeknél megjelenik a személyes történetek, elbeszélések iránti érdeklődés és a saját mese létrehozásának igénye. Ezért a programban fontos szerepet töltenek be a gyermekek által alkotott mesék, elbeszélések, egyéni és közös mesekönyvek, amelyek akár a gyermekek illusztrációival gazdagíthatók. Ezek természetesen nem helyettesíthetik a magyar gyermekköltészet, a népmesék, a klasszikus és a kortárs irodalmi művek, és a népi mondókák világát.

A mesék dramatizálása nagyszerű lehetőség a közös élményszerzésre, az együttműködés készségeinek alakítására.

Feladatok:

Az óvónő:

- keltse fel és mélyítse el a gyermekek irodalom iránti érdeklődését,
- alapozza meg a gyermek irodalomhoz, könyvhöz fűződő érzelmi kapcsolatát,
- szélesítse a gyermek látókörét, fejlessze értelmi képességeiket, különösen az emlékezetüket, képzeletüket,
- fejlessze a gyermekek erkölcsi érzelmeit, ítéleteit, magatartását, esztétikai fogékonyságát,
- fejlessze a gyermekek beszédét, kifejezőkészségét, helyes és szép kiejtését, a helyes hangsúlyozást és a ritmust,
- bővítse szókincsüket,
- segítse elő a feladatok sikeres megvalósításával a gyermekek mesetudatának kialakulását, a mese és valóság megkülönböztetésének képességét.

Tevékenységek:

A gyermek:

- bekapcsolódik a mondókák, versek mondogatásába,
- az óvónőt utánozva ritmikus mozgással kíséri a verseket, magától ismételteti a felnőttől hallott szövegeket, a neki tetsző érdekes hangzású részleteket,
- figyelmesen hallgatja a meséket, örül azok gyakori ismétlésének,
- képekről felismeri kedvelt mesék szereplőit, felidézi a cselekmény egy-egy mozzanatát,
- közvetlen környezetére, vagy a természet jelenségeire alkalmasszerűen felidéz mondókákat, verseket,
- önként bekapcsolódik az óvónő által elkezdett érdekes hangzású, szép versek ismétlésébe,
- kiválasztja a számára legkedvesebb mesét és mesehőst a mesehőssel, vagy ellenfeleivel kapcsolatos érzelmeit játékban, rajzban, esetleg szavakban is kinyilvánítja,
- képeskönyveket lapozgat, beszélgetést kezdeményez az ismert képekről, a lapok forgatása közben tudja, mi következik,
- maga is szívesen mesél,

- a folytatásos mesék, verses mesék, meseregények szálait képes összekötni,
- számára az ismert mesei motívumok bábozása, dramatizálása, rajzolása kedvelt szórakozás.

Módszertani alapelvek:

- Az óvónő segítse elő, hogy az irodalmi alkotások a gyermek érzelmi és etikai fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője legyen.
- Teremtse lehetőséget a gyermek önálló szöveg- és mesemondásához.
- Az óvónő segítse elő az irodalmi alkotások előadásával a belső képi világ megjelenítését.
- Segítse elő, hogy megfelelő eszközökkel el is játszassák a gyermekek a nekik tetsző irodalmi alkotásokat.
- Biztosítsa a nyugodt csoportlétkört, hogy azok a gyermekek is részesei legyenek a mesének, akik „külső hallgatók”.
- Ébressze rá a gyermeket a külvilág és az ember belső világának legfőbb érzelmi viszonyaira, győzze meg a lehetséges és a megfelelő viselkedési formákról.
- Az óvónő fejlessze a gyermek improvizációs készségét mesemondás közben.

Fejlődés főbb jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyermek „befogadóból” maga is „előadóvá” válik.
- A gyermek bátran mesél, kérdez, képes leküzdeni szorongásait.
- A gyermek hangzás, hangulat, érzelem és alkalom egységében kezdi felfogni a mondott, hallott vers témáját, költői képeit.
- A folytatásos mesék, verses mesék, meseregények szálait össze tudja kötni.
- A gyermek figyelmesen, csendben végighallgatja az irodalmi alkotásokat és viselkedésén, tekintetén látszanak a belső képzeleti képek készítésének jelei.
- Szívesen bábozza, dramatizálja kedvenc mesei motívumait. A könyvek, képek alapján megtalálja legkedvesebb meséit.

Zenei nevelés

Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbéli játékok, a népi gyermekdalok az éneklés, az énekes játékok a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. Az ének-zenei tevékenység a gyermekek, és az óvodapedagógus kezdeményezésére az egész napot áthatja. A mozgás- a ritmus, a zene egymástól elválaszthatatlan egységben jelent zenei élményt az óvodáskorú gyermek számára. A globális zenei tevékenységekben, amelyekben elsősorban a közös mozgás, éneklés jelenti a legnagyobb élményt, nem az analizáló zenei nevelés dominál. A programunk Kodály Zoltán és Forrai Katalin által teremtett hagyományokra építi a zenei nevelést. A gyermekek az anyanyelvhez hasonlóan élik meg a zenét, mint a hangulatok, érzelmek, a jó közérzet fontos kifejezőjét.

Az ének-zenei nevelés feladatai: a készségek fejlesztése a mozgás – hang – szöveg összekapcsolásával, sok zenei élmény nyújtása és az éneklés ösztönzése.

A zenei hallás, ritmus és formaérezék-fejlesztés, a beszédhanggal való játékok, a környezet hangjainak megismerése és felismerése, a játékos képességfejlesztés, a mondóka, gyermekjátékok, táncok, dalok és népdalok tanulása, az óvodapedagógus mintaadásán túl a tervszerűséget is feltételezi. „Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (a ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában. A zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus vegye figyelembe a nemzetiségi, etnikai kisebbségi nevelés esetében a gyermekek hovatartozását is.”

A zene, egy nép kultúrájának sajátos része, amellyel a kötődések, az identitás megalapozható. A sokat éneklő, játszó óvodapedagógus mellett a gyermekek az anyanyelvhez hasonlóan sajátítják el a zenei anyanyelvet. A gyermeki kreativitás kibontakozhat a sokféle ütő, ritmushangszer elkészítésében és használatával.

Feladatok:

Az óvónő:

- Törekedjék az állandó zenei önképzésre,
- Vegye figyelembe a gyermek ötleteit, elképzeléseit,
- Teremtse meg a gyermekek ösztönös alkotó hajlama kibontakozásának feltételeit: juttassa a gyermeket zenei élményekhez a nap bármely szakában, játék közben is énekelhet, dúdolhat, beszéljen néha énekelve.
- Hangolja össze a dalanyagot a zenei feladatokkal, törekedjék a zenehallgatási anyag változatosságára (élő-, gépi-, hangszeres stb.)
- Tegye lehetővé a ritmushangszerek megismerését, önálló használatának elsajátítását.
- Gyakoroltassa az énekes játékoknál az esztétikus táncmozgásokat.
- Adjon lehetőséget a sajátos szociokulturális helyzetben élő gyermekek által ismert dalok, játékok gyakorlására.

Tevékenységek:

A gyermek:

- játék, mozgás közben megismert dallamokat dúdolgat, énekel,
- játszik a hangokkal, a hangok lejtésével,
- megkülönbözteti a mély-magas, halk-hangos hangokat, zörejeket, bemutatásukra is képes
- egyenletes lüktetést játékos mozdulatokkal, tapssal fejezi ki,
- felismeri a dalokat, mondókákat jellegzetes ritmusukról,
- törekszik az esztétikus mozgásra,
- ütőhangszereket használ,
- játék nélküli gyermekdalokhoz egyszerű játékot talál ki.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- mondókát, hat hangterjedelmű dalokat és 5-6 alkalmi dalt tisztán, szép szövegkiejtéssel tudnak énekelni, az egyvonalas C és a kétvonalas C abszolút magasságok között.
- Egyszerű dallammotívumokat tisztán énekelnek vissza egyedül is
- Ismert dalt szöveg nélkül is tudnak énekelni dúdolva.
- Ismerik és alkalmazzák a magas-mély, halk-hangos, gyors-lassú közötti különbséget.
- Felismerik a dallamot dúdolásról, hangszerről.
- Érzékenyek a természet és a környezet hangjaira, figyelik és megkülönböztetik a hangszínek finom eltéréseit zörejen, beszédhangon egyaránt.
- Ismerkednek néhány hangszerrel, azok hangjával, megszólaltatásuk módjával.
- Megkülönböztetik az egyenletes lüktetést a dal ritmusától.
- A dalok, mondókák ritmusát – belső hallás alapján, éneklés nélkül is- összekapcsolják, jól ismert dalokat, mondókákat ritmusuk alapján felismerik.
- Szöveges ritmusmotívumokat visszatapsolnak.
- Egyöntetűen körbejárnak kézfogással, egyszerű táncos mozdulatokat sajátítanak el.
- Térformákat alakítanak az óvónő segítségével is.
- Ütőhangszereket használnak, képesek a csoport énekét kíséni ezekkel.
- A bemutatott élőzenét, népdalokat, műzenei szemelvényeket, más népek dalait figyelmesen hallgatják.

Módszertani alapelvek:

- „Az óvónő tartsa szem előtt, hogy a zene olyan emberformáló erő, amely kihat az egész személyiségre. Az énekes zene fogékonnyá teszi az embert a szép befogadására, formálja ízlését és emberi magatartását.” (4)
- Az óvónő vegye figyelembe a családból, bölcsődéből érkező gyerekek zenei élményeit és képességeit.

A nevelési terület kapcsolatai más nevelési feladatokkal:

- Az anyanyelvi neveléssel, mert a hangképzés a tiszta estés, a hangsúly, a hangerő, a hanglejtés dallama, a szabályos lüktetésű ritmus, a tempó és a tempóváltás gyakoroltatásával az élőbeszéd érzelmeket tükröző, jelentést hordozó elemeit gazdagítják.
- Irodalmi neveléssel, mert az énekek, mondókák ismételtetése emberi kapcsolatokra tanít, segíti a világ megismerését.
- Matematikai neveléssel, mert nyitott érdeklődést, kel a tér, forma és arányok iránt.
- Testneveléssel, mert énekelgetés közben utánzó, játékos mozdulatokat végeznek a gyermekek, esztétikusan formálódik mozgásuk.
- Környezeti neveléssel, mert a gyermek zenei érdeklődése növeli a fogékonyságát a természeti és társadalmi környezet minden formája iránt.
- Közösségi neveléssel, mert a zenei játékban való együttlét társas örömet is jelent, fejlődnek a gyermekek közötti társas kapcsolatok.
- Vizuális neveléssel, mert a zenei élmény serkenti a gyerekek képi alkotások iránti esztétikai kíváncsiságát, alkotókedvét

Mozgásfejlesztés:

A fejlesztés azon tartalmi eszköze, mely a gyermek egészséges testi- és mozgásfejlesztése útján szolgálja személyisége fejlesztését.

A torna, a mozgásos játékok fejlesztik a gyermekek természetes mozgását (járás, futás, ugrás, támasz, függés, egyensúlyozás, dobás), és a testi képességeket, mint az erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség, társra figyelés. Kedvezően befolyásolják a gyermeki szervezet növekedését, teherbíró képességét és az egyes szervek teljesítőképességét. Fontos szerepük van az egészség megőrzésében, megóvásában. Felerősítik és kiegészítik a gondozás és egészséges életmódra nevelés hatását. A mozgáskultúra fejlesztése mellett segítik a térben való tájékozódást, a helyzetfelismerést, a döntést és az alkalmazkodóképességet, valamint a személyiség akarati tényezőinek alakulását.

A tornának, játékos mozgásnak mozgásoknak az egészséges életmódot erősíti egyéb tevékenységeknek teremben és szabad levegőn, eszközökkel és eszközök nélkül, spontán vagy szervezett formában az óvodai nevelés minden napján- az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve – minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani. A gyermek saját testének megismerésével erősödik öntudata, valamint egyéb fontos személyiségtulajdonságok (pl. bátorság, fegyelmezettség, kitartás stb.).

Feladatok

Az óvónő:

- Biztosítson lehetőséget a gyerekek mozgástapasztalatinak rendszeres bővítésére, mellyel fejleszti cselekvő- és feladatmegoldó képességüket, a szép mozgás iránti vonzalmukat,
- fejlessze a gyermek testi képességeit, az ügyességet, a testi erőt, a gyorsaságot, állóképességet, változatos lehetőségek biztosításával.
- Kedveltesse meg a szabadlevegőn való testmozgást,
- Teremtse meg a gyermek biológiai fejlődésének feltételeit, ezáltal növelje a gyermek szervezetének teherbíró-, ellenálló és alkalmazkodó képességét,
- Biztosítson balesetmentes környezetet,

- Építsen a gyermek mozgástapasztalatára, játékos kedvére,
- Működjék együtt a családdal, hogy a szülő az óvodán kívül is teremtse meg a mozgás lehetőségét a gyermek számára.

Tevékenységek

A gyermek:

- Szerep-, utánzó- vagy szabályjátékokat játszik, különféle térformákban.
- Szabadgyakorlatokat végez eszközök használatával is, különböző testhelyzetekben.
- Természetes módon, kötetlenül fut különféle térformák felhasználásával.
- Speciális járásformákat végez, tapssal dobantással kíséri azt.
- Támasztó és függésgyakorlatokat végez,
- Labdgyakorlatok közben ismerkedik a labdával és különféle labdával végezhető tevékenységekkel.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Növekszik teljesítőkéességük, mozgásuk összerendezettebbé, ügyesebbé, megfelelő ritmusúvá válik. Mozdástapasztalataik az egyensúlyozásban és ugrásban növekednek.
- Cselekvőképességük gyors, mozgásban kitartóak.
- Fejlődí tér- és időbeli tájékozódó képességük. Megszeretik és igénylik a mozgást.
- Egyéni-, és csoportos-, sor- és váltóversenyt játszanak az óvónő segítségével, s a szabályok pontos betartásával.
- Megértik az egyszerű vezényszavakat.
- A természetes járást ütemes járással váltakoztatják.
- Állórajtból kiindulva 20-30 métert futnak.
- 6-8 lépés nekifutással tetszés szerinti akadályt átugranak. Ugrásukat a talajra érskor fékezni tudják.
- Kislabdát hajítanak távolba.
- Labdát vezetnek helyben.

Módszertani alapelvek:

- Az óvónő tartsa szem előtt, hogy a testnevelés legértékesebb anyagai a játékok, amelyek újabb tapasztalatok szerzésére is módot adnak.
- Az óvónő alkalmazkodjon a gyermekek lehetőségeihez, képességeihez.
- Az óvónő helyezze előtérbe a testnevelés egészségmegőrző, a szervezet biológiai egyensúlyát fenntartó szerepét

A nevelési terület kapcsolatai más nevelési feladatokkal:

- A gondozással és az egészséges életmódra neveléssel, mert az óvodáskori testi nevelés fontos szerepet játszik az egészség megőrzésében, a szervezet egészséges fejlődésében.
- Vizuális neveléssel, mert segíti a gyermekek térben és időben való tájékozódását.
- A matematikai neveléssel, mert a szabályjátékok fejlesztik a gyermek helyzetfelismerését, problémamegoldó képességét.
- A szocializációval, mert fontos személyiségtulajdonságok, kialakulását teszi lehetővé (pl. bátorság, fegyelmesség, kitartás,).
- A közösségi neveléssel, mert fejlődik a gyermek alkalmazkodó képessége.

3. 8. Az óvodai nevelés kapcsolat- és feltételrendszere

3.8.1. Az óvoda kapcsolatai más nevelési színterekkel

Az óvoda a gyermekek sokoldalú nevelése érdekében kapcsolatot tart fent más, a gyermekek fejlődésére ható környezettel:

- család,
- társintézmények, (bölcsődék, iskolák, pedagógiai szakszolgálati intézményei, gyermekjóléti szolgálatok, gyermekotthonok, egészségügyi intézmények)
- egyéb szociális intézmények nevelőotthon,
- közművelődési intézmények,
- civil szervezetek,
- segítők.

A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükséglethez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda nyitott és kezdeményező. A nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó gyermekeket nevelő óvodánk kapcsolatot tart az érintett kisebbségi szervezetekkel, egyesületekkel, kisebbségi önkormányzatokkal.

A család és óvoda együttműködése

Az óvoda családdal való együttműködése a családi nevelés kiegészítését szolgálja. A szülő nevelési elveinek tiszteletbe tartásával. A család és az óvoda megfelelő együttműködése a gyermekben az óvodával kapcsolatos pozitív érzelmeket alakít ki.

Kapcsolattartási formái:

A család és az óvoda hagyományos formális kapcsolattartási formák helyett korszerű informális kapcsolattartási formákkal biztosítja a szülők hozzáférését a minőségi neveléshez, valamint az együttnevelés sikeréhez.

Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesíti az intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

A **családlátogatás** célja, hogy az óvodapedagógus megismerje a gyermeket közvetlen környezetében, felmérje helyét a családban, tájékozódjon a család nevelési elveiről, szokásairól. A gyermek érdekében szükség szerint a gyermekvédelmi felelőssel együtt végezzék ezt.

Beszoktatásnál különbséget kell tennünk a családból, bölcsődéből vagy más közösségből érkező gyermekek között. Beszoktatásra azért van szükség, mert minden esetben új környezettel, emberekkel, szokásokkal találkozik a gyermek. A beszoktatás a későbbi közösségi életet is meghatározhatja, a biztonságot nyújtó, nyugodt, szeretetteljes, családias légkör megtapasztalásával vagy ennek ellenkezőjével. A család legfontosabb információforrása az óvodáról gyermeke hangulata, benyomásai, tapasztalatai. A gyermek óvodai élményein keresztül a család is kialakít egy képet a csoportról, óvodapedagógusról, óvodáról.

A közös programok, ünnepek lehetőséget teremtenek a család és óvoda közötti kapcsolat elmélyítésére, egymás szokásainak, értékrendjének még jobb megismerésére, nevelési elveik közelítésére. A közös programok nemcsak az ünnepeket tartalmazzák, hanem a szülőkkel együtt megszervezett kirándulásokat, sportprogramokat, kulturális eseményeket, s az ezekre való felkészülést. Fontos, hogy az ünnepek emelkedjenek ki az óvoda mindennapjaiból úgy külsőségeiben, mint belső tartalmukban.

A mai nemzedék fontos feladata a hagyományok, népszokások ápolása, értékeinek megőrzése, továbbadása. Ezek később a csoportra, óvodára jellemző hagyománnyá válhatnak.

Az óvoda nyitottságából adódóan ahhoz, hogy a szülő folyamatosan tájékozott legyen a gyermekével történt eseményekről, fejlődéséről, valamint az óvodapedagógus is a gyermekkel a családban történt fontosabb eseményekről, napi kapcsolattartásra van szükség.

Nyílt napon a szülőknek lehetőséget biztosítunk a napi életbe való betekintésre. A szülők személyes élményeik alapján gyermekük új vonásait, tulajdonságait fedezhetik fel, képet kapnak gyermekük közösségben elfoglalt helyéről, viselkedéséről, teljesítőképességéről, egyúttal módjuk van társaikkal való összehasonlításukra is.

A **fogadóórák** megtartását célszerűnek tartjuk személyre szabottan, igény szerint, időpont egyeztetés után lebonyolítani. Ezek az alkalmak adnak lehetőséget olyan információk cseréjére, melyek a gyermekkel, vagy közvetlen környezetével kapcsolatosak, esetleg bizalmas jellegűek.

Szülői értekezleten az óvodát, a csoportot, a gyermeket, a szülőket érintő legfontosabb témákat, feladatokat, programokat, problémákat beszéljük meg. Az óvodapedagógus feladata a szülők véleményének meghallgatása, javaslataik figyelembevétele.

Feladatai:

Az óvónő:

- Ismerje meg a családok életmódját, a gyerekeknek helyét a családban.
- Vegye figyelembe a szülők kérését, javaslatát.
- Minden egyes családdal külön találja meg a kapcsolatteremtés, segítségnyújtás legmegfelelőbb módját.
- Reálisan tájékoztassa a szülőket.

Alapelvei:

- A szülőkkal szembeni előítélet-mentesség.
- A szülők jogegyenlősége.
- Az óvónő vegye figyelembe a családok közötti eltéréseket (pl. életkor, nevelési felfogás, magatartás, stb.).
- Az óvoda a gyermek fejlődését a családdal együtt, azt kiegészítve szolgálja.
- A szülő választhasson szabadon óvodát, megismerve annak pedagógiai rendszerét, elveit.

Az együttműködés továbbfejlesztésének lehetőségei:

- a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek mentorálása, kettős mentorálása,
- iskolai programokba való bekapcsolódás (családi napok, projektek, farsang, stb.),
- szülői körök, kerekasztalok az intézményekben egy-egy témakörhöz kapcsolódóan.

Az óvoda és társintézmények közötti együttműködés

A bölcsődével való kapcsolattartás a bölcsődéből az óvodába való átmenet folyamatosságát szolgálja, növeli a gyermek biztonságérzetét. Közös felelősség a gyermek érdekében a fokozatosság biztosítása.

A gyermek iskolába történő zavartalan átmenete megkívánja az óvoda és iskola nevelőmunkájának összehangolását.

Az óvoda és iskola kapcsolattartási formái:

- ősszel a volt óvodásaink meglátogatása
- munkaközösségi programok: manuális foglalkozás, bemutató foglalkozás, bemutató óra
- szülői értekezlet a beiskolázási rendszerről
- gyermekekkel látogatás az iskolába
- leendő tanító nénik meghívása az évzáró ünnepségre.

Feladatai

Az óvónő:

- Tájékoztadjon a bölcsőde / iskola életéről, működéséről, szokásrendszeréről.

- Tanulmányozza a bölcsőde / iskola, gondozó-, nevelő-, oktatómunkáját szabályozó előírásokat, törvényeket.
- Ismertesse meg a gondozónőt / tanítónőt az óvoda szerepével, működésével, napirendjével.
- A közösen szervezett továbbképzéseket, megbeszéléseket használja fel tapasztalatszerzésre, tapasztalatcserére.
- Szervezzen látogatásokat az iskolai foglalkozásokra, szakmai programokra.

Alapelvei

- Az óvónő a kapcsolattartással biztosítsa az óvodába / iskolába való átmenet folyamatosságát.
- Az óvónő tegye lehetővé, hogy a gyermek pozitív élményekhez jutva minél könnyebben alkalmazkodjon a megváltozott környezethez.

Az óvoda és a közművelődési intézmények, civil szervezetek és segítői közötti kapcsolattartás

Közművelődési intézmények: (kultúrház, múzeumok, könyvtár stb.)

Az általuk szervezett kulturális rendezvények szolgálják a nevelési feladatok megvalósításának sokoldalúságát, az óvoda munkáját kiegészítve járulnak hozzá a gyermek harmonikus fejlődéséhez.

Feladata

- Az óvónő tájékozódjon a település, szűkebb környezet kulturális lehetőségeiről, folyamatosan kísérje figyelemmel a város eseményeit.

Alapelve

- Az óvónő biztosítson sokoldalú élményeket, tágítva a gyermek környezetéről szerzett ismereteit, tájékozottságát.

Az óvoda és a civil szervezetek:

Az óvoda speciális igényeinek kielégítéséhez nyújtanak anyagi, tárgyi, erkölcsi segítséget ezek a szervezetek (kisebbségi önkormányzat, olvasóköri, Máltai Szeretetszolgálat, stb.) A civil szervezetekkel való kapcsolattartás az erkölcsi értékeket, érzelmeket, fogékonyságot, a közösséghez való tartozás érzését erősíti a gyermekben.

Feladatai

Az óvónő:

- Tartson állandó kapcsolatot a civil szervezetekkel.
- Ismerje meg a civil szervezetek segítségnyújtási lehetőségeit.
- Végezzen felmérést a segítségre szoruló családokról, adjon tájékoztatást ezzel kapcsolatban a civil szervezeteknek.

Alapelvek

- Az óvónő vegye figyelembe, az óvodába járó gyermekek szociális helyzetét.
- Az óvónő a birtokába jutott adatokat mindig megfelelő diszkrécióval, tapintattal kezelje.

Az óvoda és segítői közötti kapcsolattartás

Segítők: (pl. EGYMI, logopédus, orvos, védőnő, gyermekvédelmi szakszolgálat, stb.)

A kapcsolattartás a gyermek egészséges fejlődését szolgálja. Lehetőséget ad az egyes problémák feltárására, prevenciójára, korrekciójára külső szakemberek igénybevételeivel.

Feladatai

Az óvónő:

- Folyamatosan kísérje figyelemmel az átlagtól eltérő gyermek fejlődését.
- Segítse a szűrő vizsgálatok megszervezését, elvégzését.

- Vegye igénybe a szakszerű ellátás érdekében külső szakemberek segítségét.
- Használja fel mindennapi munkája során a segítő szakemberek tanácsait, javaslatait.

Alapelve

Az óvónő segítse elő a gyermek egészséges fejlődését az esetleges problémák feltárásával, prevenciójával, korrekciójával.

3.8.2. Az óvodai nevelési program végrehajtásához szükséges, a nevelő munkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke

ESZKÖZÖK BESZERZÉSI TERVEZETE ÉS ÜTEMEZÉSE

(7.sz. melléklet 11/1994. (VI.8.) MKK rendelet alapján)

Az eszköz megnevezése	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
	H.menny.	H.menny	H.menny.	H.menny.	H.menny.)
Bordásfal		1db			4 db
Hőmérő					5db
Eszközélőkészítő asztal				5 db	
Felnőttszék		27 db			
Fényvédő függöny		2 garn	2 garn.		
Szőnyeg	6db 0	2 db			
Ágynemű huzat	170 db				169 db
Lepedő	200 db				256 db
Asztalterítő	40db			40db	40 db
Törölköző gy.	189 db		30db	120db	
Törölköző f.	66 db			20db	
Kerti pad	5 db		5 db		5 db
Udvari homokozó		2 db		2 db	
Homokozó takarók	6 db	2 db	5db		
Babaház	1db	1 db	1 db		
Számítógépasztal	1db	1 db			
Forgószék		1 db			
Könyvszekrény			1 db		
Könyvtári dokumentum	70 db	70 db	70 db	70 db	70 db
Mosdókagyló	4db		1 db		
Szárítóállvány	2 db				

Vasalóállvány	2 db				
Kerti munkaeszközök		10 garn		16grn	
Kerti asztal		5 db			
Nevelőmunkát segítő eszközök:					
Konstruktív játékok csop.szob.	5db	5db	8db	5db	5db
Készségfejl.homokozó ját.udv.	20garn		20grn.		
Mozgáskult.segítő eszközök:	90db	30db	3grn		
Body Roll család /csop.szoba/		2db	2db		
Egyensúlyozó korong csop.sz./	5db	3db	4db		
Csúszda,mászóka /udvari/	1db		1db		
Mérleghinta /udvari/				2db	1db
Egyensúlyozó gerenda					
Ének-zene fejl.eszközei:				2db	8db
Kis hangsz.készlet ritmus h.	8grn				
Anyanyelv.fejl.eszk. (könyvek)	30db	20db	10db	50db	25db
Értelmi kép.fejl.játékok	16db	8db	40db	8db	32db
Ábrázoló tev. Eszközök:					

Term.emberi,környemegis m.e.	2grn	2grn	2grn	2grn	2grn
Munkatev.eszközei		180db			
Videó					
Diavetítő		1db	1db		
Vetítővászon	3db				
CD-s rádiómagnó	3db				

4. AZ OKTATÓ-NEVELŐ MUNKA PEDAGÓGIAI ALAPELVEI, CÉLJAI, FELADATAI, ESZKÖZ- ÉS ELJÁRÁSRENDSZERE AZ ÁLTALÁNOS ISKOLÁBAN

„Az embernek, mint a fának megvan a növésterve, új s új képességek, étvágak fakadnak fel a gyermekben, ifjún, s az iskola azokat sorra megkínálja: létének, munkájának az a jogosítványa, mértéke, hogy az egyén feje fölé irt lehetőségekből mit tud mint megvalósítást lehúzni. ”

Németh László

4.1. Oktató nevelő munkánk pedagógiai alapelvei

- iskolánk nevelő – oktató munkájában a demokratizmus, a humanizmus, az egyén tisztelete, a lelkiismereti szabadság, a személyiség fejlődése, az alapvető közösségek (család, nemzet, az európai nemzetek közössége, az emberiség) együttműködésének kibontakoztatása, a népek, nemzetek, nemzetiségi, etnikai csoportok és a nemek egyenlősége, a szolidaritás és a tolerancia értékei hatják át a tanítási-tanulási folyamatokat;
- alapvető jelentőséget tulajdonítunk a **kulcskompetenciák kialakításának**, az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges motívumok és tanulási képességek kiművelésének; ezért a kompetencia alapú oktatás bevezetése, elterjesztése alapfeladatunk,
- kiemelt figyelmet fordítunk az **emberiség előtt álló közös problémákra** és a különböző **kultúrák iránti nyitottságra**;
- pedagógiánk elfogadott alapelve: **a komplexitás elve**, azaz annak állandó figyelembevétel, hogy a nevelés során biológiai, fiziológiai, pszichológiai és társadalmi törvényszerűségek hatásával kell számolnunk;
- a nevelés **két alapvető tényezője**: a pedagógus és a növendék egyenrangú félként vesz részt a folyamatban, közöttük aktív kölcsönhatás van;
- **a nevelő vezető, irányító, kezdeményező szerepe** érvényesül a pedagógiai légkör kialakításában, a tanulók aktivitásának kibontakoztatásában, tevékenységük megszervezésében, személyiségük fejlesztésében;
- a **közösségek biztosítanak terepet** a növendékek önállóságának, öntevékenységének, önkormányzó képességének kibontakoztatásához;
- az iskola valamennyi dolgozója és tanulója kölcsönösen tiszteletben tartja **egymás emberi méltóságát**;
- minden iskolai tevékenységünket - az oktatás és nevelés terén egyaránt - **a gyermekek okos szeretete** hatja át a hátránykompenzálás, felzárkóztatás és tehetséggondozás sikere érdekében,
- iskolánk a fiatalokat felkészíti az **önálló ismeretszerzésre és önművelésre**, ennek feltétele a **tanulási képességek és szilárd alapkészségek** kialakítása;
- a tanulás tervezésében, szervezésében és irányításában **a tevékenység-központú tanítási gyakorlatot honosítjuk meg**, mely életszerű helyzetek teremtésével alkalmat nyújt konkrét élmények és tapasztalatok gyűjtésére;
- **alkotó pedagógiai klímát** teremtünk az eredményes munka érdekében;
- minden tanulónak biztosítjuk az egyéni adottságai, képessége és tehetsége szerint az **önmegvalósítás lehetőségét**;

- az egyéni szükségletek szerint megfelelő feltételeket nyújtunk gyermekeinknek a **tanulási esélyegyenlőség megteremtéséhez, ellátjuk a sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelését,**
- minden támogatást megadunk ahhoz, hogy tanítványaink elsajátítsák **az élethosszig tartó tanulás alapjait,** valamint a folyamatot megkönnyítő képességeket, készségeket és **kompetenciákat: a szövegértési – szövegalkotási, matematikai – logikai, szociális, életviteli és környezeti, az idegen nyelvi, valamint az infokommunikációs technológiákat;**
- a **kompetencia alapú oktatás során az ismereteket – készségeket és attitűdöket kölcsönhatásban fejlesztjük;**
- hatékony felzárkóztató munkával támogatást adunk a **szociokulturális hátrányok leküzdéséhez;**
- iskolánk segíti a világban való eligazodást az **idegen nyelvek oktatásával;**
- az általános társadalmi modernizációt követve **lépést tartunk az informatikai fejlődéssel;**
- az egyéni adottságokat figyelembe véve kialakítjuk tanítványainkban a **teljesítményorientált** beállítódást, az önálló tanulás képességét;
- a nevelési - oktatási folyamatokban **következetes „emberléptékű” követelményeket támasztunk;**
- a **szociális, életviteli és környezeti kompetencia** fejlesztését tantárgyi szerkezetünk szolgálja,
- megalapozzuk a **konstruktív életvezetés, az egyéni életpálya-építés és egészséges életmód** készségét;
- reális önismeret és életszemlélet kialakításával segítjük a megfelelő **továbbtanulási irány** illetve **piacképes szakma, pálya kiválasztását;**
- a **kommunikációs - és viselkedéskultúra elsajátításával** kialakítjuk a **tárgyi és személyes világukban való eligazodás** képességét;
- alapvető értékek tekintjük a **szűkebb és tágabb hazához való kötődés** érzését, **környezetünk megismerésének és megóvásának** igényét;
- a **NAT valamennyi műveltségi területe szolgálja a kulcskompetenciák fejlesztését:** a magyar nyelv és irodalom; az élő idegen nyelv; a matematika; az ember és társadalom; ember a természetben; földünk – környezetünk; a művészetek; az informatika; az életviteli és gyakorlati ismeretek; a testnevelés és sport;
- **az integráció pedagógiai rendszer a személyiségfejlesztés, a közösségfejlesztés segítségével járuljon hozzá a tanulási kudarcból, a szociális hátrányból eredő lemaradás csökkentéséhez,** a tanuló egyéni képességének, tehetségének kibontakoztatásához, a szegregációmentes együttnevelési környezet kialakításához, a tanulási, továbbtanulási esélyek növeléséhez.

4.2. A felsorolt alapelvekből adódó céljaink:

Célunk az alapfokú nevelés-oktatás első szakaszára (1 – 6. évfolyam):

- az iskolába lépő kisgyermekben óvja és **fejlessze a megismerés, a megértés és a tanulás iránti érdeklődést és nyitottságot;**
- az eltérő képességű és szociális helyzetű tanulóink együttnevelését-oktatását maradéktalanul megvalósítsuk, a jogszabályi integrációs arányokat biztosítsuk, a szülőket és tanulókat megnyerjük a célok elérése érdekében,

- a kompetencia alapú oktatás segítse tanulóink, köztük a sajátos nevelési igényű, hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók esélyegyenlőségének biztosítását,
- **vezesse át a gyermeket** az óvoda játékközpontú tevékenységeiből az iskolai tanulás tevékenységeibe;
- **tegye fogékonnyá** a tanulót saját környezete, a természet, a társas kapcsolatok, majd a társadalom értékei iránt;
- az iskola **adjon teret** tanulóink játék és mozgás iránti vágyának, a mindennapos testnevelés és sportolás rendszerének,
- az iskola **segítse** a gyermek természetes fejlődését, érését;
- az iskola a tanítási tartalmak feldolgozásának folyamatában **elemi ismereteket közvetítsen, alapvető képességeket és alapkészségeket fejlesszen**; terjessze el a **digitális írástudást**,
- társas kapcsolataikat hassa át az egymás iránti tisztelet, fogadják el a szabályokat és megállapodásokat, alkalmazzák a kulturált együttélés normáit, tudjanak együttműködni másokkal;
- szeressék és óvják természeti környezetüket;
- mélyrehatóan alapozzuk meg az **alapkészségek elsajátítását**; keltsük fel és őrizzük meg az olvasás iránti kedvet,

Célunk a nevelés-oktatás második szakaszára (7 – 8. évfolyam):

- folytassa az első szakasz nevelő-oktató munkáját, a képességek, készségek fejlesztését; a kompetencia alapú oktatás segítse a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók esélyegyenlőségének biztosítását, megvalósulását,
- a sikeres munkaerő piaci alkalmazkodáshoz szükséges, az egész életen át tartó tanulás megalapozását szolgáló képességek fejlődjenek,
- a tanítási tartalmak feldolgozásának folyamatában vegye figyelembe, hogy ez az egységes rendszert képező szakasz két, pedagógiaileg elkülöníthető periódusra tagolódik;
- vegye figyelembe, hogy a 10 -12 éves tanulók gondolkodása erősen kötődik az érzékelés útján szerzett tapasztalatokhoz;
- vegye figyelembe, hogy 12 – 14 éves kortól (serdülőkor kezdete) a tanulók ismeretszerzési folyamatában előtérbe kerül az elvont fogalmi és az elemző gondolkodás;
- **az alapkészségek kimunkálása** (írás, értő olvasás, számolás, beszéd) **és differenciált fejlesztése**;
- a különböző érdeklődésű, eltérő értelmi, érzelmi, testi fejlettségű, képességű, motivációjú, szocializáltságú, kultúrájú gyerekeket - érdeklődésüknek, képességüknek és tehetségüknek megfelelően **készítse fel a továbbtanulásra**; a piacképes tudás megszerzésére,
- a tanulókat érdeklődésüknek, képességüknek és tehetségüknek megfelelően készítse fel a társadalomba való majdani beilleszkedésre;
- alapozza meg a felkészülést a jogok és kötelességek törvényes gyakorlására;
- magas színvonalú és sokrétű ismeretátadással **fejlessze a tanulók önálló problémamegoldó képességét, készségét és a kreativitását**;
- a tanítási – tanulási folyamat **strukturált tudást közvetítsen**: az ismeretek megszerzésének, a megértés, az alkalmazás és magasabb műveleti szintű alkalmazás képességének kialakításával;

- tudatosítsa a gyermekben a szűkebb és a tágabb környezetből megismerhető erkölcsi értékeket, erősítse meg a **humánus magatartásmintákat, pozitív szokásokat**, és a gyermek **jellemét** formálva szolgálja a személyiség kiteljesedését;
- segítse diákjait abban a folyamatban, amelyben **művelt emberré, szabad és gazdag személyiséggé, felelős polgárrá, tisztességes és emberséges, alkotásra és boldogságra képes emberekké válhassanak**;
- **elégedett, magabiztos, optimista és felelősséget vállaló** embereket akarunk nevelni;
- a **személyiségfejlesztés céljait szolgálja** a tevékenységre nevelés (tanulás, munka, közéleti- és szabadidős tevékenységek), a képességek fejlesztése (értelmi, érzelmi, akarati és testi, a nyelvi-kommunikációs, a matematikai, a természettudományos; a történelmi, társadalmi, politikai, az esztétikai, a szomatikus és a technikai nevelés területei) és a szükségletek alakítása képezze;
- fejlessze a tanulóknál azokat a képességeket, készségeket, amelyek **a környezettel való harmonikus, konstruktív kapcsolathoz** szükségesek;
- a tanulási tevékenységek közben és a tanulói közösségben való élet során **fejlessze a tanulók önismeretét, együttműködési készségét, akaratát, segítőkészségét, szolidaritásérzését, empátiáját**;
- a nevelési folyamat gyakorlati módon igazolja a **megbízhatóság, becsületesség, szavahihetőség értékét**;
- jellemezze munkánkat egyfelől a **következetes követelés és igényesség**, másrészt a tanulók jogainak, **emberi méltóságának tiszteletben tartása**, a velük szemben megnyilvánuló pedagógiai tapintat, bizalom, megértés, türelem, igazságosság;
- a pedagógiai munka középpontjában tehát **a személyre szóló fejlesztés** álljon;
- a tárgyi tudás mellé a gyermekek szerezzék meg mindazokat az együttműködési, **kommunikációs képességeket** is, amelyek segítségével tudását önmaga és a mások számára hasznosítani tudja;
- a gyermekekben alakuljon ki a reális önértékelés képessége, **a teljesítmény- és sikerorientált beállítódás**, az egészséges önbizalom és a kockázatvállalás bátorsága;
- a „**tanulás tanulása**” és az **önálló ismeretszerzés** képességének kialakítása minden gyermek számára elérhetővé váljon,
- az **informatika alkalmazása** és az **idegen nyelvek tanulása** iránti igény fejlesztése is járuljon hozzá az alapműveltség kialakításához;
- alakítsa ki **az egyéni életélés kultúráját, a konstruktív életvezetés képességét**;
- ismerje és alkalmazza **a közösségi együttélés pozitív magatartásformáit**;
- legyen képes az **asszertív (egészségesen önérvényesítő) viselkedésre**, ugyanakkor **tanúsítson önuralmat, toleranciát másokkal szemben**;
- **személyiségében legyen**: humánus, erkölcsös, fegyelmezett, kötelességtudó, nyitott, kreatív;
- alakítsa ki a saját hatékony **tanulási stratégiáját**, célszerűen alkalmazza a **tanulási módszereket**;
- **új szerű tanulásszervezési eljárások** bevezetésével a tanulók motiváltságát növeljük,
- segítsük az **intézményi innováció** megvalósítását, folyamatossá tételét.

4.3. Az alapelvekből és a célokból adódó feladataink:

Feladatok a nevelés-oktatás első szakaszára (1 – 6. évfolyam):

- a pedagógiai munka középpontjában **a személyre szóló fejlesztés, a kompetencia alapú oktatás kiterjesztése** álljon;
- **a tanítás** nem más, mint **a tanulók tanulásának szervezése**: tervezése, irányítása, szabályozása és értékelése, ezért, a tanulásszervezés meghatározó szempontja **a tanulók aktivitásának optimális kibontakoztatása** legyen;
- alapozzuk meg **a tanuláshoz való pozitív viszonyt** (attitűd); **a játékoság, a szimuláció gazdag eszköztárának biztosításával**,
- a tanulói kíváncsiságra, érdeklődésre épített **motivációval** fejlessze a kisgyermekben a felelősségtudatot, a kitartás képességét, és mozdítsa elő érzelmvilágának gazdagodását;
- alapozza meg **a tanulási szokásokat és módszereket**; a tanulási stratégiák alkalmazásában a sokszínűségekre törekvős tevékenységrendszerének biztosításával,
- támogassa **az egyéni képességek kibontakozását**;
- az oktatási folyamatban alkalmazza az együttműködő **(kooperatív) tanulás technikáit**, formáit;
- a tanulásszervezés egyik fő elve és teendője a tanulókhöz optimálisan alkalmazkodó **differenciálás** a feladatok kijelölésében, azok megoldásában, a szükséges tanári segítségben, az ellenőrzésben, működjön közre **a tanulási nehézségekkel való megküzdés** folyamatában;
- törődjön azoknak **a hátrányoknak a csökkentésével**, amelyek a gyermekek szociális- kulturális környezetéből vagy eltérő ütemű éréséből fakadnak; a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók fejlesztését fejlesztő pedagógus támogassa,
- tudatosítsa a gyermekekben a szűkebb és a tágabb környezetből megismerhető értékeket;
- életközeli tanulási környezetet alakítson ki,
- erősítse meg a **konstruktív magatartásformákat**, szokásokat;
- a gyermek **jellemét formálva szolgálja a személyiség érését**;

Feladatok a nevelés-oktatás második szakaszára (7 – 8. évfolyam):

- fejlessze a tanulóknál azokat a képességeket, készségeket, amelyek **a természeti, társadalmi és emberi környezettel való harmonikus, építő kapcsolatokhoz szükségesek**;
- az aktív tanulási tevékenységek (kooperatív tanulási technikák) közben **fejlessze a tanulók önismeretét, együttműködési készségét, akaratát, segítőkészségét, szolidaritásérzését, empátiáját, toleranciáját**;
- olyan helyzeteket teremteni, amelyekben a tanuló gyakorlati módon igazolhatja megbízhatóságának, becsületességének, szavahihetőségének értékét;
- tudatosítani a tanulóknál **a közösség demokratikus működésének értékét és jellemzőit**;
- tisztázni **az egyéni és közérdek, a többség és kisebbség fogalmát**, és ezek fontosságát a közösséghez, illetve egymáshoz való viszonyulásban;
- **a demokratikus normarendszer kiterjesztése** a természeti és az épített környezet iránti felelősségre, a mindennapi magatartásra;
- **vállalja identitását**, a nemzeti, a nemzetiségi azonosságtudatot, képviselje az egymás mellett élő különböző kultúrák iránti igényt;
- erősítse a **Európához való tartozás tudatát**, és egyetemes értelemben is késztesse más népek hagyományainak, kultúrájának, szokásainak, életmódjának megismerésére, megbecsülésére;

- fordítson figyelmet **az emberiség közös problémáinak** bemutatására, tudjon „globálisan gondolkodni és lokálisan cselekedni”;
- **felelősen alakítsa saját természeti, társadalmi és emberi környezetét;**
- a test és a lélek harmonikus fejlesztése;
- a szocializáció folyamatainak elősegítése;
- az elemi műveltség alapjainak lerakása, elmélyítése;
- a tanulási stratégiák és módszerek elsajátítása;
- a tanulók **kapjanak folyamatos visszajelzést** a tanulmányi teljesítményükről és magatartásuk minőségéről;
- adaptív tanulásszervezéssel hasznosítsuk a számítógépet, s az info-kommunikációs technikákat,
- annak érdekében, hogy cél- és feladatrendszerünket eredményesen megvalósíthassuk, az iskolai élet aktív részeseivé, tesszük az **Iskolaszéket, a Szülői Munkaközösséget és a Diákönkormányzatot,**

4.4. Az iskolában folyó nevelő-oktató munka eljárásai:

- fokozatosan **átvezetjük a gyermeket** az óvoda játékközpontú cselekvéseiből **az iskolai tanulás tevékenységeibe;**
- **mintákat adunk az ismeretszerzéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz,** megalapozzuk a tanulók egyéni tanulási módszereit és szokásait;
- az ismeretek elsajátításának folyamatában az **induktív és deduktív út konstruktív alkalmazásával** törekszünk a konvergens és divergens gondolkodás képességének fejlesztésére;
- a **mozgásigény kielégítésével,** a mozgáskultúra, a mozgáskoordináció, a ritmusérzék és a hallás fejlesztésével; **a koncentráció és a relaxáció képességének alapozásával;**
- az egészséges életvitel kialakításához **az egészségtan** gyakorlati jellegű oktatásával kívánunk hozzájárulni;
- az **önismeret** alakításával, a **fejlesztő értékelés és önértékelés** képességének fejlesztésével, az együttműködés értékének tudatosításával a családban, a társas kapcsolatokban, a barátságban, a csoportban;
- a tanulási stratégiák megválasztásában kitüntetett szempont: **az életkori jellemzők figyelembevétele;** az ismeretek tapasztalati megalapozása és az ismeretszerzés deduktív útjának bemutatása;
- **az iskolaotthonos nevelés és oktatás** - a nem szakrendszerű oktatásra alapozva - **egységes keretbe foglalja a tanulók egyéni képességéhez igazodó fejlesztés teljes folyamatát,** biztosítva a tanulóknak a pihenés, a kikapcsolódás, a szórakozás és a testmozgás lehetőségét;
- a **képesség-kibontakoztató felkészítés megszervezhető integrált felkészítésként is,** ha a közösségfejlesztés és a személyiségfejlesztés a halmozottan hátrányos helyzetű és az e körbe nem tartozó tanulók közös felkészítése keretében valósul meg;
- a **kreativitás fejlesztése;** az **írásbeliség és a szóbeliség egyensúlyára való törekvés;** a **tanulók egészséges terhelése, érési folyamatuk követése, személyre szóló, fejlesztő értékelésük;**
- a személyiség **erkölcsi arculatának értelmi és érzelmi alapozásával;** helyes **magatartásformák megismertetésével** és gyakoroltatásával;
- a **kortárs kapcsolatok** megerősítésével; elemi állampolgári és a mindennapi életvitellel összefüggő **praktikus ismeretek** nyújtásával;

- a biztonságos szóbeli és írásbeli nyelvhasználat **és az alapvető képességek, készségek elsajátításával; a mentális képességek** célirányos fejlesztésével; **az önálló tanulás és az önművelés alapozásával;**
- az ismeretek tapasztalati megalapozása, a felfedezés lehetősége, a kreativitás fejlesztése, a differenciált fejlesztés, a művészeti, a gyakorlati és a közismereti készségek fejlesztésének egyensúlya, a tanulók egészséges terhelése; fejlődésük folyamatos követése, a személyre szóló, fejlesztő értékelés;
- fokozatosan kialakítjuk, bővítjük az együttműködésre építő **kooperatív-interaktív tanulási technikákat és a tanulószervezési módokat;**
- növeljük a tanulók aktív részvételét igénylő ismeretszerzési módok arányát (megfigyelés, kísérlet, új információs és kommunikációs technikákat alkalmazó anyaggyűjtés, modellezés, szerepjáték stb.). az iskola épít a tanulók kíváncsiságára és a rendszerezett ismeretek iránti igényükre;
- **heurisztikus tanulási helyzeteket** és rendszerező ismeretszerzési élményeket egyaránt kínálunk tanulóinknak, az így szervezett tanulási folyamat juttatja közel őket a **megismerés, a tudás öröméhez, erősíti meg önbizalmukat és növeli teljesítményük értékét;**
- az érzelem, az értelem és a cselekvés összefüggésének tudatosításával; az erkölcsi **meggyőződés és az erkölcsi cselekvés** kívánatos összhangjának felismertetésével; az állampolgári ismeretek gyakorlati értelmezésével, a mindennapi életvitellel összefüggő praktikus tudás nyújtásával **a szocializációs folyamatokat segíti** elő;
- a tanulók megszerzett tudásukat **valóságos feladatok, problémák megoldásában, konfliktusok kezelésében** is alkalmazzák, döntésképeségüket szervezett gyakorlatokban és spontán élethelyzetekben is érvényesítik;
- az iskolában folyó nevelő – oktató munka mérési, ellenőrzési, értékelési és minőségbiztosítási rendszerében meghatározott rend szerint **funkciójuknak megfelelően elvégezzük a diagnosztikus, a formatív és szummatív méréseket.**

A módszerek közül azokat választjuk, amelyek a nevelési-oktatási célokon és feladatokon túl igazodnak:

- a kulcskompetenciák fejlesztéséhez,
- a tanulók életkori sajátosságaihoz, értelmi fejlettségükhöz, képességeikhez,
- a tanulók sajátos nevelési igényéhez,
- a nevelők személyiségéhez, pedagógiai kulturáltságához, felkészültségéhez, vezetői stílusához,
- a mindenkori szituációhoz és annak tartalmához.

A célok megvalósulását szolgáló módszerek, szervezési módok, tanulószervezési eljárások:

1. Tantárgytömbösítés
2. Tevékenykedtetésre épülő tanulószervezés
3. Projektoktatás, közte 3 hetet meghaladó projekt szervezése
4. Témahét
5. Műveltségterület tantárgyi bontás nélkül
6. Az info-kommunikációs technológia mint eszköz és taneszköz alkalmazása
7. Az SNI tanulók esetében az integrált nevelést segítő sérülés-specifikus fejlesztés, egyéni továbbhaladás, értékelés biztosítása
8. Differenciált tanulószervezés
9. Kooperatív technikák alkalmazása

10. Drámapedagógiai eszközök

4.5. Elégedettségi kritériumok

Céljaink megvalósítását illetően akkor tekintjük nevelő-oktató munkánkat sikeresnek, ha iskolánk végzős diákjainak legalább **90%-a** nyolcadik évfolyam végén:

- Minden tantárgyból megfelel az alapfokú nevelés-oktatás helyi tanterveiben meghatározott továbbhaladás feltételeinek.
- Ha tanulóink többsége a minimális követelmények teljesítésén túl az egyéni képességei alapján elvárható legjobb szinten felel meg az iskolánk helyi tantervében megfogalmazott kritériumoknak.
- Ha növendékeink nyitottak, és sikerült tudásvágyukat felkelteni a körülöttük lévő világ megismerésére.
- Ha meglevő ismereteiket képesek felhasználni újabb ismeretek megszerzésére, s tudnak önállóan tanulni.
- Ha személyes példamutatással, következetes munkával elérjük, hogy különbséget tudnak tenni jó és rossz között, kifejlődik reális ítélőképességük.
- Ha elfogadják a másságot, jellemzi őket a tolerancia.
- Ha tisztelet- és illemtudók: a köszönés, a társalgás, a vita, a helyes magatartási szokások számukra természetesek.
- Ha olyan emberekké válnak, akik számára a mozgás, a sport, az egészséges életmód természetes velejárója a mindennapi életüknek.
- Ha büszkék arra, hogy magyarok, és megismerték a magyarság jelképeit, értékeit, kultúráját, s kialakul bennük az igény más népek kultúrájának megismerésére, megbecsülésére.
- Elégedettségünket növelheti, ha tanulóinknak van jövőképük, kitartóan törekszenek ennek megvalósítására, s visszatérve erről tájékoztatnak bennünket.
- Ha tanulóink büszkék arra, hogy iskolánk diákjai, és munkájukkal a már kialakult értékeinket, szokásainkat gazdagítják. Ismerik jelképeinket, hagyományainkat, megismerik a névadó életútját, követik példáját, s tehetségük legjavát nyújtják a sportban.
- Ha az iskolát elhagyó gyermekeink új környezetükben mindazon értéket, tudást, melyet az oktatás-nevelés terén megszereztek, alkotó módon hasznosítani tudják.
- Az IPR bevezetését, működését akkor tartjuk eredményesnek, ha:
 - o nő az évfolyamvesztés nélkül továbbhaladó hátrányos helyzetű tanulók száma.

- Csökken az iskolánkban az általános iskolai követelmények teljesítése nélkül kikerülők száma.
- Nő az érettségit adó iskolákban továbbtanulók aránya.
- Javulnak a kompetenciamérések eredményei.

5. A SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉSSEL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI FELADATOK

„...nemcsak testünket kell istápolnunk, hanem elménket és lelkünket még sokkal inkább. Mert az ész fénye is, mint a lámpás, ha olajat belé nem csepegtetünk, kialszik öregkorban.”

/Cicero/

A személyiség fejlődésének ezen a fontos pontján, mely a 6-14 éves korosztályt jellemzi, az egyéniség komoly átalakuláson megy keresztül. Ezen időszakban a személyiség könnyen sérül, de a regeneráció is viszonylag gyors.

Az életkor fontos jellemzője a folyamatos lázadás a szabályok, a korlátok ellen, kísérlet a felnőtt világ határainak felkutatására.

A „banda szellem” jellemző erre a korosztályra, a kortárs csoportnak megfelelni akarás, illetve befolyásoló szerepe a döntésben.

Átlagos személyiségfejlődési út figyelhető meg diákjaink többségénél, nem okoz gondot az önismeret /saját lehetőségek, korlátok, vágyak realizálása/.

Évről évre egyre nagyobb számban jelentkezik azonban a diákok között sérült személyiségfejlődés, ami mindenképpen szakember, pszichológus segítségét teszi szükségessé. Ezeknél a gyerekeknél az önértékelés csorbát szenved, a magatartási zavarok, illetve viselkedési problémák maguk után vonják a sorozatos konfliktust a környezettel.

Feladatok, részfeladatok:

Alapvető feladatunk:

a személyiség komplex fejlesztése az értelem kiművelése mellett a gyermek önmagához, a különböző közösségekhez való viszonyának alakításával, megkülönböztetett figyelemmel a sajátos nevelési igényű és halmozottan hátrányos tanulókra, differenciált fejlesztésükre.

Feladataink:

a tanulás iránti motiváció fejlesztése,
 a tantárgyak közti merev határrendszer csökkentésével a komplex fejlesztés megvalósítása, oktatás és nevelés egységes feladatellátása,
 a tanítási-tanulás folyamatban alkotó jellegű feladatok biztosítása,
 a személyiség- és képességfejlesztő munkánkban együttműködünk a szülőkkel, a Szülői munkaközösség tagjaival, a Kagylóhéj Gyermekjóléti Szolgálattal, a családsegítő hálózattal, a Népjóléti Iroda szakembereivel, a helyi Nevelési Tanácsadó munkatársaival és a Tanulási Képességeket Vizsgáló Bizottságokkal, illetve azokkal a szervezetekkel, intézményekkel, melyekkel együttműködési megállapodások alapján dolgozunk együtt.

Részfeladatok:

- Az osztályfőnökök tanév elején felméri a személyiségproblémákkal küzdő tanulókat. Igyekeznek feltárni az okokat /szociális környezet, családi háttér,

szülői magatartás, stb./.. Az alaposabb feltárás érdekében családlátogatást tesznek.

- A tanév folyamán a szaktanárokkal közösen figyelemmel kísérik a gyermekközösségeket, és az időközben felmerülő problémás eseteket.
- Az iskolán belül a személyiségformálás egyik legfontosabb színtere az osztályfőnöki óra, ahol az alábbi módszereket alkalmazzuk:
 - Önismereti témák beépítése a tanítás anyagába. Az osztályfőnök segítséget nyújt a gyermek saját személyiségének megismeréséhez, formálásához, önmaga és mások másságának elfogadásához.
 - A nevelő segíti a gyermekeket abban, hogy véleményüket képesek legyenek megfogalmazni, fejlődjön vitakészségük, vitakultúrájuk.
 - Az osztályfőnök épít a közösség személyiségformáló hatására is.
- Fontos a szaktanárok magatartása, egyéni hatása. Az órák mindegyikén megvalósítható a személyiség fejlesztése. A tanuló tanítási órákon szembesül a képességeivel, teljesítménye értékelésével, erősségeivel, gyengeségeivel.
 - A pedagógusok a mérések, értékelések alkalmával vigyáznak arra, hogy a gyermek személyisége ne sérüljön. Törekcszenek arra, hogy az elmarasztaló értékelés helyett a biztatás kerüljön előtérbe. Ezzel enyhíteni szeretnénk a kudarcélményt, elkerülni a gyerek elbizonytalanodását önmagával szemben.
 - Tanórákon pedagógusaink lehetőséget kínálnak a drámajátékokra, szituációs gyakorlatokra és a kommunikációs készség fejlesztésére.
- Az önismereti szakkör /Tini klub/ működtetésével lehetőséget teremtünk a kiscsoportos foglalkozásokra. Alkalmazott módszerek:
 - Kötetlen beszélgetés a gyerekeket foglalkoztató kérdésekről.
 - Négyszemközti beszélgetés kudarcokról, családi, iskolai problémákról.
 - Vita a válsághelyzetek kezelésének módjairól, a segítség kérésének lehetőségeiről.
 - Önismereti játékok
- Környezetünket igyekszünk úgy alakítani, hogy az esztétikájával kedvező irányba befolyásolja, formálja a gyermekek személyiségét.(pl. parkosítás, termék díszítése, stb.)
- A pedagógusok keresik annak a lehetőségét, hogy a mindennapos oktatási szituációkon kívül más stressztől mentes helyzetekben is alakíthassák a gyermekek személyiségét (pl. játékos iskolai programok: farsang, sportnap, mozi- és színházlátogatások, kirándulások, stb.)
- A mentálisan fokozottan sérült gyermekek segítésére, gondozására az osztályfőnök a szülő hozzájárulásával szakember segítségét kéri, s vele állandó kapcsolatot tart fenn.
- Pályaorientációs feladatok ellátása szaktárgyi és osztályfőnöki óra, integrációs pedagógiai rendszer működtetése keretében:
 - szakmák, továbbtanulási lehetőségek tudatosítása,
 - városi pályaorientációs kiállításon, bemutatón vesznek részt 7 és 8. osztályaink,

- nyílt tanítási napokon, bemutató foglalkozásokon, üzemlátogatáson tájékozódnak tanulóink,
- a középfokú intézmények iskolánkban is bemutatkozási lehetőséget kapnak. Valamennyi program a szülők számára is nyitott annak érdekében, hogy együtt tájékozódjanak a kínálgzó lehetőségekről.
A középfokú oktatási intézményekkel pályaválasztás területén kínálgzó együttműködési területek:
- Iskolabemutakozás (börze, nyílt napok, tájékoztatók a középiskolákban a tanulók, a szülők, az általános iskolai tanárok részére (8. o. tanév elejétől szept.-dec.)
- Iskolánkban rendhagyó szülői értekezlet – a középiskolák vezetői, szülők, tanárai, diákok, tanáraink – 8. osztályosok számára a továbbtanulási nyomtatványok kitöltése előtt. (december-január)
- Utánkövetés – a középiskolák megküldik az első év eredményeit tanulónként, az ifjúságvédelmi felelősök együttműködése, a beiskolázás után a személyi anyag átadása.

Várható eredmény

- visszajelzés a folyamatok, problémakezelés módozatainak eredményességéről,
- felmenő rendszerű utánkövető rendszer épül ki.

6. A KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉSSEL KAPCSOLATOS FELADATAINK

A közösségfejlesztés az a folyamat, amely az egyén és a társadalom közötti kapcsolatot kialakítja és megteremti.

Feladataink:

- Szociális kompetencia fejlesztése: empátia, egymásra figyelés, együttműködés, tolerancia, alkalmazkodó képesség fejlesztése.
- A tanulók legyenek nyitottak, megértők a különböző szokások, életmódok, kultúrák, vallások, másság iránt, becsülgék meg ezeket.
- A tanulókat, iskolai közösségeket készítjük fel az SNI tanulók integrált nevelésére.
- Segítsük a tanuló és szülői közösségben az SNI tanulók beilleszkedését a másság elfogadásával.
- A tanulók kapcsolódjanak be közvetlen környezetük értékeinek megőrzésébe, gyarapításába.
- A tanulók szerezzenek személyes tapasztalatokat az együttműködés, a környezeti konfliktusok közös kezelése és megoldása terén.
Az iskolának az új információs környezetben eligazodó és azt kritikai módon használó fiatalokat kell nevelnie.
- A helyes értékrend kialakítása félelemmentes, nyugodt légkörben, mely alkalmas a vélemények ütköztetésére, a közös feladatvégzésre, közösségépítésre az iskolai közösségek együttműködésének felhasználásával.

Részfeladatok, a tevékenységet végzők köre

A diákközösségek fejlesztésének szinterei az osztályok és az iskola közössége. A közösségeket alkotó tanulók életének meghatározó élményeit a családokból és a gyermekközösségekből hozzák. Ezért kiemelten fontos a család és az iskola hatása a gyerekekre. A közösségi tevékenységek állandó gyakorlás által történő fejlesztése

felkészítés a való életre. A jó közösséget mindig egyéniségek alkotják, akik egyéni akaratukat, elképzeléseiket képesek a közösség keretein belül is megvalósítani. A cél mindig az, hogy a lehető legtöbbet tudjuk az egyéniségekből úgy kihozni, hogy közben a közösség is gazdagodjon. Ennek a szellemnek kell átfogni a teljes nevelési folyamatot otthon és az iskolában is.

A **nevelőközösség szerepe** ebben a folyamatban meghatározó. Belső tartása, gyermekszeretete, kivívott tekintélye és világos, következetes nevelő tevékenysége nélkül a gyermekközösség kialakítása nem sikerülhet.

A **pedagógus feladata** a nyugodt mindennapok biztosítása, a gyerekcsoporton belüli együttműködési és konfliktuskezelési képesség folyamatos fejlesztése. Minden helyzetben arra kell nevelni tanulóinkat, hogy megértést és toleranciát tanúsítsanak társaik irányában. A fejlesztés színtere nemcsak a tanóra lehet, hanem a közösen végzett egyéb tevékenység (közös játék, kirándulás, sporttevékenység, munka, stb.) Így különböző helyzetekben is "gyakorolhatják" az együttműködést társaikkal. Minél több alkalom adódik erre, annál sokoldalúbban fejlődik a közösség és benne az egyén is.

Az iskolában általában az **osztály** tölti be az **elsődleges közösség** szerepét, de nem elhanyagolható a jól működő **diákönkormányzat**, vagy egyéb **diákcsoportok** (szakkör, sportkör, irodalmi színpad, stb.) közösségfejlesztő ereje sem. Ezért fontos, hogy az ezeket vezető pedagógusok jól felkészültek és önmaguk is közösségben együttműködésre képesek legyenek. Csak így tudják elérni, hogy a nehezebben kezelhető egyének és csoportok idővel a közösség részévé váljanak.

Iskolánk osztályközösségeinek vannak speciális és általános jellemzői:

- ❖ Az *1-2. osztályban* saját osztályuk megismerése és a nagy közösséghez, az iskolához tartozás érzésének kialakítása folyik. Az együtt töltött mindennapokat színesítik a közös rendezvények, ünnepek. Ezek keretében ismerkednek meg az itteni szokásokkal, viselkedési normákkal. Fontos feladat a szülőkkel való jó kapcsolat kialakítása. Velük is meg kell ismertetni és el kell fogadtatni az iskolaközösség normáit, elvárásait, mert csak ebben az esetben lehetnek partnereink a célok elérésében.
- ❖ A *3-4. osztályban* már több önálló ötletük van a gyerekeknek közösségi programokra. Ezek megvalósításában aktívan közreműködnek. Már nemcsak résztvevői ezeknek az eseményeknek, hanem sokszor ők az ötletadók, szervezők. Ebben az időszakban már egyre több problémát jelent a közösségeknek a hozzájuk bukott tanulók beilleszkedése.
- ❖ Az *5. osztály* új próbák elé állítja a tanulókat. Többször fordul elő, hogy a korábbi vezéregyéniségek eltávoznak 8 osztályos iskolákba, az eddig népszerű osztálytársak a megnőtt követelményekkel nehezen birkóznak meg. Ennek hatására sokszor pontosan az 5. évfolyamon alakul át jelentősen az osztályok közössége. Az eddig csendben dolgozókból és tanulókból lehetnek az új meghatározó egyéniségek. Saját belső gondjaik mellett meg kell küzdeniük a talán legnagyobb mértékben itt tapasztalható problémával, a bukott tanulók beilleszkedésével. Sokszor a túlkoros tanulók nem is kívánnak a közösség tagjaivá válni, cselekedeteikkel pedig az éppen átalakuló viszonyokon sokat tudnak rontani. Nagyon nehéz feladat őket a közösség tagjává tenni.

- ❖ Ez a probléma a *felső tagozat* minden évfolyamára jellemző. Egyre több gondot jelent, hogy sok gyerek hátrányos helyzetben él, így egy közösségen belül is nagyok az eltérések. Életkorukkal arányosan nő a kritikai érzékük. Egyre többet foglalkoznak az őket körülvevő dolgok okaival. Fokozottan kell erre figyelni, mert a *7-8. osztályban* ha vezéregyéniségekké nem a pozitívan gondolkodó gyerekek nőnek ki magukat, az osztály egész közösségét át tudják alakítani. Osztályfőnökeink felkészültek ennek a problémának a kivédésére.

Az **IPR kiemelt feladata** a szociális kompetenciák fejlesztése, melyre jó alkalmat adnak a tanórai és tanórán kívüli közösségfejlesztő, közösségépítő programok. Igyekszünk minél nagyobb számba bevonni a halmozottan hátrányos helyzetű tanulókat a sokszínű rendezvényekbe.

Ezek színterei:

- Osztályközösségek programjai (séták, kirándulások, klubdélutánok)
- Tanulósobai csoportok, iskolaotthonos osztályok szabadidős foglalkozásai
- Az iskola által szervezett színházlátogatások, múzeumlátogatások, kulturális és sportrendezvények, rendhagyó órák
- Iskolai kirándulások, táborok több évfolyam tanulóiból, erdei iskola
- Az iskolai sportköri foglalkozások; edzések, mérkőzések
- Művészeti csoportok bemutatkozása
- A tanulók szereplési lehetőségei tanulmányi és művészeti versenyeken, az iskolai és városi ünnepeken (karácsony, március 15., október 23., tanévnyitó, tanévzáró, iskolaest, sportbemutató, stb.)

7. A TEHETSÉG, KÉPESSÉG KIBONTAKOZÁSÁT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉGÜNK

„Nem ismerek bölcsőbb és igazabb fajvédelmet, mint a valódi tehetség, az ígéretes fiatalság megbecsülését, pártolását, okos és szerető fölemelését.”

/Juhász Gyula/

A tehetség tényezői:

- Átlagon felüli képességek
 - Intellektuális képességek (általános és specifikus)
 - Művészi képességek
 - Pszichomotoros képességek
 - Szociális tehetség
- Motiváció
 - Kíváncsiság, érdeklődés, tudásvágy
 - Szorgalom kitartás
 - Becsvágy, teljesítménymotiváció
 - Emocionális stabilitás
- Kreativitás
 - Eredetiség (originalitás)
 - Szellemi rugalmasság (flexibilitás)
 - Szellemi könnyedség (fluencia)

Célok

- a tehetség gondozás szervezeti feltételeinek megteremtése, akkreditált tehetségponttá válás
- a gyermekek képességeinek feltérképezése, intenzív fejlesztése
- személyiségfejlesztés
- kreativitás felismerése, fejlesztése
- motiváció növelése
- a tehetséges gyermek erős oldalának fejlesztése – átlagon felüli képességek beazonosítása, fejlesztése
- egy adott tehetséges gyermek (tehetséggel összefüggő) gyenge oldalainak kiegyenlítése;
- „megelőzés” – a tehetséges tanulók motiváltságának megtartása, emelése, „légkörjavítás” – az adott osztályközösségben a kevésbé tehetséges gyermekek motiváltságának fenntartása;
- olyan területek támogatása, amelyek kiegészítik a direkt tehetségfejlesztést (pl.: relaxáció)
- az alulteljesítő tehetség-gyanús tanulók megfigyelése, motiválása,
- kapcsolattartás a tehetségpontokkal, hálózatokkal
- szakmai műhelyek működtetése
- akkreditált tehetségponttá válás

A TÁMOP 3.4.3 „Hód-tálem” – Tehetség gondozás Hódmezővásárhelyen és kistérségében” pályázatunk tevékenysége alapján a tehetség gondozással kapcsolatos feladataink (óvodánkra is kiterjesztve):

- **Tehetségazonosítás** mérésekkel folyamatos tájékozódás a tanulókról hobbi, érdeklődési kör, tanórán kívüli elfoglaltságok, versenyeredmények, sporteredmények, tanulmányi és művészeti versenyek eredményei tekintetében.
- **Képességek, attitűdök diagnosztizálása,**
- **Tehetség gondozó programelemek, Tehetségpont működtetése** (tehetségkör, szülői kerekasztal, pedagógus munkaközösségek, képzéseken és hospitációkon való részvétel, ezek intézményi szervezése, stb.).
- **Egyéni fejlesztési terv alapján folyó tehetség gondozás.**

A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek:

Célunk, hogy tehetséges gyermekeinket, tanulóinkat képességeik maximumára juttassuk, a tehetségeket komplexen és tehetségük kibontakoztatása érdekében speciálisan is fejlesszük, a fejlesztéshez hozzásegítjük annak érdekében, hogy bontakozzék ki az átlag feletti adottság, képesség, erősödjék meg a speciális érdeklődés.

A tehetséges tanulók speciális képzése során a „forgóajtórendszer” megvalósítását tartjuk szem előtt. Ez két fontos elv folyamatos betartását jelenti. Az egyik az, hogy a speciális képzés rendszeréből bármikor kikerülhet az, aki nem felel meg a vele kapcsolatos elvárásoknak, illetve a speciális képzés, tehetség gondozás iránti érdeklődése váltást, változtatást igényel. Másrészt a speciális képzés, az intézményi tehetség gondozás, tehetségpont fejlesztési területe és tevékenységei folyamatosan nyitottak a rátermett tanulók fogadására. Tehát a tehetség gondozás folyamatos, a teljes képzési, nevelési-oktatási periódusra kiterjedő tevékenység.

1. Tanulásszervezési eljárások és módszerek tanóráinkon, a tehetséggondozás és felzárkóztatás gyakorlatában:

- Differenciáló sávok csoportbontás egyes tantárgyak esetében:
 - matematika
 - magyar nyelv és irodalom
 - idegen nyelv
 - technika
 - informatika
 - testnevelés

A csoportok kialakítása az érdeklődés és az eddig elért érdemjegyek alapján történik. A csoportok nyitottak, átjárhatóak.

- Kiselőadások, személyre szabott egyéni felkészülés
- Tevékenységközpontú pedagógiai módszerek
- Kooperatív technikák
- Projekt módszer
- Differenciált tanulásszervezés
- Korszerű képességfejlesztő módszerek adaptálása
- A bizonyos területeken tehetséges SNI tanulók célirányos fejlesztése

2. Tanórán kívüli lehetőségek a tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységben:

Tehetséggondozó körök, iskolai (óvodai) sportkör foglalkozásai:

A tanulók egyéni érdeklődésük alapján döntenek el, hogy melyik csoport munkájába kapcsolódnak be. A jelentkezőknek, a tehetséggondozás folyamatába bevont tanulóknak az alábbi foglalkozásokat kínáljuk fel:

- Az iskolai sportkör tehetséggondozó foglalkozásai,
- Természettudományi (földrajz, környezetvédelem, fizika, kémia, informatika), anyanyelvi, irodalmi (irodalmi színpad, drámajáték, újságírás stb.), matematika, történelem-honismereti és idegen nyelvi foglalkozások. Az igények felmérése után alakítjuk ki a tematikus csoportokat.
- Kiemelt szerepet tulajdonítunk az úgynevezett „kihelyezett” foglalkozásoknak, mint pl. a különféle üzemlátogatások, múzeumok, kiállítások, rendezvények felkeresése.
- Hasznosnak tartjuk a továbbtanulást elősegítő középiskolára felkészítő foglalkozások működtetését a nyolcadik osztályosok számára.

Egyéni vagy kiscsoportos foglalkozások:

- Lehetőséget adunk tanulóinknak a hiányosságok pótlására, a témazáró dolgozatokra való felkészülésre, a gyakorlásra.
- Pszichomotoros tehetséggondozás:

A Péczely Attila Alapfokú Művészetoktatási Intézmény kihelyezett tagozatai (képzőművészeti, zenei) a képességek, ismeretek is értékek, s a személyiség kiteljesedését szolgálják. Emellett kézműves foglalkozások kapcsolódnak nevelési-oktatási tevékenységünk, hagyományos rendezvényeink szinte valamennyi eleméhez (pl. projektnapok, családi rendezvények, farsang, rajz- és képzőművészeti pályázatok, stb.)

- Tanulóink közül, akik a versenysportra nem bizonyulnak elég tehetségesnek, az iskolában működő ISK tagjaként folytatják alapozó jelleggel a különböző sportágakra való felkészülést.

Alsó és felső tagozatban sportiskolai működésünknek megfelelően a különböző sportkörökkel, egyesületekkel közösen történik a gyerekek felkészítése az iskolai és az iskolán kívüli versenyekre.

Könyvtár:

Tudatosítjuk a tanulóinkkal, hogy a műveltség, a tudás még napjainkban is legfőbb forrása a könyv és a hozzá kapcsolódó multimédiás eszközök. Az iskolai könyvtár látogatása az intézmény minden tanulója számára biztosított, lehetőséget ad a tehetségének megfelelő önálló ismeretszerzésre.

Versenyek:

A tehetséges tanulókat rendszeresen felkészítjük és benevezzük a különböző városi, megyei, országos tanulmányi, levelező és sport versenyekre. Magunk is rendszeresen szervezünk ilyen versenyeket a város tehetséges diákjai számára (Hevesy György kémiaverseny, Szent István és kora történelemverseny, ÍRÓ-DEÁK országos vers- és novellaíró pályázat, környezetvédelmi városi levelező verseny, Kalmár László matematika verseny, városi helyesírási verseny az alsó tagozatosok számára, országismereti játékos verseny angol nyelvből, informatikaverseny, stb.).

3. Iskolán kívüli tehetséggondozás, képességkibontakoztatás:

Az iskola támogatja azon tanulóit, akik az intézményen kívül fejlesztik képességeiket. Lehetőséget adunk alkalmanként az ott szerzett ismeret, tudás, képesség, produktum bemutatására. Szoros kapcsolatot tartunk fenn és együttműködünk a tanulókat felkészítő társintézményekkel, szervezetekkel, sportegyesületekkel, Tehetségpontokkal, Tehetségsegítő Tanácsokkal.

4. Az óvoda-iskola átmenet tevékenységei:

Cél: az iskolába való bekerülés előkészítését célzó szakmai együttműködés konkrét színtereinek kialakítása, az óvodában elkezdődő folyamatos és tervszerű fejlesztő munka iskolánkban való folytatása.

A kapcsolattartás módja:

Az iskola tanítói, óvodai foglalkozásokon vesznek részt. Konzultálnak az óvónőkkel a várhatóan az iskolánkba kerülő gyermekekről, annak családjáról.

Az óvodák nagycsoportosai részt vesznek az iskola rendhagyó óráin, rendezvényein, bemutató foglalkozásain, az óvoda-iskola átmenetet támogató szakmai programjain. A kapcsolatot a leendő 1. osztályos tanítók és a nagycsoporttal foglalkozó óvónők az éves munkatervekben rögzítve veszik fel (óvoda-iskola átmenetet támogató team).

A team összegzi a megszerzett információkat, a rendelkezésre álló vizsgálati anyagok, tapasztalatok, illetve a szülő igénye alapján, mely az osztályba sorolás alapját jelenti a jogszabályoknak megfelelően.

Vizsgálati anyag készül, amely az egyéni fejlesztési terv alapja lesz.

A fenti összegzés után, a team javaslata alapján az igazgató dönt az adott osztályok kialakításáról, a technikai feltételek biztosításáról, amelynek felülvizsgálatára, korrekciójára minden tanév kezdetén sor kerül.

Tehetséggondozó programunk akkor eredményes, ha

- Felkészült szakemberek végzik a tehetségek fejlesztését
- Minél több tanulót tudunk a tehetségpontokba irányítani, tehetségpontunkban fogadni.
- Fent tudjuk tartani a kellő motiváltságot
- A pályaválasztás során érvényesíteni tudjuk az egyéni adottságokat
- Tanulmányi és sportversenyeken eredményesen szerepelünk

8. A TANULÁSI KUDARCNAK KITETT TANULÓK FELZÁRKÓZTATÁSÁT SEGÍTŐ PROGRAM

„A gyermeknek, tanulónak joga, hogy képességeinek, érdeklődésének, adottságainak megfelelő nevelésben és oktatásban részesüljön...”

/Okt.tv. II.fejezet 10.§ (3)a/

A folyamat definíciója

Tanulási kudarc alatt a tanulásban, tanulmányi előmenetelben való gátoltságot értjük, amely alacsony tudásszinthez, gyenge tanulmányi teljesítményhez vagy a képességekhez viszonyítva alacsony szintű tanulmányi eredményhez vezet.

Helyzetelemzés

A tanulási zavarok együtt járnak a tanulási kedv és a tanulói aktivitás hiányával, rossz tantárgyi kötődéssel, tanulási módszerekkel és szokásokkal, a tanórákon való unalommal, a gazdaságtalan tanulással.

A tanulási kudarcok, zavarok kialakulása belső és külső tényezőkre vezethetők vissza.

Intézményünkben a tanulási kudarc jelentkezése jellemzően a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, gyakran veszélyeztetett gyermekek körében figyelhető meg magasabb arányban. kisebb arányban az iskolaéretlenségre, organikus okra vezethető vissza.

Fő feladatunk:

A lemaradó vagy gyengébb képességű tanulók állandó és rendszeres felzárkóztatásának biztosítása.

Feladatok, részfeladatok, a tevékenységet végzők köre

- A tanulási kudarc kiküszöbölésének első feltétele a jövő első osztályosok alapos **iskolaérettségi vizsgálata** szellemi és fizikai szempontból, együttműködve az óvónőkkel, a szülőkkel és a Nevelési Tanácsadó szakembereivel.
- Egy fejlődési szakasznak tekintjük a bevezető (1. és 2. évfolyam) és a kezdő (3. és 4. évfolyam) iskolaszakaszt a tantervi követelmények, a továbbhaladás szempontjából. Az évfolyam- és osztálykövetelmények helyetti

szakaszkövetelmények megfogalmazásával /ha szükséges, egyéni tanulónként és tantárgyanként/ lehetővé válik a tanulási kudarcnak kitett tanulóknál is a hiányosságok feltérképezése, az okok feltárása, és a négy év alatt az egyes részterületek egyenletes fejlesztése mellett a problémás részterület kiemelt fejlesztése.

- A nem szakrendszerű oktatás keretében – a méréseknek megfelelő egyéni teljesítményszintekhez igazodva, differenciált oktatás keretében – a felzárkóztatás elősegítése.
- IPR rendszer működtetése, képesség-kibontakoztató program alkalmazása

Ennek eszközei:

- A bevezető szakaszt követően képességek felmérése, problémás részterületek kiemelt fejlesztése,
- Az okok feltárása együttműködve a szülővel és a Nevelési Tanácsadóval, szükség esetén tanulási képességet vizsgáló szakértői bizottsággal,
- érzelmi kötődésen alapuló kapcsolat kiépítése,
- sikerélmény biztosítása kooperatív technikák, tevékenységközpontú pedagógiai módszerek alkalmazásával,
- a motivációt segítő differenciált tanulásszervezés és differenciált foglalkoztatás az iskolaotthonban,
- korrepetálás egyéni vagy kiscsoportos formában,
- tanítók és tanárok közötti rendszeres konzultáció,
- önálló felkészülés ideje alatt tanulócsoportok, tanulópárok kijelölése,
- gyógypedagógus, fejlesztő pedagógus alkalmazásával azoknak a területeknek a fejlesztése, amelyek elmaradásának következményeként lépnek fel a különböző tanulási zavarok. Térbeli tájékozódás, gondolkodási funkciók fejlesztése (észlelés, figyelem, emlékezet, gondolkodás, beszédértés),

Az Integrációs Pedagógiai Rendszer tanítást, tanulást segítő és értékelő elemei

- A tanulási és magatartási zavarok kialakulását megelőző programok

- ❖ A programba kerülő tanulók képességeinek, viselkedésének, szociális helyzetének komplex elemzése a kiindulópont:
 - tanító
 - fejlesztő pedagógus
 - adott szakvélemények alapján. (szeptember - október - november)
- ❖ Az első értékelő eszmegbeszélés után konkrét javaslatok kerülnek megfogalmazásra, melyek a napi munka során a tanítók, tanárok számára irányadók a tanulóval kapcsolatban:
 - szükséges fejlesztő,
 - logopédiai foglalkozások,
 - differenciált tanulásszervezés tanórákon,
 - tanulás-módszertani fejlesztés iránya,
 - sikerélményt nyújtó tanórán kívüli foglalkozások felkínálása.

A folyamatos (3 havonkénti) értékelés során a kialakult foglalkozási rendszer – az újabb mérések, elemzések tapasztalatai alapján – korrigálásra kerülnek, a szülők kezdettől fogva követik, ismerik a gyermekre vonatkozó fejlesztési tervet, a felmerülő problémákat és a megoldási módozatokat.

A tanuló értékelése:

- szövegesen árnyalt,
- ösztönző

Tantárgyi képességfejlesztő programok

- Osztályon (évfolyamon belüli) csoportbontások (matematika, magyar idegen nyelv, technika, informatika)
- szempontjai: - idegen nyelv – tanulási zavarok figyelembevétele (diszlexia)
 - - technika (informatika) - fiúk-lányok, tevékenységi körök.
- Információs és kommunikációs technológia alkalmazása a tanórákon és tanórán kívüli foglalkozásokon - a differenciált tevékenykedtetést is elősegítve,
- Emelt óraszámú testnevelés, mely közösségépítő, személyiségfejlesztő komplex hatásával szolgálja céljainkat,
- Az iskola kompetencia-fejlesztésre vonatkozó intézkedési tervének minden tanórára vonatkozó fejlesztési metodikája, tematikája,
- Egyéni fejlesztési terv alapján fejlesztés szakértői vélemények alapján.

Kommunikációs képességeket fejlesztő programok

- 1-2. osztályban Meixner-féle olvasás és írástanítás módszere,
- hagyományos szótagoló, elemző módszerek alsó tagozatban,
- a tanulók szabad választása alapján az iskolában kihelyezett tagozatként működő alapfokú művészetoktatásban való részvétel (dráma, képzőművészet, stb.)

Az integrációt elősegítő módszertani elemek

- ***Kooperatív tanulásszervezés***
- ***Projekt módszer alkalmazása***
- ***Egyéni haladási ütemét segítő differenciált tanulásszervezés***
 - differenciálós óraszervezés, napközis foglalkozás
 - egyéni fejlesztő foglalkozások (szakvélemény esetén)
 - tehetség gondozó foglalkozások

- Drámapedagógia

- beépül integráltan a tantárgyi rendszerbe a tánc és dráma témakör,
- a szabadon választható alapfokú művészeti oktatási formában,
- rendezvények, ünnepi műsorok, versmondó- és prózamondó versenyek alkalmával – az éves munkatervben rögzítetten – részt vesznek tanulóink,
- városi, megyei kulturális programokon (Petőfi szavalóverseny, Cigány-magyar Ki-mit tud?) művészeti csoportjaink, egyéb produkcióink bemutatkoznak
- karácsonyi iskolai műsorunkat, illetve tanév végén tartandó bemutatóinkat a szülők, hozzátartozók részére minden évben megrendezzük,

- osztályközösségek, napközi közösségek kulturális műsora (Anyák napja, karácsonyi műsor stb.)

3. BEILLESZKEDÉSI, MAGATARTÁSI NEHÉZSÉGEKKEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉG

A folyamat definíciója:

Beilleszkedési, magatartási zavarról beszélhetünk abban az esetben, ha:

- A tanuló nem tartja be az iskolai-, osztály- és baráti közösségek által elfogadott együttélési szabályokat, azokat figyelmen kívül hagyja, megszegi, és ezáltal az adott közösségből kirekesztődik.
- Nehézségek tapasztalhatók a tanuló egyéni viselkedésében, szociális magatartásában. Társaival, tanáraival kialakított kapcsolata nem megfelelő.
- A tanuló az adott közösségben önhibáján kívül (szociális, anyagi hátrányok, külső megjelenés, a többiektől eltérő képességek) kerül perifériára.

Helyzetelemzés

Iskolánk tanulóinak nagy része hátrányos (több mint 50 %-a), egy része halmozottan hátrányos helyzetű (16-19 %) családban él. Körzetünkben magas a munkanélküliek száma is. A szülők között vannak jelentős az alacsony iskolai végzettségűek aránya. Egyes családokban gyakori az alkoholizmus. Ezen okok miatt vannak erkölcsi, szociális és anyagi szempontból veszélyeztetett tanulóink. A fenti hátrányokból adódóan néhány gyermek nem teljesíti a tantervi követelményeket tanév végén, ezért iskolánkban vannak túlkoros tanulók is. Nőtt a nevelőotthonban élő diákok száma is, akiknek eltérő magatartása magyarázható azzal is, hogy nincs előttük egészséges családmodell.

A rendezett családi háttér ellenér egyre alacsonyabb neveltségi szinttel kerülnek intézményünkbe a gyerekek. A túlzott szülői engedékenység, a közöny egyaránt oka lehet, hogy a tanuló nem hajlandó elfogadni és betartani az iskolai szabályokat.

Fő feladatunk:

- ❖ **Az esélyegyenlőség biztosítása**
- ❖ **Sokszínű tevékenységformák biztosítása:**
 - differenciált tanulásszervezés
 - kooperatív technikák alkalmazása
 - projektmódszer
 - tevékenységközpontú pedagógiai módszerek
 - individuális tanulás előtérbe helyezése
 - az alapozó időszak elnyújtása
 - fejlesztő értékelés alkalmazása
 - IKT eszközhasználat fejlesztése, a tapasztalatszerzés lehetőségeinek kitágítása

Feladatok, részfeladatok, a tevékenységet végzők köre

- ❖ Az osztályfőnökök az ifjúságvédelmi felelősökkel együtt tanév elején felméri a beilleszkedési, magatartási szempontból problémás tanulókat. A tanév folyamán figyelemmel kísérik a gyermekközösségeket, és az esetlegesen felmerülő újabb problémás eseteket regisztrálják.
- ❖ Az osztályfőnökök igyekeznek feltárni a beilleszkedési és magatartási problémák okait és természetét (a tanuló egyénisége, a családi, szociális környezet, az iskolai- és osztályközösségek) az osztályfőnöki órákon, egyéni

beszélgetés, valamint családlátogatás alapján. Az információkat tapintatosan kezelik.

- ❖ E problémák megoldásában fontos szerepe van a felső tagozaton az osztályfőnöki óráknak. Itt az osztályfőnök hozzásegíti a tanulót saját személyiségének megismeréséhez, formálásához, a másság elfogadásához. A példamutatás, pozitív magatartási formák és erkölcsi szabályok megismertetése kiemelt feladat ezeken az órákon.
- ❖ Az osztályfőnökök az osztályközösséget megmozgató kirándulások, rendezvények alkalmával lehetőséget teremtenek a problémás tanulók számára a beilleszkedésre. A tanulók alaposabb megismerésére is alkalom nyílik.
- ❖ Az osztályfőnök –a lehetőségekhez mérten- szoros kapcsolatot épít ki a családokkal, a szülőkkel és így feltárhatja a magatartási zavar okait, megoldást találhat (a szülővel közösen is) ezekre a problémákra.
- ❖ Az osztályfőnökök építenek az osztályközösség személyiségformáló, ösztönző hatására is.
- ❖ A problémákkal küzdő tanulók számára fontos az őket tanító pedagógusok személyes ráhatása, az egyéni beszélgetés. Kellő ráhatással bizalmat próbálnak keltetni a gyerekekben, hogy ne maradjanak egyedül a gondjaikkal.
- ❖ A szaktanárok biztosítják a problémás gyerekek számára az egyéni bánásmódot. A tanulók képességeinek, haladási ütemének megfelelő differenciált feladatokat állítanak össze.
- ❖ A szaktanárok a túlkoros tanulókat egyéni felzárkóztatással segítik a továbbhaladásban, hiszen ezeknek a gyerekeknek a visszamaradása a problémák újabb forrása lehet a náluk fiatalabb tanulók közösségében. A kudarcok csökkentése itt megvalósítható.
- ❖ A feltűnően gyenge képességű tanulókat, a súlyos magatartási zavarokkal küzdő gyerekeket az osztályfőnök, az ifjúságvédelmi felelős kezdeményezésére az igazgató nevelési tanácsadói, szakértői vizsgálatra irányítja. A szülőt igyekszünk meggyőzni az együttműködés fontosságáról.
- ❖ Az alsó és felső tagozaton tanítók rendszeresen egyeztetik tantárgyi és pedagógiai követelményrendszereiket, és törekszenek ezen elvek következetes betartására így segítve a tanulók zökkenőmentes továbbhaladását.
- ❖ A tanórákon kívüli foglalkozásokba –lehetőség szerint- a szaktanárok bevonják a tehetséges, de magatartási nehézségekkel küzdő tanulókat is. Ezzel hozzájárulnak a gyerekek harmonikusabb fejlődéséhez, mert a vállal feladatok teljesítése kötelességtudatra, kitartásra neveli őket, sikerélményt, önbizalmat ad.
- ❖ A beilleszkedési és magatartási nehézségekkel küszködő gyerekeknél megkeressük azt a tevékenységet, amelyben sikerélménye lehet és a közösség számára is hasznos.
- ❖ Ezekre a gyerekekre a sport, a mozgás nagyon jó hatást gyakorol, mert az egyszerű feladatok, a siker, a feszültség csökkentése hozzájárul személyiségük fejlesztéséhez.
- ❖ Az osztályfőnökök és az ifjúságvédelmi felelősök 3 havonta összegzik az elért eredményeket, illetve a kudarcokat, és közösen dolgozzák ki az újabb stratégiai javaslatokat.
- ❖ A drog- és bűnmegelőzési program keretében az igazgató lehetőséget biztosít szakemberek számára tájékoztató előadások megtartására, a védőnők aktív közreműködésére.
- ❖ A pedagógusok bekapcsolódnak az e témában szervezett továbbképzésekbe.

10. A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ TANULÓK EGYÜTTNEVELÉSE

„A sajátos nevelési igényű gyermeknek joga, hogy különleges gondozás keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították.”(Kt. 30. §. 1. bek.)

Az iskola biztosítja a sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelését, oktatását a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra visszavezethető tartós és súlyos rendellenességével küzdő, a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra vissza nem vezethető tartós és súlyos rendellenességével küzdő tanulók esetében.

Amennyiben a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján a sajátos nevelési igényű gyermek:

- a többi gyermekkel együtt nevelhető, oktatható
- az iskolát a bizottság alkalmasnak találja, kijelöli, mert rendelkezik azokkal a szükséges személyi és tárgyi feltételekkel, amelyek megléte feltétel, hogy biztosítsa a tanuló részére az egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs ellátást, az iskolának, a gyermek sajátos igényeihez igazodó egyéni fejlesztő programot kell kidolgoznia.

Az ilyen tanulók esetében is a NAT-ban meghatározott egységes fejlesztési feladatokat kell alapul venni, de a tanuló sajátos igényeihez igazodva, az érvényes jogszabályok alapján, a szakértői véleményt figyelembe véve:

- a feladatok időkerete, a követelmények teljesítése a Kt. 50. § alapján akár egy tanítási évnél hosszabb időben is meghatározható
- a tanuló részére az osztályozó vizsgán, a javítóvizsgán biztosítani kell a hosszabb felkészülési időt, az írásbeli beszámolón lehetővé kell tenni az iskolai tanulmányok során alkalmazott segédeszköz (írógép, számítógép)
- alkalmazását, szükség esetén az írásbeli beszámoló szóbeli beszámolóval vagy a szóbeli beszámoló írásbeli beszámolóval történő felváltását.
- a tankötelezettséget az iskola igazgatója további két évvel meghosszabbíthatja
- a Kt. 30. §-ának (9) bekezdése alapján az egyes tantárgyakból, témakörökből, az értékelés és a minősítés alól az igazgató köteles mentesítést biztosítani a tanulót
- egyéni foglalkozási keretben, egyéni fejlesztési terv alapján kell segíteni a tanuló felzárkóztatását a többiekhez

A helyi tanterv figyelembe vételével kell a fejlesztési programot elkészíteni.

Célok, feladatok, részfeladatok, a tevékenységet végzők köre

A sajátos nevelési igényű tanulók integrációjának **célja:**

- a választott iskolában részesüljenek képességeiknek és érdeklődésüknek megfelelő nevelésben, fejlesztésben, oktatásban,
- illeszkedjenek be tanulói közösségükbe,
- tegyék képessé őket a többi tanulóval való együtt haladásra.

Ennek sikere érdekében az alábbi **feladatokat** kell megvalósítanunk:

- -a tananyag feldolgozásánál figyelembe veszi a tantárgyi tartalmak a sajátos nevelési igényű tanuló csoportjára jellemző módosulásait,
- -szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, ennek alapján haladási ütemet biztosít,
- -a differenciált nevelés, oktatás céljából adódóan individuális módszereket, technikákat alkalmaz,

- -a tanórai tevékenységek, foglalkozások során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti, a folyamatos értékelés, a hatékonyság-vizsgálat, a tanulói teljesítmények elemzése alapján, ha szükséges, az eljárásait megváltoztatja, az adott helyzethez igazodó módszereket megválasztja,
- -egy-egy tanulási, nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres,
- -alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez,
- -együttműködik különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus, fejlesztő pedagógus javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatba.

A sajátos nevelési igényű tanuló nevelésében, oktatásában, fejlesztésében résztvevő, a fogyatékosság típusának megfelelő szakképesítéssel rendelkező **gyógypedagógus, terapeuta** az együttműködés során:

- -segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését,
- -javaslatot tesz a fogyatékosság típusához, a tanuló egyéni igényeihez igazodó környezet kialakítására (elhelyezés az osztályteremben, bútorok, eszközök alkalmazása stb.),
- -segítséget nyújt a tanuláshoz szükséges speciális eszközök kiválasztásához, tájékoztat a beszerzési lehetőségekről,
- -javaslatot tesz gyógypedagógiai specifikus módszerek, módszerkombinációk alkalmazására,
- -figyelemmel kíséri a tanulók haladását, részt vesz a részeredmények értékelésében, javaslatot tesz az egyéni fejlesztéshez igazodó módszerváltásokra,
- -együttműködik a többségi pedagógusokkal, iránymutatásai során figyelembe veszi a tanulóval foglalkozó pedagógus tapasztalatait, észrevételeit, javaslatait,
- -terápiás fejlesztő tevékenységet végez a tanulóval való közvetlen foglalkozásokon, a rehabilitációs fejlesztést szolgáló órakeretben, ennek során támaszkodik a tanuló meglévő képességeire, az ép funkciókra.

A fejlesztés **alapelvei**

- Az érzékszervi, beszéd fogyatékos illetve részképesség zavarait mutató tanulók különleges gondozási igényeinek kielégítése gyógypedagógiai tanár, terapeuta és/vagy pszichológus közreműködését igényli. A rehabilitációs órakeretben a tanulók fejlesztése egyéni terápiás terv alapján történik. A kialakulatlan részképességek jellegének megfelelően az iskolai oktatásban érvényesíteni kell a számonkérési, esetleg indokolt esetben, a tanulási képességeket vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottság javaslata alapján, az egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből az értékelés és a minősítés alóli mentesítés lehetőségét.
- Az iskolai nevelés, oktatás során:
 - ki kell alakítani a tanulóknál az egészséges énképet és önbizalmat,
 - növelni kell a kudarctűrő képességüket,
 - az önállóságra kell nevelni őket.

Diszlexia, diszgráfia

A fejlesztés **célja:**

- Az olvasás- írászavar javításának feladata az iskolás korban az, hogy kialakítsa a tanulóban az intellektusának és mindenkoros osztályfokának megfelelő értő olvasás-írás

készséget, fejlessze kifejező képességét, segítse az olvasás, írás eszközzé válását az ismeretek megszerzésében.

A fejlesztés **feladatai**:

- A testséma biztonságos kialakítása,
- a téri és időrelációk kialakítása praktikus és verbális szinten,
- a vizuomotoros koordináció gyakorlása,
- a látás, hallás, mozgás koordinált működtetése,
- az olvasás, írás tanítása (szükség esetén újratanítása) hangoztató-elemző, vagy diszlexia prevenciók módszerrel,
- az olvasás, írás képességének folyamatos gondozása, fejlesztése a tanuló egész iskolai pályafutása alatt,
- a kompenzáló technikák alkalmazása valamennyi tantárgy tanulása során,
- az élő idegen nyelv oktatása speciális módszerekkel, auditív megközelítéssel,
- az olvasásképtelenséget a szövegek auditív tolmácsolásával, az írás segítségét gépi írással, szövegszerkesztő használatának megtanításával és alkalmazásával kell segíteni.

Diszkalkulia

A fejlesztés **feladatai**:

- az érzékelés, az észlelés, a figyelem, az emlékezet a gondolkodás és a beszéd összehangolt, intenzív fejlesztése,
- a testséma kialakítása,
- a téri relációk biztonsága,
- a relációk nyelvi megalapozása, a matematikai nyelv tudatosítása,
- a szerialitás erősítése,
- számfogalmak kialakítása és bővítése,
- segítő, kompenzáló eszközök használatának megengedése,
- a fogalmak, így a műveleti fogalmak kialakításakor a manipuláció előtérbe helyezése, a megfigyelés és a megértés érdekében a matematikai eszközök használata, a képi, vizuális megerősítése,
- a fokozott mennyiségű gyakorlás során az egyéni sajátosságokhoz igazított, megjegyzést segítő technikák, eljárások megtalálása és alkalmazása.

Kóros hiperkinetikus vagy kóros aktivitászavar, a figyelemzavar

A fejlesztés **elvei, feladatai**:

- A tanuló optimális helyének megválasztása a pedagógus kommunikációs jelzéseinek megfelelő érzékelésére,
- az egyénhez igazított követelmények kialakítása a gyermek képességeinek, érdeklődésének, terhelhetőségének ismeretében,
- a tanuló viselkedésének (kommunikációjának, önbizalmának, magabiztosságának, önérvényesítésének, cselekvéses, illetve verbális megnyilvánulásainak) megismerése siker vagy kudarc esetén., ennek alapján a tanuló alkalmazkodásának, a csoportba való beilleszkedésének segítése,
- együttműködés a családdal és más szakemberekkel,
- a fejlődés segítése gyakori pozitív visszajelzéssel, a sikerélmény biztosítása.

A hallássérült (nagyothalló) tanulók iskolai fejlesztése

Kiemelt fejlesztési feladatok:

- énkép, önismeret – érzékszervi fogyatékoságukkal együtt élve váljanak aktív részeseivé a munka világának,
- információs és kommunikációs kultúra – vizuális csatornák kiemelt szerepe,
- időbeli, térbeli összefüggések felismerése, kapcsolatépítés, kapcsolattartás,
- európai azonosságtudat – egyetemes kultúra – kommunikációs kapcsolat építése hazai sorstársakkal,
- környezeti nevelés – megfigyelés, tevékeny részvétel, vizuális hatások, ismeretek,
- tanulásmódszertan – információs kommunikációs technológiák megismertetése,
- testi-lelki egészség – egészségügyi ismeretek, hallásjavító eszközhasználat, életmód, életvitel hangsúlyos szerepének felismertetése,
- felkészülés a felnőtt élet szerepeire (pályaorientáció).

A beszéd fogyatékos tanulók iskola fejlesztése

Célok, feladatok:

- A beszéd fogyatékos tanulók fejlesztésében törekedni kell a pszichológiai és fiziológiai tényezők összhangjára, a személyiség és a beszédműködés kölcsönhatására, funkcionális összefüggésrendszerére.
- A fejlesztés legyen tudatos és tervszerű. Ez azt jelenti, hogy a beszéd állapotának felmérésétől a terápiás terv meghatározásán át a tudatos módszerválasztáson túl a komplexitás és a folyamatkövetés is megvalósul.
- A beszéd fogyatékos tanuló oktatásában – logopédiai ellátásában – a módszerek célszerű alkalmazásának elve megköveteli az életkor, a pszichikai sajátosságok, a beállítódás, az értelmi képesség, a beszédhiba típusának és súlyosságának, a korrekció adott szakaszának figyelembevételét.
- A beszéd fogyatékos tanuló fejlesztésében meghatározó a sokoldalú perzepciós fejlesztés. Ennek során a kinezteziás, a hallási, a látási, a beszédmozgási benyomások egymást erősítve fejlődnek.
- A fejlesztés fontos elve a transzferhatások tudatos kihasználása. Mivel a különböző beszédműveletek számos azonos, illetve közös elemből tevődnek össze, a fejlesztés a különböző átviteli megoldásokkal eredményesebbé tehető.
- A beszéd fogyatékos tanulók oktatása, különleges gondozása megköveteli az egyéni és csoportos foglalkozások változatos szervezeti kereteit. A csoportra irányuló munka során meg kell találni az egyénre szabott rehabilitációs programok végrehajtásának módját is.
- A súlyos beszéd fogyatékos tanulók fejlesztése legyen intenzív és folyamatos.
- A fejlesztés nem nélkülözheti a szülők támogató együttműködését.

Kiemelt fejlesztési feladatok:

- énkép, önismeret – szociális kapcsolatrendszer kommunikációs bázisa, kommunikációs szándék tudatos megvalósítása,

- információs és kommunikációs kultúra – informatikai eszközök használata tanítási órákon is, a számítógép írástechnikai segédeszköz, tanulási és munkaeszköz a tanulók számára,
- tanulásmódszertan – informatikai eszközök tudatos alkalmazása,
- testi-lelki egészség – a tanuló viszonyulása beszédfigyatekességéhez, motiváció a beszédhibák leküzdésére.

11. A GYERMEK ÉS IFJÚSÁGVÉDELEMMEL KAPCSOLATOS FELADATAINK

A gyermekek védelméről az 1997. évi XXXI. törvény rendelkezik. Meghatározza a gyermekek alapvető jogait és kötelességeit, a jogok érvényesítésének garanciáit, a gyermekek védelmének rendszerét, alapvető szabályait.

- ❖ *Veszélyeztetettnek tekintjük azokat a gyermekeket, akiknek a személyiségfejlődését nagy valószínűséggel fenyegeti valamilyen károsodás:*

Olyan - a gyermek vagy más személy által tanúsított - magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza.

Oda kell figyelniük a tanulók viselkedésében, kedélyében bekövetkező szokatlan változásokra, zavarokra. Az észlelt változásokat elemezzük, s igyekszünk feltárni az okokat.

- ❖ *Hátrányos helyzetűeknek tekintjük azokat a tanulókat, akik rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosultak a család egy főre jutó keresete alapján*

Egyre több alacsony jövedelemmel rendelkező családdal találkozunk. Ezek a hátrányos esélyegyenlőtlenséghez vezetnek. A csonka családban nevelődő tanulóknál a hátrányok halmozottan jelentkezhetnek. Segítséget jelenthetnek a hosszabb-rövidebb ideig tartó támogatások, az anyagi segélyezés, az ingyenes étkezés biztosítása, a tankönyvtámogatás stb. A közbelépés halogatása esetén a hátrányos helyzetből kialakulhat a veszélyeztetettség.

- ❖ *Halmazottan hátrányos helyzetű az a tanuló, aki rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult, s szülei képzettsége a 8. osztályos általános iskolai végzettséget nem haladja meg, s erről a település jegyzőjének nyilatkozat tesz.*

Veszélyeztető oknak tekintjük az alábbiakat:

Anyagi ok: ha a gyermek elsődleges életszükségletei kielégítetlenek, nem megfelelő a táplálása, ruházása.

Erkölcsei ok: ha környezete bűnöző életmódot folytat, vagy a gyermeket erre kényszeríti. A gyermek szembehelyezkedik az erkölcsi normákkal, káros szenvedélyei vannak.

Egészségügyi ok: ha a környezete egészségrontó hatású /pl. hiányos gondozás, egészségtelen lakáskörülmény/.

Nevelési ok: ha a környezet a nevelés minimumát nem tudja vagy nem akarja biztosítani /pl. felügyelet nélküli gyerek, iskolakerülő tanuló, durván bánó szülők/.

Feladatok, részfeladatok, a tevékenységet végzők köre

A gyermek- és ifjúságvédelem a tantestület valamennyi tagjának, de különösen a gyermek- és ifjúságvédelmi felelősöknek és osztályfőnököknek a tevékenysége.

Iskolánk pedagógiai munkáján belül az alábbi tevékenységek szolgálják a gyermekvédelem céljainak megvalósulását:

- felzárkóztató foglalkozások,
- tehetséggondozó foglalkozások,
- a pályaválasztás segítése,
- a személyes, egyéni tanácsadás a szülőknek, tanulóknak,
- egészségvédő és mentálhigiénés programok szervezése,
- az iskolai étkezési lehetőség,
- az egészségügyi szűrővizsgálatok,
- a tanulók szabadidejének szervezése,
- a tanulók szociális helyzetének javítása a pénzübeli- és természetbeni támogatás megszervezésével,
- a szülőkkel való együttműködés,
- tájékoztatás a családsegítő és gyermekjóléti szolgálatról, szolgáltatásairól

Pedagógusaink elengedhetetlen feladata, hogy a hozzánk beiratkozott tanulók családi hátterét megismerjék, figyelemmel kísérik és segítsék azokat a családokat, amelyek anyagi helyzetük vagy egyéb oknál fogva nem képesek egyedül eleget tenni a gyermekneveléssel kapcsolatos követelményeknek.

Az IPR-be bevont tanulók esetén fontos szerepe van az osztályfőnököknek, aki mentorként folyamatos kapcsolatot tart a tanulókkal, a szülőkkel, az ifjúságvédelmi felelőssel, valamint a tanuló gondozásában szükség szerint résztvevő fejlesztő pedagógussal, gyógypedagógussal, a gyermekjóléti és családsegítő szolgálat szakemberével.

Alkalmazott módszereink a családlátogatás a szülő hozzájárulásával, a szülők meggyőzése, a problémák közös orvoslása. Ha előfordul, hogy a gyerek érdekeit a szülővel szemben kell megvédeni, jogait képviselni, elkerülhetetlen a hatósági beavatkozás, a védő-óvó intézkedés.

A gyermek életkörülményeiben tapasztalható veszélyeket, fejlődésükben észlelhető rendellenességeket időben fel kell tární. Ebben a munkában a tantestület valamennyi tagja részt vesz. Nagy segítséget jelentenek a felderítő munkában az ifjúságvédelmi felelős önismereti, játékos foglalkozásai.

Az ifjúságvédelmi felelősök irányításával megteesszük a szükséges intézkedéseket, mely elsősorban az előidéző okok megváltoztatására irányul.

A személyiségzavarok megszüntetésének fontos eszköze a személyiség-megismerés. Ehhez, mint módszert alkalmazzuk a beszélgetést, esetmegbeszélést, az őszinte érdeklődést, a diszkréciót, megértést. Vonzóvá tesszük az iskolai életet, melyet a különféle tevékenységek kiszélesítésével, a diákönkormányzat bevonásával érünk el.

Az ifjúságvédelmi felelősök tennivalói:

- Szorosan együttműködnek az osztálytanítókkal, az osztályfőnökökkel, a tantestület minden tagjával.
- Ellátják az adminisztrációs, nyilvántartási feladatokat. Az osztályfőnökökkel együttműködve minden tanév elején felmérést készítenek az iskola veszélyeztetett, hátrányos és halmozottan helyzetű gyermekeiről, javaslatot dolgoznak ki szociális támogatásukra és pedagógiai gondozásukra.
- Tájékoztatják a szülőket a gyermek- és családvédelmi támogatások lehetőségeiről (lakásfenntartási, étkezési támogatás, beiskolázási segély,

átmeneti segély), a halmozottan hátrányos helyzetű és veszélyeztetett, gondozásba vett tanulók szüleivel folyamatos kapcsolatot tart a gyermek fejlődése, fejlesztése érdekében.

- Hetente kétszer fogadóórát tart, melynek időpontjáról a tanév elején írásban tájékoztatja a szülőket.
- Anyagi veszélyeztetettség esetén kezdeményezi és segíti a szülőt abban, hogy kérje a Polgármesteri Hivataltól a rendszeres vagy rendkívüli gyermekvédelmi kedvezmény megállapítását.
- Kereseti igazolások alapján megállapítják az önkormányzati étkezési támogatások mértékét.
- A tankönyvtámogatások, ingyenes tankönyvek biztosításának dokumentációjának elkészítésében, az ingyenes tankönyvek biztosítása kérdésében az osztályfőnökökkel együttműködnek.
- Figyelemmel kísérik és módosítják a tanévközi változásoknak megfelelően az ifjúságvédelemmel kapcsolatos dokumentációkat (a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény érvényessége).
- Védő- óvó intézkedést kezdeményeznek, illetve ezek megvalósításában közreműködnek.
- Figyelemmel kísérik a tanulók hiányzásait, igazolatlan hiányzás esetén felveszi a kapcsolatot a szülővel, szükség esetén a családsegítő hálózattal.

Kapcsolataink:

Feladataink megvalósítása érdekében kapcsolatot tartunk, illetve segítséget kérünk az alábbi intézményektől, szervezetektől:

Nevelési Tanácsadó
 Kagylóhéj Gyermekjóléti Szolgálat
 Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal - Népjóléti Iroda
 Karitatív szervezetek /Vöröskereszt, Máltai Szeretetszolgálat/
 Iskolaorvos, iskolai védőnő, SZMK
 Rendőrség, bíróság
 Egyéb társadalmi szervezetek, egyházak, alapítványok

12. A SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉGÜNK

A tevékenység definíciója

Szociálisan hátrányos helyzetűek azok a tanulók, akiket különböző jellegű szociális tényezők gátolnak adottságaikhoz mért fejlődésükben.

A hátrányos helyzet oka lehet:

- *Családi mikrokönyezet* (munkanélküliség, rokkantnyugdíjban vagy szociális ellátásban részesülők alacsony jövedelme, a szülők alacsony iskolázottsága, családtagok magatartása, stb.)
- *Családi házon kívüli környezet* (lakókönyzet negatív hatása, kifogásolható magatartású felnőtt- vagy gyerekcsoport, stb.)

A szociális hátrányok leggyakoribb megnyilvánulási formái: a szegénység, az egykeresős és csonka családok, az ösztönzés hiánya, az életkilátások csökkenése. Az

iskola életében fontos kérdés az esélyek kiegyenlítődése, a hátrányok csökkentése, a társadalmi egyenlőtlenségek hatásainak enyhítése.

Feladatok, részfeladatok a tevékenységet végzők köre

- A tanulók felkészítését csak egy jól és sokoldalúan képzett tantestület képes megvalósítani. Ezért elengedhetetlen, hogy **folyamatos továbbképzésekkel** bővítsük ismereteinket, módszereinket.
- Sok olyan tanulónk van, aki csak az iskolában hallgat értékes zenét, ismerkedik művészetekkel, tudományokkal, technikával. Ezért kell arra törekednünk, hogy **eszközeink** elég **korszerűek** legyenek az új ismeretek átadásához. Ehhez kapcsolódó feladatunk az **iskolai könyvtár, az informatika infrastruktúra** olyan folyamatos korszerűsítése, mely lehetővé teszi nemcsak az írott, hanem az elektronikus információ-hordozók és az internet használatát.

Az iskolánkkal szemben támasztott igény alapján kiemelten fontosnak tartjuk a következőket:

- Diákjaink **stabil alaptudás** birtokában hagyják el az intézményünket.
- Ennek érdekében terveztünk a tantárgyakhoz tehetséggondozást és felzárkóztatást:
 - A következő generáció élete elképzelhetetlen a **nyelvtudás** és a **számítástechnika** minimális ismerete nélkül. Ezt látva szeretnénk a jövőben biztosítani az angol nyelv emelt óraszámát, s indítottuk el a német nyelv oktatását. A nyelvtanításnál fontosak a jó segédanyagok, a jól felszerelt nyelvi terem. Ennek kialakítása feladataink közé tartozik. A nyelvoktatást előbbé teszi a nyelv valós helyzetben való gyakorlása. Céljaink között szerepel testvérkapcsolat kialakítása az adott nyelvű vagy nyelvet oktató országok egy-egy iskolájával. Így lehetőség nyílik nemcsak a levelezésre, hanem cserekirándulások, nyelvgyakorlás megszervezésére is.
 - Az információs technológia elérhetőségét tanulóink számára egyre bővülő lehetőségekkel biztosítani kell.
 - Tanulóink közül sokan élnek olyan környezetben, amely nem ad megfelelő mintát a gyerekeknek majdani saját **családi életük helyes vezetésére**. Ezért minden, ami ebben segítségükre lehet kiemelten fontos terület. Meg kell tanítani őket összhangban élni a környezettel. Az általa látott pozitív és negatív példákon át meg kell győznünk az **egészséges életmód**, a **környezetvédelem** hasznáról és a fontosságáról.
 - A technika órán tanított háztartási-agrotechnikai- és barkácsolási ismeretek birtokában képessé kell tenni a gyerekeket arra, hogy a természeti adottságokat használva, de nem kihasználva legyenek képesek leendő **családjuk** alapvető **problémáit** külső segítség nélkül környezetbarát módon **megoldani**. Ahhoz, hogy önmagát, a saját lehetőségeit felismerve tudjon helyesen értékelni, szükség van az **egészségnevelésre**, az **önismeretre**, mely az osztályfőnöki órák, a szociális kompetencia fejlesztésének fontos része.
 - Az esélyegyenlőség megvalósításában fontos szerepet játszik az **iskolaotthonos és tanulószobai ellátás** biztosítása.

Iskolaotthonos nevelés-oktatás

Intézményünk a 11/1994.(VI. 8.) MKM rendelet 39/C §-ban meghatározottak szerint iskolaotthonos nevelést-oktatást szervez az 1-4 évfolyamon.

Az **iskolaotthonos nevelés és oktatás** azt jelent, hogy a kötelező és nem kötelező tanórai foglalkozásokat, a felkészülést támogató foglalkozásokat, valamint a mindennapos testnevelés foglalkozásait a délelőtti és a délutáni tanítási időszakban egymást váltva, a tanulók arányos terhelését figyelembe véve szervezzük meg

Biztosítjuk a közoktatásról szóló törvény 52. §(3) bekezdésben meghatározott kötelező tanórai foglalkozások időkeretét, továbbá a közoktatási törvény 52. § (4.) bekezdésében az adott évfolyamra meghatározott nem kötelező tanórai foglalkozások iskolaotthonos foglalkozások időkeretét, biztosítva az 52. § (9) bekezdésben szabályozott egyéni foglalkozások megtartását szolgáló időkeretet.

Ez a rendszer lehetőséget nyújt olyan napirend és hetirend kialakítására, amely nagymértékben alkalmazkodik a gyermekek életkori sajátosságaihoz. A legfontosabb, hogy a kisgyermek életkorának és adottságainak megfelelő terhelést kapjon rugalmas időkeretben, változatos tevékenységformákkal, s érzelmi biztonságban érezze magát iskolánk falai között.

Az iskolaotthon előnyeinek tartjuk:

- megkönnyíti az óvodából az iskolába való átmenetet, érzelmi biztonságot nyújt számára,
- széleskörű nevelési lehetőséget ad,
- lehetőséget ad a folyamatos és azonnali segítségnyújtásra, fejlesztésre,
- délelőtt és délután is vannak tanórák, köztük felkészülés, színes szabadidős és a felkészülést segítő foglalkozások,
- hét közben a tanítóval készítik el a házi feladatot, vele tanulnak meg tanulni,
- az önálló tanulás kialakítása mellett az ismeretek elmélyítése, differenciált foglalkozás valósul meg új módszerek (tanulópárok, csoportmunka, kooperatív tanulás, stb.) alkalmazásával,
- zökkenőmentesen valósulhat meg a mindennapos testnevelés,
- a harmadik évfolyam második félévétől már naponta vihetnek haza felszerelést, előre szoktatva a 4. évfolyamtól kezdődő és a felső tagozaton teljessé váló szaktanári rendszerhez

Tanulószoba

Felső tagozatos tanulók részére szervezzük. Olyan tanulókat (szüleiket) is meggyőzünk a hasznosságáról, akiknek magatartási, tanulási zavarai vannak.

Fő feladatok:

Felkészülés a másnapi tanítási órákra.

Felzárkóztatás, egyéni segítségnyújtás a lemaradóknak.

A családok szociális hátrányának csökkentéséért az alábbiakat tesszük:

- Felvilágosító munka a szociális juttatások (rendszeres gyermekvédelmi támogatás, rendkívüli gyermekvédelmi támogatás) lehetőségeiről szülői értekezleteken, fogadóórákon, családlátogatásokon,
- segély, támogatás kezdeményezése a rászorultaknak,
- motiválás arra, hogy a gyermek iskolaotthonos, tanulószobai ellátásban részesüljön,

- kapcsolatfelvétel a Gyermekjóléti Szolgálattal, Népjóléti Irodával, a Máltai Szeretetszolgálat helyi szervezetével, a helyi Cigány Kisebbségi Önkormányzattal, támogatásuk elnyerése, a jó kapcsolat fenntartása,
- tankönyvtámogatás biztosítása a jogosultaknak, s mindazoknak tankönyv az iskolai tankönyvvállományból, akik rászorultak, s igénylik ezt a támogatást,
- pályázatok figyelése, (kirándulás, táborozási hozzájárulás, rendezvények támogatása), pályázati tevékenység a források felkutatására, a fejlesztés érdekében,
- segélyakciók szervezése.

Az integrációt segítő tanórán kívüli programok, szabadidős tevékenységek

Fejlesztőpedagógiai ellátás

Az esélyegyenlőség biztosítása érdekében iskolánkban fejlesztő pedagógus segíti a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók felzárkóztatását, tehetséggondozását egyéni vagy kiscsoportos fejlesztő foglalkozások megtartásával. Feladata a tanítókkal, tanárokkal, szülőkkel való folyamatos kapcsolattartás.

Munkáját egyénre szóló fejlesztési terv alapján látja el, szakvéleményével segíti a tanórai differenciálás sikeres gyakorlatának kialakítását, a tanuló esélyegyenlőségének megvalósítását.

Bekapcsolódik a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók fejlesztő ellátásához kapcsolódó szakmai képzések, továbbképzések rendszerébe.

Mentori rendszer működtetése

A mentor az integrációs programban résztvevő tanuló elsőszámú segítője (pályázat esetén a pályázatban megjelölt pedagógus, egyébként a tanuló osztályfőnöke), aki közvetlenül tartja a kapcsolatot a tanulóval foglalkozó valamennyi szakemberrel, illetve a családdal. Kettős mentorálással segítjük az óvoda-általános iskola, valamint az általános iskola-középfelsőiskola átmenet beilleszkedési nehézségeit.

Feladata:

- a tanuló, a család felmerülő kéréseit, kérdéseit, a vele foglalkozókhoz.
- a tanuló teljesítményét folyamatosan tanulmányozza, szóban és írásban árnyaltan értékeli, konzultál a szakemberekkel, javaslatot tesz a gyermek érdekében,
- tanulás-módszertani segítséget nyújt szükség szerint,
- szervezi a gyermek szabadidős elfoglaltságát, hétvégi programokat is javasol,
- a tanuló bizalmas közléseit a gyermek érdekében hasznosítja (jogszerűség megőrzésével),
- kutatja a gyermek támogatását szolgáló ösztöndíj lehetőségeket,
- segíti a pályaválasztásban, a motiváltság erősítésében,
- kezeli a tanuló személyi anyagát, a tanító, fejlesztő pedagógus, pszichológus, a bizottságok szakvéleményeit, kiegészíti azokat rendszeres feljegyzéseivel, a gyermek véleményét tükröző felmérésekkel,
- a háromhavonta kötelező értékeléssel párhuzamosan kikéri a gyermek véleményét saját teljesítményéről, iskolai közérzetéről, sikereiről, problémáiról, javaslatairól,
- az ezzel kapcsolatos dokumentációt az intézmény belső szabályozásának megfelelően elvégzi,
- kapcsolatot tart a kettős mentorálás keretében a kapcsolódó intézmény mentorpedagógusával, közös programokban vesz részt, követi a gyermek beilleszkedését.

Művészeti körök (tanuló által választott lehetőségként)

Iskolánkban a Péczely Attila Alapfokú Művészetoktatási Intézmény kihelyezett tagozatai működnek:

- képzőművészet
- drámajáték

Ezek a csoportok - saját tantervvel, intézményi keretek közt kiemelkedő szinterei az integrációt elősegítő szabadidős tevékenységeknek.

Együttműködés különböző szervezetekkel***Gyermekjóléti és családsegítő szolgálattal***

- Az iskola tájékoztatja az integrációs felkészítésben résztvevő tanulókról a szolgálatot minden tanév elején.
- A családgondozók felkeresik a családokat az iskola ifjúságvédelmi felelőseivel, felméri a család komplex segítésének területeit, a további találkozások rendszerét és céljait, a várható eredményeket tudatosítják.
- A tanuló és a család segítésére egyénre, családra szabott tervet dolgoznak ki az ifjúságvédelmi felelősök és a családgondozók. (Látogatások, konzultációk, előadások, tanácsadások stb.)
- Együttműködési terv készül –együttműködési megállapodással.

Együttműködés szakmai és szakszolgálatokkal

A helyi Nevelési Tanácsadó és Logopédia szakemberei (pszichológusok, fejlesztő pedagógusok, logopédusok) – az iskola pedagógusai és fejlesztő pedagógusa javaslata, majd szakvélemény alapján az alábbi szolgáltatásokat biztosítja az iskola területén az integrációs felkészítésben résztvevő tanulóknak:

- fejlesztés beilleszkedési, tanulási, magatartási zavarral küzdő tanulók számára,
- logopédiai ellátás.

Együttműködés a kisebbségi önkormányzattal

- Kölcsönös tájékoztatás pályázati lehetőségekről (folyamatos)
- Együttműködés pályázatírás és annak végrehajtása területén (folyamatos)
- Rendezvények kölcsönös látogatása (pl. cigány-magyar Ki mit tud, nyári felzárkóztató tábor, iskolai rendezvények stb.)
- Problémás esetekben a kisebbségi önkormányzat és az iskola pedagógusai ifjúságvédelmi felelősei közös esetmegbeszélése, esetleg családlátogatás, stb. (szükség szerint).
- Kölcsönös tanácsadás, szakmai konzultáció (folyamatos)

Várható eredmény: Az integráció sikeressége érdekében szorosabb kapcsolat alakul ki a kisebbségi önkormányzat és az iskola vezetése, pedagógusai – s a szülői közösség között.

Együttműködés sportegyesületekkel

- a sportiskolai képzés elengedhetetlen feltétele a sportegyesületekkel való együttműködés, mely biztosítja a sportiskolai képzés tehetséges tanulóinak magasabb szintű tehetséggondozását az esélyegyenlőség biztosításával,
- a sportegyesületben sportoló tanuló rugalmas időbeosztását az intézmény biztosítja, mely az edzésekhez, versenyekhez alkalmazkodik,
- a sportegyesületben sportoló és versenyző tanuló tanulmányi felkészülését differenciált foglalkozásokkal biztosítja iskolánk.

Együttműködés civil szervezetekkel

- az iskola alapítványa támogatja tanulóinknak az esélyegyenlőség biztosításával:
 - a tanulmányi munkával kapcsolatos,
 - a sport-,
 - a szabadidős-,
 - -az életvitel-, életmód tevékenységekkel összefüggő tevékenységeit, rendezvényeit.

Együttműködés tanodai programmal

- az iskola esélyegyenlőségi törekvéseinek megfelelően támogatja a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók tanodai programban való részvételét, az ott folyó személyiségfejlesztést,
- a tanoda pedagógusaival konzultálva értékeli a tanuló tanulmányi munkáját, fejlődését, a fejlesztés eredményeit és lehetőségeit.

13.A PEDAGÓGIAI PROGRAM VÉGREHAJTÁSÁHOZ SZÜKSÉGES NEVELŐ-OKTATÓ MUNKÁT SEGÍTŐ ESZKÖZÖK ÉS FELSZERELÉSEK JEGYZÉKE

IKT infrastruktúra:

A Szent István tér 3. szám alatti telephelyünkön, ahol az alsó tagozatos osztályok tanulnak (8 osztály), 15 gépes szaktanterem került kialakításra, ahol – TIOP pályázatnak köszönhetően – 8 új számítógéppel újult meg az elavult géppark, ám a villamossági rendszer is felújításra szorul a terhelés miatt. Szavazórendszer is szolgálja a tanulók hatékony felkészítését.

Laptop, projektor, DVD lejátszó, monitor, hordozható CD-s magnó rendelkezésre áll. Az itt tanító nevelők közül 4 fő kapott laptopot a TÁMOP 3.1.4-es „Kompetencia alapú oktatás, egyenlő hozzáférés - innovatív intézményekben” pályázat keretében, a tantermekben ezekkel érhető el az Internet. A nevelőiben 4 számítógép, scannel, nyomtató, fénymásoló segíti a kollegák munkáját.

Iskolánk felső tagozatos telephelyén – **Szent István u. 75.** - két informatikai szaktanteremben 30 tanulói számítógép áll iskolai közösségünk rendelkezésére. 1988-ban és. 2007-ben kerültek kialakításra, utóbbiban korszerűbb a technika: új gépekkel, bútorral, digitális táblával (az egyetlen iskolánkban), nyomtatóval felszerelt. Laptop, projektor, DVD lejátszó, monitor, hordozható CD-s magnó, digitális oktatási anyagok rendelkezésre állnak ezen a telephelyen is. A nevelőiben 4 számítógép, scannel, nyomtató, fénymásoló segíti a kollegák munkáját. A TÁMOP 3.1.4 –es „Kompetencia alapú oktatás, egyenlő hozzáférés - innovatív intézményekben” pályázatban ezen a telephelyen 4 kollega kapott laptopot. A nevelőiben 4 számítógép, laptop, scannel, nyomtató, fénymásoló segíti a kollegák munkáját.

A Tanulói laptop program keretében – TIOP 1.1.1 pályázat – felső tagozatosaink eszközhasználatát tovább bővítettük tanulói és tanári laptopokkal, amivel a módszertani fejlesztés folyamatát hatékonyan segítettük.

5 tanteremben kerül felszerelésre interaktív tábla – szintén TIOP pályázati forrásból.

Cél:

- Megvalósuljon a digitális oktatási tartalmak integrálása a kompetenciafejlesztő oktatás alkalmazása során.
- Az élethosszig tartó tanulás kulcskompetenciáinak fejlesztéséhez szükséges, egyenlő hozzáférést biztosító IKT infrastruktúra megteremtése, a számítógép állomány korszerűsítése a pedagógiai feladatok igényeinek megfelelő infrastruktúra kialakítása érdekében.
- A hangsúly az egyéni és egyedileg szervezett csoportos tanulási folyamatra helyeződjön, amely hatékonyabban támogatja az egyéni tanulás képességének és a kooperatív technikák fejlesztését.
- Minden tanuló külön eszközt használhasson a tanórán.
- Az IKT eszközöket mindenféle tantárgy oktatásában felhasználjuk, a következő tevékenységekhez:
 - házi feladatok készíttetése számítógéppel
 - tanulók információgyűjtése
 - tanári prezentációk projektossal
 - tanulói prezentációk projektossal
 - kutatás, információgyűjtés

IKT eszközellátottság:

1. Alkalmassá tesszük telephelyenként a tantermeket arra, hogy abban korszerűen szervezhessük a tanulás-tanítás folyamatát (tanulóbarát iskolai környezet kialakítása, csoportmunkára alkalmas bútorzat, iskolaotthonos oktatásnak megfelelő tárolási lehetőség), lehetővé váljon az IKT eszközhasználat az osztálytermekben aktív tábla, hálózat, internet elérése, laptop programba való bekapcsolódás technikai feltételeivel.
2. Telephelyenként informatikai szaktantermet biztosítunk, azt felszereljük a korszerű IKT eszközökkel, szavazórendszerrel.
3. Mobil informatikai eszközöket biztosítunk:
 - laptop, számítógép,
 - projektor
 - digitális fényképezőgép,
 - szavazórendszer,
 - Internet
4. Az IKT eszközhasználathoz szükséges alap- és oktatóprogramok.

Egyéb taneszközök

Az eszközök

1-8. osztály (általános)

Kompetencia alapú oktatás programcsomagja DVD-n (segédanyagok, szemléltetőeszközök, mérőeszközök, dokumentumok biztosításához)

Oktatótáblák, falitáblák a műveltségterületek tananyagának szemléltetéséhez

Applikációs készletek

Tanulói és tanári segédletek, könyvek

Szakirodalom és szépirodalom a korosztálynak megfelelően az iskolai könyvtárban – kötelező és ajánlott olvasmányok emelt példányszámban

CD-DVD lejátszó monitorral, televízióval

Diktafon

A tantárgyak oktatásához szükséges egyéb taneszközök:

1-4. osztály

Magyar nyelv és irodalom: irodalmi arcképek, szóképek, szótagképek, betűképek, betűsín, szövegalkotás segédletei,

Matematika: mértékegységek oktatásához súlykészletek, mérlegek, hossz- és tömegmérték, időmérték tanításának taneszközei, körzők, vonalzó, hőmérő, logikai készletek és fejlesztő játékok, abakusz, síkidomok, geometriai testek,

Természetismeret: térképek, földgömb, iránytű, mikroszkóp, kőzetgyűjtemény, fejlesztő játékok, modellek, terepasztal, nagyítók, borszeszégő, kémcső, üvegtábla, tálca, tároló eszközök,

Ének-zene: hangszerek, ritmushangszerek, kottatábla, hangzó anyagok, metronóm, dallam és ritmustáblák

Technika, rajz: kéziszerszámok, kézműves foglalkozás eszközei,

5-8. osztály (előzőeken túl)

Magyar nyelv és irodalom: irodalmi térkép,

Matematika: Lénárt gömb, táblai körző és vonalzókészlet,

Fizika: oktatástáblák, mérlegek, súlyok, mágnesrúd, lejtő, generátor, közlekedőedény, elektromotor, indukciós tekercspár, mágnesesség d .k., elektrovaria,

Kémia: periódusos rendszer, Hoffman-féle vízbontó, főzőpoharak, üvegládák, kémcsövek, üvegbot, lombikok, labormérleg, állványok, vegyszerek, vegyszeres kanalak, modellek (kötések, rácsok), oktatástáblák, kémiai tanulókészlet, borszesz égő, Bunzen égő, gázfejlesztő készülék, téglafogó, vegyszerszekrény, mérlegszekrény

Biológia: csontvázmodellek, emberi torzó, mikroszkóp (tanári, tanulói), madárodú, virágmodellek, preparált rovarok, fogazatok, preparált összetett gyomor, tanulói képképek, applikációs készletek, metszetek, növény- és állathatározók, szövettani transzparensok, spirométer, vérnyomásmérő, stopper

Földrajz: térképek, földgömb, ősmaradvány gyűjtemény, ásványgyűjtemény, kőzetgyűjtemény, domborzati modellek,

Történelem: történelmi térképek

Idegen nyelvek: kétnyelvű szótárak

Rajz: rajztáblák, reprodukciós sorozat, modellek beállításokhoz, posztamens,

Technika: gyalugép, köszörű, lemezvágó olló, kalapács, vasfűrész, lombfűrész, fafűrész, reszelő, pontozó, forrasztó, kézi fűrész, harapófogó, transzparensok, elektromos háztartási eszközök (mikrosütő, szendvicssütő, olajsütő, robotgép, hűtőgép, vasaló, varrógépek), edények, szélérő modell, solar telep, napkollektor, elektromos fűrész (tanulói), menetfűrész, kulcskészletek, kerti szerszámok, fa és fém fogyóanyagok.

Ének: zenetörténelmi arcképsorozat

Informatika: informatika történelmi fényképek

Testnevelés: bordásfal, ugrószőnyeg, talajszőnyeg, zsámoly, svédasztal, mászókötélen, mászóruddal, gyűrű, gerenda, öltözőpad, súlygolyó, labdák (különböző sportágakhoz is), kosárlabda állvány és palánk, ping-pong asztal, asztalitenisz ütő és labda, ugrálókötélen, tornabot, karika, tömöttlabda, súlypontemelkedés-mérő, személymérleg, mérőszalag, kompresszor, kondicionáló gépek és terem, tornapad, ugródomb, falinyújtó, magasugrómerce, röplabdaállvány hálóval, tollaslabda háló, ütők és labdák, teniszháló, ütők és labdák (habtenisz), kézisúlyzók, stopperóra, szerszámok (ásó, gereblye, lapát, kalapács, seprű, mentőláda), rajttábla,

14. A TANULÓ, SZÜLŐ, PEDAGÓGUS EGYÜTTMŰKÖDÉSÉNEK FORMÁI, TOVÁBBFEJLESZTÉSÉNEK LEHETŐSÉGE

A folyamat definíciója:

Az iskola, mint oktató-nevelő intézmény akkor működhet eredményesen, ha a tanulói érdeklődésre épít, és figyelembe veszi a szülői érdekeket. Az iskolai nevelés, a gyermeki személyiség harmonikus fejlesztésének elengedhetetlen feltétele a szülői ház és a pedagógus koordinált aktív együttműködése.

Az együttműködés:

- Alapelve a gyermek iránt érzett közös nevelési felelősség, a szeretet, bizalom, elfogadás, fegyelmezés, folyamatos kommunikáció.
- megvalósulási formái:
 - a kölcsönös támogatás,
 - a koordinált pedagógiai tevékenység,
- feltétele:
 - a kölcsönös bizalom és tájékoztatás,
 - az őszinteség,
- eredménye:
 - a családi és iskolai nevelés
 - kedvezően fejlődő személyiség.

Helyzetelemzés:

Iskolánkban jelentős a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű tanulók száma, ezért nagyobb szerepet kap az átlagosnál a családokkal való szoros együttműködés. Minőségbiztosítási felméréseink szerint a szülők többsége fontosnak tartja és igényli a kapcsolatteremtési lehetőségeket. Szívesen veszik a tájékoztatást az aktuális kérdésekről, kérik a pedagógusok segítségét a nevelési, tanulási problémák megoldásában.

Cél. a tanulóra ható nevelő hatások erősítsék egymást, a tanárok erőfeszítése hatékony és hatásos legyen:

- A tanulócsoportha koncentrálnó tanári együttműködés lehetőségeinek feltárása, tervezése, kialakítása.
- Az osztályban tanítók lehetőségeinek kidolgozása a tapasztalatcserére, közös tervezésre, problémamegoldásra.
- Az adott gyermekről minél sokoldalúbb információ gyűjtése a gyermek egyéni fejlesztésének biztosítása érdekében.

Feladatok, részfeladatok, a tevékenységet végzők köre:**A tanulók tájékoztatása, a velük való kapcsolattartás formái:**

Az osztályfőnökök, tanítók és szaktanárok a tanórai és **tanórán kívüli foglalkozások során** egyértelmű tájékoztatást adnak az iskolai követelményekről, elvárásokról, lehetőségekről, eseményekről – az együttműködés intézményi fórumairól. A diák az intézmény területén pedagógusaihoz bizalommal fordulhat az őt érintő valamennyi kérdésben **foglalkozásokon kívül** is. A pedagógus a birtokába jutott információkat a gyermek érdekében a törvényességi és intézményi szabályzatok figyelembevételével kezeli, a gyermek érdekében intézkedik és közvetít.

Az iskolai rendezvények (nyílt napok, projektnapok, kirándulások, farsang, diákönkormányzati napok és rendezvények. stb.) a családdal való kapcsolattartás fontos fórumai is.

A **diákönkormányzat** rendszeresen ülésezik, tagjai az osztályok képviselői, munkájukat pedagógus segíti. Üléseikre az intézményvezetést rendszeresen meghívják, javaslataikat, megállapításaikat az iskolavezetéshez eljuttatják.

Az iskolai közösséget, egyes iskolai csoportokat érintő kérdésekben iskolai diákönkormányzat diáktagjai, a diákönkormányzatot támogató pedagógus jár el.

A **diáktanács** évente ülésezik, a rendezvény a tanulók – pedagógusok együttműködési formáit is folyamatosan vizsgálja.

Az együttműködés formái és módszerei a pedagógusok részéről:

- ❖ Az SZMK és az iskolaszék képviselőin keresztül rendszeresen tájékoztató az oktató-nevelő munkáról, a tanév feladatairól
- ❖ rendszeres és folyamatos tájékoztatás a tanuló előmeneteléről, magatartásáról,
- ❖ előre tervezett szülői értekezletek
- ❖ rendkívüli szülői értekezletek,
- ❖ fogadóórák,
- ❖ az SNI, hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű tanulókkal és szüleikkel történő folyamatos kapcsolattartás – az integrációt támogató elfogadás, érzékenyítés erősítése különböző rendezvényeken, találkozókra,
- ❖ kooperatív technikák alkalmazása az együttműködés növelése érdekében,
- ❖ folyamatos tájékoztatás és nyilvánosság biztosítása a kompetencia alapú oktatásról,
- ❖ nyílt napok, nyílt órák szervezése,
- ❖ előadások aktuális témákról,
- ❖ személyre szóló írásos tájékoztató, a szülő egyetértési nyilatkozata az IPR-ben való részvételhez.
- ❖ évente legalább 3 alkalommal (a szülői értekezleteken kívül) van lehetőség a pedagógusok és a szülők egyéni kapcsolattartására a mentorált hhh-s tanulók esetében,
- ❖ szülőknél szóló előadás egy-egy adott témakörre koncentrálva.
- ❖ pályaválasztási tanácsadás,
- ❖ családlátogatás a szülők beleegyezése esetén,
- ❖ közös rendezvények szervezése /iskolanapok, jótékonysági bál, farsang, családi sportnap, az iskola szépítése, osztályrendezvények, stb/,
- ❖ nyitott iskolai ünnepek, megemlékezések, stb.

Az együttműködés formái a szülők részéről:

- ❖ aktív részvétel az iskolai rendezvényeken,
- ❖ őszinte véleménynyilvánítás,
- ❖ együttműködő magatartás,
- ❖ nevelési problémák nyílt feltárása,
- ❖ a családi nevelésben jelentkező nehézségek közös legyőzése,
- ❖ érdeklődő-segítő hozzáállás,
- ❖ ötletnyújtás előadások témáihoz,
- ❖ szponzori segítségnyújtás.

15. KÖRNYEZETI NEVELÉS PROGRAM

1.. Bevezetés

1.1. A program írásának indokai, céljai; munkamódszerek

1.2. Előzmények, helyzetelemzés, helyi sajátosságok

1.3 Jövőkép

2. Célok, alapelvek

3. Személyi feltételek

3.1. Személyi feltételek

3.2. Képzések

4. Módszerek, tanulásszervezési formák**5. A környezeti nevelés szinterei**

5.1. A környezeti nevelés tantárgyi keretek közt

5.1.1. Környezeti nevelés tantárgyi keretek közt az alsó tagozatban

5.1.1.1. Környezeti nevelés a tanórákon

5.1.1.2. Környezeti nevelés az erdei iskolában

5.1.2. Környezeti nevelés tantárgyi keretek közt a felső tagozatban

5.1.2.1. Környezeti nevelés a tanórákon

5.1.2.2. Osztálykirándulások

5.2. A környezeti nevelés tantárgyközi keretek közt

6. Iskolánk célzott környezeti nevelési programjai**7. Az iskolai környezet kialakításában és az iskola működtetésében rejlő környezeti nevelési lehetőségek**

7.1. Iskolánk külső környezetének "zöldítése" az itt adódó lehetőségek kihasználása a környezeti nevelés érdekében

7.2. Az osztálytermek és az iskola belső környezete

7.3. Egészséges életmódot támogató módon és környezettudatos értékek szerint működő iskolai büfé

7.4. Hulladékgyűjtés

7.5. Kommunikáció, faliújság, rádió, iskolaújság

7.6. Zöld könyvtár

8. Társadalmi kapcsolatok

8.1. Belső kapcsolatok: iskola-szülő-tanuló viszony a környezeti nevelés terén

8.2. Az iskola külső kapcsolatai a környezeti nevelés terén

9. A környezeti nevelés értékelése, minőségbiztosítása

9.1. Mérés

9.2. Értékelés

9.3. Programfejlesztés

1. Bevezetés**1.1. A program írásának indokai, céljai, munkamódszereink**

Törvényben rögzített feladatunk Iskolánk környezeti nevelési programjának megalkotása, és ez alapján a környezeti nevelési tevékenységek tervszerű, összehangolt gyakorlata.

A program kidolgozásával célunk volt:

- gazdag tevékenységeink rendszerszemléletű áttekintése,
- komplex, egymásra épülő tevékenységekből álló tevékenységkör kialakítása,
- a tevékenységek "megmerevítése" helyett a folyamatos fejlődés lehetőségeinek kidolgozása,
- *elősegíteni a tantestület együttgondolkodását ezen a mindenkit - feladatok szintjén is - érintő területen,*
- *életközeli tanulási környezet valamint*
- *gazdag eszköztár, játékosság, sokszínű tevékenységrendszer biztosítása.*

Munkánk első fázisában eddigi tapasztalatainkra építve más iskolák már meglévő környezeti nevelési programjait tanulmányoztuk át. Ilyen dokumentummal ez idáig olyan iskolák rendelkeznek, ahol a környezeti nevelés átgondoltan, tervszerűen, és nagyon sikeresen zajlik. Ezeket megismerve bepillantást nyerhettünk ezen intézmények tevékenységébe. Nem egy példán keresztül ismertük meg az idáig vezető út jellemző lépéseit.

Ezeknek a tanulmányoknak a mi munkánk szempontjából a következő tanulságai voltak:

- Jól működő környezeti nevelési program csak úgy képzelhető el, ha ebben a tevékenységben a maga területén *mindenki részt vesz*.
- Rendszerint nehézséget okoz a technikai dolgozók bekapcsolása, erre az iskolavezetésnek nagy gondot kell fordítania.
- Ezeknek a testületeknek az életében elkövetkezett egy olyan fordulópont, amikor a korábban mindössze néhány kollega által fémjelzett környezeti nevelési tevékenység egyszerre közös üggyé vált, elkezdődhetett egyfajta intézményi szintű együttgondolkodás, kialakulhatott a testület közös szemlélete.
- Ezt minden esetben közös továbbképzések követték.
- Az általunk megismert iskolákban nagy hangsúlyt fektetnek a környezeti nevelési tevékenységek összehangolására, tervezésére, illetve a programok eredményességének, hatásainak mérésére illetve a folyamatos programfejlesztésre.

Második lépésben rendszerbe foglaltuk az iskolánkban működő környezeti nevelési tevékenységeket, azok céljait. Hamar kitűnt, hol vannak hiányosságaink. Az így feltűnt "fehér foltokat" lehetőségeink és más iskolák példái tükrében megvizsgáltuk, és így egészítettük ki tevékenységeink hosszú sorát újabb összetevőkkel.

Végül átgondoltuk a környezeti nevelési tevékenységeink minőségfejlesztésének vázlatát.

1.2. Előzmények

Iskolánk a múltban is nagy gondot fordított a környezetvédelmi és természetvédelmi szemléletformálásra. A környezet és természetvédelmi szakkör hagyományokkal rendelkező, kb. 10 éves múltra tekint vissza. A sokéves munka tapasztalatai alapján körvonalazódtak a helyi igények és lehetőségek a. Így a Jeles Napok megünneplése során, mindig igyekeztünk olyan maradandó értékeket létrehozni, amely az egész éves munkáját segíthette mind a szakkörnek, mind pedig a téma iránt elkötelezettek számára. Eddigi nagyobb rendezvényeink: erdei iskolák, Föld Napja, Madarak és Fák Napja, Víz Világnapja, Autómentes Világnap, biokert és biocsapás kialakítása. Munkánk összehangolt működését segíti, hogy megalakult a városi környezeti nevelők egyesülete. Az összefogás eredményeként hulladékgazdálkodással foglalkoztunk a Hulladék és mi? konferencián.

1.3 Jövőkép

Szeretnénk, ha iskolánk olyan intézménnyé válna, ahol a belső terek hangulatosak, sok növény van mindenütt, a dolgozók és tanulók figyelnek az intézmény energia és vízfelhasználására, a napi működés során csökken a hulladéktermelés.

Diákjaink aktív szerepet vállalnak az iskolában kialakult környezettudatos szemléletmód elterjesztésében.

2. Célok, alapelvek

2.1. Stratégiailag kiemelt céljaink:

- Természetismereti, természetvédelmi, környezetvédelmi problémákkal kapcsolatos ismeretek átadása
- Globális környezeti problémákkal kapcsolatos érzékenység kialakítása

- *Helyi környezeti, természeti problémákkal* kapcsolatos érzékenység kialakítása, ezek felismeréséhez szükséges kompetenciák kialakítása, fejlesztése
- A természet szeretetére nevelés
- A globális és a helyi környezeti problémákkal kapcsolatos *aktivításra*, tevőleges magatartásra nevelés
- A mindennapi életben való környezettudatos gondolkodásra és magatartásra nevelés
- Tapasztalaton alapuló kreatív környezeti nevelés megvalósítása
- *Egészség és környezet* összefüggéseire épülő tevékenységek kialakítása
- *A fenntartható fejlődéshez szükséges kompetenciák kialakítása, fejlesztése*

2.2. Tevékenységekhez közvetlenül kapcsolható részcélok

- Saját környezetünkkel kapcsolatos aktivitásra, tevőleges magatartásra nevelés - *Hulladékkezelési program*, Biokertészet, Parkosítás-kertgondozás, Bio-büfé,
- Válogatott hulladékkezelésre szoktatás - Hulladékkezelési program
- A kerékpáros közlekedés gyakorlatának, kultúrájának népszerűsítése - Kerékpáros közlekedést népszerűsítő program
- Városunk helytörténeti, építészeti értékeinek megismertetése - Helytörténeti program
- Népi hagyományaink, népszokásaink megismertetése - Hagyományörző program
- A természet szeretetére nevelés, a gyerekek természettel való közvetlen élményekhez juttatása - Alsó tagozatos természetbarát szakkör, Természetbarát kör, Madárbarát kertprogram
- A gyerekek lakóhelyük közelében található természeti értékek megismertetése - Tanösvény program
- A természetes anyagok és hagyományos kézműves technikák megismertetése, gyakoroltatása
- A kertészkedés, kertészeti munkák megismertetése, ennek örömeinek megmutatása - Kert program, Faültetés

3. Személyi feltételek

3.1. Az iskola környezeti nevelési tevékenységének személyi feltételei

Iskolánk környezeti nevelési tevékenységében részt vesz a teljes testület, valamint a technikai dolgozók is. Az iskola pedagógusainak rendelkezniük kell a színvonalas környezeti neveléshez szükséges ismeretekkel, módszertani kompetenciákkal.

Az iskola technikai dolgozói rendszeres munkaköri tevékenységei közé tartozik több, a környezeti nevelési programokhoz kapcsolódó feladat.

Az iskola környezeti nevelési munkacsoportot állít fel. Kötelessége iskolánk környezeti nevelési tevékenységének figyelemmel kísérése, a széleskörű tanácsadás. Joga a környezeti nevelési tevékenységek véleményezése, kezdeményezése. Feladata az iskolánkban folyó környezeti nevelési tevékenységek összehangolása és a folyamatos minőségfejlesztéssel járó feladatok ellátása (mérések, értékelés, stb.), valamint - ugyancsak az Oktatási törvényben előírtak alapján - a Helyi tanterv környezeti nevelési szempontú felülvizsgálata.

Az iskolavezetés évente 1 alkalommal környezeti nevelési értekezletet hív össze, amelyre meghívja a tantestület tagjait, a technikai dolgozókat, és a gazdasági vezetést. Megteremti a lehetőségét a testület számára környezeti nevelési témájú továbbképzésen való közös részvételnek. Összehangolja a pedagógusok és a technikai dolgozók munkáját. Gondoskodik a technikai dolgozók rendszeres munkaköri tevékenységei közé tartozó iskolánk környezeti nevelési tevékenységéhez kapcsolódó feladatok ellátásáról

és ellenőrzéséről. Ennek elősegítésére a környezeti nevelési tevékenységek felelőseitől olyan programterveket vár el, amelyek - egyebek között - a technikai dolgozók részvételét is pontosan ismerteti.

3.2. A környezeti nevelési munkát segítő képzések

A környezeti nevelés terén sikeres, gyakorlott testületek általános tapasztalata, hogy az összehangolt, hatékony munkát egy olyan komplex, újszerű gondolkodást igénylő területen, mint a környezeti nevelés egységes, közös képzések hihetetlenül segítik.

Iskolánk testületének nagy hangsúlyt kell helyeznie az ilyen témájú képzéseken való közös (testületi) részvételre.

4. Módszerek, tanulásszervezési formák

Környezeti nevelési tevékenységeink során a következő módszereket és tanulásszervezési formákat alkalmazzuk:

- A tanítási órák klasszikus módszerei
- Kooperatív tanulási technikák
- Zöld tanteremben (tanösvényprogram)
- Erdei iskola
- projekt
- Osztály- és tanulmányi kirándulások
- Csoportszintű előadás napközis szabadidős időszakban
- Csoportszintű gyakorlati foglalkozás napközis szabadidős időszakban
- Szakköri foglalkozás
- Verseny
- Témahét
- Akció
- Terepgyakorlat
- Kiállítások
- Ökopiac

Szélesebb körben való bevezetését tervezzük:

- Múzeumi óra
- Táborok

5. A környezeti nevelés színterei

5.1. A környezeti nevelés a tantárgyi keretek közt

Az iskolai oktató-nevelő munka nem szorítkozik a tantárgyak óráira, de a feladatok zömét mégiscsak e keretek között valósítjuk meg. Tanórákon történik azon ismeretek megalapozása, szemlélet formálása, amely során lehetőség van a helyes értékrend, természethez fűződő viszony kialakítására. Ez minden szaktanár feladata, a megvalósítást viszont nagymértékben befolyásolja, hogy milyen tantárgyról is van szó. Több tantárgy oktatását többé-kevésbé a környezeti nevelési komponensek eddig is tartalmazták, de ezek tervszerű alkalmazása, összehangolása gondos tervezést igényel.

A helyi tanterv környezeti nevelés szempontjából történő, tantárgyakra lebontott áttervezése még hátra van, erre felállított munkacsoportok és a szaktanárok végzik el alsó tagozatra vonatkozóan 2004. szeptemberéig, illetve a felső tagozatra vonatkozóan 2005. szeptemberéig. Ehhez a Regionális Környezetvédelmi Központ által kidolgozott "Zöld útipakk" című komplex oktatási segédanyagot vesszük alapul.

A tantárgyi keretek közt zajló tevékenységek értelemszerűen minden tanuló számára kötelezőek és ingyenesek.

5.1.1. Környezeti nevelés tantárgyi keretek közt az alsó tagozatban

5.1.1.1. Környezeti nevelés a tanórákon

A környezeti nevelés átfogja az alsó tagozatos tárgyak teljes körét, valamennyi tantárgy ismeretanyagába beépítve, integrált módon történik. Az első és második

osztályban inkább az érzelmi beállítódás alakítása, a természettel, a környezettel való ismerkedés és "környezetbarát" szokások formálása a fő cél, később fokozatosan alakul ki a tudatosság és elkötelezettség szintje.

A környezeti nevelés tantervbe illesztésének egyik megvalósítási módja a "beleoldás". Beleoldásnak vagy tematikus tanításnak nevezzük azt a módszert, amikor a környezeti nevelési fogalmakat, feladatokat és példákat a már meglévő tantervi célkitűzésekbe építik be. Ezt a módszert alkalmazhatjuk egyetlen téma tanításánál, vagy úgy is, hogy az egész tantervet áthatja a környezeti nevelés szemlélete. A megszokott tananyag kiegészítését és kibővítését adják a környezeti nevelési témák.

A beleoldás módszerének előnye, hogy könnyű megvalósítani. Ahol csaknem minden tantárgyat egyetlen pedagógus tanít, magától értetődő módon bele lehet szőni az órák anyagába a környezeti nevelési témákat. Eredményességének oka, hogy itt nyílik a leginkább lehetőség arra, hogy a szokásos napi tevékenységen belül helyet találjanak a környezeti nevelésnek.

A **környezetismeret** tantárgy az elemi környezeti nevelésnek a fókuszpontja azáltal, hogy óráin tervszerűen és intenzíven történik a tanulók környezeti attitűdjének és ismereteinek fejlesztése. Személyes tapasztalatokra, élménygyűjtésre épül. Integrálja a természeti és társadalmi jelenségeket. A tanulói tevékenységek állnak az órák megtervezésének középpontjában. A tantárgy koncentrációs lehetőségeket kínál: lehetővé teszi az anyanyelvi, matematikai, esztétikai és a környezeti nevelés összehangolását.

A **magyar nyelv és irodalom órákon** környezeti neveléshez kapcsolódó tevékenység lehet pl. a mindennapi életből, természeti környezetből vett témán alapuló szépirodalmi művek, versek, prózai alkotások, ismeretterjesztő szövegek tanulmányozása, elemzése. Néhány példa az alkalmazható módszerekből:

- kapcsolat keresése az olvasott szöveg és a tanuló saját élményei, tapasztalatai között
- szereplők cselekedeteinek értékelése
- érzelmek és tulajdonságok megfigyelése, kérdések és válaszok megfogalmazása
- emberi kapcsolatok felismerése, több szempont figyelembevétele

Matematika: Szöveges feladatokban valódi adatokat felhasználása a tanítás során, például egyes vadon élő fajok egyedszámának, vagy az emberi népesség számának alakulása. Keressék meg más adatok hozzáférési forrásait, és az adatokat használják fel különböző típusú feladatok (algebrai műveletek, grafikonok készítése stb.) megfogalmazásánál. Jelentős szemléletformáló hatása lehet valós, a saját meteorológiai mérőállomáson gyűjtött adatsorok alapján összeállított feladatoknak is.

A **testnevelés** eszköze lehet pl. a mozgás örömeinek átélése, a szabad levegőn tartózkodás fontossága. Az időjárás elemeinek közvetlen megtapasztalása. Lehetséges témák, tevékenységek, pl.:

- Gyalogos, kerékpáros túrák
- A természeti környezet sajátosságai
- Helyes viselkedés a természetben
- Tájékozódás terepen
- A zaj is szennyezi a természetet.

Rajz és vizuális kultúra: A művészeti tárgyak alkalmasak a kérdéskör érzelmi megközelítésére, a természet és az ember alkotta környezet szépségeinek művészi bemutatására. E tárgyak hatásosan fel tudják hívni a figyelmet az értékvesztésre, az uniformizálódásra, kulturális örökségünk megőrzésének fontosságára (módszer lehet pl. hulladékok felhasználása "művészeti" alkotások létrehozásához, virágok, csigaházak, termések gyűjtése, lenyomatok készítése).

A **technika-életvitel** tantárgy nagy lehetősége, hogy gyakorlati szempontból elemezzék a környezetbarát létformát, és követendő, helyes példákat keressenek és mutassanak be. (Lehetséges témák: ismerkedés az anyagokkal, érzékszervi tapasztalások, a közlekedés környezetszennyezése: lég és zaj. Ember és környezete. Természeti és ember alkotta környezet. Kézműves technikák, Környezetbarát fogyasztói szokások, hulladékkezelés, takarékoság.)

Az **ökoosztályokban a tanórán kívüli foglalkozások** keretében a tanulók bekapcsolódnak az intézményi, városi, kistérségi, megyei vagy országos környezetvédelmi programokba, tanulmányi és rajzpályázatokba. Környezetükben keresik és feltárják a környezetvédelemmel, a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos problémákat, megoldási módokat dolgoznak ki, javaslatokat tesznek tanítóikkal, tanáraikkal az iskolavezetés felé, magatartásukkal példát mutatnak e témakörben.

5.1.1.2. Környezeti nevelés az erdei iskolában

Az 1-8. évfolyamon minden gyermek egy alkalommal erdei iskolai programon vesz részt (lehetőleg 7. évfolyamon). A TÁMOP 3.1.4 „Kompetencia alapú oktatás, egyenlő hozzáférés innovatív intézményekben” című pályázat saját innovációs programja e tábor szakmai tevékenységének alapja. Az állami támogatások feltételeihez igazodva az erdei iskolai programok bentlakásosak, osztályközösségekben valósulnak meg. A bentlakásos program költségeit elsősorban pályázati forrásból tudjuk fedezni.

Amennyiben anyagi forrás nem áll rendelkezésre, az erdei iskolai programot a városunk két tanösvényén, a Téglagyári tanösvényen és a Mártélyi tanösvényen tartjuk meg. A helyben szervezett erdei iskolai programot támogatja a fenntartó. Az erdei iskola helyszínét, megszervezésének módját az iskolai munkaterv tartalmazza

5.1.2. Környezeti nevelés tantárgyi keretek közt a felső tagozatban

5.1.2.1. Környezeti nevelés a tanórákon

A környezeti nevelés alapvető pillérei a **természettudományi** tantárgyak: *biológia, földrajz, fizika, kémia, matematika*. E tantárgyak tanulása során szerzi a tanuló a természetre vonatkozó ismeretek, összefüggések, kölcsönhatások sokaságát. Védeni, szeretni csak azt lehet, amit ismerünk. Környezetünk élővilágának ismerete nemcsak tananyag, hanem a szemléletformálás nagyon fontos eszköze is.

A **társadalomtudományi** tantárgyak feladata, hogy a társadalomszerveződés, valamint az emberi viselkedés és kultúra irányából közelítse meg a kérdést. A környezeti válság megoldása nem képzelhető el a jelenlegi társadalmi viszonyok meghaladása nélkül. A korábbi döntések elemzése segíti a jelenben való eligazodást, növeli a jövő iránti felelősséget. Ezek a tárgyak útmutatást adnak a környezeti gondok felismeréséhez és megoldásához, a közügyekben való részvételhez. A humán tárgyak feladatai közé tartozik az is, hogy bemutassák a fogyasztói modell helyett javasolt utakat, a környezeti válság kezeléséhez és megoldásához szükséges világképet, erkölcsi értékrendet, valamint a rendelkezésre álló gazdasági és jogi eszközöket.

A **technika-életvitel** tantárgy nagy lehetősége, hogy gyakorlati szempontból elemezze a környezetbarát létformát, és követendő, helyes példákat keressen és mutasson be.

Az *anyanyelv, idegen nyelvek* és a *matematika* oktatása során a környezeti nevelés lehetősége lehet például: újságcikkek elemzése, fordítása, amelyek környezeti problémákkal, azok sikeres megoldásával foglalkozik, szituációs játékok játéka, a megszerzett ismeretek környezetvédelmi szakterületen való alkalmazásának bemutatása, illetve ilyen témájú gyakorlati példák alkalmazása. Jelentős szemléletformáló hatása lehet például valós, a saját meteorológiai mérőállomáson gyűjtött adatsorok felhasználásának matematikai és fizikai számítási feladatokban.

A *művészeti tárgyak* alkalmasak a kérdéskör érzelmi megközelítésére, a természet és az ember alkotta környezet szépségeinek művészi bemutatására. E tárgyak hatásosan fel tudják hívni a figyelmet az értékvesztésre, az uniformizálódásra, kulturális örökségünk megőrzésének fontosságára (egy módszer lehet pl.: hulladékok felhasználása "művészeti" alkotások létrehozásához).

A test- és egészségnevelési tárgyak a környezet és az egészség szoros kapcsolatának megértésével, és az igények kialakításával teheti a legtöbbet.

5.1.2.2. Osztálykirándulások

A környezeti nevelés egyik hatékony módszere a szervezett terepi program, az osztálykirándulás szervezése. A valóságos környezet megismerésére, értékeinek befogadására, a problémák értelmezésére támaszkodik. A kirándulásokon az érzéki-megismerő tanulás, a cselekvő- felfedező magatartás dominál. Ösztönzi a kollektív és egyéni érdeklődés kialakulását. A szabad idő megszervezése, az önkiszolgálás, a tanulási helyzeteken kívüli csoportos tevékenységek és együttesen megélt élmények képezik fontos előnyeit. Jelentős személyiség és *közösségfejlesztő* hatású.

Közreműködők: osztályfőnökök, tanítók, szaktanárok

Időkeret: tanítási és tanítás nélküli napok

Időtartam: igazgatói engedély szerint

Részvevők: osztályok tanulói

Részvétel jellege: nem kötelező

Részvevőket terhelő költségek: utazás, szállás, étkezés, belépődíjak költségei (pályázati, alapítványi támogatás lehetőség szerinti bevonásával, a rászorulóknak támogatás biztosításával)

5.2. A környezeti nevelés tantárgyközi keretek közt

A környezeti nevelés szempontjából kiemelt jelentősége van a szabadidős tevékenységeknek. A szabadabb keretek nagyobb teret engednek a többirányú pedagógiai módszerek alkalmazásához, az **ökoosztályok fokozott szerepvállalásához** az alábbi feladatokban:

"Zöld Ör(s)-ök" Az iskolaotthonos és tanulószobai csoportok az iskola udvarának és környékének rendben tartásán, szépítésén csoportosan dolgoznak (szemétszedés, falevelek összegyűjtése, ásás, ültetés, komposztkezelés, stb.)

Közreműködők: minden csoportvezető

Időkeret: szabadidős időszak,

Időtartam: tanévenként 4-5 alkalommal, alkalmanként 1 óra

Részvevők: minden tanuló

Részvétel jellege: kötelező

Részvevőket terhelő költségek: nincsenek

Az iskolaudvar és emlékpark, folyamatos gondozása

Az iskola zöld felületeinek fenntartása, gondozása, növényápolás és ültetés.

Közreműködők: *technikai dolgozók, csoportvezetők és az agrotechnikát oktató nevelők*

Időkeret: szabadidős időszak, technika órák,

Időtartam: tanévenként 8-10 alkalommal, alkalmanként 1 óra

Részvevők: *egy osztály, csoport*

Részvétel jellege: szabadon választott ill. kötelező

Részvevőket terhelő költségek: nincsenek

"Madárbarát kert" program

Bekapcsolódtunk a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület Madarászszuli programjába. A programhoz kapcsolódó tevékenységeink: Madárodúk kihelyezése és kezelése, téli madáretetés, a kert madártani szempontú telepítése stb., illetve mindezzel kapcsolatos ismeretterjesztés, szemléletformálás. Ezeket a tevékenységeket egyrészt az alsó tagozatos napközis csoportok, másrészt pedig a felső tagozatos Természetbarát kör tagjai végzik.

Közreműködők: szakkörvezető, csoportvezetők

Időkeret: napközis szabadidős időszak, szakköri órakeret

Időtartam: szeptember-június

Résztevők: a természetbarát kör tagjai és a tanulószobás, iskolaotthonos tanulók közül önkéntesek

Részvétel jellege: önkéntes

Résztevőket terhelő költségek: nincsenek

Tanösvény látogatások -természetismereti terepgyakorlatok

Minden alsó tagozatos csoport évente egy alkalommal, iskolaotthonos időkeretben ellátogat valamelyik közeli tanösvényre. Felső tagozaton szakköri órákon . Programunk során a gyerekek szakmai vezetéssel ismerkednek meg a lakóhelyük közelében található természeti értékekkel. A kirándulásokat követően a tanösvény látogatáshoz kapcsolódó diavetítéses előadást tartunk a csoportoknak.

Közreműködők: minden csoportvezető, programvezető

Időkeret: napközis szabadidős időszak

Időtartam: tanulócsoporthoz évente egy alkalom, 3 óra

Résztevők: minden iskolaotthonos, tanulószobás tanuló

Részvétel jellege: nem kötelező

Résztevőket terhelő költségek: a helyszín tömegközlekedéssel való megközelítésének költsége

Városismereti terepgyakorlat

Minden alsó tagozatos csoport évente egy alkalommal, iskolaotthonos foglalkozások keretében a négy év alatt négy egymásra épülő városismereti, helytörténeti kiránduláson vesz részt. A felső tagozatos helytörténeti vetélkedőhöz kapcsolódik.

Közreműködők: minden csoportvezető, programvezető

Időkeret: iskolaotthon szabadidős időszak

Időtartam: tanulócsoporthoz évente egy alkalom, 3 óra

Résztevők: minden tanuló, helytörténeti szakkör

Részvétel jellege: nem kötelező

Résztevőket terhelő költségek: a helyszín tömegközlekedéssel való megközelítésének költsége

Hagyományőrző foglalkozások

A tanév során 1-2. illetve 3-4. osztályosok részére az időszerű jeles napokhoz, ünnepkörökhöz kapcsolódó népi hagyományok megismertetését célzó előadást rendezünk. A program felépítése: rövid történeti áttekintés, népszokások felelevenítése, dramatikus játék dallal, táncsal.

Közreműködők: minden csoportvezető, tanítók

Időkeret: iskolaotthon szabadidős időszak

Időtartam: alkalomként 1 óra

Résztevők köre: minden , tanuló

Részvétel jellege: nem kötelező

Résztevőket terhelő költségek: nincsenek

Jeles napok

A környezeti nevelés a környezetkultúra átadásáról is szól. Meg kell terveznünk, hogyan alakítjuk ki ünnepi hagyományainkat. Ezeket a legváltozatosabb formában tesszük emlékezetessé. Ráhangoljuk gondolatainkat, kialakítjuk szokásainkat, kiemelkedünk a hétköznapokból. A tanév során két-három alkalommal rendezünk az évszakok jellegzetességeihez, természet változásaihoz kapcsolódó rendezvényt (A természet napjai), a jelentősebb környezetvédelmi napokról is általában iskolaotthon, tanulószoba szabadidős időkeretében emlékezünk meg (A víz világnapja, Madarak és fák napja, Föld napja). Minden évben más-más tartalommal bíró rendezvényt szervezünk a három jeles nap kapcsán

Közreműködők: iskola összes tanulója

Időkeret: szabadidős időszak

Időtartam: évi 1-1 alkalom, alkalmanként 2 óra

Résztevők: minden tanuló

Részvétel jellege: nem kötelező

Résztevőket terhelő költségek: nincsenek

Szakkörök

Szakköreink októbertől júniusig folynak, meghirdetésükre és a jelentkezésre szeptemberben kerül sor.

Alsó tagozatos Természetbarát szakkör

A Természetbarát szakkört 3-4. osztályban tervezzük. Ennek keretében a környezetismeret tananyaghoz kapcsolódva, megismerkednek a gyerekek a ház körül élő állatokkal, a haszonkerttel, díszkerttel, az állatok élőhelyeivel.

Időkeret: heti egy alkalommal, 1 óra

Résztevők: 3-4. évfolyamos tanulók

Időtartam: teljes tanév

Részvétel jellege: önkéntes

Résztevőket terhelő költségek: nincsenek

Természetbarát kör

A felső tagozatos Természetbarát szakkör keretében rendszeres terepi kirándulásokat és tantermi foglalkozásokat tartunk felső tagozatos tanulóink részvételével (Heti 2 óra,). Tevékenységünk során elsősorban a madártani és emlőstani megfigyeléseket, vizsgálatokat végzünk, de a résztvevők bepillantást nyernek a botanika, a rovartan és a vízbiológia területére is.

Időkeret: heti két óra

Résztevők: felső tagozatos diákok

Időtartam: októbertől júniusig

Részvétel jellege: önkéntes

Résztevőket terhelő költségek: nincsenek

6. Iskolánk célzott környezeti nevelési programjai

Az ismertetett tevékenységek közül több egy-egy megfogalmazott cél köré csoportosul. Mind a megvalósítást, mind pedig az értékelést, fejlesztést hatékonyabbá teszi, ha ezeket a tevékenységeket együtt tervezzük meg, egységes program részeként kezeljük. Ezek alapján a következő programok fogalmazhatóak meg:

A. Iskolakert-biokert program

Ez a program foglalja össze az összes, az iskola külső környezetének parkosítására, a kényelmes, kultúrált pihenés feltételeinek megteremtésére és fenntartására irányuló tevékenységet: a virágládák folyamatos gondozását, a Zöld örsök munkáját, a Madárbarát kert program teendőit, de a komposztkezelés feladataival kapcsolódik a hulladékkezelési programhoz is.

A program fontos jellemzője, hogy kiemelt szerepe van az önkéntes részvételnek és munkavállalásnak.

B. Hulladék program

A hulladékkezelés lokális és globális kérdéseire kapcsolódó környezeti nevelési tevékenységünket célszerű program szinten megvalósítani. A program eleme maga a válogatott hulladékgyűjtés, kezelés, komposztálás menete és ennek értékelési rendszere, de tartalmaz szabadidős tevékenységeket (téma napok, előadások, vetélkedők), megjelenik a tanórák anyagában is.

Ebben a témában nagyon részletes, óriási gyakorlati tapasztalatra épülő programot dolgozott ki a szentendrei Templomdombi Általános Iskola "Hulladék-suli" címen, ill. a HUMUSZ munkaszövetség Belefulladunk c. programja, melyet a tevékenységek során alkalmazunk.

Válogatott hulladékgyűjtés az osztálytermekben: Az osztályok mindennapi élete során az osztálytermekben "termelődt" hulladék válogatott gyűjtését, és elhelyezését szeretnénk megoldani, valamint célunk az ezzel kapcsolatos háttérismeretek, viselkedésformák elsajátíttatása. Ennek jövőbeni hozadéka az lesz, hogy a tanuló megismerkedik a szelektív hulladékgyűjtés és kezelés alapjaival, ami így beintegrálódhat a család élettevékenységébe. A gördülékeny működtetés feltétele a folyamatok gondos megtervezése. Több jól működő példát ismerünk, ezek tapasztalataira érdemes építenünk.

Komposztkezelés: A hulladék kezelésével kapcsolatos problémák tudatosításának egyik fontos lehetősége a komposztálás, fontos része lehet egy komplex hulladékkezelési programnak (pl. Hulladék-suli v. Komposztbuli c. program). A hulladékhasznosítás e módjának megismerése, a módszer alkalmazásában való tevékeny részvétel óriási lehetőségeket hordoz. Az iskola környékén ősszel halmozódó avar, a termekben keletkező szelektív gyűjtés révén naponta keletkező hulladék ilyen módon történő kezelése gyakorlati, és oktatási szempontból is fontos. Az iskola által, tanulók révén a szülők felé eljuttatott tudás tágabb környezetünk / lakóhely / állapotának jobbulását is eredményezi.

Hasznosítható-anyag gyűjtés: Az iskolai papírgyűjtés évente két alkalommal, ősszel és tavasszal történik.

Veszélyes-hulladék gyűjtés: A szárazelemek, gyűjtése folyamatos.

C. Kerékpáros közlekedést népszerűsítő program

A kerékpáros közlekedés gyakorlatának, kultúrájának népszerűsítése egy vidéki városban alapvető feladata a környezeti nevelésnek. Ezt program szinten kell fölkarolni, és elengedhetetlen feltétel a csapadékálló, biztonságos, kellő kapacitású kerékpártároló.

D. Helytörténeti program

A felső tagozaton helytörténeti szakkör (felkészítő terepgyakorlat és vetélkedő) működik.

E. Tanösvény program

Programunk során a gyerekek szakmai vezetéssel ismerkednek meg a lakóhelyük közelében található természeti értékekkel. (Téglagyári kubik, Mártélyi Oktató Központ, Kása erdő.) A természetismereti tárgy tanítása során sokrétűen építünk a terepgyakorlatok és az előadások élményeire.

Elemi: terepgyakorlatok, természetismereti előadások, természetismereti tanítási órák.

F. Erdei iskola program

Amennyiben ezek saját szervezésűek, a bevont szakemberekkel kiépült szoros együttműködés lehetővé teszi, hogy az erdei iskola nevelési céljait és a közölt

ismeretanyagot szorosan összehangoljuk az évközi munkával, és lehetőség adódik a program lefutása után ismétlő, rendszerező foglalkozásokra is. Így lehetséges, hogy az erdei iskola a tanítási órákon folyó környezeti nevelési tevékenységgel szoros egységet alkosson.

Elemi: erdei iskolák, diavetítéses természetismereti előadások, természetismereti tanítási órák.

Eddig megvalósított, hagyományokkal rendelkező programjaink (1.sz. melléklet)

7. Az iskolai környezet kialakításában és az iskola működtetésében rejlő környezeti nevelési lehetőségek

Iskolánk külső, belső megjelenésének tükröznie kell azt a szemléletet, hogy mindenki fontosnak tartja a környezet állapotának milyenségét, az egészséges, esztétikus környezet biztosítását a hatékony munkavégzéshez. Nem sokat ér a szavakban átadott tudás, ha az iskola egész működése, a dolgozóinak személyes példája ellentmond annak.

Ehhez mindenkinek - pedagógusoknak, technikai munkatársaknak egyaránt - tevékenyen hozzá kell járulnia a saját munkaterületén, tevékenysége során.

7.1. Az iskola külső környezetének "zöldítése" az itt adódó lehetőségek kihasználása a környezeti nevelés érdekében

A. A iskolaudvar állapota, folyamatos gondozása

A tevékenység részleteit lásd [az 5.2.pontban](#).

B. Az alsós udvar füvesítése és a portól való mentesítése

Az alsós udvar szakaszos füvesítése első között megoldandó feladat. A munkát gyerekek, szülők, pedagógusok, és szakember bevonásával kell végezni. A gyerekek azt az értéket, amelyek létrehozásában ők is közreműködtek, jobban megbecsülik, jobban védik. A füvesítéssel a por zöme is megköthető, egészségesebb környezet biztosítható, elviselhetőbbé tehető a májusi kánikula is.

Tervezzük szabadtéri tanterem kialakítását az így nyert zöldfelületen.

C. A felsős udvaron emlékpark folyamatos gondozása, pillangókert kialakítása

Alkalmas az iskola terület pillangókert építésére, gyógynövény-gyűjtemény kialakítására, és olyan növények telepítésére, amelyik a környezetismeret és biológia tanítása során bemutató anyagot adnak.

D. Az iskola épületének, határoló kerítéseinek növényekkel való befuttatása (lila akác, borostyán, vadszőlő, repkény, trombita folyondár)

Az esztétikusabb megjelenésen kívül olyan hozadéka is van, hogy a gyerekek látják, mennyi időre van szükség, míg látható változást tapasztalnak. Továbbá a függőleges zöld növényfal mikroklímát befolyásol, nyáron hűt, télen szigetel. Kis anyagi ráfordítással, annál nagyobb odafigyeléssel, és folyamatos gondozási tevékenységgel 5 év alatt megvalósítható.

E. Madárbarát "állapotok" és környezet megvalósítása az udvaron és az ablakokban

Bekapcsolódunk a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület Madarászuli c. programjába. Etetők és költőodúk kihelyezése az udvar fáira a madarak megfigyelését, tanulmányozását teszi lehetővé. A téli folyamatos "madárgondozás" rendszerességre szoktat, ismeretekhez juttat, élményt nyújt a tevékenykedők számára, összességében óriási a szemléletformáló hatása. A programmal kapcsolatos teendők részint szakköri, részben pedig napközis szabadidős keretben valósulnak meg.

F. A komposztálóhely kialakítása az udvaron, és annak folyamatos fenntartása

Elhelyezését a biokertben valósítottuk meg. Megfelelően kezelt komposztáló nem bűdös, a következő évben már visszaforgatható "szerves anyagot" kapunk.

G. Kerékpártároló kialakítása

7. 2. Az iskola és az osztálytermek belső környezete

Az iskolai környezet természet közelivé formálásához az osztályteremben szobanövények gondozásával, akvárium és terrárium berendezésével járulhatunk hozzá. Az élőlények természetes közegükben való megfigyelése hasznos tapasztalatokat nyújt, igényességre nevel, hozzászoktatja a gyerekeket a növényekkel való gondoskodáshoz, s egyúttal a közvetlen környezetet is emberibbé teszi.

Általánossá kell, hogy váljon iskolánkban a környezetbarát termékek használata a papírhasználatról az írószereken át a takarításig, tanórákon és az irodákban egyaránt.

A tantermek dekorálásához lehetőség szerint természetes alapanyagokat használunk: színes karton, fa, textil, parafa. Kerüljük az egészségkárosító anyagokat tartalmazó termékeket (oldószeres ragasztó, alkoholos filc.). Műanyagokat csak indokolt esetben alkalmazunk. A dekoráció legyen tartós, máskor is felhasználható.

A természetismereti órák eszközigényesek. Fontos, hogy milyen tárgyi felszereltségre építhetünk: szemléltetőeszközök, tablók, poszterek, képgyűjtemények, képi, vizuális információk. Ezen a területen is fontos előrelépni.

7. 3. Egészséges életmódot támogató módon és környezettudatos értékek szerint működő iskolai büfé

Az iskola elkötelezi magát az egészséges, környezettudatos elvek alapján működő iskolabüfé megvalósítása mellett. Ez talán az egyik legnehezebben kivitelezhető feladat, mivel ezek a szempontok - az első időszakban - közvetlen üzleti érdekekkel ütköznek, mert a fogyasztói igények változása hosszabb folyamat. Ebben a kérdésben célszerű más, sikeres iskolák tapasztalatait figyelembe vennünk. A büfé működésének néhány szempontja lehet: a büfében forgalmazott áruk feleljenek meg az egészséges táplálkozás követelményeinek, kerülendők a cukrozott termékek, a fémdobozos csomagolású és az eldobható csomagolású termékek. A tanulók találkozzanak azzal a szemlélettel, hogy az egészségtelen táplálkozás rossz szokás, az eldobható csomagolástechnika anyag és energia pazarló, a jövő felélése.

7. 4. Hulladékgyűjtés

A tevékenység részleteit lásd a [Hulladék program](#) (6.B.) ismertetésénél.

7. 5. Kommunikáció, faliújság, rádió, iskolaújság

Tanulóink, és természetesen a szülők, a pedagógusok figyelemfelkeltését, tájékoztatását biztosítja a faliújság, az iskolarádió, az iskolaújság, Így tudunk szóban, írásban, fotókon hírt adni a városunkban, a régióban történő jelenségekről, folyamatokról, eseményekről, programjainkról. Helyi és országos médiákban való megjelenés városi szintű programokkal.

7.6. Zöld könyvtár, zöld videofilm és CD-tár létesítése

Az iskolai könyvtárban külön polcokat jelölhetünk ki a környezeti témakörökkel foglalkozó könyveknek, videofilmeknek, CD-knek. Ezzel nem csak ezek használatát segítjük, hanem fölhívjuk a diákok figyelmét a téma fontosságára.

A jövőben a könyvtárat városunk összes oktatási intézményének nyitottá szeretnénk tenni.

8. Társadalmi kapcsolatok

Iskolánk a környezeti nevelési céljait külső és belső társadalmi kapcsolatainak aktív bevonásával valósítja meg. Ezeknek a kapcsolatoknak a szélesítése, fejlesztése folyamatos feladatunk.

8.1. Belső kapcsolatok: iskola-szülő-tanuló viszony a környezeti nevelés terén

Az iskola legfontosabb célcsoportjai a környezeti nevelés terén a tanulók, a családok, a szülők, a helyi közösség tagjai. Az iskolai környezeti nevelés fogékonyabbá teszi a szülőket, illetve a helyi lakosságot a helyes környezet- és természetvédő magatartás iránt.

Az iskola törekszik a szülők környezeti akciókba való bevonására. Szoros együttműködés alakult ki a szülőkkel a tantermek rendszeres felújításában, hasznosanyag gyűjtés terén és több szabadidős programunk kapcsán.

Fontos, hogy a szülőket rendszeresen tájékoztassuk környezeti nevelői munkánkról, valamint az ezzel kapcsolatos feladataikról.

8.2. Az iskola külső kapcsolatai a környezeti nevelés terén

Fontos az iskola fenntartójával, a városi önkormányzattal való együttműködésünk fejlesztése. Ez idáig ez elsősorban a programok támogatásában, pályázati csatornán keresztül valósult meg. Együttműködésre van lehetőség a település szintű környezetvédelmi problémákra való figyelemfelhívás és problémakezelés kapcsán. A városi Környezeti Nevelés Munkaközösség ehhez nyújt segítséget.

Szerteágazóbbak a civil szervezetekkel való kapcsolataink: Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület, Magyar Környezeti Nevelők Egyesülete, Csemete, Természetes Életmód Alapítvány, Konrad Lorenz Természet és Állatvédő Egyesület, Zöld Kapocs

A helyi civil szervezetekkel és a város vezetésével való kapcsolatok épülése szempontjából fontos a helyi eseményeken való minél sokrétűbb részvétel ill. bekapcsolódás a szervezés lépéseibe.

Néhány kormányzati szervvel és állami intézménnyel is kialakultak munkakapcsolataink. A Duna –Dráva Nemzeti Park ill. a Körös-Maros Nemzeti Park, Kiskunsági Nemzeti Park szakembereivel erdei iskolai és más terepi programok kapcsán működünk együtt.

Szintén egyes rendezvényünkhöz, programunkhoz kapcsolódóak a támogatókkal, szponzorokkal kiépült kapcsolataink. Támogatóink elsősorban iskolánk életéhez valamilyen módon kapcsolódó helyi vállalkozók sorából kerülnek ki.

9. A környezeti nevelés értékelése, minőségének fejlesztése

A célok elérésének minősítése során a tevékenységek hatását vizsgáljuk a tevékenységekhez hozzárendelt megfelelési kritériumok tükrében. Ehhez bizonyos paramétereket mérnünk kell, és összevetni korábbi méréseink eredményével. Az elemzés eredménye alapján világossá válik, hogy mennyire lehetünk elégedettek a tevékenységekkel. Az elemzés eredménye tehát kiindulópontja lesz a programfejlesztési munkának.

A programok részeit képező tevékenységeket együttesen, a program szintjén érdemes vizsgálni és minősíteni.

9.1. A tevékenységek eredményességének, hatékonyságának mérése

A környezettudatos magatartást, szemléletváltozást jellemző paraméterek mérésének módszertana még gyermekcipőben jár, mégis jó néhány sikeres kísérlet ismert. Ezek például:

- célzott megfigyelések az iskolában, az erdei iskolában,
- szociometriai felmérések,
- interjúk,
- kérdőívek kitöltetése.

A méréseknek két szintjét vezetjük be:

1. Mérnünk kell a legfontosabb, stratégiaileg kiemelt környezeti nevelési célok megvalósulását meghatározott időközönként, kétévente. A kezdeti állapotfelmérést a Környezeti nevelési terv kialakításakor elvégezzük.

2. Mérnünk kell az egyes tevékenységek eredményességét, illetve a programok elemeként folyó tevékenységek esetében a program eredményességét. Idejét és gyakoriságát a tevékenység jellege határozza meg.

A mérések rendszerét a környezeti nevelési munkacsoport dolgozza ki, a méréseket ugyancsak a munkacsoport végzi a programfelelősök és szaktanárok közreműködésével.

9.2. Értékelés

A mérések eredményeit földolgozzuk, és összevetjük a korábbi méréseink eredményeivel. Értelmezzük a tendenciákat, és a tevékenységekhez rendelt sikerkritériumok alapján értékeljük a tevékenység hatékonyságát.

Előkészítése a környezeti nevelési munkacsoport feladata, a döntéseket a programfelelősök illetve az érintett szaktanárok, vagy a stratégiailag kiemelt célokkal kapcsolatosan a környezeti nevelési értekezlet hozza.

9.3. Programfejlesztés

Az értékelés alapján elsősorban a programfelelős - kiemelt célok esetében a környezeti nevelési értekezlet - keres módosítási, fejlesztési lehetőségeket, esetleg elveti a tevékenység gyakorlatát. Ehhez a munkához a környezeti nevelési munkacsoport szakmai segítséget nyújthat.

Programunk tervszerűsége és minőségfejlesztési elemei garanciát jelentenek arra, hogy az a roppant energia, amit testültünk az iskola környezeti nevelési tevékenységébe fektet, minél hatékonyabban szolgálja fent megfogalmazott céljainkat.

A Szent István Általános Iskola és környezeti nevelési programja már működő tevékenységekre épült, és végleges formáját - sok hazai iskolához hasonlóan - a törvényi szabályozás hatására írtuk meg. Ez a feladat jó lehetőség, az iskola pedagógusai számára, az e témához kapcsolódó gazdag, szerteágazó, de egymástól elszigetelt tevékenységeik rendszerbe foglalásához. Így a hiányosságokra, fehér foltokra is fény derül, s a program megalkotásakor mód nyílik ezek pótlására. Ez a folyamat jól nyomon követhető az elkészült környezeti nevelési programban.

Az iskola környezeti nevelési munkacsoportja ebben a tanévben, a program kidolgozása kapcsán jött létre. A munkacsoportban tevékenykedő kollegák az iskolai élet legkülönbözőbb területein dolgoznak, és tettek és tesznek sokat a környezeti nevelésért. A munkacsoport ezért hatékonyan tud tevékenykedni a tervezésben és az irányításban egyaránt.

1.sz. melléklet

Programjaink:

JELES NAPOK AKCIÓPROGRAMJAI

Szeptember 20. Takarítási Világnap

Alkalmazott módszer:

Felhívás a környék lakóihoz, hogy az iskolában papírgyűjtési akciót szervezünk és segítség a gyerekek munkáját felajánlásaikkal.

Szeptember 22. Európai Autómentes Világnap

Alkalmazott módszer:

Kiállítás szervezése a tanulók rajzaiból

Autómentes közlekedés népszerűsítés (kerékpáros kirándulások, séta közeli nevezetességhez, sétakocsizás a város utcáin)

Vetélkedők

Kutatómunka (légszennyezés mérése, forgalomszámlálás)

Október 5. Állatok Világnapja

Alkalmazott módszer:

Kirándulással egybekötött madármegfigyelés

(fotó, feljegyzések, távcső, rajz, térkép)

Kiállítás a természetvédelmi terület madárvilágáról

December - Zöldkarácsony

Alkalmazott módszer:

Technika órákon újrahasznosítható anyagokból dísz tárgyak, ajándékok készítése

Kiállítás a legjobban sikerült darabokból (újrapapír levelezőlap, Hajas Artúr, festett üvegek, csuhé angyalkák,)

Kézműves foglalkozások, népi hagyományok felelevenítése

Mézeskalács sütése

Hulladék textíliákból foltmozaik technikával bevásárló táskák készítése

Április 22. –Föld Napja

Alkalmazott módszer:

Osztályok közötti vetélkedő szervezése

Ökofolyosó kialakítása

Meghívott előadók

Környezetvédelmi kísérletek bemutatása

Biokertészkedés

Biotorna

Ökofolyosó témái.

Csízazöldségek

Természetgyógyászat

Állatvédelem

Bioépítészet

A komposzt

Szelektív hulladékgyűjtés

Zöld előadások témái:

Biotorna és kerékpározás

Természetes gyógymódok és gyógyteák

Megújuló energiák nyomában

Vizsgáljuk meg a komposztot

Cél: Föld Napi staféta megszerzése(vándordíj, nyolcadik éve)

Május 10. Madarak és Fák Napja

Alkalmazott módszer:

Madár és növényismertető kiselőadások

Fameghatározás az iskola környékén

Június 5. Környezetvédelmi Világnap

Alkalmazott módszer:

Közös kirándulás a közeli Mártélyi Tájvédelmi Körzet területére

Akadályverseny

Témái:

Indián törzsi játékok

Bolygóközi utazások

Attila nyomában

(adott témák korra és környezetre jellemző vonásainak kiemelésével)

Jeles napok tapasztalatai:

Programjaink hozzájárultak a diákok és a felnőtt lakosság környezeti szemléletének fejlesztéséhez. Hagyománnyá válásuk biztosítja a környezetvédő szemléletmód beépülését a gyerekek személyiségében. Ezzel biztosítjuk és természetessé tesszük, a majd felnövekvő nemzedék számára, hogy a környezet egészségességét, épségét értéként hordozzák magukban.

A résztvevők sokoldalú tájékoztatást kaptak lakóhelyük és hazánk természeti értékeiről, a globális környezetvédelmi gondokról.

A program lehetőséget ad aktív, cselekvő környezetvédelemre.

16.. EGÉSZSÉGNEVELÉSI PROGRAM

16.1. Egészségfejlesztési feladatok

„Az egészség nem minden, de az egészség nélkül minden semmi.”

(angol közmondás)

1. Törvényi szabályozás

1.1 Jogok és kötelességek

Társadalmunk egyik alapvető gondját az életminőség romlása, az indokolatlan halálozások számának rohamos növekedése okozza. Megállapítható, hogy rizikótényezőként szerepel:

Az egészségtelen életmód

Az egészségre káros emberi magatartás /kábitószer fogyasztás/

Amikor a fiatal észleli a fogyasztás egyre súlyosabb egészségkárosító hatásait, legtöbbször már nem képes, hogy szabadon döntsön és szakítson az „anyaggal”.

A probléma megoldását az emberi viselkedés alakításában kell keresni, amelyek az ismeretekben, értékekben, attitűdökben vannak, s amelyek a cselekvést előkészítik, a viselkedést meghatározzák.

A WHO 1977-es megfogalmazása szerint az egészség: „a teljes fizikai, mentális és szociális jólét állapota, és nem kizárólag a betegség hiánya”.

Ez alapján a továbbiakban egészségfejlesztésen, egészségnevelésen mindig a testi-, a személyiség- és a társas környezethez való viszonyulás komplex egységét értjük.

A drogfogyasztási adatokat az elmúlt tíz év távlatából követhetjük valóban nyomon. Az addigi adatok vagy nem kerültek nyilvánosságra, vagy nem a valós állapotot tükrözték.

A magyarországi statisztikai adatok 2001-ben figyelmeztetőek voltak, a helyzet nagymértékű súlyosbodását tükrözték. Minden hatodik visszaélés kábítószerrel bűncselekményt elkövető – a 2001. évi bűnügyi statisztika szerint – fiatalkorú volt.

Az Egészségnevelés Nemzetközi Uniója (ENU) 1987-ben tette közzé az iskoláskorú gyermekek egészségnevelésével kapcsolatos állásfoglalását. A dokumentum összhangban van az ENSZ Gyermekek Jogai Deklarációval.

Ennek célja, hogy az **alapfokú képzés (6 – 14 év) során növelje:**

minden gyermek önértékelését és a felelősséget saját családja és közössége kifejezésében.

annak felismerését, hogy az egészség az élet legjelentősebb erőssége, és tulajdonítson nagy fontosságot az élet optimális minőségének.

a társadalmi igazságosságban kötelező értékrendszert és egészség iránti elkötelezettséget.

Az **Egészségügyi Világszervezet** által megfogalmazott definíció az egészséget a társadalmi és az egyéni teljesítmény felől közelíti meg. Az **egészséget alapvető emberi jognak**, „**az élethez szükséges erőforrásnak**” tekinti. Ez a pozitív megfogalmazás hangsúlyt fektet a szociális és személyes erőforrásokra éppúgy, mint a fizikális kapacitásra.

1.2 Az iskolai egészségnevelési-, drogrevenációs munkát meghatározó jogszabályi környezet

Az „Egészséges Nemzetért Népegészségügyi Program 2001-2002” megfogalmazza a célokat, és folyamatosan koordinálja a feladatokat.

Az „Egészség évtizedének Johan Béla nemzeti programja”, „Egészséges életmód programja, az emberi egészség rizikófaktorainak csökkentése” fejezete tartalmazza a dohányzás visszaszorításának, az alkohol és a drogrevenációnak irányait.

A tevékenység prioritásai:

- Egészséget támogató társadalmi környezet kialakítása
- Egészséges életmód programjai, az egészség rizikófaktorainak csökkenése, ezen belül a dohányzás, alkohol- és drog fogyasztás megelőzésének programjai
- Az elkerülhető halálozások, megbetegedések, fogyatékoság megelőzése
- Az egészségügyi és népegészségügyi intézményrendszer fejlesztése az egészségi állapot javítása érdekében

Oktatási Minisztérium drogrevenációs stratégiája (2003)

Nemzeti stratégia a kábítószer- probléma visszaszorítására (96/2000 OGY határozat 1036/2002. Korm. határozat)

Egészség: Testi, lelki, szociális jólét állapota.

Az egészség nem egyenlő a betegség hiányával. Emberi jog, megfizethetetlen kincs. Az élet a legnagyobb érték, melyet védeni kell. A társadalom fokmérője az egészségesek száma.

Az egészségnek, mint értéknek a megjelenése, a társadalomban igen fontos szerepet tölt be, amelynek a gyerekek értékrendjében is meg kell jelennie.

Az egészség az, amely mindenki számára természetes, magától értetődő és keveset teszünk érte.

Az egészség megőrzését aktív folyamatként kell tekinteni, amiért tenni, tennünk kell.

A megőrzés fontos lépései a megfelelő életmód kialakítása, életvitel, a stresszkezelés, az egészséges táplálkozás, a rendszeres testmozgás és az egészségre káros tevékenységek mellőzése. Ebben az életkorban az egészséges testi, lelki fejlődés lehetővé teszi, hogy következetes munkával ezek csíráit „elültethessük”.

Szemléletváltásra van szükség, melynek lényege, hogy az oktatás mellett a nevelésre helyezzük a hangsúlyt. Ennek elengedhetetlen feltétele, hogy a pedagógusainknak mentálhigiénés ismeretekkel is kell rendelkezniük.

2. Helyzetelemzés

Az iskola egészségtérképe

Beiskolázási körzetünk kiterjed a város „ún. szegényebb” területeire is annak ellenére, hogy a sportiskolai képzési irányunk városi beiskolázási körzetű.

A szülők intézményünkben pozitívnak ítélik meg azt a légkört, amelyet a sportnak köszönhetünk, mert kedvezően befolyásolja a szülőket az a mentalitás, hogy a sport jellemformáló, kitartásra ösztönöz, egészséges életmódra nevel, egészséges versenyszellemet alakít ki tanulóinkban.

Természeti és épített környezet

Iskolánk Szent István utcai telephelye (Szent István u. 75.) a város külső részén helyezkedik el, nyugodt kisvárosi környezetben, a helyi közlekedéssel mégis jól megközelíthető.

Az iskola udvara szép. Van aszfaltos pálya, füvesített, parkosított rész. Büszkélkedhetünk egy **Bio-kerttel**, valamint egy **Bio-ösvénnyel**, a környezetvédő kollegáknak köszönhetően. Az ösvényt a testnevelők előszeretettel használják az őszi és tavaszi időszakban a lúdtalp problémák kezelésére, megelőzésére.

A Szent István tér 3. szám alatti telephelyünk a belvároshoz közelebb van, ezért a város minden részéről jól megközelíthető, központi rész. Az épület udvara játszóudvarral és sportpályával is rendelkezik. Az épület – így az udvar is – folyamatos gondozást, felújítást igényel. Sportjátékok telepítése és faültetés teszi az udvart kedvelt tartózkodási helyé a tanórai foglalkozások mellett a szabadidő eltöltésére is.

Egészségügyi felmérések (szűrővizsgálatok eredményei)

Készítette: Kádár Ágnes iskolai védőnő, egészségőr

A folyamatos szűrések és vizsgálatok eredményeit az Egészségügyi törzslapon rögzítjük, és a különböző elváltozásokat nyomon követve a gondozást igénylő betegségekről veszélyeztetett füzetet vezetünk.

Kiemelkedő gyakoriságú elváltozás a lúdtalp, valamint a különböző gerincproblémák. A rendszeres mozgásszervi vizsgálatok alapján a tanulók állapotának nyomon követése folyamatos. Minden tanévben az I-IV. és VII. osztályosok a célcsoportok, ezen kívül ellenőrzésre kerülnek a többi osztályban talált elváltozások, és az esetleges állapotjavulást, ill. állapotromlást figyelembe véve elkészülnek a javaslatok a gyógytornára, úszásra, melyekre jelenleg 16 tanuló jár rendszeresen. Az iskolai testnevelés alól teljes felmentést kapott tanulók fejlesztését a kórházi gyógytorna és gyógyúszás segíti. Szembetűnő több gyermek helytelen, rossz testtartása, melyet a mindennapos iskolai testnevelés alkalmával is próbálnak korrigálni a megfelelő gyakorlatok segítségével. A tanórák keretében a tanulók úszásoktatásban is részesülnek.

Az iskola fogászati szűrés rendszeres, minden osztály a tanév folyamán részesül az ellenőrzésben. A fogszuvasodás is a gyakori elváltozások közé tartozik, az érintett tanulókat szakorvoshoz irányítjuk. Az iskolából néhány tanuló fogszabályzót kap.

Vérnyomás ellenőrzés alkalmával, ha magasabb értéket tapasztalunk ellenőrzésre visszarendeljük ezeket a tanulókat. Ha legalább 3 alkalommal magas értéket tapasztalunk, szakorvoshoz irányítjuk a tanulót kivizsgálás céljából. A serdülőkorú gyerekeknél gyakori probléma a szívzörej megjelenése is. Igen gyakori ilyen esetben a súlyprobléma megjelenése is.

A magyarországi lakosság egészségügyi állapota, mint tudjuk, nem a legjobb képet mutatja. A szív és érrendszeri betegségek, a magas vérnyomás, az elhízás, valamint a daganatos betegségek a vezető halálokok között szerepelnek. Ezen betegségek első jelei már az általános iskolás korosztálynál is megfigyelhetők. Fontos feladatunk a **helyes táplálkozás**, az **egészséges életmód** minél szélesebb körű oktatása, a tanulókkal játékos formában való megismertetése. A sokszor helytelen szokások megváltoztatása a legnehezebb feladat, az emberek **szemléletváltásához** mindig sok időnek kell eltelnie.

Kiemelésre méltó adat a **szemüveget viselő** gyermekek száma. A látásvizsgálat II.-V. és VII. osztályban történik. Igen sok tanulóknál tapasztalunk eltérést, a

szakorvoshoz utalt esetek több mint fele igazolódik is. A gyerekek nagy része sok időt tölt a televízió és a számítógép előtt. Ez a tény nagy részben felelős ezekért az elváltozásokért. Évente körülbelül három tanulónál derül ki, hogy szintévesztő, amely esetlegesen befolyásolhatja majdani pályaválasztásukat.

A szűrővizsgálatok alkalmával V.-VII. osztályokban golyvaszűrés is történik. Néhány tanulónál tapasztalunk eltérést, őket szakorvoshoz irányítottuk. Az iskolában a IV.-VII. osztályosoknál elvégzett hallásvizsgálatnál jó eredmény tapasztalható. Kevés esetben volt eltérés, ők további ellenőrzésre az audiológiára kaptak beutalót Rendszeres ellenőrzése jár néhány tanuló, asthmás betegségük miatt gyógyszeres ellátásban részesülnek. Előfordulnak különböző allergiák (gyógyszer, por, pollen, parlagfű, kutya-macskaszőr), amelyeket szintén gyógyszeres terápiával tartanak karban.

Néhány esetben előfordul tejcukor ill. tejfehérje érzékenység. Ők ennek megfelelően táplálkoznak, így tünetmentesek. Előfordul néhány súlyosabb betegség, amelyek folyamatos ellenőrzést és kezelést igényelnek, ilyenek a cukorbetegség, epilepszia, vesehypoplasia. Két tanulónál pszichés problémák miatt, egy esetben anorexia gyanú miatt történt kivizsgálás. Ezek közül egy gyerek a sok hiányzás miatt magántanuló lett. A közvetlen beszélgetések kapcsán fény derült 1-2 olyan betegségre is, amelyről a tanulók nem szívesen beszélnek. Ilyen alkalmakra a Tini- ügyeleteken kerülhet sor. Itt lehetőség nyílik a személyes problémák feltárására és megbeszélésére. Erre hetente két alkalommal, hétfőn és csütörtökön du. 14-15 óráig kerülhet sor az orvosi szobában. A serdülőkori gondokról is szívesen beszélgetnek a tanulók ilyen intim légkörben.

Negyedévenként (ill. szükség esetén) történik a tanulók pedikulózis (fejtetvesség) és tisztasági szűrése az ÁNTSZ munkatársaival összehangolva. Pár éve tapasztalható a tömeges előfordulás. A szülőket rendszeresen értesítjük a kiszűrt esetekről és tájékoztatjuk a kezelés helyes módszeréről. A terjedés megakadályozása érdekében rendszeresen az ellenőrzések problémás családoknál. Az otthonukban tett látogatások alkalmával is felajánljuk a segítségünket a probléma minél hatékonyabb megoldásra. Indokolt esetben kezelést is végzünk. A Polgármesteri Hivatal az idei évtől biztosítja a szükséges szereket és felszerelést ennek elvégzéséhez. A nevelőotthonos tanulók körében halmozottabban fordulnak elő szociális és higiénés problémák.

Minden tanévben a megelőzés fontos része a védőoltások megszervezése, lebonyolítása. A VI. osztályosok DI-TE oltás és kanyaró elleni védőoltásban részesülnek, a VIII.- osztályosok hepatitis elleni védőoltást kapnak. A fenti adatok elemzése alapján is látszik, hogy igen sokrétű feladat a tanulók egészségügyi állapotának felmérése és a tapasztalt elváltozások kapcsán kirajzolódó feladatok folyamatos koordinációt igényelnek.

Célunk a felnövekvő generációnak a megőrzése, az esetleges elváltozások minél hamarabbi felismerése, szakorvoshoz való irányítása, és közreműködés a probléma minél hamarabbi megoldásban.

3. Az egészségnevelési program

Az egészségnevelés célja, alapelvei

Egészségnevelés a lakosság egészségkulturáltsági szintjének emelésével egyidejűleg olyan tevékenységek kialakítása, amely az ismeretet aktív magatartássá formálja.

Az egészségnevelés tartalma:

- az egészségre, annak megtartására, fokozására, visszaszerzésére irányuló tevékenység, mely
- a személyiség formálását segíti elő.

Az egészségnevelés célja:

- az egészségkultúráltság emelése,
- hasznos információk átadása,
- olyan tulajdonságok kifejlesztése, amelyek hozzásegítenek a tudás hasznosításához

„Az egészségnevelésért kiemelkedő felelősséggel tartozik az iskola, mint olyan intézmény, amely a gyerekek ismereteinek, képességeinek és viselkedésének fejlesztésére hivatott.” (Gritz 2002) Az iskolai egészségnevelés célja, hogy a tanuló megértse a saját egészségvédelmének jelentőségét, és rendelkezzen azokkal a szükséges ismertekkel, jártasságokkal, amelyekkel környezetét, egészségi feltételeinek javítását, az egyes emberek, valamint a közösség egészségének a védelmét cselekvően megteremtheti.

„Fontos, hogy a különböző iskolatípusokban tanulók megszerezzék az életkoruknak megfelelő egészségi alapismereteket, az egészséges életmódjukhoz szükséges szaktudnivalókat. Kívánatos magatartás alakulása csak megfelelő ismertek birtokában várható el.” (Gritz 2002)

Az egészségnevelés alapelvei

- a legszélesebb értelemben vett megelőzést szolgálja
- tervszerű, szervezett és rendszeres tevékenység
- tömegméretű, mert kiterjed az intézmény minden tagjára
- helyes cselekvésre serkentő legyen
- a tanulók ismerjék meg az egészségvédelem kérdéseit
- életkorral járó biológiai-, pszichés-, életmódi tennivalókat
- a társkapcsolatok egészségi, etikai kérdéseit
- az egészségre káros szokásokat (helytelen táplálkozás, inaktív életmód)
- antihumánus szenvedélyek (cigaretta, alkohol, drog fogyasztása)
- az egészséges életvitelhez szükséges képesség fejlesztésének lehetőségei,
- az egészségérték tudatosítás

Az iskolának minden tevékenységével szolgálnia kell a tanulók egészséges testi, lelki és szociális fejlődését.

Az egészséges életmódra nevelés nemcsak a betegségek megelőzésére tanít, hanem az egészséges állapot örömteli megélésére és a harmonikus élet értéként való tisztelésére is nevel.

3.1 Alapelvek

A személyiségfejlesztési-, egészségnevelési- és drogprevenációs programok beépítésére:

Az alapfokú nevelés oktatás első szakasza (1-4. évfolyam):

Az alapfokú nevelés- oktatás első szakasza az iskolába lépő kisgyermekben óvja és továbbfejleszti a megismerés, a megértés és tanulás iránti érdeklődést és

nyitottságot. Átvezeti a gyermeket az óvoda játékközpontú tevékenységeiből az iskola tevékenységeibe. Fogékonnyá teszi saját környezetet, a természetet, a társas kapcsolatok, majd a tágabb társadalom értékei iránt. Az iskola teret ad a gyermek, játék- és mozgás iránti vágyának, segíti természetes fejlődését, érését. A tanítási tartalmak feldolgozásának folyamatában elemi ismereteket közvetít, alapvető képességeket és alapkészségeket fejleszt. A heterogén szociális, szociokulturális háttér az iskolába lépéstől megkívánja az iskolaközösségtől a differenciált személyiségfejlesztést, az egészségnevelés eltérő értékrendjeinek figyelembevételét a szociális kompetencia fejlesztése terén.

Az intézményi programok tudatosítják a gyermekekben a szűkebb és a tágabb környezetből megismerhető erkölcsi értékeket, megerősíti a humánus magatartásmintákat, szokásokat, és a gyerekek jellemét formálva szolgálja a személyiség érését. A pedagógiai munka középpontjában tehát a személyre szóló fejlesztés törekvése áll.

Az alapfokú nevelés oktatás második szakasza (5-8. évfolyam):

Az iskola ebben a szakaszban is együtt neveli a különböző érdeklődésű, eltérő értelmi, érzelmi, testi fejlettségű, képességű, motivációjú, kultúrájú, eltérő szinten szocializált gyerekeket. Érdeklődésüknek, képességüknek és tehetségüknek megfelelően felkészíti őket a további tanulásra, és előkészíti őket a társadalomba való majdani beilleszkedésre.

Fejleszti a tanulóknál azokat a képességeket, készségeket, amelyek a környezettel való harmonikus konstruktív kapcsolathoz szükségesek. A tanulási tevékenységek közben és a tanulói közösségekben való élet során fejleszti a tanulók önismeretét, együttműködési képességét, akaratát, segítőkészségét, szolidaritásérzékét, empátiáját. Gyakorlati módon igazolja a megbízhatóság, becsületesség, szavahihetőség értékét.

A szocializáció folyamatainak elősegítése az érzelem és a cselekvés kívánatos összhangjának felismerésével, a nemzedékek közötti és a kortársi kapcsolatok megerősítésével, az állampolgári ismeretek gyakorlati értelmezésével, a mindennapi életvitellel összefüggő praktikus tudás nyújtásával.

3.2 Értékek, célok

Az integrált egészségnevelés jellemzői:

Az iskolának minden tevékenységével szolgálnia kell a tanuló egészséges testi, lelki és szociális fejlődését.

A pedagógusok készítsék fel a gyermekeket, a fiatalokat arra, hogy önálló felnőtt életükben legyenek képesek életmódjukra vonatkozóan helyes döntéseket hozni, egészséges életvitelt kialakítani, konfliktusokat megoldani.

Fejlesszék a beteg, sérült és fogyatékos embertársaik iránti elfogadó és segítőkész magatartást.

Nyújtsanak támogatást a gyerekeknek – különösen a serdülőknek – a káros függőségekhez vezető szokások (pl. dohányzás, alkohol- és drogfogyasztás, rossz táplálkozás) kialakulásának megelőzésében.

Az iskolai környezet is biztosítsa az egészséges testi, lelki, szociális fejlődést. Ebben a pedagógusok életvitelének is jelentős szerepe van.

Teljesen komplex: számol az iskola tárgyi feltételeivel, bevonja az iskola teljes személyi állományát.

Eltérő súllyal, de minden tantárgy részévé válik az egészségnevelésnek.

Nem csupán ismereteket ad, hanem nevel, magatartást formál.

Pozitív hatást gyakorol a tanár – tanuló, tanár – szülő, tanár – tanár, iskola – otthon kapcsolatokra.

A tanuló aktív részvételére épít.

Az iskola egészségügyi szolgáltatást nyújt (orvos, védőnő).

Az iskola egészségnevelési feladatai:

Testi nevelés

- a mozgás megszerettetése
- sportágak megismertetése
- küzdőszellem
- csoportszellem
- kitartás
- időbeosztás
- önfegyelem
- egészséges versenyszellem kialakítása
- edzettség, az egészséges test formálása
- a szabadidő hasznos eltöltése

Lelki (mentális) nevelés:

- problémamegoldás, dönteni tudás készségének kialakítása
- stresszkezelés
- az agresszió kezelése
- szorongások oldása
- szenvedélybetegségek kialakulásának megelőzése
- a másság, az átlagtól való eltérés elfogadása
- csoportba tartozás érzésének megélése

Életvezetési ismeretek, szokásrendszerek kialakítása:

- tisztálkodás, testi higiénia, környezeti higiénia
- háztartástan, fogyasztói szokások, egészséges táplálkozás
- tankönyv működik iskolánkban
- napi- és heti életritmus
- balesetvédelem
- stabil oldalfekvő helyzet megtanítása
- segélykérés helyes módjának elsajátítása (mentők tűzoltók, rendőrség) mobiltelefonok használatának szabályai a segélyhívásban
- betegségek megelőzése, időben orvoshoz fordulás
- értelmes élet (értékorientáció) megvalósítása

Az iskola működésére hatók:

- minőségbiztosítási tevékenység kidolgozása
- minőségirányítási rendszer kidolgozása (ha már megvan, hatékony működtetése)

Az iskolai eszközszerre hatók:

- személyzet: pl. egészségnevelő, drogügyi koordinátor alkalmazása az iskolai drogmegelőzési munka fejlesztésében
- új tevékenységi formák bevezetése: pl. családi életre nevelés tantárgy, a tantestület mentálhigiénéjének javítása
- az egészségnevelő, drogügyi koordinátor, az ifjúságvédelmi felelős, a DÖK kapcsolattartó alkalmazottak továbbképzése

A tanulóra hatók:

- szolgáltatás: kortárs klubok működtetése
- iskolarádió, iskolaújság fejlesztése
- szakköri tevékenységek fejlesztése
- ismeret és képességfejlesztés, nemet mondani tudás képessége
- egészségmotiváció kialakítása
- kidolgozni iskolai szinten – droproblémák kezelésének protokollját

A szülőkre hatók

- együttműködés a szülői munkaközösséggel
- a szülők hatékonyabb bevonása a nevelési feladatmegosztásba – szülő klub
- a szülők véleményének megismerése (szülői értekezlet, fogadóóra)
- elérni, hogy a szülő támogassa az iskola programjait
- szülő tréning, szülői klub

3.3 Célok

Olyan nyitott iskolát teremteni: ahol a gyermekközpontú közösségben jól együttműködő, érdeklődő, kreatív, emberek csoportja aktívan vesz részt a képzés folyamatában, és meghatározó szerepe van a sportnak, a testnevelésnek.

Az önmegvalósítás alapja, a biztos önismeret.

Hozzásegítjük gyermekeinket, hogy fel tudják mérni egyéni lehetőségeiket és korlátaikat. Sikereik ösztönözzék újabb megmérettetésre őket, de legyen belső tartásuk a kudarcok elviselésére is, a merítsenek erőt önmagukból az újrakezdéshez.

A belső harmónia és a magas fokú szellemi kultúra alapja az egészséges, edzett test. Ennek érdekében azon munkálkodunk, hogy a gyermekek életmódjává váljék a mozgás szeretete, a sport.

Képessé tesszük őket arra, hogy önállóan döntsenek, s vállalják a felelősséget döntéseikért.

Az osztályfőnökök év elején felméri a személyiségproblémákkal küzdő tanulókat.

Az iskolán belül a személyiségformálás egyik legfontosabb színtere (felső tagozaton) az osztályfőnöki óra, ahol az alábbi módszereket alkalmazzuk: önismereti játékok, személyiségfeltáró feladatok, szerepjátékok, didaktikai játékok, drámajátékok, stb. Az osztályfőnök segítséget nyújt a gyerekek saját személyiségének megismeréséhez, formálásához, önmaga és mások másságának elfogadásához. A nevelők segítsék gyermekeinket abban, hogy véleményüket képesek legyenek megfogalmazni, fejlődjön vitakészségük, vitakultúrájuk. Az osztályfőnökök mindenkor építenek a közösség személyiségformáló erejére is.

Közösségfejlesztő feladatok – szociális kompetencia:

Legyenek nyitottak, megértők a különböző szokások, életmódok, kultúrák, vallások, a „másság” iránt. Becsüljék meg ezeket. Szerezzenek személyes tapasztalatokat az együttműködés, a környezeti konfliktusok közös kezelésére és megoldására.

- Reális önértékelés, önkép
- Szociális és mentális stabilitás
- Helyes életvezetési ismeretek
- Modern táplálkozási ismeretekkel rendelkezzenek
- Higiénés hiányosságok pótlása (megőrzése, javítása)
- Morgáskultúra, fizikális erőnlét javítása
- Helyes életritmus, dinamikus életvitel
- Erkölcsi normák stabilizálása
- Stressz és agresszió kezelése
- Az egészségnevelési programban tervezettek kivitelezése
- Drogmentes iskola
- Nemet mondani tudó generáció
- Tanulmányi sikertelenségek leküzdése
- Kötődési lehetőségek fejlesztése (család, kortárs csoport, közösség, barát)
- Egészséges kapcsolatépítési készségek kialakítása

3.4 Az egészségnevelés beépítése a tantervbe

Szervezési, megvalósítási folyamatok:

- Tanórákat hassa át ez a légkör
- Felső-tagozaton osztályfőnöki órák keretében (évi 10 óra mentálhigiénés foglalkozás)
- Alsó tagozatban az osztályfőnöki teendők beépítve jelennek meg a mindennapokban
- Szakkör (Tini klub, Önismereti szakkör)
- Napközis foglalkozások
- Védőnő (Kamasz panasz)
- Egészségnap szervezése alkalmanként
- Kihívás napja
- Kirándulások alkalmával, túrák, erdei iskola
- Sportkörök
- Diákönkormányzati rendezvényeken
- Versenyek alkalmával

Ismeretátadáson, valamint döntés, viselkedés, életmódot befolyásoló módszerek:

- Didaktikai játékok
- Dramatikus játékok
- Helyzetgyakorlatok
- Alternatív lehetőségek a szabadidő hasznos eltöltésére

- Egészséges életmód, életritmus, táplálkozás gyakorlati ismereteinek elsajátítása
- Hasznos módszerek, tanácsok az elutasítás gyakorlására
- Személyes példa
- A közösség pozitív megtartó, befolyásoló erejének tapasztalata

3.5 Kimenet

Az egészségtan tananyag bizonyos részei jelenjenek tantárgyakba integrálódva. Minden gyereknek találkoznia kell az egészségneveléssel, mindenkinek érintettnek kell lennie a 8 év alatt, tanórai keretben.

3.6 Módszerek technikák

Szervezési, megvalósítási folyamatok:

1. tanórába illeszthető feladatok
 - A tanórákat hassa át ez a léggör
 - Felső tagozaton osztályfőnöki órák keretében (évi 10 óra mentálhigiénés foglalkozás tervezhető)
2. tanórán kívüli programok
 - kirándulások alkalmával, túrák, erdei iskola
 - Versenyek alkalmával
 - Diák önkormányzati rendezvények
 - Osztálykeretben megrendezett – Családi napok
3. kis közösségeket érintő feladatok (szakkörök)
 - Sportkörök
 - Védőnő (Kamasz panasz)
 - Szakkör (Tini klub, alsó tagozat Önismereti szakkör)
4. jeles napok, témanapok
 - Egészségnap szervezése alkalmanként
 - Kihívás napja
 -

Ismeretátadáson, valamint döntés, viselkedés, életmódot befolyásoló módszerek – sokszínű tevékenységrendszer biztosítása:

- Didaktikai játékok
- Dramatikus játékok
- Helyzetgyakorlatok
- Személyes beszélgetések
- Klubok
- Kortársképzés
- Kiscsoportos beszélgetés
- Színjátzó – kör
- Gyógyult drogos megszólaltatása
- Könyvtársarok
- Tematikus előadás

- DÖK programok
- Iskolai hagyományőrző programok
- Túrák, táborok
- Alternatív lehetőségek a szabadidő hasznos eltöltésére
- Egészséges életmód, életritmus, táplálkozás gyakorlati ismereteinek elsajátítása
- Hasznos módszerek, tanácsok az elutasítás gyakorlására
- Személyes példa
- A közösség pozitív megtartó, befolyásoló erejének megtapasztalása

4. Cselekvési terv

4.1. Résztvevők

4.1.1 Külső résztvevők

- iskolaorvos
- védőnő
- külső előadók
- Kagylóhéj Gyermekvédelmi Szolgálat (pszichológus, drogkoordinátor)
- Pártfogói hálózat
- Családsegítők
- Egyházak
- Karitatív szervezetek
- DÖK
- SZMK
- Szülők, család

4.1.2 Belső résztvevők

- mentálhigiénés szakemberek
- tanfolyamokon képzett tanárok
- osztályfőnökök
- napközis nevelők
- tantestület
- Iskolaszék
- Szülői munkaközösség

4.2 Területei

4.2.1 Személyi higiéné

- mindennapos testi higiéné
- fogmosás
- rendszeres körömvágás
- mindennapos fehérműcsere
- rendszeres hajmosás (tetvesség megelőzése)

4.2.2 Egészséges táplálkozás

- táplálék összeállításának problémái
- rendszeres étkezések
- minőségi összetétel megválogatása

- az étel kulturált elfogyasztása
- 4.2.3 Mozgás
- a mozgás beillesztése a mindennapi életbe
 - a mozgás, mint a stresszkezelés módszere
 - minőségbeli szabadidő eltöltés, alternatívák a szabadidő hasznos eltöltésére pihenés és a munka (tanulás) egyensúlyának megteremtése
- 4.2.4 Stresszkezelés
- agresszió mentes stressz- kezelés
 - relaxációs gyakorlatok
- 4.2.5 Baleset-megelőzés
- balesetmentes közlekedés
 - biztonságos közlekedés a kerékpárúton és azok kívül
 - felelősségteljes viselkedés a közutakon
 - baleset, veszély esetén ismerje a segélyhívók telefonszámát, tudjon tájékoztatást adni, ill. segítséget kérni
- 4.2.6 A szexualitás problémái tizenéves korban
- a nemi érés kérdésének kezelése
 - menü szerepek
 - szexuál -higiéné
- 4.2.7 Nem dohányzás
- a dohány, mint a legális drogok egyike
 - a rászokás veszélyei, a leszokás nehézségei
 - a dohányzás egészségkárosító hatásai
 - a felnőtté válás lépcsőfokán nem szerepe a dohányzóvá válás
- 4.2.8 Az alkohol okozta problémák
- az alkohol tudatbefolyásoló szerepe
 - az alkoholfogyasztás problémái a családokban
 - a függőség és társfüggőség problémái
- 4.2.9. Drogtagadás
- addikció az alkalmi fogyasztásból
 - a drogok viselkedést befolyásoló hatása
- 4.2.10. Időben történő orvoshoz fordulás, a szűrővizsgálatok fontossága
- a tünetek időbeli felismerése
 - az önvizsgálat fontossága (mellrák)
- 4.2.11. A tanácsok elfogadása, együttműködés
- 4.2.12. Az egyéni környezetvédelem, környezettiszteltet
- gondolkodj globálisan, cselekedj lokálisan
 - az egyén felelőssége (sok kicsi sokra meg elv érvényesítése)

4.3 Feladatok, tevékenységek

Tantestület teendői:

- statisztikai módszerek kidolgozása
- tanártovábbképzés – szemléletváltás megvalósítása
- konfliktusok felismerése
- empatikus magatartás
- támogatói magatartás

- tisztában legyen kompetenciáival (határaival)
- megelőzésre nevelés
- ismerje a segítségkérés lehetőségeit

4.3.1 A már működő tevékenységek

Akcióterv:

- Egészségnap
- Kihívásnapja
- Diákönkormányzati programok (Márélyi túra)
- Osztályfőnöki tanmenetek kiegészítése (Csendes Éva: Életvezetési ismeretek és készségek program)
- „Egészségesebb Iskoláért Hálózat” tagjai vagyunk
- Föld napja

4.3.2 A tervezett tevékenységek

Teendők az elkövetkezendő években:

- Az iskolánkban hagyományosan tartott programok folytatása
- Egészségnap, egészség hét
- Felső tagozaton rendszeressé tenni a mentálhigiénés órákat osztályfőnöki órákon
- Legális és illegális szerektől mentes iskola
- Segítő szervezetek bevonása az oktatásba (rendőrség, drogambulancia, stb.)
- SZMK és DÖK bevonása a programjaink megvalósításába
- Továbbképzések szervezése tanárainknak
- Szülőknek tartott ilyen témájú értekezletek (igény szerint), ill. beépítve az időszakos szülői értekezletek anyagába
- Konfliktuskezelő tréningek tanároknak, diákoknak
- Kortárssegítők képzése
- Pályázatok írása
- Tanulóinkban végbemenő értékrendbeli váltás nyomán követése

5. A program megvalósításának erőforrásai

5.1. Emberi erőforrások

- Szakemberek képzése a tantestületben
- A tantestület érzékenyvé tétele
- Iskolaorvos
- Védőnői hálózat
- Kagylóhéj Gyermekvédelmi Szolgálat (pszichológus, drogkoordinátor, pártfogói hálózat)
- Szülők, család

- Iskolaszék
- Egyházak
- Gyermekjóléti Szolgálat, Nevelési Tanácsadó
- Karitatív szervezetek
- Szakemberképzés
- Szülők megnyerése
- Nevelési értekezleten a helyzet analizálása

5.2. Közösségi erőforrások

- osztályközösségek
- kortársképzéssel a barátok befolyásoló szerepe

5.3 Anyagi erőforrások

pályázatok benyújtása - OM_GYISM

- GYISM drogmegelőzési, ifjúsági, sporttevékenységgel kapcsolatos pályázatai
- alapítványi támogatások igénybevétele

sponzori és egyéb források feltárása

6. A program működésének ellenőrzése

Olyan szempontokat veszünk figyelembe az egyén szintjén, amely választ ad a következő kérdésekre:

- Milyen az értékmegőrzés, - teremtés, - átadás mértéke, eredményessége, a példaadás, együttműködés, a folyamatosság segítése, önképzés, részvétel a szabadidő programokban.

Az éves munkaterv ellenőrzési tervében évente kerül meghatározásra:

a.) az ellenőrizendő témák kiválasztása

- tanulók iskolai magatartása
- tisztaság
- szűrővizsgálatok
- gyermekélelmzés
- szülői értekezlet tartalma
- mozgásos tevékenység kihasználtsága
- pedagógus mint „példakép”

b.) mérés (az egészség – tudatosság fejlődése korcsoportonként)

- tesztlapok
- véleménykérdőívek (minőségbiztosítási technikák)

c.) értékelés

Az értékelés kiterjed a program:

- teljes teamjére
- egyes elemeire
- teljes egészére
- hatásaira a tanulók és a társadalom felé
- szakmai megalapozottságára
- gazdaságosságára
- az értékelés legyen egyértelmű
- a fejlődés irányába mutató, tartalmazza a továbbhaladás

kritériumait.

- A mérés területei és ideje: szociális képességek alakulása
1., 4., 8., évfolyamokon
- értékorientáció kétévente valamennyi évfolyamon,
- konfliktuskezelés 4. és 8. évfolyamokon,
- közvélemény aktuális problémák esetén,
- morális gondolkodás 5. és 8. évfolyamokon,
- informális kapcsolatrendszer kétévente
- tevékenységrendszer felülvizsgálata négyévente.

7. Minőségbiztosítás

Mi mit tartunk sikernek?

Minden gyerek érintett legyen az egészségnevelési programban.

Az egész iskolát érintő programokon minél többen vegyenek részt aktívan.

A nyolcadik év végén végezzünk egy felmérést, amelyben meghatározzuk azt az optimumot, amelyet el kell sajátítani a gyerekeknek, és a bizonyítvány mellékleteként állítson ki az iskolaorvos, egy Egészségbizonyítványt , amely dokumentálja, hogy részt vett a programban a tanuló.

Higiénés állapot javulása.

Dohányzók számának csökkenése

A végrehajtás színterei, módszerei:

A drog- prevenciós tevékenység összetett személyiségfejlesztő munka, melynek színterei: a tanórai és tanórán kívüli foglalkozások (napközis foglalkozások, osztálykirándulások, szakkörök, diák-önkormányzati programok, sport tevékenységek, sportversenyek, klubok)

Iskolán kívüli rendezvények: sportversenyek, családi rendezvények, egyházi rendezvények, szabadidős elfoglaltságok.

16.2. Mindennapos egészségfejlesztő testmozgás program

3.1. Helyzetelemzés

Iskolánk a -testnevelés és sport szempontjából- két fajta képzésformával működik.

1. Emelt szintű testnevelés oktatás (spotiskolai képzés)
2. Hagyományos testnevelés oktatás

Ennek megfelelően a mindennapos testmozgás megszervezését is a két területre külön kell megtervezni.

3.2. Emelt szintű sportiskolai osztályok

Általános feltételek

Szakmai tartalom:

Az osztályok egységes Közoktatási típusú sportiskolai kerettanterv szerint működnek, melyek az alaptanterven túl az egészséges testi fejlődés feltételeit teremtik meg. A testnevelés és sport széles területét öleli át, az életkornak megfelelő terhelés mellett, a mozgás örömeit hangsúlyozza. A tanterv szakmailag engedélyezett, a feladat alapító okiratunkban rögzített, a szükséges órákat a fenntartó biztosítja.

Szakos ellátottság:

Ezen osztályokban elsőtől kezdve testnevelők tanítják a testnevelés tantárgyat. Szakos ellátottság 100%-os.

Differenciált foglalkoztatás

Lehetőség szerint a testnevelés tantárgyat sportiskolai osztályokban csoportbontásban tanítjuk, így sikerül biztosítani, hogy a foglalkozások ne csak élményt, hanem sikerélményt is adjanak minél több diákunknak – támogatva a tehetséggondozás célkitűzéseit.

Egészségügyileg felmentett vagy gyógytestnevelésre utalt diákjaink részére az iskolánkban (vagy másik kijelölt intézményben) gyógytestnevelő vezetésével folynak foglalkozások.

Úszásoktatás folyik minden évfolyamon fenntartói órakerettel és forrásból (a tanulókat busz viszi az uszodába)

Mindennapos testnevelés alsó tagozatban

Az emelt szintű testnevelést tanuló diákok óraszámja az első négy évfolyamon heti hat óra, tehát a mindennapos testmozgás feltételei adottak. Minden nap van testnevelés óra, illetve egy napon kettő is. Szakmai feladat volt és mindennapos gyakorlattá vált a Gerincgyógyászati Társaság Tartásjavító tornájának a beillesztése a napi testmozgásba.

A mindennapos testmozgás megszervezésén túl is több lehetőséget kínálunk tanulóinknak, amelyekkel ők örömmel élnek is. Délutánonként iskolai sportkörök keretében atlétikus mozgásokkal, tenisszel és labdajátékokkal foglalkozhatnak diákjaink. Sportiskolásaink egy része bekapcsolódik a városi sportkörök munkájába.

Mindennapos testnevelés felső tagozatban.

5.-től 8. osztályig a heti testnevelés órák száma 5 óra.

A testnevelés órákon a bemelegítő gimnasztikába itt is beépül a tartásjavító torna, mely a tanórákon kívül a sportkörök munkájában is beiktatható. Működő iskolai sportköreink (labdarúgás, kosárlabda, kézilabda) illetve együttműködésünk a helyi sportegyesületekkel lehetővé teszi minden diákunknak a napi testmozgást. Szükség van azonban „tömegsport jellegű” iskolai sportköri foglalkozásra is. Ezzel válik megoldottá, hogy a versenysportból kiszoruló diákoknak is legyen lehetőségük a többletmozgásra, lehetőséget teremtve a differenciált foglalkoztatásra.

3.3 Nem emelt szintű testnevelési osztályok

A fenntartó ezeknél az osztályoknál is biztosít tanítási órát a mindennapos testnevelés megtartására., az úszásoktatás megszervezésére valamennyi osztályunkban. Az uszoda használatát illetve a busszal történő szállítást is a fenntartó biztosítja. Az uszodai oktatás megszervezéséhez, a kísérethez elengedhetetlen a tanítók, szaktanárok szoros együttműködése.

Alsó tagozat

A testnevelés heti óraszám 5 óra. Ezeknél az osztályoknál is gyakorlat a Gerincgyógyászati Társaság Tartásjavító tornájának a beillesztése a napi testmozgásba. Alsó tagozatban a diákok az iskolaotthonos tanítás rendszerének köszönhetően a gyermekek a tanítók irányításával rendszeresen vesznek részt mozgásos játékokban, hiszen lehetőség nyílik a rugalmas tanulásszervezésre a tanulói igények figyelembevételével az egyenletesebb, egészségesebb terhelés kialakítása érdekében.

Felső tagozat

A testnevelés heti óraszám 4 óra.

Azokon a napokon, amikor nincs testnevelés óra, a testnevelők vezetésével foglalkozásokat / sportkör, gerincjavító torna/ szervezünk. A foglalkozásokat a tornaterem, illetve a diákok elfoglaltsága szerint tanítás előtt vagy tanítás után kell tartani a tanulók órarendjébe iktatva.

A sportkört testnevelés szakos tanár vezeti, a tartásjavító foglalkozást vezető pedagógus az osztályban tanító nevelők közül kerül ki, lehetőleg testnevelés szakos tanár.

17. Fogyasztóvédelemmel kapcsolatos feladatok

Jogi háttér

Az Egyesült Nemzetek Szervezete 1985-ös Fogyasztóvédelmi Irányelveiben leszögezte, hogy fogyasztóként a következő alapvető jogokkal rendelkezünk:

- Az alapvető szükségleteik kielégítéséhez való jog
- A veszélyes termékek és eljárások ellen való tiltakozás joga
- Különböző termékek és szolgáltatások közötti választás joga
- A megfontolt választáshoz szükséges tények ismertetése joga
- Jogos panasztok tisztességes rendezéséhez való jog
- Az egészséges és elviselhető környezetben való élethez való jog
- A kormány irányelveinek meghatározásába és végrehajtásába való beleszólás joga
- A tájékozott és tudatos fogyasztóvá váláshoz szükséges ismeretek és tudás elsajátítása

Az Országgyűlés 1997. dec. 15-én fogadta el a fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. Törvény része V fejezet 17§-a rendelkezik a fogyasztók oktatásáról

E törvény írja elő a fogyasztók oktatásának szükségességét a fogyasztóvédelmi jogszabályok megismerése törvény szerint a fogyasztók oktatása alapvetően állami feladat, amelyet az oktatási intézmények, a Felügyelőség és az érdekvédelmi szervezetek együttműködve teljesítenek.

Az EU 2002-2006 közötti időszakra szóló V. fogyasztóvédelmi akcióterve alapján a Kormány kidolgozta fogyasztóvédelmi politikáját, melynek prioritásai az élelmiszerbiztonság, valamint az elektronikus lakossági szolgáltatások (pénzügyi és biztosítási) területe.

A fogyasztóvédelemről szóló törvények, valamint az EU jogharmonizációs követelményeknek is eleget téve a 2003. évi LXI. Törvénnyel módosított közoktatási törvényben (1993. évi LXXIX. Törvény) is megjelenik a fogyasztóvédelem oktatása.

A Kormány 243/2003. (XII. 17.) számú rendeletével kiadott Nemzeti alaptanterv (NAT) értelmében a helyi tanterveknek biztosítani kell, hogy az egyes tantárgyak sajátosságaihoz igazodva a tanulók elsajátíthassák a fogyasztóvédelemmel összefüggő ismereteket, felkészüljenek azok gyakorlati alkalmazására. Kiemelt fejlesztési feladat a NAT-ban a felkészülés a felnőtt életre, amelyben a fogyasztói kultúra kialakítása is jelentős szerepet kap.

A fogyasztóvédelmi oktatás célja

„A fogyasztóvédelem célja a fogyasztói kultúra fejlesztése, és a tudatos, kritikus fogyasztói magatartás kialakítása és fejlesztése a tanulóknál.” (Nat)

A cél elérését a fenntarthatóság, azon belül a fenntartható fogyasztás fogalmának kialakítása, elterjesztése és a fenntarthatóságnak a mindennapi életünkben fogyasztóként való képviselése jelenti.

A fogyasztóvédelmi oktatás tartalmi elemei:

A tanulók hatékony társadalmi beilleszkedéséhez, az együttműködéshez és a részvételhez elengedhetetlenül szükséges a szociális és társadalmi kompetenciák

Tudatos, pedagógiailag megtervezett fejlesztése. Olyan szociális motívumrendszerek kialakításáról és erősítéséről van szó, amelyek gazdasági és társadalmi előnyöket egyaránt hordoznak magukban.

Szükséges a társadalmi és állampolgári kompetenciák kialakításának elősegítése, a jogait érvényesíteni tudó, a körélemben részt vevő és közreműködő fiatalok képzése. A szociális és társadalmi kompetenciák fejlesztése, a versenyképesség erősítésével kapcsolatos területek, mint például a vállalkozási, a gazdálkodási és a munkaképesség szoros összefüggése, az ún. cselekvési kompetenciák fejlesztése. (Nat)

Fogyasztói magatartásunk sokféle hatás mentén, a szociális tanulás útján alakul, fejlődik. A tudatos fogyasztóvá válás és az ennek megfelelő magatartás kialakítása hosszú, sokoldalú folyamat. Ennek során az egyén megismeri a fogyasztási javakat és szolgáltatásokat, megtanulja, hogyan viselkedjen a piaci viszonyok között, hogyan legyen képes fogyasztói érdekeinek érvényesítésére a természeti erőforrások védelme mellett.

A fogyasztói mintáknak a fenntarthatóság irányába történő fejlődése szempontjából a nevelés-oktatás különösen nagy jelentőségű. Mivel ismereteket kell elsajátítani, készségeket, hozzáállást, értékrendet kell formálni a fenntartható fogyasztás érdekében, ezért a gyermekkorban elkezdett fejlesztés döntő hatású. Amíg a kisiskolás korban leginkább jellemző fogyasztói magatartások a kiválasztás, az áruismeret, a döntés, a kockázatvállalás, a bizalmi elv érvényesülése, addig a kamasz korban már megjelenik a jogérzék, kellő fejlesztés mellett a jogismeret, a szolgáltatásismeret, a fogyasztói értékrend és a vállalkozásismeret is.

A fogyasztás elemi meghatározója a család. A fogyasztói szokások tekintetében az otthonról hozott hatások a legélelénkebbek, ezért is fontos a szülők, a családok bevonása a nevelési folyamatba.

A napi gazdasági tapasztalatok, a gazdasági élet mind alaposabb és tudatosabb megismerése és megértése segíti a fenntarthatóság eszméjének elfogadtatásában. Az emberek sokszor az olcsó, akciós termékeket részesítik előnyben, általában keveset költenek kultúrára, utazásra, erősen differenciálódnak abból a szempontból is, hogy mennyire akarnak, vagy tudnak megtakarítani. E gyakorlattal szemben a fenntarthatóság irányába ható fogyasztói minták kialakítását segítheti a korrekt sokoldalú tájékoztatás és információ áramlás. Az iskolai programokban a pszichológiai mozgatókra, és a helyes értékrend alakítására kell a hangsúlyt fektetni. A fenntartható fogyasztás nem annyira tudományos vagy technikai kérdés, hanem inkább az értékek választásával, a tudatos beállítódással kapcsolatos viszony.

Az értékek formálásában lényeges pl.

- A kívánság és a szükséglet fogalmának tisztázása és elkülönítése,
- Az egyéni és társadalmi jogok tiszteletben tartása,
- A természeti értékek védelme.

Fontos továbbá a fogyasztás során:

- A tájékozódás képessége,
- A döntési helyzet felismerése és
- A döntésre való felkészülés

Meg kell ismertetni a tanulókat a piac, a marketing és a reklám szerepét, alkalmassá téve őket e területen való eligazodásra. Hangsúlyozni kell a minőség és a biztonság szerepét a fogyasztás során, valamint a gazdagosságot és a takarékoságot.

A fogyasztóvédelmi oktatás céljaként megfogalmazott fogyasztói kultúra, valamint a kritikus fogyasztói magatartása és fejlesztése érdekében különösen fontos, hogy az általános és a középiskola befejezésekor a diákok értsék, valamint a saját életükre alkalmazni tudják az alábbi fogalmakat:

Tudatos, kritikus fogyasztói magatartás: Olyan viselkedés, melyet a szuggesztív marketinghatásoktól való távolságtartás képessége, a fogyasztói szükségletek folyamatos mérlegelése, továbbá a felmerülő fogyasztói problémák megértésének, kommunikálásának és megoldásának képessége és készsége jellemez.

Ökológiai fogyasztóvédelem: Az elmúlt években sokan felismerték, hogy a környezeti problémáink túlnyomó többségének gyökere a mai fogyasztói társadalmunkban keresendő. Mind a javak pazarló előállítási technológiája, mind pedig fogyasztásunk ön- vagy csupán vállalati profitcélú volta, mennyisége, valamint annak összetétele hozzájárul erőforrásaink feléléséhez és természeti környezetünk elszennyezéséhez. E szemlélet a környezet szempontjait is figyelembe veszi, ökológiailag tudatos fogyasztókat nevel, akik vásárlási választásaikkal egyben ökológiai környezetünk megtartására törekednek.

Környezettudatos fogyasztás: kiegyensúlyozottan dinamikus középút az öncélú, bolygónk erőforrásait gyorsulva felélő fogyasztás és a környezeti erőforrásokat nem kizsákmányoló fogyasztás között.

Fenntartható fogyasztás: A szolgáltatások és a hozzájuk kapcsolódó termékek olyan módon történő felhasználása, amely a jelenleginél jobb általános társadalmi életminőséget eredményez, de közben minimálisra csökkenti a természeti források és a mérgező anyagok használatát, valamint a hulladék- és a szennyező anyagok kibocsátását az adott szolgáltatás, ill. termék teljes életciklusa során, annak érdekében, hogy a jövő nemzedékek szükségletei- és egészsége – ne kerüljenek veszélybe.

Preventív, vagyis megelőző fogyasztóvédelem: Amikor a vevő már a kezdet kezdetén érvényesíteni tudja jogait, és nincs szükség panaszbejelentésre, bírósági perekre.

A fogyasztóvédelmi oktatás színterei az oktatásban

Az egyes tantárgyak tanórai foglalkozásaiba jól beépíthetők a fogyasztóvédelemmel kapcsolatos tartalmak. Pl.

Technika	- áruismeret, a gyártás és a termékminőség összefüggései
Matematika	- banki, biztosítási v. üzemanyag-fogyasztási számítások
Fizika	- mérés, mértékegységek, mérőeszközök, mérőórák
Földrajz	- eltérő fogyasztási struktúrák és szokások
Magyar	- reklámnyelv, feliratok, a reklám kommunikációs csapdái
Biológia	génmódosított élelmiszerek, táplálkozás kiegészítők és divatjaik
Kémia	- élelmiszerbiztonság, adalékok, vegyszerek, kozmetikumok
Informatika	- elektronikus kereskedelem, internetes fogyasztói veszélyek
Történelem	-EU fogyasztói jogok, fogyasztástörténet, reklám története
Médiaismeret	- a reklám képi nyelve és hatása
Tantárgyközi projektek (Pl. Hogyan készül a reklám? A zsebpénz)	

Tanórán kívüli tevékenységek (vetélkedők, versenyek, rendezvények)

Iskolán kívüli helyszínek (piaci séták, üzletek látogatása)

Hazai és nemzetközi együttműködések (más iskolákkal, állami és civil szervezetekkel, cégekkel)

Az iskola fogyasztóvédelmi működése (az iskola mint fogyasztó és mint piac), az ezzel kapcsolatos foglalkozások.

A hagyományostól eltérő tanulászervezési formák alkalmazása, projektprogramok indítása megfelelő keretet teremthet a fogyasztóvédelmi oktatásának, a kritikus, független gondolkodás fejlesztésének.

Fontos, hogy a diákok e módszereket minél többször alkalmazzák, napjainkban tipikus helyi és globális problémákon keresztül.

- Interjúk, felmérések készítése az emberek vásárlási szokásairól
- Riportkészítés az eladókkal
- Médiafigyelés, médiaelemzés, reklámkritika
- Egyéni és csoportos döntéshozatal
- Helyi, országos- és EU-s szabályozások tanulmányozása
- Adatgyűjtés, adatfeldolgozás, információörögzítés csoportmunkában
- Problémamegoldó gyakorlat ötletbörzével, értékeléssel
- Szituációs játékok, esettanulmány
- Viták, (jellemző piaci magatartások felismerése és elsajátítása, fogyasztói kosár készítése)

Érveléstechnikai gyakorlatok (hatékony érdekérvényesítés)

A nevelési program mellékletei:

1. sz. melléklet	Egészséges Vásárhely Program
2. sz. melléklet	Közoktatási esélyegyenlőségi terv Intézkedési terv

II. HELYI TANTERV

Bevezetés – Kompetencia alapú oktatás

Munkánk hosszú távú /pedagógiai program /és rövidtávú/éves munkaterv/ tervezése a realitásokra épül. Ennek két pillére van, az egyik a különböző eredetű hátrányok csökkentése, a másik a tehetséges, érdeklődő tanulók felkarolása.

Az **alsós tanítók** a hagyományos olvasás-írás tanítási módszerrel dolgoznak, mert ez felel meg leginkább a magyar nyelv sajátosságainak, és az iskolába lépő korosztály jellemzőinek. A hátrányos környezetből kikerülő gyermekeknek fejlesztő pedagógiai megsegítést tudunk biztossítani.

Az összevont iskola egyik specialitása az **angol nyelv emelt szintű** oktatása. Tagozatos nyelvoktatás 1987 óta folyik, s az orosz nyelvet fokozatosan felváltotta az angol. Az évfolyamokon gyakorlatunk szerint egy emelt szintű csoport és két normál működik. A nyelvoktatásunkat a német nyelv színesíti. A differenciált foglalkozás biztosítja azt, hogy a terhelést bíró és motivált tanulók 8. osztály végére magas szintű társalgási és nyelvtani ismereteket szerezzenek, míg a kevésbé tehetségesek biztosabb alapismeretekhez jussanak.

Intézményünk másik specialitása a **testnevelés emelt szintű, sportiskolai** oktatása "a" osztályainkban. Jubileumi évforduló volt a 2006-2007-es tanév kezdete, hiszen 30 évvel ezelőtt, 1976-ban indult az első testnevelés tagozatos osztály. 2007 szeptemberétől intézményünkben bevezettük a sportiskolai kerettantervet, mivel iskolánk egy sikeres pályázat elnyerésével közoktatási sportiskola lett. A magas óraszám mellett a differenciált foglalkozás biztosította azt a lehetőséget a testnevelő tanároknak, hogy tanítványaikat eljuttassák azokhoz a sikerekhez, melyekkel hírnevet szereztek az iskolának a város falain belül és kívül.

Matematika és magyar nyelv és irodalom tantárgyak esetében felső tagozatban két osztályból három csoportot alkotva csoportbontásban tanítunk lehetőség szerint. A csoportok kialakítása szaktanári javaslat és a tanév eleji felmérés alapján történik. A kollegák összehangolt csapatmunkát folytatnak, koordinálják az egyes csoportok tananyagát, haladási ütemét, értékelési rendszerét.

Sokat küszködnek a tanulók a **természettudományos** tantárgyak anyagának elsajátításával. Gazdag szemléltetéssel, motiválással, gyakorlással, következetes számonkéréssel serkentenek tanáraink a tanulásra, a teljesítmény fokozására. Ökoiskolaként kiemelt profilunk a tanórákhoz kapcsolódó, valamint a tanórán kívüli, szabadidős ökotevékenységek szervezése, az iskola falain kívüli öko rendezvényeken „b” osztályosaink, ökoosztályaink aktív részvételével.

A **készségtárgyak** többsége szerepel azon a listán, mely a kedvenc tantárgyakat tartalmazza. Szinte minden gyerek kicsi kora óta szívesen barkácsol, rajzol, énekel, mozog, tehát alkot, még akkor is, ha kevésbé sikeres a produkció. A tantárgyhoz való viszonyát később a tehetség jobban befolyásolja. Ezen a területen azzal a lehetőséggel élnek a pedagógusok, hogy nemcsak a követelményeket tartják szem előtt, hanem a gyerek szorgalmát, önmagához mért fejlődését is. Az ilyen értékeléssel növelik az önbizalmat, a kedvet a tantárgyhoz.

A **magyartanítás** hétköznapi percei közt igyekszünk ünnepi perceket teremteni az irodalomórákon, amikor szeretnénk megismertetni tanítványainkkal íróink, költőink emberi és művészi nagyságát, a művészet lélekformáló erejét. Megtanítjuk az anyanyelv szeretetére, tiszteletére és művelésére a gyerekeket, hogy birtokában legyenek az önművelés, a kapcsolatteremtés eszközeinek.

A név kötelez! **Történelemtanáraink** arra törekszenek, hogy diákjaink az egyetemes emberi fejlődés részeként lássák és értsék a magyar nemzet történetét. Legyenek büszkék a magyar történelem nagy alakjaira, ismerjék a sorsdöntő eseményeket, legyenek tisztában a társadalmi fejlődés ok-okozati összefüggéseivel.

Az **osztályfőnöki órák** központi témája a tanulásmódszertan elsajátítása, az emberismeret, az önismeret, a társas kapcsolatok, a viselkedéskultúra, az egészségnevelés, a szociális kompetencia fejlesztése. Az osztályfőnökök igyekeznek segíteni tanítványaikat abban, hogy az iskolában és az iskolán kívül szerzett tapasztalataikat, jó és rossz élményeiket helyesen dolgozzák fel.

Az **iskolaotthonos oktatásnak, a tanulószobának** kiemelkedő szerepe van a tanulók felkészítésében, a képességek, készségek fejlesztésében, a beszédkultúra és viselkedéskultúra fejlesztésében.

Az **iskolai sportkör, a tehetséggondozás, az egyéni foglalkozások, a halmozottan hátrányos helyzetű, SNI-s tanulók fejlesztőpedagógiai ellátása, a felzárkóztatás**, olyan foglalkozási formákat jelentenek, ahol lehet versenyekre, vetélkedőkre, a továbbtanulásra készülni, alkotni, a tudáshiányt pótolni, gyakorolni, hasznosan eltölteni a szabadidőt.

Sok időt és energiát fordítunk arra, hogy a **versenyeken** elérjék azokat az eredményeket a tanulóink, amelyekre képesek, s kiemelkedő képességű tanulóinkat tehetséggondozás keretében minél nagyobb sikerhez juttassuk.

„Az egyetemes érdeklődés a legszebb dolog a világon.”

/Pascal/

Pascal e néhány szóból álló gondolattal megfogalmazta az iskola lényegét, az oktató-nevelő munka alapját. Ez az érdeklődés felkeltése önmagunk, a világ, a természet és a társadalom iránt. Az érdeklődés fenntartása, a **motiváltság** a tanítás-tanulás folyamatában a siker, az eredményesség feltétele. Tanárként, nevelőként az a feladatunk, hogy ezt a fajta **nyitottsági állapotot** elérjük, fenntartsuk. Erre akkor vagyunk képesek, ha magunk is ilyen szemlélettel élünk a világban, ha felkészülésünk igényes, folyamatos, követi tanulóink változó tudati és lelkiállapotát.

A 2009/2010-es tanévben intézményünk részese volt a TÁMOP 3.1.4 „Kompetencia alapú oktatás, egyenlő hozzáférés – innovatív intézményekben” című pályázatnak, mely alapján az alábbi kompetenciafejlesztési stratégiát kívánjuk megvalósítani:

A kompetencia alapú oktatás implementációjának ütemezése

Célok, indikátormutatók	Implementáció éve 2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015
teljes tanórai lefedettséget bizt. programcs. matematika	1.a, 1.b, 5.a	1.a, 1.b, 2.a, 2.b 5/1,5/2,5/3 6.a	1.a, 1.b, 2.a, 2.b 3.a, 3.b 5/1,5/2,5/3 6/1,6/2,6/3 7.a	1.a, 1.b, 2.a, 2.b 3.a, 3.b 4.a, 4.b 5/1,5/2,5/3 6/1,6/2,6/3 7/1,7/2,7/3 8.a	teljes lefedetts.	teljes lefedetts.
magyar nyelv és irodalom (szövegértés-szövegalkotás)	3.a 7/1, 7/2,7/3	1.a,1.b 4.a 5/1,5/2,5/3 8/1,8/2,8/3	1.a,1.b 2.a,2.b 5/1,5/2,5/3 6/1,6/2,6/3 ,	1.a,1.b 2.a,2.b 3.a,3.b 5/1,5/2,5/3 6/1,6/2,6/3 7/1,7/2,7/3	teljes lefedetts.	teljes lefedetts.
egy választott kulcskomp. területi programcs. szociális és életviteli kompetencia”A” –osztályfőnöki órakeretben	+ 7.a	+ 7.a, 7.b 8.a	+ 7.a,7.b 8.a, 8.b	+ 7.a,7.b 8.a, 8.b	+ 7.a,7.b 8.a, 8.b	+ 7.a,7.b 8.a, 8.b
tantárgytömbösített oktatás a szakrendszerű oktatásban %	5	előírt %-ban	előírt %-ban	előírt %-ban	előírt %-ban	előírt %-ban
műveltségter. tantárgyi bontás nélkül	Magyar nyelv és irodalom néven a szövegértés-szövegalkotás kompetencia	Magyar nyelv és irodalom néven a szövegértés-szövegalkotás kompetencia +	Magyar nyelv és irodalom néven a szövegértés-szövegalkotás kompetencia	Magyar nyelv és irodalom néven a szövegértés-szövegalkotás kompetencia	Magyar nyelv és irodalom néven a szövegértés-szövegalkotás kompetencia	Magyar nyelv és irodalom néven a szövegértés-szövegalkotás kompetencia
digitális tartalmak, taneszközök használata %	25	25	25	25	25	25
A hhh-s és SNI tanulók esélyegyenlőségének javítása	+	+	+	+	+	+
új módszerek, intézményi alk., elterjesztése	+	+	+	+	+	+
önálló int. innováció megvalósítása	Számfogalom kialakítás 1.o IKT-val támogatott matematikaoktatás 5. o 3 hetet meghaladó projekt Erdei iskola programja	Számfogalom kialakítás 1.o IKT-val támogatott matematikaoktatás 5.o 3 hetet meghaladó projekt Erdei iskola	Számfogalom kialakítás 1.o IKT-val támogatott matematikaoktatás 5.o 3 hetet meghaladó projekt Erdei iskola programja	+ Számfogalom kialakítás 1.o IKT-val támogatott matematikaoktatás 5.o 3 hetet meghaladó	Számfogalom kialakítás 1.o IKT-val támogatott matematikaoktatás 5.o 3 hetet meghaladó	+ Számfogalom kialakítás 1.o IKT-val támogatott matematikaoktatás 5.o 3 hetet

		programja +		projekt Erdei iskola programja	projekt Erdei iskola programja	meghaladó projekt Erdei iskola programja
jó gyakorlatok átvétele	IKT- val támogatott oktatási nevelési folyamatok a kompetencia alapú oktatás szolgálatában Széchenyi István Ált. Isk. Bonyhád	IKT- val támogatott oktatási nevelési folyamatok a kompetencia alapú oktatás szolgálatában +	IKT- val támogatott oktatási nevelési folyamatok a kompetencia alapú oktatás szolgálatában	IKT- val támogatott oktatási nevelési folyamatok a kompetencia alapú oktatás szolgálatában	IKT- val támogatott oktatási nevelési folyamatok a kompetencia alapú oktatás szolgálatában	IKT- val támogatott oktatási nevelési folyamatok a kompetencia alapú oktatás szolgálatában

2007-es NAT alapján módosított közoktatási típusú sportiskolai kerettantervre épülő

(Hiv. jogszabály: 202/2007. (VII.31.) Kormány rendelet a Nemzeti Alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 243/2003. (XII.17.) Kormány rendelet módosításáról)

helyi tantervünk szerint az alábbiak szerint szervezzük nevelő-oktató munkánkat:

A szövegértés szövegalkotás kompetencia programcsomagja a **magyar nyelv és irodalom tantárgy keretében, tantárgyi bontás nélkül** kerül oktatásra és értékelésre.

A matematika-logika kompetenciaterület programcsomagja a **matematika** tantárgy keretében kerül oktatásra és értékelésre.

A **szociális és életviteli kompetencia fejlesztése az osztályfőnöki órák keretében**, modulok beépítésével kerül megvalósításra, értékelése szóban történik.

Új tanulószervezési eljárások: 3 hetet meghaladó projekt

Az alsó tagozatban megvalósuló tanulószervezési eljárás.

Témája: az éves munkatervben kerül meghatározásra, melyet megelőz egy igényfelmérés a tanulók, pedagógusok, szülők körében (osztályfőnöki órák, szülői értekezletek, nevelési értekezletek).

Az előkészítés, lebonyolítás és értékelés és dokumentálás az alsós munkaközösség feladata, felelőse az igazgatóhelyettes.

Cél: élménypedagógiai eszközök alkalmazása a hatékony ismeretsajátítás érdekében.

Feladatok: Az előzetes ötletbörze után kidolgozni a projekt anyagának tantárgyi kapcsolódásait, koncentráció megjelenítése az éves tanmenetekben a tananyagokhoz kapcsolódóan.

Változatos, színes, a tanórai és tanórán kívüli foglalkozások kereteiben megvalósuló tevékenységformák.

Az iskolán kívüli lehetőségek felkutatása és kiaknázása (múzeum, könyvtár, színház, stb.) a projekt megvalósítása során.

Minden tantárgy bekapcsolódása a projekttevékenységbe.

Produktumok, portfóliók előállítása, dokumentálása, kiállítása, bemutatása.

Elégedettségmérés.

**Új tanulásszervezési eljárások: Tantárgytömbösítés
(Nevelőtestületi egyeztetés alapján tanévenkénti megvalósítása)**

A tantárgytömbösítés célja, hogy a szakrendszerű oktatás tananyagtartalma koncentráltan, a tantárgyi összefüggések figyelembe vételével hatékonyan, egy témakörre többoldalúan fókuszálva fejlessze a tanulókat. A tömbösített órák egymást követő napokon minimum 3 és 2 egymást követő órában tömbösítve szolgálják célkitűzéseinket. Az éves tanmenetek kitérnek a tömbösítés célkitűzéseire, a tantárgyi koncentrációra.

A tömbösítést 2 hetes ciklusok váltakozásában szervezzük a következő évfolyamok és tantárgyak bevonásával 5-8. évfolyamon:

A hét Természettudománvok hete

Matematika

Informatika

Természetismeret (biológia, kémia, fizika)

Informatika

B hét Helyem a világban

Magyar nyelv és irodalom

Rajz és vizuális kultúra

Ének

Történelem

Földrajz

Új tanulásszervezési eljárások: Erdei iskola

Környezeti nevelés programunkkal, valamint a szociális és életviteli kompetencia fejlesztésére kidolgozott törekvéseinkkel összecseng innovációként kidolgozott erdei iskolai programunk, mely az élménypedagógia eszközeivel kapcsolódik a 7. évfolyam tananyag-követelményei teljesítéséhez.

Helyszíne a költségek biztosításának függvénye, a programok megvalósításához pályázati források felkutatását tervezzük.

Új tanulásszervezési eljárások: Témahét

Magyarország tájegységei, kulturális értékei

Témahét megszervezését 5. évfolyamos osztályainkban tervezzük. A témahét konkrét tartalmát éves munkatervünkben rögzítjük.

A témahét legkevesebb 3 napra koncentrálja a tananyaghoz kapcsolódó tudásanyagot, melyet éves tanmenetben rögzítünk.

Lehetőség szerint összekapcsoljuk tanulmányi kirándulással, ennek költségfedezetét pályázati forrásból, alapítványi támogatásból tudjuk biztosítani.

Jó gyakorlat: IKT eszközhasználat

A bonyhádi Széchenyi István Általános Iskola jó gyakorlatát elsősorban alsó tagozatos oktatásunk tanmeneteiben jelenítjük meg az egyes tantárgyak IKT programmal és eszközzel való oktatása során.

1. AZ ISKOLA EGYES ÉVFOLYAMAIN TANÍTOTT TANTÁRGYAK, A KÖTELEZŐ ÉS VÁLASZTHATÓ TANÓRAI FOGLALKOZÁSOK ÉS AZOK ÓRASZÁMAI

Tantárgy	1.évf. sportisk.	1.évf. normál	2.évf. sportisk.	2.évf. normál	3. évfolyam sportiskola „a” osztály		3.évfolyam normál-angol emelt „b” osztály		4. évfolyam sportiskola „a” osztály		4. évfolyam normál-angol emelt „b” osztály	
					Kötelező	Választható	Kötelező	Választható	kötelező	választható	kötelező	Választható
A tantárgy neve kiemelten												
Magyar nyelv és irodalom (szövegértés, szövegalkotás)	8	8	8	8	8		8		7		7	
Matematika	5	5	5	5	4		4		4		4	
Idegen nyelv angol, német								2	3		3	2
Természetismeret	1	1	1	1	2		2		1,5		1,5	
Ének – zene	1	1	1	1	1		1		1		1	
Rajz és vizuális kultúra	1	1	1	1	1		1		1		1	
Technika és életvitel	1	1	1	1	1		1		1		1	
Testnevelés és sport (küzdelem és játék), sportiskola, mindennapos testn	3 +3*	3+2*	3+3*	3+2*	3+3*		3+2*		3+3*		3+2*	
Informatika									1		1	
Összesen	23	22	23	22	23		22	+2(angol csop.)	25,5		24,5	+2(angol csop.)
*243/2003. (XII.17.)Korm.r. 8.§	3	2	3	2	3		2		3		2	

A *-gal jelzett óraszámok a 243/2003.(XII.17.) Kormány rendelet 8.§-a alapján figyelmen kívül hagyható a tanuló napi és heti terhelése szempontjából.

Tantárgy	5. a. sportisk.		5. b normál-angol		6.a sportisk.		6.b norm.- ang.csop.		7. a sportisk.		7. b normál- ang.csop.		8. a sportisk.		8. b normál – angol csop.	
	köt.	vál.	köt.	vál.	köt.	vál..	köt.	vál.	köt.	vál.	köt.	vál.	köt.	vál.	köl.	vál.
Magyar nyelv és irodalom (szövegértés- szövegalkotás)	4		4		4		4		4		4		4		4	
Történelem és állampolgári ism..etika	1,5		1,5		1,5		1,5		2	0,5	2	0,5	2	0,5	2	0,5
Idegen nyelv angol, német	3		3	2	3		3	2	3		3	2	3		3	2
Matematika	4		4		4		4		3	0,5	3	0,5	3	0,5	3	0,5
Informatika	1	0,5	1	0,5	1	0,5	1	0,5	1		1		1		1	
Természetismeret	2		2		2		2									
Fizika									1,5		1,5		1,5		1,5	
Biológia (egészségtan)									1	0,5	1	0,5	1	0,5	1	0,5
Kémia									1,5		1,5		1,5		1,5	
Földrajz -Földünk és környezetünk									1,5		1,5		1,5		1,5	
Ének – zene	1		1		1		1		1		1		1		1	
Rajz és vizuális kultúra	1	0,5	1	0,5	1,5	0,5	1	0,5	1		1		1		1	
Technika és életvitel	1		1		1		1		1		1		1		1	
Testnevelés és sport(küzdelem és játék)sportiskola, mindennapos testn.,	3+ 2		3+ 1		3+ 2		3+ 1		3+ 2		3+ 1		3+ 2		3+ 1	
Osztályfőnöki (tanulás tanítása modul 5. o 0,5 óra, szociális komp.7-8.osztály	1		1		1		1		0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Összesen	24,5	+1	23,5	1+2	24,5	1	23,5	1+2	27	2	26	2+2	27	2	26	2+2
Tanulók óraszám	25,5		24,5 norm .	+2 angol csop..	25,5		24,5 norm .	+2 angol csop..	29		28 norm .	+2 angol csop..	29		28 norm .	+2 angol csop..
*243/2003.(XII.17.)Korm.r 8.§	2,5		1,5		2,5		1,5		2,5		1,5		2,5		1,5	

A fenntartóval történő éves egyeztetés után kerül sor a **mindennapos testnevelés** megvalósítását biztosító óraszám és csoportbontás időkeretének megállapítására.

A törvényi órakeretek túllépésére csak az éves fenntartói egyeztetés és írásos engedély alapján lehetséges.

A nem kötelező tanórai foglalkozások és a tanórán kívüli foglalkozások tervezésére a létszám, valamint a fenntartó, a szülők és a tanulók igénye alapján kerül sor évente az alábbi területeken:

- mindennapos testnevelés,
- csoportbontás,
- tehetséggondozás,
- felzárkóztatás

Az integrációs pedagógiai rendszer működtetése fejlesztő pedagógus fejlesztő foglalkozásaira kerül sor a hhh-s tanulólétszám függvényében.

2. A TANTÁRGYAK TANANYAG ÉS KÖVETELMÉNYRENDSZERE

Mellékelve

3. A NAT ALKAMAZÁSA A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ TANULÓKNÁL

Az iskolai fejlesztés pedagógiai szakaszai

A tanuló iskolai fejlesztésének szakaszai nem térnek el a NAT-ban rögzítettektől. A helyi tantervben megfogalmazható az első évfolyam két tanév alatti elvégzése. Az iskolai oktatás első éve ez esetben az intenzív prevenció, a szakszerű funkciófejlesztés, a pszichés gondozás, a megfelelő motiváció és a feladattudat kialakításának időszaka, amelyre jellemző a gyógypedagógiai korrekciós-kompenzáló-terápiás módszerek alkalmazása.

A NAT és a kerettantervek alkalmazása a helyi tanterv készítésénél

A NAT-ban meghatározott fejlesztési feladatok és tartalmak megvalósítása általában lehetséges. Az egyes műveltségi területekhez rendelt tartalmak és fejlesztendő képességek, azok fejlődési útja, módjai és kialakulásának időtartama módosulhat, mindenkor a tanulók egyéni fejlődésének függvénye. Kiemelt szerepet kap az *önismeret*, a *kommunikációs kultúra*, a *testi és lelki egészség*, a *felkészülés a felnőtt lét* szerepére. E feladatok minden műveltségi területen meg kell, hogy jelenjenek.

A kerettantervi ajánlások a tanulók egyéni adottságainak figyelembevételével érvényesíthetők, a tanítási-tanulási folyamat azonban zömében speciális pedagógiai módszerrel és eszközzel irányított.

A *Magyar nyelv és irodalom* műveltségi terület fejlesztési feladatai között kap kiemelt szerepet a beszédészlelés, a beszédmegértés, a verbális figyelem és emlékezet intenzív fejlesztése, az olvasásértés fejlesztése.

Az élő idegen nyelv tanításánál a nyelvoktatás auditív módszereinek az előtérbe helyezése javasolt.

A Művészetek műveltségi területen belül a komplex művészeti terápia, a drámapedagógia, az akusztikus és vizuális észlelés fejlesztésének kiemelt szerepe van.

A Testnevelés és sport műveltségi terület fejlesztési feladatainak megvalósítása során szenzoros integrációs programok és terápiák beállítása és/vagy gyógyúszás, valamint logopédiai ritmika alkalmazása célszerű.

Egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció

Az egészségügyi célú rehabilitáció a pszichés fejlődési zavar jellegének, tüneteinek kivizsgálásakor megállapított diagnózisnak megfelelő szakorvosi ellátást, annak folyamatosságát, kontrollját, valamint a pedagógiai rehabilitációt segítő terápiákat foglalja magába.

A gyógypedagógiai tanár, terapeuta által vezetett pedagógiai rehabilitáció a funkcionális képességfejlesztő programok külön alkalmazásával, a fejlesztések során tanultak elmélyítésével szolgálja az eredményes iskolai előmenetelt (utazó gyógypedagógiai ellátás).

A sajátos nevelési igényű tanulók egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációját központilag kiadott egyéni fejlődési lapon kell dokumentálni.

4. ALKALMAZOTT TANKÖNYVEK, TANULMÁNYI SEGÉDLETEK ÉS TANESZKÖZÖK KIVÁLASZTÁSÁNAK SZEMPONTJAI

4. 1. A helyi tantervben meghatározott követelményeket csak az azoknak megfelelő taneszközökkel lehet megvalósítani, tehát a tantárgyi programok legfontosabb eleme a tankönyv és a hozzá kapcsolódó tanulmányi segédlet. Kiválasztásának egyik szempontja, hogyan szolgálja a tantervi célkitűzések cél- tartalom- feladat és követelményrendszerét – **alapul véve a kompetenciafejlesztést segítő taneszközöket: 2008. május 16. utáni tankönyvek az NFU 2009. júliusi közleménye alapján.**

4. 2. Kiválasztási szempontjaink, hogy mennyire felelnek meg tanítványaink fejlettségi szintjének, milyen mértékben szolgálják a követelményekben rögzített ismeretek, jártasságok, képességek fejlesztését, a differenciált fejlesztést, az ismeretekbe ágyazott képességfejlesztést, a tanulói felfedezést biztosító célkitűzést, problémaközpontúságot.

4. 3. Figyelembe vesszük a minőségi mutatókon túl a könyv, segédlet árát és tartós használhatóságát.

4. 4. Folyamatosan figyelemmel kísérjük a jóváhagyott tankönyvek listáját, a tankönyvkiadók katalógusait, részt veszünk a megyei, városi tankönyvkiállításokon, bemutatókon, hogy a kínálatból tanulóink érdekében a lehető legjobbat válasszuk.

4. 5. Törekszünk arra, hogy az iskolai könyvtár állományát a tartósan használható tankönyvekkel és tanulói segédletekkel / pl. példatárakkal, nyelvkönyvekkel, szótárakkal, térképekkel, albumokkal / folyamatosan bővítsük, hogy igény szerint, szerint évenként kölcsönözhessek a diákoknak.

5. AZ ISKOLA MAGASABB ÉVFOLYAMÁRA LÉPÉS FELTÉTELEI

5.1. Az első évfolyamba való beiratkozásnál a törvényi előírásokat vesszük figyelembe /megfelelő életkor, óvodai szakvélemény, egészségügyi alkalmasság/. Az első osztályba az **emelt szintű testnevelés** oktatására jelentkező gyerekek testnevelésből **alkalmassági vizsgálaton**, egészségügyi alkalmassági szűrésen, valamint ismerkedő beszélgetésen vesznek részt.

A szakmai alkalmasságot a testnevelő tanárok, az egészségügyi alkalmasságot az iskolaorvos, a beszélgetést a tanítók végzik.

A tankötelezettségről a szülő köteles gondoskodni. Annak teljesítése kiterjed a beíratásra és az iskola rendszeres látogatására is.

Az első évfolyamra felvett tanulót, ha egyéni adottsága, fejlettsége szükségessé teszi, a szakértői rehabilitációs bizottság, vagy a nevelési tanácsadó szakvéleménye alapján az igazgató mentesítheti az értékelés és minősítés alól, és az első évfolyamot előkészítő évfolyamként végzi és fejezi be. Előkészítő évfolyamra a tanuló csak egy tanéven keresztül járhat, és csak abban az esetben, ha tanulmányait legkésőbb a hetedik életévben megkezdte.

A közoktatásról szóló törvény 70.§ (2) és (3) bekezdése alapján az első évfolyamon félévkor és év végén, a második évfolyamon félévkor szöveges minősítéssel fejezzük ki, hogy a tanuló kiválóan, jól vagy megfelelően teljesített, illetve felzárkóztatásra szorul. A második évfolyam végén és a magasabb évfolyamokon félévkor és év végén a tanuló értékelésére a közoktatási törvény 70. § (2) bekezdése szerint kerül sor.

1. évfolyamon félévkor és év végén valamint a 2. évfolyam első félévében olyan szöveges értékelést, minősítést kell kapnia a tanulóknak, amelyik kifejezi, hogy kiválóan, jól vagy csak megfelelt az elvárásoknak, esetleg felzárkóztatásra szorul. Ez utóbbi esetben a szülők bevonásával értékelni kell a tanuló teljesítményét, fel kell tárni a tanuló fejlődését, haladását akadályozó tényezőket. Minderről és arról, hogy milyen segítséget nyújt az iskola, tájékoztatást kell adni.

A tanuló az első évfolyamon csak abban az esetben utasítható évfolyamismétlésre, ha a tanulmányi követelményeket az iskolából való igazolt és igazolatlan mulasztás miatt nem tudta teljesíteni.

Nem vonatkozik ez arra az esetre, ha a tanuló előkészítő osztályban végzi az első évfolyamot, mert ekkor a tanuló szükségszerűen újra járja az első osztályt.

Az 1. évfolyamról kiállított bizonyítványok "Záradék" rovatába kell bejegyezni a tanuló továbbhaladását segítő nevelőtestületi döntéseket, szülői kéréseket, és a tankötelezettségekkel kapcsolatos egyéb bejegyzéseket.

5.2. Az 1993. évi LXXIX. 71.§ (1)- (4) bekezdései szerint, a tanuló az iskola magasabb évfolyamába (2.-8.) akkor léphet, ha a tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette, azaz a helyi tantervben meghatározott követelményeket legalább elégséges szinten teljesítette.

A pedagógus a tanuló teljesítményét, előmenetelét tanítási év közben rendszeresen érdemjeggyel értékeli, félévkor és a tanítási év végén osztályzattal minősíti. A tanuló magatartásának és szorgalmának értékelését és minősítését az osztályfőnök - az osztályban tanító pedagógusok véleményének kikérésével - végzi. Az érdemjegyekről a tanulót és a kiskorú tanuló szülőjét rendszeresen értesíteni kell. A félévi és az év végi osztályzatot az érdemjegyek alapján kell meghatározni. Az osztályzatról a tanulót és a kiskorú szülőjét értesíteni kell. Az érdemjegy, illetőleg az osztályzat megállapítása a tanuló teljesítményének, szorgalmának értékelésekor, minősítésekor nem lehet fegyelmezési eszköz. A tanuló osztályzatait évközi teljesítménye és érdemjegyei vagy az osztályozó vizsgán, a javítóvizsgán nyújtott teljesítménye alapján kell megállapítani.

5.3. Ha a tanuló a tanév végén - a tantárgyak számától függetlenül - elégtelen osztályzatot kapott, javítóvizsgát tehet. Javítóvizsga letételével folytathatók a tanulmányok akkor is, ha a tanuló az osztályozó vizsgáról igazolatlanul távol maradt, vagy azt nem fejezte be, illetve az előírt időpontig nem tette le.

5.4. Osztályismétléssel folytatja a tanulmányait az a tanköteles tanuló, aki:

- ha a tanuló a tanítási év végén nem osztályozható, tanulmányait évfolyamismétléssel folytathatja.
- a javítóvizsgán valamelyik tárgyból nem felelt meg,
- a javítóvizsgán igazolatlanul nem jelent meg.

A tanévtől eltérő ütemű továbbhaladásra az igazgató adhat engedélyt.

5.5. A magasabb évfolyamba lépéshez a tanulónak osztályozó vizsgát kell tennie, ha

- Ha az igazgató felmentette a tanórai foglalkozások részvétele alól,
- ha engedélyezte, hogy egy vagy több tantárgyból a tanulmányi követelményeket az előírtnál rövidebb idő alatt teljesítse,
- egy tanévben 250 óránál többet mulasztott a tanuló,
- egy tantárgy óraszámánál 30%-kal többet mulasztott, és nem értékelhető, és emiatt a tanuló teljesítménye tanítási év közben nem volt érdemjeggyel értékelhető, a tanítási év végén nem osztályozható, kivéve, ha a nevelőtestület engedélyezi, hogy osztályozóvizsgát tegyen. A nevelőtestület az osztályozóvizsga letételét akkor tagadhatja meg, ha az igazolatlan mulasztások száma meghaladja az igazolt mulasztások számát, és az iskola eleget tett értesítési kötelezettségének. Ha a tanuló mulasztásainak száma már az első félév végére meghaladja a meghatározott mértéket, és emiatt teljesítménye nem volt érdemjeggyel értékelhető, félévkor osztályozóvizsgát kell tennie.
- magántanuló volt.

5.6. A továbbhaladáshoz szükséges teljesítmény értékelésénél a tanítói és tanári pedagógiai szabadság érvényesül. Problémás esetben a továbbhaladásról az osztályozó értekezlet teljes felelősséggel dönt.

5.7. A tanuló részére engedélyezhető az iskola évfolyamának megismétlése abban az esetben, ha egyébként felsőbb évfolyamra léphetne. Az engedély megadásáról a szülő kérésére az intézmény igazgatója dönt. Az 1-4. évfolyamon az iskola igazgatója nem mérlegelheti a szülő kérését, hanem lehetővé kell tenni az évfolyam megismétlését.

5.8. A tanév közbeni átiratkozásnak külön szabályai nincsenek. Egy adott osztályba való beiratkozás a szükséges iskolai végzettség igazolásával történik.

5.9. Átiratkozásnál szükség esetén-pl. más idegen nyelvet tanult- az iskola különbözeti / osztályozó / vizsga letételére szólíthat fel. Ehhez felkészülési, türelmi időt és szaksegítséget biztosít.

5.10. Nem kell osztályozó vizsgát tennie ennek a tanulónak, akit a Nevelési Tanácsadó szakvéleménye alapján a szülő kérésére az igazgató mentesített az osztályzás alól vagy a készségtárgyak tanulása alól egyéni képességei, adottságai, sajátos helyzete alapján.

6. AZ ISKOLAI BESZÁMOLTATÁS, AZ ISMERETEK SZÁMONKÉRÉSÉNEK KÖVETELMÉNYEI ÉS FORMÁI, A TANULÓ MAGATARTÁSA, SZORGALMA ÉRTÉKELÉSÉNEK ÉS MINŐSÍTÉSÉNEK KÖVETELMÉNYEI, A TANULÓ TELJESÍTMÉNYE, MAGATARTÁSA ÉS SZORGALMA ÉRTÉKELÉSÉNEK, MINŐSÍTÉSÉNEK FORMÁI

Az ellenőrzés, mérés, értékelés célja:

Motiváció: Dicsérrettel, szóbeli és írásbeli szöveges értékeléssel, érdemjeggyel, esetleg elmarasztalással a gyereket készítse a továbbhaladásra. Hívja fel a figyelmét a hiányosságok pótlására. A helyes önértékelés kialakítását segítse.

Tájékoztatás: A tanuló, a szülő és a pedagógus tudja, hogy az adott időszakban hol tart a gyerek tudása.

Az értékelés elvei

Pedagógiai munkánk szerves része az ellenőrzés és értékelés. Az értékelés és minősítés emeli a teljesítményt. Az értékelés meghatározza, konkretizálja a tanulmányi munkában elért eredményt, szemléletesen megmutatja a siker fokát vagy a lemaradás mértékét. Emellett megerősíti a tanult ismereteket. A folyamatos, rendszeres értékelés növeli a tanulók önbizalmát, hiányosságaik feltárásával azok kiküszöböléséhez kapnak segítséget. Emellett az értékelésnek és osztályozásnak fontos szerepe van a helyes önértékelés, egymás megismerésének és értékelésének alakításában.

Önértékelésük alapja nem csupán az elért eredmény, hanem gyakran az az erőfeszítés, szorgalom, amellyel a feladatot végezték. Ennek fejlesztése a tanár objektív értékelésén múlik, pontos elemzése önvizsgálatra készíteti a tanulót, s fokozatosan igényesebbé teszi saját teljesítményével szemben. Az értékelés és önnevelés alakulásában a tanár folyamatos és rendszeres értékelése alapvető tényező.

Követelményrendszerével mintát ad, mércét állít fel, amelyhez mérhetik önmagukat és társaikat is a tanulók. Gyakorlatilag így sajátítják el a személyiségértékelés eljárásait. Ebből fakadóan törekszünk az objektív, rendszeres és motiváló értékelésre, a pozitív értékelés előtérbe helyezésével. Igyekszünk sokoldalú értékelési rendszert és változatos értékelési formákat alkalmazni a tanulók életkori sajátosságainak és a tananyagnak megfelelően. Elsősorban az elért eredményt, szintet értékeljük, a tantervi követelményekhez viszonyítunk, de értékeljük a gyermek önmagához mért fejlődését, kiemelkedő teljesítményét, esetenként a tantárgyokhoz való viszonyát. A tantárgy jellegének megfelelően irányulhat együttműködési képességére, eszközhasználatára, feladatvégző képességére.

Az egyes tanulók év végi osztályzatát a nevelőtestület osztályozó értekezleten áttekinti, és a pedagógus, illetve az osztályfőnök által megállapított osztályzatok alapján dönt a tanuló magasabb évfolyamba lépéséről.

Az értékelés formái

Leggyakoribb a mindennapos **szöveges, szóbeli értékelés:** az órai munka és szóbeli számonkérés után. Ez történhet a nevelő és a gyerekek által vagy önértékeléssel.

Ezt az értékelést alkalmazzuk a nem tanórai keretben megszervezett kötelező tananyagátadás formái, a **Témahét és az Erdei iskola, a projekt** tevékenységei során is, hiszen az élménypedagógiai elemek beépülésével elsősorban a motiváció erősítését kívánjuk elősegíteni.

Az itt szerzett ismeretek, a gyűjtőmunka, produktumok tudásanyagának beépülése az egyes tantárgyak anyagába a későbbi feldolgozás, számonkérés esetén kerül minősítésre, értékelésre a tantárgyi értékelés rendszerében.

Szöveges értékelés történik **fogadóórákon** és a **szülői értekezleteken** is. Az írásbeli szöveges értékelést az **írásbeli munkák végén** gyakran alkalmazzuk. A szaktanári, osztályfőnöki **dicséret, vagy elmarasztalás** is a szöveges értékelés formája.

Az értékelés másik formája az **érdemjegy**. A tantervi **követelményekhez** viszonyít elsődlegesen. Ritkábban a gyermek **önmagához mért fejlődését** is figyelembe vesszük. **Az érdemjegyek minimális száma havi egy.**

A magyar nyelv és irodalom tantárgy keretében (műveltségterület tantárgyi bontás nélkül) egyetlen érdemjegy kerül megállapításra félévkor és tanév végén, illetve alsó tagozatos osztályainkban a szöveges értékelésre is így kerül sor.

Tanulóink továbbtanulása esetén ezt minden esetben külön megjegyzésben rögzítjük.

Az értékelés gyakorisága

Az **órai munka, aktivitás, feladatvégzés** értékelése szóban vagy pontozással (jelöléssel) önértékeléssel, csoportértékeléssel, pedagógus értékelésével (vagy ezek valamelyikével) minden tanórán megtörténik.

Szóbeli felelést alkalmazunk **rendszeresen** a tantárgy jellegétől függően úgy, hogy minden tanulóra (kivéve a szóbeli számonkérés alól sajátos nevelési igénye alól felmentettek) sor kerüljön a tanév során minden tantárgyból. **Alkalmanként** a könyvtárból való felkészülést, a gyűjtőmunkát, az önálló kísérletet, a megfigyelések elvégzését értékeljük. **A felmérések és tudáspróbák a témakörök befejezése után** következnek.

Az értékelés objektivitása érdekében **évfolyamonként közös felméréseket, témazárókat** írnak a gyerekek, melyet az ott tanító nevelők állítanak össze

Alkalmazott mérések:

Bemeneti mérések: A tanulmányaikat megkezdő 1. osztályosok iskolaérettségi fokát jelzi, képet ad a képességekről, a várható teljesítményről.

Folyamatellenőrzés: Képet ad a tudás, a képességek, készségek szintjéről, az egyes tanuló teljesítményéről, az előttünk álló fejlesztési feladatokról.

Kimeneti mérés: Alkalmat ad az iskola és az egyes tanuló eredményeinek az összehasonlítására, viszonyít az előző teljesítményhez, standardokhoz.

A mérés formái: dolgozatírás, tesztlapok, feladatlapok kitöltése

A mérést végzők köre: igazgatóság, munkaközösség-vezető vagy az általuk felkért pedagógusok

Értékelők: igazgatóság, munkaközösség-vezető vagy az általuk felkért pedagógusok

A nem szakrendszerű oktatás keretében tanított tantárgyak értékelése

A nem szakrendszerű oktatás keretében elsősorban a motiváló, szóbeli és szöveges értékelést alkalmazzuk – akár egy-egy feladat kapcsán is, melyben a pedagógus kiemelten jellemzi a tanuló egyéni haladását, s hozzá kapcsolódóan egyéni fejlesztési feladatok meghatározását.

Érdemjeggyel a tantárgyhoz kapcsolódó tárgyi tudás mérésére kerül sor a tantárgyi értékelés rendszerének megfelelően.

Az ellenőrzési és értékelési rendszer kötelező alkalmai az oktatásban

	Helye	Ideje:	Célja:
<u>Bemeneti mérés:</u>	1. osztályok	október	Az iskolaérettség szintjének meghatározása, képességek szerinti összetétel megállapítása.
<u>Folyamatmérés:</u>	2. évfolyam	május vége	Az írás, olvasás, számolás területén a továbbhaladás minimális feltételeinek megállapítása, az elemi készségek vizsgálata
	4. évfolyam	II. félév	Alapkészségek szintjének megállapítása: olvasástechnika és szövegértés, helyesírás, alpműveletek. OKÉV mérés
	6. évfolyam	II. félév	Az értő olvasás és a feldolgozott szöveg kifejező olvasásának ellenőrzése. Jártasság a gondolkodási műveletek, logikai munkaformák alkalmazásában. OKÉV mérés
<u>Kimeneti mérés:</u>	8. évfolyam	tanév vége	magyar nyelvtan, irodalom, matematika, OKÉV mérés idegen nyelv

A folyamatmérés eredményei csak abban az esetben vehetők figyelembe a tanulók teljesítményének értékelésekor, ha a tanuló kétes osztályzatra áll, s a mérési eredmény a jobb osztályzattal egyezik meg.

A mérés eredménye százalékos formában kerüljön jegyzőkönyvbe.

Az ellenőrzési és értékelési rendszer kötelező alkalmai a nevelés területén

1. évfolyam	DIFER mérés
3. évfolyam	Az elemi szokások állapotának vizsgálata
5. évfolyam	Szociometriai összetétele, a tanulók kapcsolódásainak vizsgálata
7. évfolyam	A polgári értékrend legfőbb emberi értékeihez való viszonyulást, elfogadást vizsgálja.

A méréseket az osztályfőnökök végzik a munkaközösség-vezetők irányításával.

Szemponatok a tanulók teljesítményének értékeléséhez

A fejlesztésközpontú pedagógiai gyakorlatban a tanulói tevékenységek és teljesítmények, valamint a tanulók fejlődésmenetének értékelése a fejlesztési követelmények mentén történik. Abból indul ki, hogy a tanuló hol tart a fejlődés folyamatában. Rámutat az eredményekre, valamint a hiányosságokra és útmutatást ad a továbblépéshez, hogy a tanuló minél inkább megközelíthesse a kimeneti elvárásokat.

A jó értékelés tehát értékrendet közvetít, segítve ezzel az elvárások megértését, értelmezését, és ösztönzést ad a teljesítéshez.

A pedagógus szabadon tervezi meg az **időpontot** és a **formát**, mely lehet:

Szóbeli: beszélgetés, összefüggő felelet, kiselőadás stb.

Írásbeli: feladatlap, teszt, dolgozat, témazáró stb.

Gyakorlati: munkadarab, gyűjtőmunka, sportteljesítmény

Az értékelés módjai:

Mennyiségi, kvantitatív értékelés:

1. *szöveges értékelés*
2. *5 fokozatú skálával*

1. **Az 1. évfolyamon félévkor és tanév végén, 2. évfolyamon félévkor, „kiválóan teljesített”, „jól teljesített”, „megfelelően teljesített”, illetve „felzárkóztatásra szorul” minősítést alkalmaz a pedagógus, tantárgyi osztályzatot nem ad.** A szöveges értékelést a tanító fogalmazza meg a közösen kidolgozott szempontok, elvek alapján. Az *idegen nyelvet* is szövegesen értékeljük a nyelvtanulás első félévében a fenti minősítéseket alkalmazva.
2. **A tanulók teljesítményét 2. évfolyamon a tanév végén, 3-8. évfolyamon félévkor és tanév végén osztályzatok fejezik ki, melyek a tanulók tantárgyankénti teljesítményét tükrözik.**

Kialakításukhoz 5 érdemjegyet használunk: 5 (jeles), 4 (jó), 3 (közepes), 2 (elégséges), 1 (elégtelen).

Az osztályzatok kialakításában a témazáróknak kiemelt szerepe van. Tanév végén az egész évi teljesítményt kell figyelembe venni. Az osztályzatokat gondos pedagógiai mérlegelés útján kell megállapítani.

Az értékelésnél használt dokumentumok:

IDEJE	HELYE	IDEJE	HELYE
Félévkor	tájékoztató füzet	tanév végén	bizonyítvány
	napló		napló
			törzslap

Szöveges értékelést 1. évfolyamon félévkor és év végén, 2. évfolyamon félévkor kap a tanuló. 1-4. évfolyamon **negyedévenként** pedagógiai programunkban egységes szempontok alapján rögzített, tájékoztató jellegű szöveges értékelést készítünk.

Első évfolyamon végén az Oktatási Minisztérium szöveges értékelést támogató szoftverét alkalmazzuk.

Szöveges értékelés ideje:

Minden tanév november 2. hete, félév, április 2. hete, év vége. Ezeknek alapja a félévi, illetve év végi értékelőlapok. Értékelési szintek:

100%-90%	jeles	Kiválóan teljesített
89%-75%	jó	Jól teljesített
74%-50%	közepes	Megfelelően teljesített
49%-33%	elégséges	Fejlesztésre szorul
32%-0%	elégtelen	

Az értékelés alapja a helyi tanterv követelményrendszere:

A témazáró felmérések osztályozása:

100% - 90%	5 (jeles)
89% - 75%	4 (jó)
74 % - 50%	3 (közepes)
49 % - 33%	2 (elégséges)
32 % - 0%	1 (elégtelen)

Az osztályzat akkor:

5 (jeles) Ha a tanuló a helyi tanterv követelményeit megbízhatóan elsajátította, tudását alkalmazni tudja.

4 (jó) Ha a tanuló kevés hibával elsajátította a helyi tanterv követelményeit, kisebb bizonytalanságokkal tudja alkalmazni a tudását.

3 (közepes) Ha a tanuló a helyi tanterv követelményeit pontatlanul, esetenként felszínesen és több hibával teljesíti. Csak nevelői segítséggel tudja alkalmazni tudását.

2 (elégseges) Ha a tanuló a helyi tantervnek csak minimális, a továbbhaladáshoz szükséges ismereteit sajátította el. Kizárólag nevelői segítséggel képes önálló feladatvégzésre.

1 (elégtelen) Ha a tanuló a helyi tanterv követelményeinek minimum szintjét sem sajátította el, nem rendelkezik a továbbhaladáshoz feltétlenül szükséges ismeretekkel, nevelői segítséggel sem képes önálló feladatvégzésre.

Az iskolai beszámoltatás, a számonkérés rendje, követelményei, formái, súlya:

- Az év eleji felmérések csak diagnosztikus jellegűek.
- Egy-egy tantárgyi egység lezárása témazáró dolgozattal történik. (A témazáró dolgozat időpontját a tanulókkal egyeztetni kell. Egy tanítási napon csak két témazáró dolgozat iratható.)
- Az iskolai szintű tudásszint mérés – pl. a pedagógiai szakaszhatárok végén – a témazáró dolgozatokkal azonos módon, s úgy is jelölendő.
- A folyamatos szóbeli számonkérés segíti a kifejezőkészség fejlődését, a tantárgyi szaknyelv elsajátítását, egyes tanulók számára – akiknél az írásbeli kifejezés problémát okoz - biztosítja az elsajátított tananyagról való beszámolás lehetőségét.
- Egy-egy anyag vagy rövidebb tematikus egység számonkérése írásban is történhet.
- A szorgalmi feladatok, gyűjtőmunka érdemjeggyel is értékelhető.
- **A 3 hetet meghaladó projekt, témahét, erdei iskola tevékenységei a tantárgyakhoz, tananyagokhoz kapcsolódnak.** Motiváló célzattal, elsődlegesen szövegesen, önértékeléssel és csoportértékeléssel értékeljük a tevékenységforma időtartama alatt a tanulók munkáját. Tantárgyhoz kapcsolódóan a produktum, a gyűjtőmunka, a portfólió értékelésére is sor kerülhet osztályzat formájában, amennyiben ez a tanulói motiváltságot erősíti. Erről előzetesen a tanulókat tájékoztatni kell.

Az itt szerzett tudásanyag beépülése, ismételt tanórai feldolgozása és számonkérése után kaphat a tanuló érdemjegyet a tantárgyi értékelésnek megfelelően.

A tanulói értékelés fajtái:

- *Nyomon követő értékelés (mérés):* Az adott osztály önmagához viszonyított teljesítményének nyomon követése, a fejlődés minőségének és ütemének regisztrálása.
- *Diagnosztikus és formatív értékelés:* Az alapkészségek mélységének a megismerése, a következő időszak fejlesztési feladatainak a megtervezése.
- *Summatív értékelés:* A negyedik évfolyam végén az alapkészségek megismerése. A nyolcadik évfolyam végén a helyi tanterv által meghatározott tananyag elsajátítási szintjének meghatározása, tanulságok levonása.

Az otthoni (iskolaotthon, tanulószobai) felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai

Iskolánk törekszik az önálló tanulás képességének kifejlesztésére, a tanuló nyitottságának, tanulási kedvének megőrzésére, kibontakoztatására. Ez az elv érvényesül a házi feladatok meghatározásában is. Törekszünk arra, hogy az önálló feladatvállaláson alapuló egyéni és kisebb csoportban végzett közös feladatokkal, önálló megfigyelést, adat-és információgyűjtést, elemző munkát, véleményformálást, a vélemények ütköztetését, a teendők

közös megbeszélését, az egyéni és közös értékelést igénylő feladatokkal biztosítsuk a továbbhaladáshoz szükséges feltételeket.

Célunk belső igényévé tenni tanulóinkban a feladatok elvégzését, s ez által önállóságra, együttműködésre és szervezethez neveljük tanulóinkat.

Fontos, hogy a felkészülés, az aznapi órákat figyelembe véve, zavartalan és ne megterhelő legyen.

Hétvégére és szünidőre csak annyi írásbeli és szóbeli házi feladat adható fel, amennyi a szokásos tanulnivaló egyik tanórától a másikra.

A **projektoktatás, témahét** megkívánja az otthoni egyéni és csoportos munkával készített produktumok elkészítését, a gyűjtőmunkát, kutatást természetesen úgy, hogy a pedagógus ezen a területen is éljen a differenciálás lehetőségével és módszerével.

Magatartás és szorgalom értékelése:

Követelményeit a tantestület állapítja meg. Tanév elején ismertetik az osztályfőnökök a szülőkkel és a tanulókkal. A magatartás és a szorgalom minősítésében az osztályközösségek és az osztályban tanító pedagógusok vesznek részt.

Követelmények

A **magatartás** értékelésénél a következő szempontokat vesszük figyelembe:

- a tanuló magaviselete tanítási órákon, egyéb foglalkozásokon, szünetben,
- a tanuló viszonya a közösséghez
- a tanuló tanuláshoz, munkához való viszonya,
- a tanuló környezete, személyiségjegyei

A **szorgalom** értékelésénél a következő szempontokat veszik figyelembe:

- Képessége szerint tanul-e,
- vállal-e „többletmunkát”,
- milyen a kötelességtudata, igényes-e önmagával szemben,
- önálló-e a munkában?

A magatartás és szorgalom minősítésének négy fokozata van:

magatartás	5 (példás)	szorgalom	5 (példás)
	4 (jó)		4 (jó)
	3 (változó)		3 (változó)
	2 (rossz)		2 (hanyag)

A magatartás értékelése:

Példás: A tanuló magatartása, ha az iskola házirendjét /korának megfelelően/ következetesen betartja, a rábízott és önként vállalt feladatokat felelősséggel elvégzi, viselkedése, hangneme, társaihoz és felnőttekhez való viszony példamutató.

Jó: a magatartása annak a tanulónak, aki az iskola házirendjét / életkorának megfelelően / betartja, felelősségérzete, rendszeret jó. A kapott feladatokat elvégzi, viselkedése, hangnem, társaihoz és felnőttekhez való viszony megfelelő.

Változó: a magatartása annak a tanulónak, aki az iskola házirendjét csak nevelői, társai figyelmeztetésével képes betartani, felelősségérzete, rendszeret változó. A rábízott feladatot

csak vonakodva végzi el, viselkedése, hangneme, társaihoz, felnőttekhez való viszonya kifogásolható.

Rossz: a magatartása annak a tanulónak, aki az iskola házirendjét gyakran, illetve súlyosan megsérti, vagy viselkedésével, hangnemével társainak rossz példát mutat.

A szorgalom értékelése:

Példás: a tanuló szorgalma, ha a munkához való viszonya példamutató, feladatait rendszeresen elvégzi, kötelességtudata igen fejlett, értelmi képességeinek megfelelő eredményt ér el.

Jó: A tanuló szorgalma, ha munkáját, feladatait elvégzi, kötelességtudata fejlett, eredményei nem mindig érik el azt a szintet, amelyet értelmi képességei lehetővé tesznek.

Változó: a tanuló szorgalma, ha a munkához való viszonya ingadozó, feladatait hiányosságokkal végzi, kötelességét csak figyelmeztetés után teljesíti, eredményei elmaradnak a képességeinek megfelelő szinttől.

Hanyag: a tanuló szorgalma, ha a munkához való viszonya nem megfelelő, feladatait többszöri figyelmeztetés után végzi el, kötelesség tudata fejletlen, munkájában megbízhatatlan, eredményei jelentősen elmaradnak képességeitől.

Szent István Általános Iskola
OM: 200895

Az első osztályosok negyedéves értékelése

Magatartás: _____

Szorgalom: _____

Magyar nyelv és irodalom:

A tanuló beszéde:

- ▶ Tiszta, érthető.
- ▶ Néhány hang képzése még bizonytalan.
- ▶ Sok hangképzési hibája van.
- ▶ Beszéde korrekciót igényel.

Szövegi kifejezőkészsége:

- ▶ Szókincse gazdag, választékosan beszél.
- ▶ Beszéde, szókincse korának megfelelő.
- ▶ Szókincse szegényes.
- ▶ Nehezen fejezi ki magát.
- ▶ Könnyen megjegyzi és felidéli a verseket és a meséket.
- ▶ Szívesen mond mesét és verset társainak.
- ▶ Még nem szeret a társai előtt szerepelni.

Írása:

- ▶ Vonalvezetése, írásmozgása biztos.
- ▶ Vonalvezetése, írásmozgása még bizonytalan.
- ▶ Ceruzafogása megfelelő.
- ▶ Ceruzafogása bizonytalan.
- ▶ Fűzetvezetése tiszta, rendezett.
- ▶ Fűzetvezetése időnként rendezetlen.
- ▶ Az irányokat nem téveszti, jól tájékozódik a síkban és a térben.
- ▶ A síkban és a térben még nem tájékozódik magabiztosan.

Olvasása:

- ▶ A tanult betűket biztonsággal felismeri.
- ▶ Nem ismeri fel biztonsággal a tanult betűket.
- ▶ A tanult betűk összeolvasásában még bizonytalan.
- ▶ Elolvassa a rövid szavakat, mondatokat és megérti azokat.
- ▶ Elolvassa a rövidebb szövegeket, de azok megértése még bizonytalan.

Matematika:

- ▶ Számfogalma biztos.
- ▶ Számfogalma bizonytalan.
- ▶ Biztonsággal felismeri és lejegyzeti a tanult számokat.
- ▶ A számok felismerésében és lejegyzésében még bizonytalan.
- ▶ Jól tájékozódik a számegyenesen.
- ▶ A számegyenesen való tájékozódása pontatlan.
- ▶ Ismeri és alkalmazza a tanult matematikai jeleket (<, >, =).
- ▶ A tanult matematikai jeleket még nem tudja biztonsággal alkalmazni.
- ▶ Önállóan tud összeadni és kivonni 5-ös számkörben.
- ▶ Segítséggel tud összeadni és kivonni 5-ös számkörben.

- ▶ Képes csökkenő és növekvő sor felállítására 0-5-ig.
- ▶ A növekvő és csökkenő sor felállításában még segítséget igényel.

Környezetismeret:

- ▶ Tájékozottsága jó – megfelelő – hiányos.
- ▶ Érdeklődése kiemelkedő – megfelelő.
- ▶ Füzetvezetése szép, rendezett.
- ▶ A gyűjtőmunkában aktívan részt vesz.

Ének-zene:

- ▶ A tanult dalokat el tudja énekelni a csoportban.
- ▶ A tanult dalokat segítséggel sem szívesen énekl el.
- ▶ Hallás után, egyszerű ritmus visszaadására képes.
- ▶ Bizonytalan a ritmusmotívum reprodukálására.
- ▶ Szívesen részt vesz a tanult gyermekjátékokban, a dalok eljátszásában.

Rajz és vizuális kultúra:

- ▶ Munkái szépek és igényesek.
- ▶ Ügyesen bánik az eszközökkel.
- ▶ Saját ötleteit, elképzeléseit bátran megvalósítja.
- ▶ Törekszik a rajzfelület esztétikus kitöltésére.
- ▶ Ismeri a színek nevét és felismeri azokat.

Technika és életvitel:

- ▶ Munkái igényesek.
- ▶ Ügyesen bánik az eszközökkel és az anyagokkal.
- ▶ A tanult technikákat életkorának megfelelő szinten alkalmazza.
- ▶ Ötletes, kreatív a munkadarabok elkészítésében.

Testnevelés:

- ▶ Szeret mozogni.
- ▶ Erőnléte és állóképessége a korának megfelelő.
- ▶ A szabályok megtartására képes.
- ▶ Különlegesen ügyes a tornában .
- ▶ Különösen ügyes a labdajátékokban.
- ▶ Különösen ügyes a sorversenyekben.

Javaslat: _____

Dátum: 2010. _____

Osztályfőnök aláírása: _____

Tanító aláírása: _____

Szülő aláírása: _____

Magatartás		példás	jó	változó	rossz
Szorgalom		példás	jó	változó	hanyag
TANTÁRGY		MINŐSÍTÉS			
		Kiválóan teljesítette	Jól teljesítette	Megfelelően teljesítette	Felzárkóztatásra szorul
Magyar nyelv és irodalom	Szóbeli kifejező készség	Választékos	Érthető	Átlagos	Nehézkes
	Olvasási készség - Hangos olvasása	Folyékony pontos	Folyékony, pontatlan	Közepes tempójú, sokat téveszt	Akadozó, lassú tempójú
	Szövegértése	Kiemelkedő	Jó	Bizonytalan	Segítséget igényel
	Íráskészség - Íráskép	Esztétikus	Egyéni	Megfelelő	Rendezetlen
	Íráshelyesség	Hibátlan	Kevés hiba	Több hiba	Sok hiba
	Írástempó	Lendületes	Átlagos	Lassú	Fejlesztendő
	Írásbeli szövegalkotás	Kiemelkedő	Jó	Megfelelő	Bizonytalan
Matematika	Számfogalom	Kialakult	Pontos	Bizonytalan	Kialakulatlan
	Alapműveletek végzése	Biztos	Kevés hiba	Több hiba	Bizonytalan
	Feladatok megoldásában	Biztos	Keveset téveszt	Bizonytalan	Sok segítséget igényel
Környezet-ismeret	Tájékozódása az élő és élettelen környezetben	Biztos	Jó	Megfelelő	Bizonytalan
Ének-zene	Dallamismeret	Kifejező	Dallam és ritmus követhető	Dallam és ritmus tévesztő	Hiányos
	Zenei ismeretek - dallami-ritmikai elemek	Biztos	Kevés hiba	Bizonytalan	Hiányos
Rajz és vizuális kultúra	Eszközhaználata	Biztos	Jó	Bizonytalan	Segítségére szorul
	Ábrázolás-képi megjelenítés	Esztétikus	Korának megfelelő	Elfogadható	Kidolgozatlan
Technika és életvitel	Munkadarabjai	Szépek, igényesek	Kidolgozatlanok	Pontatlanok	Gyakran igénytelen
	Eszközhaználata	Biztos	Jó	Bizonytalan	Segítségére szorul
Testnevelés	Feladat végzése	Pontos	Igyekvő	Sok gyakorlást igényel	Kialakulatlan
	Órai munkája	Aktív, kitartó	Biztatással együttműködő	Közömbös	Nehezen aktivizálható
Angol nyelv	Szóanyag ismeret	Kiemelkedő	Jó	Megfelelő	Bizonytalan
	Feladat megoldás	Biztos	Jó	Megfelelő	Bizonytalan

Informatika: _____**Javaslat, egyéb****megjegyzés:** _____

Hódmezővásárhely, _____

szülő aláírása

osztályfőnök aláírása

tanító aláírása

Az Integrációs Pedagógiai Rendszer értékelési formái, tartalma

Műhelymunka – a tanári együttműködés formái

- Értékelő esetmegbeszélések

3 havonta a szöveges értékelés előzményeként értékelő esetmegbeszélésre kerül sor

Menete:

- mentori beszámoló az integrációs programban résztvevők konkrét helyzetéről, problémáiról,
- tanítók, fejlesztő pedagógusok, ifjúságvédelmi felelősök, szakmai beszámolók, családgondozók összefoglalói (az érintett szakembereket, szülőket meg kell hívni),
- eredmények, hiányosságok, kívánságok, lehetőségek összegyűjtése, javaslatok a továbblépésre (a tantestület tagjainak javaslatai, véleménye),
- megoldási lehetőségek kidolgozása, pedagógiai módszerek kiválasztása (szükség szerint egyéni fejlesztési tervként).

Szempontok:

- valóságos eredmények és hiányosságok feltárássra kerüljenek,
- ok-okozati összefüggések felderítése,
- fejlődési irány kijelölésre kerüljön,
- további szakemberek bevonásának szükségességéről döntsenek.

- Hospitálásra épülő együttműködés

A tantestület tagjai rendszeres belső és intézmények közötti hospitálások alkalmával megismerik egymás és más intézmények szakmai munkáját, a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók képességeit, viselkedését más tantárgyak tanóráinak keretében, más intézmények IPR rendszerének működését. Az így szerzett tapasztalatok fejlesztő együttműködést eredményeznek az IPR sikeressége érdekében.

A háromhavonta kötelező kompetenciaalapú értékelési rendszer eszközei

- Szöveges értékelés – árnyalt értékelés, egyéni fejlődési napló

1. A halmozottan hátrányos helyzetű tanulóknál szeptemberben sor kerül egy komplex bemeneti mérésre (az OKM által elvárt és használt DIFER mérés). Ez alapján elkészül az első egyénre szabott fejlesztési terv, amelyet követnek majd a tanévi tantárgyi felmérések, árnyalt szöveges értékelések.

2. November, február és május hónapban a szülők árnyalt szöveges értékelést kapnak gyermekük iskolai közösségi és tanulmányi munkájáról.

Alapelvek:

- terjedjen ki az iskolai élet egészére,
- vegye figyelembe a tanuló személyiségét,
- törekedjen az objektivitásra, komplexitásra, igazságosságra,
- fejlesztő és ösztönző szándékú,
- személyre szóló legyen.

3. A mentorok (osztályfőnökök) egyéni fejlődési naplót vezetnek a rendszerben lévő tanulókról.

4. A tanulókról készült feljegyzéseket és adatokat az intézmény és annak dolgozói bizalmasan kezelik.

7. A TANULÓK FIZIKAI ÁLLAPOTÁNAK MÉRÉSE

1. Az alkalmazott módszer

Iskolánkban a tanulók fizikai állapotának mérésére, a városunkban egységesen kidolgozott méréssort alkalmazzuk, mely a mindennapos testnevelés eredményeinek mérésére is szolgál.

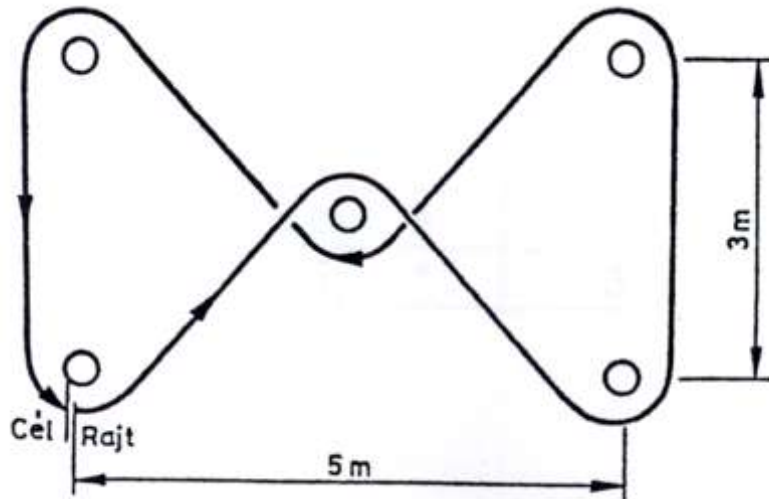
1. Alden próba

Alkalmazási terület: Az irányváltoztatással kombinált mozgásgyorsaság mérése.

Eszköz: stopperóra, 5 db kisméretű tárgy (buzogány, medicinlabda...)

Végrehajtás: A talajra egy 3×5 méteres téglalapot rajzolunk. A négy sarokba és középre egy tárgyat (buzogány, medicin...) helyezünk. Az ábra szerint az egyes tárgyak megkerülésével háromszor kell lefutni a távot, a lehető leggyorsabban.

Értékelés: A kijelölt pálya teljesítésének ideje 0,1 s-os pontossággal

2. Medicinlabdalökés

Alkalmazási terület: Az egész test erejének mérése.

Eszköz: mérőszalag
alsó tagozat: 1 kg-os medicinlabda
felső tagozat: 2 kg-os medicinlabda

Végrehajtás: A talajra húzott vonal mögül a tanulók kétkézes mellső lökéssel juttatják el a szert, a lehető legtávolabbra. Lökés közben a beugrás engedélyezett. 3 kísérlet lehetséges.

Értékelés: A lökés távolsága cm-es pontossággal.

3.10-es (5-ös) ugrás

Alkalmazási terület: A láb dinamikus erejének mérése.

Eszköz: mérőszalag

Végrehajtás: A talajra húzott indulóvonaltól a tanuló folyamatos páros lábú ugrásokkal halad
alsó tagozaton 5 db ugrás

felső tagozaton 10 db ugrás

Értékelés: Az ugrások távolsága cm-es pontossággal.

4. 2 000 m (1 000 m) futás

Alkalmazási terület: Az aerob állóképesség mérése.

Eszköz: stopperóra

Végrehajtás: A tanulók kimért pályán teljesítik a távot folyamatos futással, a lehető legrövidebb idő alatt.

Alsó tagozat 1 000 m

Felső tagozat 2 000 m

Értékelés: A táv teljesítésének ideje 0,1 s-os pontossággal.

5. Úszás tudás felmérése

Alkalmazási terület: A tanulók vízbiztos úszástudásának felmérése.

Végrehajtás: A tanulókat képességeiknek megfelelő mélységű medencében tetszőleges úszásnemben vizsgáljuk.

Értékelés:

A: Vízbiztos, az úszása technikailag jó, akár több száz métert képes úszni.

B: Vízbiztos, a kisebb technikai hibák nem zárják ki az önálló úszás lehetőségét.

C: Úszása bizonytalan, ritmustalan. Mély vízbe nem mehet.

A hibák javítása szükséges.

D: Nem tud úszni. (nem tud siklani, bátortalan, fél a vízben...)

2. A mérések száma, ideje

A tanulók fizikai állapotának mérését tanévenként két alkalommal, ősszel / szeptember / és tavasszal / május / végezzük.

3. A testnevelők feladatai

- a) Az elért teljesítményt, a mért eredmények pontértékei alapján értékelni, minősíteni kell.
Az értékelő táblázat és a minősítő kategóriák értelmezése mellékelt táblázatokban található.
- b) Fel kell tárni a kondicionális képességek területén mutakozó hiányosságokat, és képesség szerinti differenciált terheléssel, törekedni kell azok mielőbbi felszámolására.
- c) A rendszeres testedzés hatásának elemzése. A változás nyomon követésének biztosítása: tanár, diák, szülő számára.
A kiváló testi, biológiai, fizikai adottságú, fizikailag jól terhelhető fiatalok élsport felé irányítása.

4. Az adatok nyilvántartása

Az osztályonkénti adatlapot a vizsgálatot végző testnevelő tanár vezeti.

Az intézményi osztályonkénti adatlapot a vezető testnevelő tanár állítja össze

8. TANTÁRGYI MODULOK ÉRTÉKELÉSE ÉS MINŐSÍTÉSE, BESZÁMÍTÁSA AZ ISKOLAI ÉVFOLYAM SIKERES BEFEJEZÉSÉBE

A tantervi modulok közül:

- a tanulás tanítása modul integrálódik az 5. osztályos osztályfőnöki órában, értékelésére nem kerül sor,
- rajz és vizuális kultúra tantárgyban integrálódik a Mozgókép- és médiaismeret 7-8. osztályban, annak tantárgyi követelményeivel kerül értékelésre
- Az EVP (Egészséges Vásárhelyért Program - mellékletben) tantárgyakba épülő moduljai a tantárgyi követelmények értékelésével együtt valósul meg.

9. A NEMZETI, ETNIKAI KISEBBSÉG KULTÚRÁJÁNAK MEGISMERÉSÉT SZOLGÁLÓ TANANYAG

- Multikulturális tartalmak megjelenítése a különböző tantárgyakban

Integráltan, a tantárgyakban (vagy beépült moduljaiban) jelennek meg a tananyagok – a helyi tantervben rögzítve, beépülve (irodalom, nyelvtan, idegen nyelvek, ének, rajz, környezet és természetismeret, történelem, etika, stb.).

Tanulói összetételünkből adódóan a cigány kultúra értékeire különösen felhívjuk tanulóink figyelmét magyar nyelv és irodalom tantárgyak (versek, prózai írások, nyelvhasználat, idegen szavak használata), a történelem (a cigányság történelmi vándorlása, helye és beilleszkedése Európa országaiban), technika (hagyományos mesterségek), rajz és vizuális kultúra (cigány művészek alkotásai) valamint a sport területén.

A segédletek biztosítása, beszerzése folyamatos, pályázatok útján is bővítendők.

A tananyagokon túl a szabadidős tevékenységekben (iskolaotthon kulturális foglalkozásai, iskolai rendezvények, kiállítások, bemutatók, stb.), s az alapfokú művészeti oktatás tananyagában is helyet kapnak a multikulturális tartalmak.

Feladat:

- Toleranciakészség fejlesztése.
- Máság elfogadása, az empátia készségének kifejlesztése.

Eredmény: a hátrányos megkülönböztetés csökken.

A PEDAGÓGIAI PROGRAMMAL KAPCSOLATOS EGYÉB INTÉZKEDÉSEK

1. ÉRVÉNYESSÉGI IDEJE

1.1 Az intézmény 2011/2012-es tanévtől szervezi meg nevelő-oktató munkáját a pedagógiai program nevelési programja alapján.

1.2. A helyi tanterv 2011/2012-es tanévtől kerül bevezetésre az iskola valamennyi évfolyamán.

2. A PEDAGÓGIAI PROGRAM ÉRTÉKELÉSE, FELÜLVIZSGÁLATA

- a. A pedagógiai programban megfogalmazott célok és feladatok megvalósulását a nevelőtestület folyamatosan vizsgálja.

3. A PEDAGÓGIAI PROGRAM MÓDOSÍTÁSA

- a. A pedagógiai program módosítására javaslatot tehet az intézmény igazgatója, a nevelőtestület bármely tagja, a szakmai munkaközösség, az iskolaszék, az iskola fenntartója.
- b. A pedagógiai program módosítását a nevelőtestület fogadja el, és az a fenntartó jóváhagyásával válik érvényessé.
- c. A módosított pedagógiai programot a jóváhagyást követő tanév szeptember 1. napjától kell bevezetni.

4. A PEDAGÓGIAI PROGRAM NYILVÁNOSSÁGRA HOZATALA

- Az iskola pedagógiai programja nyilvános, mindenki számára megtekinthető. A pedagógiai program egy példánya megtalálható: a fenntartónál, az intézmény irattárában, az iskola könyvtárában, az óvodai és iskolai telephelyek nevelői szobáiban, az intézmény igazgatójánál, igazgatóhelyettesénél.

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

A pedagógiai program módosítását, kiegészítését az Iskolaszék véleményezte, és elfogadásra javasolta.

Hódmezővásárhely, 2011. augusztus

.....
Szabóné Tanács Valéria
Iskolaszék elnöke

A pedagógiai program módosítását, kiegészítését az iskola diákönkormányzata véleményezte, és elfogadásra javasolta.

Hódmezővásárhely, 2011. augusztus

.....
Walterné Böngyik Terézia
DÖK vezető

A pedagógiai program módosítását, kiegészítését az iskola Szülői munkaközössége véleményezte, és elfogadásra javasolta.

Hódmezővásárhely, 2011. augusztus

.....
Bárányné Fritz Krisztina
SZMK-elnök

A pedagógiai program módosítását, kiegészítését az iskola nevelőtestülete véleményezte, és elfogadásra javasolta.

Hódmezővásárhely, 2011. augusztus

.....
Ménesi Sándor
igazgató
